NICULESCU

clasa 8

Ion Popa • Marinela Popa

GHID DE PREGĂTIRE

Limba şi literatura română

Evaluarea Naţională

- Modalităţi de abordare a textelor literare
- Noţiuni de teorie literară
- Modele de compuneri
- 27 de teste cu rezolvări complete

Despre carte

Această lucrare se adresează elevilor de clasa a VIII-a care se pregătesc pentru susținerea Evaluării Naționale. Conceput pe baza actualei programe elaborate de Ministerul Educației Naționale, *Ghidul* conține un material complex și complet: modalități de abordare a textelor literare, noțiuni de teorie literară, modele de compuneri pe baza textelor literare studiate la clasă, precum și compuneri libere. De asemenea, lucrarea cuprinde și 27 de modele de teste pentru susținerea Evaluării Naționale la disciplina limba și literatura română, însoțite de rezolvarea integrală a acestora.

Materialul se constituie astfel într-o excepțională bază de recapitulare a cunoștințelor de limba și literatura română acumulate de elevi în clasele V-VIII și o modalitate eficientă de exersare și verificare a acestora în vederea pregătirii Evaluării Naționale. Cartea este, în același timp, și un instrument util pentru profesori în lucrul cu elevii la clasă.

Despre autori

Ion Popa este profesor de limba și literatura română, fiind preocupat, de-a lungul activității sale, de realizarea unor auxiliare didactice menite să contribuie la îmbogățirea cunoștințelor elevilor de gimnaziu și de liceu. În acest sens, i-au apărut numeroase lucrări în domeniu, dintre care două în colaborare cu prof. univ. dr. Dumitru Ivănuș. Împreună cu Marinela Popa a publicat, la Editura NICULESCU, mai multe volume: *Literatura română. Manual preparator pe baza textelor literare din cele patru manuale alternative (pentru clasele V-VIII)*; *Limba și literatura română. Evaluarea Națională. Clasa a VIII-a. 36 de teste cu noua structură a subiectelor*; *Literatura română. Manual preparator pe baza tuturor manualelor alternative ale ciclului gimnazial*; *Limba română pentru gimnaziu. Gramatică, fonetică, vocabular, ortografie și ortoepie*; *Îndrumător de pronunțare și scriere corectă* etc.

Marinela Popa este profesoară de limba și literatura română, având o bogată experiență didactică, materializată în succesele elevilor săi la diferite concursuri și examene. A publicat împreună cu Ion Popa numeroase lucrări, printre acestea numărându-se: *Gramatica limbii române pentru clasele V-VIII*; *Limba română. Gramatică, fonetică, vocabular, ortografie și ortoepie. Ediție revizuită în conformitate cu noul DOOM*; *Literatura română pentru bacalaureat: noțiuni teoretice, modalități de rezolvare*; *Teste grilă de limba română pentru bacalaureat și admiterea în învățământul superior* etc.

Ion Popa Marinela Popa

Ghid de pregătire
LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ
EVALUAREA NAȚIONALĂ
CLASA A VIII-A

NICULESCU

Descrierea CIP este disponibilă
la Biblioteca Națională a României

Bd. Regiei 6D, 060204 – București, România
Telefon: 021 312 97 82; Fax: 021 312 97 83
E-mail: editura@niculescu.ro
Internet: www.niculescu.ro

Comenzi online: www.niculescu.ro
Comenzi e-mail: comenzi.scoala@niculescu.ro
Comenzi telefonice: 0371 020 276, 0371 343 580, 0371 460 442, 021 312 97 82

Redactor: *Anca Natalia Florea, Renata Roșu*
Tehnoredactor: *Șerban-Alexandru Popină*
Coperta: *Carmen Lucaci*

Tipărit în România

ISBN 978-606-38-0156-3

ARGUMENT

Lucrarea de față a fost gândită ca un ghid adresat absolvenților clasei a VIII-a care se pregătesc pentru susținerea Evaluării Naționale și pornește de la actuala programă, precum și de la structura testelor concepute de Centrul Național de Evaluare și Examinare.

De aceea, **prima parte** a cărții va cuprinde, pe lângă ***Programa pentru disciplina Limba și literatura română pentru Evaluarea Națională și structura testelor***, și unele ***indicații referitoare la modalitatea de tratare a punctului B. al primului subiect*** – o compunere pe baza textului-suport, care este un text literar – și ***la noțiunile de teorie literară necesare rezolvării testelor***. Aceste texte-suport de la primul subiect se referă la o operă lirică sau la o operă epică, iar dintre speciile acestora, la pastel, doina populară, basm, nuvelă, schiță, roman, fabulă și balada populară. Compunerile solicitate au în vedere următoarele aspecte ale textului literar:

a) ***demonstrarea (argumentarea) apartenenței lor la un anumit gen sau la o anumită specie literară;***
b) ***semnificația titlului;***
c) ***mesajul / semnificația textului;***
d) ***caracterizarea unui personaj (în cazul unei opere epice și dramatice);***
e) ***rezumatul textului (în cazul unei opere epice și dramatice).***

Ne vom referi numai la aceste aspecte deoarece am constatat, în activitatea noastră didactică, faptul că acest tip de compuneri ridică numeroase probleme elevilor. În schimb, celelalte cerințe ale testului referitoare la noțiunile de limbă (fonetică, vocabular, morfologie și sintaxă) și înțelegerea textului sunt mai accesibile candidaților și nu ne vom opri asupra tratării lor teoretice sau metodologice.

Cu toate acestea, în cele *27 de teste* din **partea a doua** a lucrării, teste care vor fi rezolvate integral, vom oferi anumite explicații și pentru celelalte cerințe, cele de limbă, acolo unde vom considera că acest lucru se impune. Pe baza textului-suport de la primul subiect ***vom propune și vom rezolva toate tipurile de compuneri la care acesta se pretează***, ceea ce credem că reprezintă noutatea absolută a lucrării de față în comparație cu alte lucrări similare. De asemenea, considerăm că este indicat ca elevii înșiși să rezolve mai întâi aceste teste și apoi să confrunte rezolvarea proprie cu cea oferită de autori. Din cele 27 de teste, în ultimele 14 se repetă majoritatea tipurilor de compuneri bazate pe textele literare suport de la testele anterioare, cu scopul fixării de către elevi a algoritmilor de rezolvare a cerințelor respective.

Prin rezolvarea testelor şi verificarea acestora, candidaţii se vor convinge în ce măsură şi-au însuşit procedeele şi şi-au format priceperile şi deprinderile de alcătuire a unor astfel de compuneri libere sau pe baza textelor literare ori nonliterare.

N-am intenţionat ca rezolvarea cerinţelor referitoare la diferitele tipuri de compuneri să fie una pretenţioasă, elitistă, care să şocheze printr-o interpretare spectaculoasă, ci să fie una accesibilă elevilor şi să respecte structura algoritmică a fiecărei compuneri sau noţiuni ce urmează a fi demonstrată. Aşa se explică şi faptul că unele enunţuri se repetă, aşa cum sunt cele prin care se definesc mesajul, opera epică sau opera lirică, în cadrul fiecărei specii literare, precum şi conectorii tradiţionali specifici demersului analitic sau argumentativ.

Scopul lucrării nu este acela de a emite la un nivel pretenţios diferite opinii, ci de a-i învăţa pe copii să opereze cu anumite noţiuni, după ce le-au înţeles conţinutul. În felul acesta, ei îşi formează un stil de lucru ordonat şi structurat pe baza unor repere clare.

Autorii

PARTEA ÎNTÂI

În această parte a *Ghidului* vă vom oferi câteva informații numai asupra modului de rezolvare a **punctului B** al **subiectului I**, deoarece am constatat că elevii întâmpină o serie de dificultăți în rezolvarea acestuia. De asemenea, o parte dintre aceste indicații, așa cum sunt cele referitoare la compunerile de tip argumentativ, sunt necesare și în rezolvarea unora dintre compunerile prevăzute la **punctul B** al **subiectului al II-lea.**

I. PREVEDERILE PROGRAMEI ȘI STRUCTURA TESTELOR

Actuala programă de limba română pentru Evaluarea Națională – clasa a VIII-a prevede ***toate noțiunile de vocabular, de fonetică, de morfologie, de sintaxa propoziției și a frazei***. La literatură sunt prevăzute ca ***specii literare: pastelul, doina populară, imnul***, aparținând genului liric, ***fabula, basmul*** și ***balada populară***, aparținând genului epic, precum și textul dramatic. De asemenea, ***noțiunile de teorie literară*** cuprinse în programele școlare în vigoare ***figurează, în totalitate***, și în programa Evaluării Naționale. Cu aceste noțiuni elevii vor opera atât în discutarea textelor la prima vedere, cât și în alcătuirea compunerilor prevăzute la **punctul B** din structura celor două subiecte ale testului.

Testele pentru Evaluarea Națională conțin **două subiecte, cu punctele A și B.** ***La primul subiect*** (notat cu **40 de puncte**) figurează ca suport un text literar, pe baza căruia, la **punctul A**, sunt formulate șase cerințe care vizează noțiunile de vocabular, de fonetică, de punctuație și de ortografie, noțiunile de teorie literară, precum și înțelegerea textului la prima vedere (fiecare cerință este notată cu 4 puncte). La **punctul B** al acestui subiect, se solicită alcătuirea unei compuneri de minimum 150 de cuvinte referitoare la genul literar, specia literară, semnificația titlului și mesajul textului dat sau rezumatul acestuia și caracterizarea unui personaj, în cazul unei opere epice și dramatice. Acesta este notat cu 16 puncte.

Subiectul al doilea (notat cu **36 de puncte**) are ca suport un text nonliterar pe baza căruia, la **punctul A**, sunt prezente șase cerințe, dintre care primele două se referă la

înţelegerea textului, a treia se referă la diferite categorii gramaticale ale părţilor de vorbire, iar celelalte trei au în vedere precizarea valorilor morfologice şi a funcţiilor sintactice ale unor cuvinte din text, precum şi felul propoziţiilor dintr-o frază şi construirea unei fraze cu o anumită structură. La **punctul B** al celui de-al doilea subiect, prin cerinţa formulată se solicită alcătuirea unei compuneri de 150-300 de cuvinte prin care să se realizeze un text narativ ori descriptiv sau să se exprime o anumită opinie ori să se argumenteze un anumit punct de vedere.

Pentru redactarea întregii lucrări se acordă **14 puncte**, distribuite după cum urmează:

- *unitatea compoziției* – 2 puncte;
- *coerența textului* – 2 puncte;
- *registrul de comunicare, stilul și vocabularul adecvate conținutului* – 2 puncte;
- *ortografia* – 3 puncte;
- *punctuația* – 3 puncte;
- *așezarea corectă a textului în pagină* – 1 punct;
- *lizibilitatea* – 1 punct.

II. MODALITĂȚI DE ABORDARE A TEXTELOR LITERARE

În privința **textelor literare**, testele solicită compuneri referitoare la:

a) ***demonstrarea (argumentarea) apartenenței lor la un anumit gen sau la o anumită specie literară;***

b) ***semnificația titlului;***

c) ***mesajul / semnificația textului;***

d) ***caracterizarea unui personaj (în cazul unei opere epice sau dramatice);***

e) ***rezumatul textului (în cazul unei opere epice sau dramatice).***

Indiferent de conținutul unei astfel de compuneri, aceasta trebuie să respecte, în primul rând, cerințele generale referitoare la cele trei părți – introducere, cuprins și încheiere –, ordonarea logică a ideilor și exprimarea clară și corectă. Însă, în funcție de conținutul ei și de genul și de specia literară la care se referă, fiecare compunere are o structură specifică, la care ne vom referi în continuare. O condiție necesară este ca în fiecare situație să se pornească de la definiția noțiunii respective ce urmează a fi demonstrată prin compunere, definiția conținând, de fapt, trăsăturile specifice care vor fi dezvoltate, în continuare, în conținutul compunerii. În felul acesta, trăsăturile menționate în definiție constituie și planul compunerii solicitate.

1. TEXTUL LITERAR (OPERA LITERARĂ)

a) Argumentarea caracterului literar al unui text

În argumentarea faptului că ***un text este literar sau aparține unei opere literare*** se pornește, în introducere, de la definiția operei literare care este identică cu definiția textului literar: ***TEXTUL LITERAR (OPERA LITERARĂ) este o lucrare în versuri sau în proză, scrisă sau orală, în care sunt prezentate fapte, locuri și oameni, fenomene ale naturii, autorul apelând la imaginație, la implicarea lui afectivă și la limbajul artistic, folosite cu scopul de a-l impresiona pe cititor.***

Este necesar un enunț prin care se face trecerea la demonstrația propriu-zisă și care trebuie să conțină un cuvânt sau o expresie de tip argumentativ: *consider, cred, în opinia mea* etc.: ***În opinia mea, textul dat conține aceste note definitorii ale unei opere literare (unui text literar), deoarece...***

În conţinutul compunerii se pot trata în continuare ***următoarele aspecte:***

- ceea ce prezintă textul (tema şi aspectele concrete sau imaginate de poet);
- în ce constă limbajul artistic (moduri de expunere, imagini artistice, figuri de stil etc.);
- implicarea afectivă a scriitorului (sentimentele pe care le exprimă).

Legătura dintre fragmentele argumentative se face prin conective de tipul: *în primul rând, în al doilea rând, mai întâi, apoi, pe de o parte, pe de altă parte* etc.

Încheierea compunerii trebuie să conţină o concluzie asupra ideilor exprimate în conţinutul acesteia, care să înceapă cu expresii sau cuvinte precum: *așadar, în concluzie, după cum se observă* etc.

b) Exprimarea unei opinii în legătură cu mesajul operei

În introducerea compunerii trebuie definit mesajul şi modalităţile prin care acesta se realizează. De exemplu, orice mesaj al unei opere literare poate fi definit astfel: ***MESAJUL unei opere literare este constituit din totalitatea gândurilor, ideilor, convingerilor, atitudinilor şi sentimentelor scriitorului pe care acesta le transmite cititorului cu scopul de a-l face părtaş la propriile trăiri.***

Urmează formularea ipotezei, introduse prin formule convenţionale de tipul: *eu consider că, eu cred că, în opinia mea, în ce mă privește* etc.

Conţinutul propriu-zis trebuie să cuprindă:

- identificarea mesajului textului;
- cel puţin două argumente de susţinere a mesajului, introduse prin formule convenţionale ca: *se observă că, în primul rând, în al doilea rând, pe de o parte, pe de altă parte, deoarece, fiindcă* etc.;
- exemplificarea argumentelor cu aspecte din text prin introducerea citatelor, cu ajutorul conectorilor de tipul: *de exemplu, de pildă, bunăoară, se remarcă* etc.;
- eventuale comparaţii între argumentele oferite sau cu alte aspecte din textul discutat, folosind conective ca: *la fel ca, asemenea, ca și, spre deosebire de, în schimb* etc.

Concluzia introdusă prin formule specifice (*deci, așadar, prin urmare* etc.) trebuie să cuprindă un enunţ prin care să se verifice şi să se justifice ipoteza de la care s-a pornit.

c) Explicarea titlului în raport cu ideile şi sentimentele exprimate în text

În realizarea unei astfel de compuneri trebuie să se pornească de la definirea titlului şi de la precizarea rolului său într-o operă literară, aspecte ce pot fi formulate astfel: ***TITLUL unei opere literare constituie punctul de plecare în receptarea acesteia şi este totodată o punte de legătură între scriitor şi cititor în transmiterea mesajului său, un prim element de contact între realitatea înconjurătoare, cea a cititorului,***

şi universul ficţional al operei. Titlul poate fi constituit dintr-un cuvânt, o sintagmă sau un enunţ, indicând rezumativ sau sugestiv tema şi subiectul operei literare respective.

Conţinutul va cuprinde:

- referire la structura titlului (cuvânt, sintagmă, enunţ), la tipul de titlu (analitic, sintetic, cu sens propriu, cu sens figurat, topos, cronotop, eponim, metaforic etc.);
- structura morfosintactică a cuvintelor din titlu şi sensurile lor;
- elementele din text prin care se realizează legătura titlului cu ideile şi sentimentele exprimate în text:
  - aspecte ale realităţii sugerate de titlu şi transfigurate artistic în text;
  - cuvinte din acelaşi câmp lexical cu cele din titlu;
  - tipuri de imagini şi figuri de stil prin care se transfigurează realitatea şi se exprimă sentimentele (în cazul operelor lirice).

Concluzia trebuie să justifice în ce măsură este realizată legătura dintre titlu şi conţinutul de idei şi de sentimente al operei.

Referitor la o operă literară / un text literar, se pot solicita, pentru a fi rezolvate, şi alte aspecte legate de conţinutul şi forma ei / lui:

a) apartenenţa textului la un anumit gen sau la o specie literară;

b) rezumatul textului;

c) caracterizarea personajelor.

Asupra acestora ne vom opri însă la fiecare gen şi specie literară tratate în această lucrare, întrucât unele dintre ele se întâlnesc doar la anumite specii literare, aşa cum sunt rezumatul şi caracterizarea personajelor, aplicabile speciilor epice şi dramatice.

2. TEXTUL NONLITERAR

TEXTUL NONLITERAR se defineşte în antiteză cu cel literar, ***acesta fiind o situaţie de comunicare scrisă sau orală în care sunt prezentate elemente reale, date şi informaţii exacte, cu scopul de a transmite cunoştinţe şi de a atrage atenţia cititorului asupra unor aspecte de ordin practic, fără ca autorul să se implice afectiv. Totodată, autorul nu apelează la imaginaţie şi la limbajul figurat, cuvintele fiind folosite, în general, cu sensul lor propriu; se utilizează formule stereotipe, cifre, tabele, schiţe etc., cuvintele întrebuinţate fiind, în mare măsură, neologisme.***

Din punctul de vedere al conţinutului şi al scopului lor, textele nonliterare pot fi:

- **ştiinţifice** (comunicări, referate, recenzii pe diferite teme ştiinţifice etc.);
- **administrative** (cererea, adeverinţa, procesul-verbal, darea de seamă etc.);
- **jurnalistice** (articolul de ziar / de revistă, articolul de fond, editorialul, ştirea etc.);
- **publicitare** (afişul, reclama, spotul etc.);
- **utilitare** (indicaţiile de folosire a unui produs, prospectul, cartea de telefon, mersul trenurilor etc.);
- **distractive** (anecdota, gluma, bancul etc.).

Indiferent de tipul lor, textele nonliterare pot fi abordate, fără excepţie, din două puncte de vedere:

a) ***argumentarea că aparţin unui astfel de text;***

b) ***descoperirea mesajulul lor şi exprimarea unei opinii în legătură cu acesta. Mai rar, se poate pune în discuţie şi rezumarea (conspectarea) textului sau stabilirea relaţiei titlului cu conţinutul acestuia, mai ales dacă titlul are o semnificaţie aparte.***

La rezolvarea acestor cerinţe trebuie avute în vedere trăsăturile generale ale textelor nonliterare, nu cele specifice care le diferenţiază tipologic, şi anume:

- existenţa unor elemente reale, date şi informaţii exacte;
- absenţa imaginaţiei;
- latura lor practică;
- neimplicarea afectivă a autorului;
- renunţarea la limbajul figurat şi adoptarea exprimării exacte;
- folosirea neologismelor, a unor termeni ştiinţifici şi tehnici, precum şi a unor formule stereotipe, a unor cifre etc.

Celelalte trăsături specifice ale textelor nonliterare, care ajută la diferenţierea lor tipologică, vor fi invocate numai dacă cerinţa menţionează tipul textului: articol de dicţionar, afiş, reclamă, anecdotă etc.

3. Descrierea literară

Deoarece **descrierea literară** aparţine textelor literare, modalităţile ei de abordare sunt aceleaşi ca la orice operă literară.

a) Argumentarea apartenenţei textului la descrierea literară

În realizarea acestei argumentări trebuie pornit de la definiţia descrierii literare, care este ***un tip de text literar în care este folosită, ca mod de expunere preponderent, descrierea, cu scopul de a înfăţişa, în mod subiectiv, aspecte din natură, locuri şi oameni, cu notele lor caracteristice, utilizându-se limbajul artistic. În strânsă legătură cu aspectele zugrăvite, autorul îşi exprimă propriile sentimente, iar în descriere predomină, ca părţi de vorbire, substantivele şi adjectivele prezente în structuri nominale, prin care sunt evidenţiate aspectele prezentate şi caracteristicile lor.***

După fraza de trecere la cuprins, acesta va conţine:

- aspectele prezentate în descriere;
- notele subiective (sentimentele) existente în text;
- procedeele artistice folosite pentru exprimarea sentimentelor şi descrierea aspectelor din natură;
- prezenţa structurilor nominale substantiv – adjectiv, substantiv – substantiv.

Încheierea trebuie să cuprindă o concluzie referitoare la trăsăturile descrierii literare existente în textul supus analizei, apelând la formulele convenţionale corespunzătoare.

b) Exprimarea unei opinii în legătură cu mesajul operei

Definiția mesajului este și în cazul descrierii literare aceeași ca la orice text literar: ***Mesajul unei opere literare este constituit din totalitatea gândurilor, ideilor, convingerilor, atitudinilor și sentimentelor scriitorului pe care acesta le transmite cititorului cu scopul de a-l face părtaș la propriile trăiri.*** Însă argumentele trebuie să aibă în vedere, mai ales:

- prin ce impresionează peisajul;
- sentimentele exprimate și intensitatea lor;
- modalitățile prin care se transmite mesajul (imagini artistice, figuri de stil);
- tehnicile descriptive folosite în transmiterea mesajului (în planuri succesive, circular, panoramic, de la exterior la interior etc.).

Concluzia trebuie să se refere la consistența mesajului și la puterea de convingere a autorului asupra cititorului.

c) Explicarea titlului în raport cu ideile și sentimentele exprimate în text

Indiferent de tipul textului, de genul și de specia lui literară, în explicarea titlului se pornește de la aceeași definiție: ***Titlul unei opere literare constituie punctul de plecare în receptarea acesteia și este, totodată, o punte de legătură între scriitor și cititor în transmiterea mesajului său, un prim element de contact între realitatea înconjurătoare, cea a cititorului, și universul fictional al operei. Titlul poate fi constituit dintr-un cuvânt, o sintagmă sau un enunț, indicând rezumativ sau sugestiv tema și subiectul operei literare respective.***

Fiind vorba de o descriere literară, în **cuprinsul compunerii** trebuie avute în vedere:

- elementele constitutive ale titlului;
- sensul cu care sunt folosiți termenii titlului (propriu sau figurat);
- legătura acestor termeni cu elementele de conținut și de formă:
  - – aspectele / elementele naturii din text care au legătură cu termenii titlului;
  - – cuvinte care fac parte din același câmp lexical cu cele din titlu;
  - – imaginile artistice care au legătură cu titlul și figurile de stil prin care sunt realizate.

Nu poate lipsi concluzia care trebuie să se refere, printre altele, la multiplele legături dintre titlu și conținut.

4. Opera lirică

a) Argumentarea apartenenței textului la genul liric

În argumentarea faptului că ***un text aparține unei opere literare lirice*** se va porni, în introducere, de la definiția acesteia: ***Opera lirică este creația literară în versuri, în care autorul își exprimă, în mod direct și subiectiv, gândurile, ideile și sentimentele, prin intermediul eului liric, apelând la limbajul artistic, concretizat prin imagini artistice, realizate cu ajutorul unor figuri de stil, aflate într-o structură descriptivă.***

După un enunţ de legătură cu argumentarea propriu-zisă, de tipul: ***În opinia mea (eu consider că), textul dat conţine notele caracteristice ale unei opere literare lirice (text literar liric), deoarece...***, urmează să fie evidenţiate următoarele aspecte, pornind de le definiţia iniţială şi anume:

- ▶ tema poeziei (aspectul general la care se referă poetul);
- ▶ ideile şi sentimentele exprimate în mod direct prin intermediul eului liric;
- ▶ prezenţa eului liric (ipostaza din text şi mărcile lexico-gramaticale prin care este pus în evidenţă);
- ▶ imaginile artistice prezente şi tipurile lor;
- ▶ figurile de stil prin care sunt realizate aceste imagini;
- ▶ modalităţile de exprimare a sentimentelor şi de evidenţiere a imaginarului poetic (descrierea, confesiunea, monologul adresat, dialogul imaginar etc.);
- ▶ contribuţia elementelor de prozodie la caracterul liric al textului (măsură rimă, ritm).

Urmează încheierea compunerii, care conţine o concluzie asupra ideilor exprimate în conţinutul compunerii şi care trebuie să înceapă cu expresii sau cuvinte cu valoare concluzivă precum: *deci, aşadar, în concluzie, după cum se observă* etc.

b) Exprimarea unei opinii în legătură cu mesajul operei

În introducerea compunerii trebuie definit mesajul şi modalităţile prin care acesta se realizează, dar trebuie făcute anumite precizări în strânsă legătură cu tipul de text. De exemplu, în cazul unei opere lirice mesajul poate fi definit şi particularizat astfel: ***MESAJUL unei opere literare este constituit din totalitatea gândurilor, ideilor, convingerilor, atitudinilor şi sentimentelor scriitorului, pe care acesta le transmite cititorului cu scopul de a-l face părtaş la propriile trăiri.***

În cazul unei opere lirice, mesajul este transmis în mod direct, subiectiv, prin intermediul eului liric, autorul folosind în acest scop limbajul artistic, realizat cu ajutorul unor figuri de stil, iar ca mod de expunere predominant, descrierea.

Urmează formularea ipotezei introduse prin formule convenţionale de tipul: *eu consider că..., eu cred că..., în opinia mea...., în ce mă priveşte...* etc.

Conţinutul propriu-zis trebuie să cuprindă:

- ▶ identificarea mesajului textului;
- ▶ cel puţin două argumente de susţinere a mesajului, introduse prin formule convenţionale ca: *se observă că, în primul rând, în al doilea rând, pe de o parte, pe de altă parte, deoarece, fiindcă* etc.;
- ▶ exemplificarea argumentelor cu aspecte din text prin intermediul citatelor, cu ajutorul conectorilor de tipul: *de exemplu, de pildă, bunăoară, se remarcă* etc.;
- ▶ eventuale comparaţii între argumentele oferite sau cu alte aspecte din textul discutat, folosind conective ca: *la fel ca, asemenea, ca şi, spre deosebire de, în schimb* etc.

Concluzia, introdusă prin formule specifice (*deci, așadar, prin urmare* etc.), trebuie să cuprindă un enunț prin care să se verifice și să se justifice ipoteza.

c) Explicarea titlului în raport cu ideile și sentimentele exprimate în text

În realizarea unei astfel de compuneri trebuie să se procedeze ca în toate cazurile, pornind de la definirea titlului și de la precizarea rolului său într-o operă literară, aspecte ce pot fi formulate astfel: ***Titlul unei opere literare constituie punctul de plecare în receptarea acesteia și este, totodată, o punte de legătură între scriitor și cititor în transmiterea mesajului său, un prim element de contact între realitatea înconjurătoare, cea a cititorului, și universul ficțional al operei. Titlul poate fi constituit dintr-un cuvânt, o sintagmă sau un enunț, indicând rezumativ sau sugestiv tema și subiectul operei literare respective.***

Această definiție trebuie însă particularizată astfel, deoarece ne referim la o operă lirică: ***În cazul unei opere lirice, titlul are și rolul de a focaliza discursul liric și de a asigura pătrunderea cititorului în universul afectiv al eului liric.***

În această situație, conținutul compunerii va cuprinde:

- ▶ o referire la structura titlului (cuvânt, sintagmă, enunț), la tipul de titlu (analitic, sintetic, cu sens propriu, cu sens figurat, topos, cronotop, eponim, metaforic etc.);
- ▶ structura morfosintactică a cuvintelor din titlu și sensurile lor;
- ▶ elementele din text prin care se realizează legătura titlului cu ideile și sentimentele exprimate în text:
  - – aspecte ale realității sugerate de titlu și transfigurate artistic în text;
  - – cuvinte din același câmp lexical cu cele din titlu;
  - – tipuri de imagini și figuri de stil prin care se transfigurează realitatea și se exprimă sentimentele.

Concluzia trebuie să justifice în ce măsură este realizată legătura dintre titlu și conținutul de idei și sentimente al operei.

În cazul în care există ***o cerință de explicare a semnificației unei figuri de stil (imagine, vers, sintagmă) dintr-o operă lirică***, așa cum prevăd de obicei testele la **Subiectul I.A.5.**, trebuie să se precizeze:

- – tipul imaginii artistice (vizuală, auditivă, olfactivă, dinamică etc.);
- – figura (figurile de stil) prin care se realizează imaginea respectivă;
- – sentimentul și / sau ideea exprimat(ă) în structura dată;
- – atmosfera lirică sugerată (calmă, feerică, nostalgică etc.).

5. Pastelul

Întrucât **pastelul** este o operă lirică, discutarea acestuia presupune abordarea acelorași aspecte și folosirea acelorași modalități de evidențiere a lor ca și în cazul oricărei opere lirice: argumentarea apartenenței la specia literară respectivă, mesajul textului, explicația titlului și semnificația unei structuri lirice (imagine, vers, figură de stil, sintagmă).

Se porneşte însă de la definiţia pastelului: ***Pastelul este o operă lirică în versuri, în care sunt descrise aspecte din natură – un peisaj, un anotimp, un fenomen etc. –, cu notele lor caracteristice, în strânsă legătură cu acestea autorul exprimându-şi în mod direct sentimentele, prin intermediul eului liric, apelând la limbajul artistic. În pastel, chiar dacă de cele mai multe ori nu sunt prezente explicit mărcile lexico-gramaticale ale eului liric, acesta se manifestă implicit prin atmosfera creată prin intermediul discursului liric.***

Aşadar, spre deosebire de opera lirică, în general, trebuie avut în vedere ca la argumentarea apartenenţei unui text la specia pastel ***să se remarce ipostaza, de obicei contemplativă, a eului liric şi prezenţa lui implicită prin atmosfera lirică realizată***.

În legătură cu pastelul sunt solicitate şi compunerile referitoare la **mesajul textului** şi la **explicarea titlului în raport cu ideile şi sentimentele exprimate în text,** acestea având aceeaşi structură ca şi în situaţia operei lirice, întrucât pastelul aparţine genului liric.

6. Doina populară

Deoarece doina populară este o operă lirică, sunt necesare abordarea aceloraşi aspecte şi folosirea aceloraşi modalităţi de evidenţiere a lor, ca şi în cazul oricărei opere lirice: apartenenţa la specia literară respectivă, mesajul textului, explicaţia titlului şi semnificaţia unei structuri lirice (imagine, vers, figură de stil, sintagmă).

a) Argumentarea apartenenţei textului la specia literară doină populară

În argumentarea apartenenţei unui text la specia literară ***doină populară*** se au în vedere notele caracteristice prezente în definiţie: ***Doina este creaţia literară lirică orală, specifică poporului nostru, în care este exprimată o diversitate de sentimente (de dragoste, de dor, de jale, de ură, de revoltă, de tristeţe, de înstrăinare, de regret etc.), deosebit de puternice, textul ei fiind însoţit de o melodie jalnică, tărăgănată.***

În funcţie de conţinutul lor şi de sentimentele exprimate, **doinele** pot fi:

- de dragoste;
- de dor;
- de jale;
- de cătănie;
- sociale;
- de haiducie;
- de înstrăinare etc.

Conform definiţiei, în **textul argumentativ** trebuie avute în vedere **următoarele aspecte:**

– tipul doinei şi sentimentele exprimate de autorul anonim;
– intensitatea acestora.

La acestea se adaugă **trăsăturile caracteristice oricărei opere lirice**, dar particularizate la nivelul doinei:

– prezența eului liric în diverse ipostaze (îndrăgostitul, haiducul, revoltatul etc.) și mărcile lexico-gramaticale prin care este pus în evidență;
– prezența figurilor de stil (comparații, paralelisme sintactice, enumerații, repetiții etc.).

b) Exprimarea unei opinii în legătură cu mesajul operei

În rezolvarea acestei cerințe se pornește, ca în toate cazurile, de la definirea mesajului, făcându-se referire și la particularitățile lui în funcție de tipurile de text: ***MESAJUL unei opere literare este constituit din totalitatea gândurilor, ideilor, convingerilor, atitudinilor și sentimentelor scriitorului, pe care acesta le transmite cititorului cu scopul de a-l face părtaș la propriile trăiri.***

În cazul unei opere lirice, mesajul este transmis în mod direct, subiectiv, prin intermediul eului liric, autorul folosind în acest scop limbajul artistic realizat cu ajutorul unor figuri de stil, iar ca mod de expunere predominant, descrierea. În situația doinei, se remarcă intensitatea deosebită a sentimentelor prezentă în structuri lirice semnificative prin expresivitatea lor.

Ca structură, după definirea mesajului, urmează:

- identificarea acestuia în cadrul doinei, apelând la un verb argumentativ sau de opinie: *cred, consider, opinia mea este*;
- prezentarea a cel puțin două argumente de susținere a mesajului, introduse prin formule convenționale ca: *se observă că, în primul rând, în al doilea rând, pe de o parte, pe de altă parte, deoarece, fiindcă* etc.;
- exemplificarea argumentelor cu aspecte din text prin intermediul citatelor;
- concluzia introdusă prin formule specifice (*deci, așadar, prin urmare* etc.) trebuie să cuprindă un enunț prin care să se verifice și să se justifice ipoteza.

c) Explicarea titlului în raport cu ideile și sentimentele exprimate în text

În cazul exprimării semnificației titlului unei doine, trebuie avut în vedere faptul că de cele mai multe ori titlul denumește tipul de doină sau apartenența ei la o anumită zonă geografică (*Doină de dor, Doină oltenească* etc.) ori reia unul dintre versuri, de obicei primul vers.

Compunerea începe, ca și în toate celelalte situații, cu definirea titlului, de data aceasta cu referire la o operă lirică: ***TITLUL unei opere literare constituie punctul de plecare în receptarea acesteia și este totodată o punte de legătură între scriitor și cititor în transmiterea mesajului său, un prim element de contact între realitatea înconjurătoare, cea a cititorului, și universul ficțional al operei. Titlul poate fi constituit dintr-un cuvânt, o sintagmă sau un enunț, indicând rezumativ sau sugestiv tema și subiectul operei literare respective.***

În cazul unei opere lirice, titlul are și rolul de a focaliza discursul liric și de a asigura pătrunderea cititorului în universul afectiv al eului liric.

În continuare, în legătură cu structura titlului, trebuie semnalată una dintre situațiile amintite mai sus (tipul de doină ori unul dintre versuri) sau o altă structură concretă deosebită de cele două situații.

În conținutul compunerii se vor urmări:

- elementele (aspectele) din text prin care se realizează legătura titlului cu ideile și sentimentele exprimate în text;
- cuvintele din același câmp lexical cu cele din titlu;
- tipurile de imagini și figurile de stil prin care se transfigurează realitatea și se exprimă sentimentele.

Concluzia trebuie să justifice în ce măsură este realizată legătura dintre titlu și conținutul de idei și de sentimente al operei.

7. Opera epică

a) Argumentarea apartenenței textului la genul epic

Ca și în cazul operei lirice, în argumentarea faptului că ***un text aparține unei creații literare epice*** se va porni, în introducere, de la definiția acesteia: ***OPERA EPICĂ este o creație literară în proză sau în versuri, în care gândurile, ideile, convingerile, atitudinile și sentimentele sunt exprimate în mod indirect, prin intermediul acțiunii și al personajelor, folosindu-se ca mod de expunere predominant narațiunea. Totodată, personajele și acțiunea sunt plasate într-un anumit cadru spațio-temporal, iar întâmplările sunt relatate de către un narator.***

După un enunț de legătură cu argumentarea propriu-zisă, de tipul: ***În opinia mea (eu consider că etc.), textul dat conține notele caracteristice ale unei opere literare epice, deoarece, în primul rând...***, urmează să fie evidențiate următoarele aspecte, pornind de le definiția inițială și anume:

- ▶ tema textului (aspectul general la care se referă scriitorul);
- ▶ precizarea întâmplărilor care constituie acțiunea sau rezumarea lor;
- ▶ reliefarea prezenței personajelor și a modului în care contribuie acestea la exprimarea indirectă a sentimentelor și a gândurilor autorului;
- ▶ precizarea modului de expunere predominant și îmbinarea lui cu celelalte moduri de expunere;
- ▶ evidențierea prezenței naratorului și ipostaza lui (obiectiv sau subiectiv);
- ▶ cadrul spațio-temporal în care sunt plasate acțiunea și personajele;
- ▶ modalitățile de exprimare a mesajului textului, de prezentare a personajelor și a cadrului spațio-temporal.

Concluzia, introdusă prin cuvinte și expresii specifice trebuie să consfințească prezența în text a trăsăturilor caracteristice acestui tip de operă.

b) Redactarea rezumatului

Întocmirea rezumatului impune respectarea următoarelor cerințe minimale:

- relatarea pe scurt a întâmplărilor esențiale, în ordinea din text;
- renunțarea la elementele nesemnificative ale acțiunii;
- renunțarea la părțile descriptive referitoare la personaje sau la cadrul spațio-temporal;
- înlăturarea părților dialogate și trecerea lor în vorbirea indirectă, prin folosirea persoanei a III-a a pronumelor și a verbelor;
- realizarea legăturii dintre întâmplările relatate, prin intermediul unor conectori ca: *la început, apoi, îndată ce, de aceea* etc.

c) Caracterizarea personajului

Caracterizarea personajului presupune ca în partea introductivă să se facă scurte referiri la personaje, în general, în enunțuri ca acestea: ***PERSONAJELE LITERARE fac parte din structura unei opere epice sau dramatice, participă la acțiune și sunt purtătoarele mesajului scriitorului, realizând între ele o diversitate de relații. În funcție de rolul lor și de importanța pe care o au în cadrul acțiunii, ele pot fi: principale, secundare sau episodice, iar după semnificația lor morală sunt: pozitive sau negative, așa cum se întâmplă, de obicei în basm.***

În cuprinsul compunerii urmează să fie puse în evidență următoarele aspecte:

- indicarea numelui personajului și tipul lui (principal / secundar, individual / colectiv, pozitiv / negativ, eponim, simbolic etc.);
- statutul personajului (cine este el);
- indicarea tipului de portret realizat de autor (fizic, moral, fizic și moral, caracterizat prin complexitate, schematic etc.);
- precizarea însușirilor fizice evidențiate atât direct, cât și indirect;
- evidențierea trăsăturilor personajului, așa cum reies din faptele sale, din atitudine, din discuțiile și relațiile lui cu celelalte personaje;
- mijloacele de realizare artistică folosite de autor mai ales în caracterizarea directă a personajului.

Încheierea compunerii va cuprinde o concluzie asupra personajului caracterizat, privind atât complexitatea lui, cât și modalitățile de realizare a acestuia.

d) Exprimarea unei opinii în legătură cu mesajul operei

În introducerea compunerii trebuie definite mesajul și modalitățile prin care acesta se realizează, în funcție de tipul de text. De pildă, în cazul unei opere epice mesajul poate fi definit astfel: ***MESAJUL unei opere literare este constituit din totalitatea gândurilor, ideilor, convingerilor, atitudinilor și sentimentelor scriitorului, pe care acesta le transmite cititorului cu scopul de a-l face părtaș la propriile idei și trăiri.***

În cazul unei opere epice, mesajul este transmis indirect, prin intermediul acțiunii și al personajelor, al relațiilor dintre acestea, autorul folosind în acest scop, ca mod de expunere predominant și caracteristic, narațiunea.

Urmează formularea ipotezei introduse prin formule convenționale de tipul: *eu consider că, eu cred că, în opinia mea, în ce mă privește* etc.

Conținutul propriu-zis trebuie să cuprindă, ca și la textul liric:

- identificarea mesajului textului;
- cel puțin două argumente de susținere a mesajului, introduse prin formule convenționale ca: *se observă că, în primul rând, în al doilea rând, pe de o parte, pe de altă parte, deoarece, fiindcă* etc.;
- exemplificarea argumentelor cu aspecte din text prin intermediul citatelor, cu ajutorul conectorilor de tipul: *de exemplu, de pildă, bunăoară, se remarcă* etc.
- eventualele comparații între argumentele oferite sau cu alte aspecte din textul discutat, folosind conective ca: *la fel ca, asemenea, ca și, spre deosebire de, în schimb* etc.

Argumentele se vor referi însă la elemente specifice operei epice: la acțiune, la semnificația întâmplărilor, la atitudinea personajelor și la relațiile dintre ele.

Concluzia introdusă prin formule specifice (*deci, așadar, prin urmare* etc.) trebuie să cuprindă un enunț prin care să se verifice și să se justifice ipoteza.

e) Explicarea titlului în raport cu ideile și sentimentele exprimate în text

În explicarea semnificației titlului unei opere epice se procedează ca și în cazul creației lirice, pornind de la definiția titlului și de la structura lui, dar accentul cade pe legătura lui cu acțiunea textului și cu personajele, reliefând:

– aspecte ale realității prezente în text, care sunt sugerate de titlu;
– contribuția personajelor la evidențierea semnificației titlului, prin faptele și atitudinea lor, precum și prin relațiile dintre ele.

Concluzia trebuie să justifice în ce măsură este realizată legătura dintre titlu și conținutul de idei și de sentimente al operei.

8. Basmul

a) Argumentarea apartenenței textului la specia literară basm

În argumentarea faptului că ***un text aparține speciei literare basm*** se va porni, în introducere, de la definiția acesteia: ***Basmul este o creație literară epică de întindere relativ mare, în care întâmplările reale se împletesc cu cele fantastice, fiind săvârșite și de personaje cu puteri fabuloase, care reprezintă forțele binelui și ale răului, din a căror confruntare ies învingătoare cele dintâi. De asemenea, în basm locul și timpul acțiunii nu sunt clar precizate; există și personaje animaliere, obiecte și cifre magice, precum și o structură specifică și anumite formule tipice – introductive, mediane și finale.***

După formularea ipotezei prin verbe sau expresii de opinie: ***În opinia mea (eu consider că), textul dat conține notele caracteristice ale unui basm, deoarece, în primul rând...***, în cuprinsul argumentării vor fi tratate următoarele aspecte, pornind de la definiție:

- tema textului (aspectul general la care se referă scriitorul, autorul anonim);
- precizarea întâmplărilor reale și fantastice, care constituie acțiunea;
- reliefarea prezenței personajelor și precizarea categoriei din care fac parte (cu puteri normale / cu puteri fantastice; forțe ale binelui / forțe ale răului);
- precizarea modului de expunere predominant și îmbinarea acestuia cu celelalte moduri de expunere;
- evidențierea prezenței naratorului și ipostaza lui (obiectiv sau subiectiv);
- cadrul spațio-temporal caracteristic basmului, în care sunt plasate acțiunea și personajele;
- modalitățile specifice basmului de exprimare a mesajului textului, de prezentare a personajelor și a cadrului spațio-temporal;
- oralitatea stilului și structurile specifice basmului (motive, obiecte și cifre magice, formule inițiale, mediane și finale etc.).

Concluzia trebuie să verifice ipoteza de la care s-a pornit privind trăsăturile acestei specii literare.

b) Rezumatul basmului

Redactarea rezumatului se realizează respectând aceleași reguli ca și în cazul oricărei opere epice, urmărind înlăturarea fragmentelor descriptive, a amănuntelor nesemnificative și trecerea vorbirii directe (a dialogului) în vorbire indirectă, dar și asigurând o legătură logică între idei.

c) Caracterizarea personajelor

Întrucât basmul aparține genului epic, caracterizarea personajului cuprinde aceleași aspecte ca și în situația oricărei opere epice, numai că este necesară evidențierea ambelor categorii de însușiri (reale și supranaturale) specifice personajelor din basme și manifestate mai ales în lupta cu forțele potrivnice, dar și în relație cu celelalte personaje.

d) Exprimarea unei opinii în legătură cu mesajul textului

În introducerea compunerii, ca și în cazul oricărei opere epice, se definește mai întâi mesajul, cu notele lui caracteristice basmului. După identificarea și formularea mesajului, urmează argumentele care se pot referi la evoluția personajului, la particularitățile de construcție a conflictelor, la rezolvarea acestora sau la atitudinea naratorului anonim față de personaje. În formularea și susținerea argumentelor se vor folosi aceleași structuri convenționale ca și în situația oricărei argumentări, indiferent de genul și specia literară cărora le aparține textul: *se observă că, în primul rând, în al doilea rând, pe de o parte, pe de altă parte, deoarece, fiindcă* etc.; *de exemplu, de pildă, bunăoară, se remarcă* etc.; *la fel ca, asemenea, ca și, spre deosebire de, în schimb* etc.

Concluzia, introdusă prin formule specifice (*deci, așadar, prin urmare* etc.), trebuie să cuprindă un enunț prin care să se verifice și să se justifice ipoteza cu referire la basm.

e) Explicarea titlului în raport cu ideile și sentimentele exprimate în text

Și în cazul explicării titlului unui basm se procedează ca la orice operă epică, pornind de la definiția titlului și de la structura lui, dar accentul cade pe notele caracteristice ale basmului printre care tipologia întâmplărilor și a personajelor, reliefând care dintre acestea evidențiază, în mai mare măsură, semnificația titlului.

9. Fabula

a) Argumentarea apartenenței textului la specia literară fabulă

În argumentarea apartenenței unui text la specia literară fabulă se pornește, în mod firesc, de la următoarea definiție a fabulei: ***Fabula este o operă literară epică, alcătuită de obicei în versuri, cu caracter satiric și moralizator, prin care se critică anumite defecte omenești, cu scopul de a le îndrepta, întâmplările fiind puse pe seama unor ființe necuvântătoare sau a unor obiecte, plante, fenomene ale naturii etc., care reprezintă diferite tipuri umane. Aceasta este alcătuită dintr-o povestire alegorică și o morală.***

După formularea ipotezei introduse prin verbe sau expresii de opinie: ***În opinia mea (eu consider că), textul dat conține notele caracteristice ale unui basm, deoarece, în primul rând...***, în cuprinsul argumentării vor fi tratate următoarele aspecte, pornind de la definiție:

- ▶ tema textului (aspectul general la care se referă scriitorul);
- ▶ precizarea întâmplărilor care constituie povestirea alegorică;
- ▶ reliefarea prezenței personajelor – animale, plante, obiecte etc. –, care reprezintă tipuri umane;
- ▶ precizarea modului de expunere predominant și îmbinarea lui cu celelalte moduri de expunere;
- ▶ evidențierea caracterului satiric și moralizator al textului;
- ▶ cadrul spațio-temporal caracteristic fabulei în care sunt plasate acțiunea și personajele;
- ▶ modalitățile specifice fabulei de exprimare a mesajului textului, predominantă fiind personificarea;
- ▶ limbajul viu, necăutat, apropiat de cel colocvial folosit mai ales de către personaje.

Concluzia argumentării va fi introdusă prin formule specifice (*deci, așadar, prin urmare* etc.) și se constituie într-un enunț prin care să se verifice și să se justifice ipoteza cu referire la fabulă ca specie a genului epic.

b) Rezumatul fabulei

În cazul fabulei, rezumatul impune aceleași reguli ca la orice operă epică, dar dificultatea o constituie faptul că narațiunea este o povestire alegorică, iar personajele reprezintă tipuri umane. Totodată, trebuie înlăturată tentația de a comenta textul sau morala acestuia.

c) Caracterizarea personajelor

Și în caracterizarea personajelor din fabulă se respectă același plan și aceleași reguli generale ca la orice operă epică, pornindu-se de la definiția personajelor. Însă în caracterizarea personajelor din fabulă trebuie să se evidențieze tipurile umane pe care acestea le reprezintă și valorile pe care ele le întruchipează.

d) Exprimarea unei opinii în legătură cu mesajul textului

În introducerea compunerii, ca și în cazul oricărei opere epice, se definește mai întâi mesajul, precizându-se, în cazul fabulei, și particularitățile acestuia: ***Mesajul unei opere literare este constituit din totalitatea gândurilor, ideilor, convingerilor, atitudinilor și sentimentelor scriitorului, pe care acesta le transmite cititorului cu scopul de a-l face părtaș la propriile idei și trăiri.***

În cazul unei fabule, mesajul este transmis indirect, prin intermediul povestirii și al personajelor alegorice, și, în mod deosebit, prin intermediul moralei.

După identificarea și formularea mesajului urmează prezentarea argumentele care se vor referi mai ales la caracterul satiric și moralizator pus în evidență de morala fabulei și de tipologia personajelor. Aceleași structuri convenționale ca și în situația oricărei argumentări, indiferent de genul și specia literară cărora le aparține textul, vor fi folosite și în cazul fabulei: *se observă că; în primul rând; în al doilea rând; pe de o parte..., pe de altă parte; deoarece; fiindcă* etc.; *de exemplu, de pildă, bunăoară, se remarcă* etc.; *la fel ca, asemenea, ca și, spre deosebire de, în schimb* etc.

De asemenea, concluzia este introdusă tot prin formule convenționale întâlnite și la alte specii literare (*deci, așadar, prin urmare* etc.) și cuprinde un enunț prin care trebuie să se verifice și să se justifice ipoteza cu referire la fabulă, ca specie a genului epic.

e) Explicarea titlului în raport cu ideile și sentimentele exprimate în text

În ceea ce privește explicarea titlului unei fabule se procedează ca la orice operă epică, pornind de la definiția titlului și de la structura lui, dar accentul cade pe notele caracteristice ale fabulei.

În acest sens se poate remarca faptul că, de obicei, titlul unei fabule apare constituit pe baza unuia sau a doi termeni care denumesc personajele, acestea fiind construite prin intermediul personificării și nu de puține ori pe baza antitezei. De aceea, personajele reprezintă anumite tipuri umane și întruchipează unele însușiri supuse criticii, prezentând în opoziție însușirile personajului pozitiv cu cele ale personajului negativ.

10. Balada populară

Ca text epic, și în cazul baladei populare, modalitățile de abordare a textului sunt aceleași, putându-se face referiri la: ***demonstrarea (argumentarea) apartenenței la genul sau la specia literară respectivă, semnificația titlului, mesajul / semnificația textului, caracterizarea unui personaj și rezumatul textului.***

a) Argumentarea apartenenței textului la specia literară baladă populară

În realizarea acestei compuneri și, implicit, în rezolvarea unui astfel de subiect, se pornește de la definiția baladei populare, aceasta conținând, în general, și o parte dintre reperele ce trebuie evidențiate: ***Balada populară sau cântecul bătrânesc este o operă epică narativă cu elemente descriptiv-lirice, care dezvoltă un subiect fantastic, legendar, istoric sau familial, ale cărei versuri se cântă sau / și sunt recitate acompaniate de un instrument muzical.***

În funcție de conținutul lor, **baladele** pot fi:

- vitejești sau eroice;
- haiducești;
- istorice;
- păstorești;
- familiale (nuvelistice).

În plus, în argumentare trebuie precizate tipul de baladă și faptul că personajele sunt prezentate prin intermediul antitezei, reprezentând, ca și în basme, valori morale opuse.

În conținutul compunerii, cadrul epic, acțiunea, personajele, naratorul, modul de expunere predominant și îmbinarea lui cu celelalte moduri de expunere sunt elementele ce trebuie avute în vedere și argumentate.

b) Mesajul textului baladei populare

Pornind de la definiția mesajului și respectând structura textului argumentativ, același ca la orice operă epică, trebuie remarcat faptul că acțiunea, personajele și atitudinea naratorului constituie elementele prin care mesajul este pus în evidență.

Stabilirea mesajului existent în textul baladei pornește chiar de la tema și tipul baladei, la care se adaugă intenția autorului anonim de a pune în evidență anumite idei și valori morale specifice poporului nostru.

c) Explicarea titlului în raport cu ideile și sentimentele exprimate în text

Titlurile baladelor populare nu au nimic spectaculos în ceea ce privește structura lor, deoarece ele sunt costituite, de obicei, fie din numele unuia dintre personaje (*Toma Alimoș, Miorița* etc.), fie din doi termeni (*Soarele și luna, Novac și corbul* etc.). Alteori, numele personajului din titlu este folosit în cazul genitiv și apare precedat de substantivul *balada* prin care se atrage atenția asupra speciei literare pe care textul o reprezintă.

Cu toate acestea, explicarea semnificației titlului nu este lipsită de importanță, deoarece el face referire la imaginea personajului și la întregul său comportament de-a lungul acțiunii.

d) Rezumatul textului

Întocmirea rezumatul baladei nu ridică mari dificultăți, deoarece firul epic este liniar, evoluând în mod tradițional, cu respectarea momentelor subiectului literar. De aceea, este suficient să fie respectate cerințele generale ale alcătuirii unui rezumat, prevăzute la opera epică.

e) Caracterizarea personajului

Caracterizarea personajului din baladă presupune respectarea planului general al unei astfel de compuneri, dar ceea ce este absolut necesar în cazul baladei este evidențierea antitezei ca modalitate de caracterizare specifică acestei specii literare.

11. OPERA DRAMATICĂ

Și **în cazul operei dramatice**, modalitățile de abordare a textului literar sunt aceleași ca la opera epică: ***argumentarea apartenenței textului la genul dramatic, redactarea rezumatului, caracterizarea personajului, exprimarea unei opinii în legătură cu mesajul operei și explicarea titlului în raport cu ideile și sentimentele exprimate în text.*** Aceste aspecte trebuie însă relaționate cu trăsăturile specifice unui text dramatic, **pornind de la definiția acestui tip de operă literară:** ***OPERA DRAMATICĂ este o creație literară realizată cu scopul de a fi reprezentatată pe scenă, structurată în acte, tablouri și scene, prezentând un conflict puternic între personaje, cu ajutorul dialogului și al monologului dramatic.*** Narațiunea și descrierea nu apar decât în prezentarea decorului sau în replicile mai ample ale personajelor. ***Întâmplările se desfășoară pe scenă și acțiunea este limitată în timp și spațiu, faptele petrecute mai înainte fiind relatate de personajele piesei.***

De asemenea, ***sunt prezente indicațiile scenice***, numite și ***didascalii***, prin care sunt evidențiate decorul, anumite indicații tehnice referitoare la lumini, la sonorizare etc., atitudinea, gesturile și unele dintre acțiunile personajelor sau trăsăturile acestora.

a) Argumentarea apartenenței textului la genul dramatic

În argumentarea faptului că ***un text aparține unei creații literare dramatice*** se pornește, ca în toate situațiile de argumentare, de la definiția noțiunii respective, ceea ce va constitui partea introductivă și ipoteza ce trebuie argumentată. Urmează un enunț de legătură cu argumentarea propriu-zisă, de tipul: ***În opinia mea (eu consider că etc.), textul dat conține notele caracteristice ale unei opere literare dramatice, deoarece, în primul rând...*** Vor fi apoi evidențiate următoarele aspecte, pornind de la definiția inițială, esențiale fiind, credem noi, structura textului, locul și timpul

acțiunii, conflictul dramatic – conținutul și protagoniștii lui –, modul de expunere predominant, prezența didascaliilor și rolul lor, precum și procedeele specifice artei dramatice întâlnite în text.

Concluzia introdusă prin cuvinte și expresii specifice trebuie să consfințească prezența în text a trăsăturilor caracteristice acestui tip de operă.

b) Redactarea rezumatului

Întocmirea rezumatului impune respectarea cerințelor generale prevăzute și la operele epice, cum sunt relatarea pe scurt și în ordine a întâmplărilor esențiale, înlăturarea dialogului prin trecerea lor în vorbire indirectă, prin folosirea persoanei a III-a a pronumelor și a verbelor, precum și realizarea legăturii dintre întâmplările relatate, prin intermediul unor conectori ca: *la început, apoi, îndată ce, de aceea* etc.

c) Caracterizarea personajului

Ca și la opera epică, caracterizarea personajului presupune ca, ***în partea introductivă***, să se facă scurte referiri la personaje, în general, privind locul și rolul lor într-o operă literară, fie ea epică sau dramatică, iar în situația operei dramatice trebuie evidențiată nota lor specifică – personajele se manifestă și comunică direct între ele, prin intermediul dialogului, fără intervenția autorului, „se comunică”, adică se destăinuie prin intermediul monologului dramatic.

În continuare se precizează personajul ales, felul lui în funcție de importanța pe care o are în text, tipul de portret pe care autorul îl realizează și procedeele de caracterizare folosite. Apoi, ***cuprinsul compunerii*** urmează să evidențieze vestimentația, însușirile fizice prezentate direct de către autor prin indicațiile scenice, trăsăturile de caractere ale personajului, așa cum reies din faptele sale, din atitudine, din discuțiile și din relațiile lui cu celelalte personaje, precum și mijloacele de realizare artistică folosite de autor, mai ales în caracterizarea directă a personajului.

Încheierea compunerii va cuprinde o concluzie asupra personajului caracterizat, privind atât complexitatea acestuia, modalitățile de realizare a portretului, precum și atitudinea scriitorului față de personaj.

d) Exprimarea unei opinii în legătură cu mesajul operei

Reliefarea mesajului unei opere dramatice este foarte importantă deoarece autorul îl transmite exclusiv prin intermediul acțiunii și atitudinii personajelor. De aceea, după definirea mesajului ca ***totalitatea gândurilor, ideilor, convingerilor, atitudinilor și sentimentelor scriitorului pe care acesta le transmite cititorului cu scopul de a-l face părtaș la propriile idei și convingeri,*** trebuie menționat faptul că personajele sunt cele care-l materializează prin acțiunea din scenă și prin dialog.

Urmează formularea ipotezei introduse prin formule convenționale de tipul ***eu consider că, eu cred că, în opinia mea, în ce mă privește*** etc., identificarea mesajului

textului, cel puţin două argumente de susţinere a mesajului introduse prin formule convenţionale ca: *se observă că, în primul rând, în al doilea rând, pe de o parte, pe de altă parte, deoarece, fiindcă* etc. şi exemplificarea argumentelor cu aspecte din text prin intermediul citatelor, cu ajutorul conectorilor de tipul: *de exemplu, de pildă, bunăoară, se remarcă* etc.

Argumentele se vor referi însă la elemente specifice operei dramatice: la acţiune şi la atitudinea personajelor manifestată prin dialogul şi relaţiile dintre ele.

Concluzia introdusă prin formule specifice (*deci, așadar, prin urmare* etc.) trebuie să cuprindă un enunţ prin care să se verifice şi să se justifice ipoteza.

e) Explicarea titlului în raport cu ideile şi sentimentele exprimate în text

În explicarea semnificaţiei titlului unei opere dramatice se procedează ca şi în cazul operelor lirice şi epice, pornind de la definiţia titlului şi de la structura lui, dar accentul cade pe legătura lui cu acţiunea textului şi cu personajele, reliefând aspectele realităţii prezente în text care sunt sugerate de titlu, precum şi contribuţia personajelor la evidenţierea semnificaţiei titlului, prin faptele şi atitudinea lor, prin relaţiile dintre ele.

Concluzia trebuie să precizeze în ce măsură este realizată legătura dintre titlu şi conţinutul de idei şi de sentimente al operei.

III. NOȚIUNI DE TEORIE LITERARĂ

Întrucât pentru rezolvarea aspectelor menționate anterior este nevoie și de cunoașterea temeinică a unor noțiuni de teorie literară, în acest capitol vom trece în revistă numai acele noțiuni care sunt solicitate prin cerințele testelor prevăzute pentru Evaluarea Națională de la finalul clasei a VIII-a. De asemenea, în secțiunea dedicată speciilor literare le vom cuprinde numai pe acelea care figurează în programele școlare actuale ale ciclului gimnazial.

1. Modurile de expunere

Modurile de expunere sunt modalități (procedee) prin care autorul înfățișează în opera literară fapte, personaje și atitudinile acestora, diferite aspecte din realitate și își exprimă gândurile, ideile și sentimentele.

Modurile de expunere sunt:

a) ***narațiunea*** (modul de expunere prin care autorul povestește o întâmplare sau un șir de întâmplări dispuse într-o succesiune de momente desfășurate într-un spațiu determinat, la care participă unul sau mai multe personaje);

b) ***descrierea*** (modul de expunere prin care autorul înfățișează un colț din natură, un ținut, fenomene specifice anumitor anotimpuri, diverse obiecte, precum și chipuri de oameni, prezentând sugestiv particularitățile acestora – notele lor caracteristice).

Descrierea poate fi:

- *literară* (*poetică* sau *subiectivă*) – apelează la imagini artistice și reflectă sentimentele și impresiile celui care (le) descrie;
- *obiectivă* (sau *științifică*) – oferă informații precise într-un limbaj precis, în care cuvintele sunt folosite cu sens propriu;
- *tehnică* – oferă notele caracteristice ale unor obiecte, elemente, aspecte și fenomene tehnice (aparate, modul lor de funcționare etc.);
- *publicitară* – oferă informații asupra unor produse oferite cumpărătorilor.

c) ***dialogul*** (modul de expunere prin care se reproduce direct o discuție între două sau mai multe personaje, având ca scop reliefarea însușirii acestora, modalitatea lor de a se exprima, evidențierea relațiilor dintre ele, dinamizarea acțiunii prin elemente de tehnică dramatică și realizarea comicului de limbaj).

Dialogul poate fi:

- *propriu-zis* (ca situație de comunicare și în operele epice);
- *dramatic* (în operele dramatice).

d) ***monologul*** (modul de expunere folosit pentru a reda gândurile, trăirile personajelor, fără a implica, în general, un interlocutor).

Monologul poate fi:

- *propriu-zis* (ca modalitate de realizare a comunicării) – expunerea se face în fața unui interlocutor care nu intervine în discuție, fiind o prezență pasivă;
- *interior* – personajul își exprimă gândurile, ideile și sentimentele vorbind cu sine însuși, fără prezența pasivă a unui interlocutor;
- *liric* (adresat sau neadresat) – apare în operele lirice și aparține eului liric care își exprimă gândurile ideile și sentimentele, având sau neavând în vedere un interlocutor întotdeauna prezumtiv;
- *dramatic* – apare în operele dramatice și este o intervenție amplă a unui personaj în prezența sau în absența altui personaj de care poate face abstracție, adresarea fiind unilaterală.

2. Clasificarea operelor literare

a) ***În funcție de autor și de modul de transmitere a mesajului:***

- *populare (orale)* – au caracter **anonim** (autor necunoscut), **oral** (se transmit prin viu grai), **colectiv** (cunosc mai multe variante), **popular** (exprimă concepția poporului folosind un limbaj adecvat), **sincretic** (implică prezența mai multor arte) și **național** (exprimă specificul unui neam);
- *culte (scrise)* – au autor cunoscut, s-au transmis prin scris și au caracter individual (personal).

b) ***După modul de alcătuire (de realizare):***

- *în versuri*;
- *în proză.*

c) ***După modul de transmitere a sentimentelor:***

- *lirice* – sentimentele sunt exprimate în mod direct, prin prezența nemijlocită a eului liric;
- *epice* – sentimentele sunt exprimate indirect prin intermediul acțiunii, al personajelor și al naratorului;
- *dramatice* – sentimentele sunt exprimate prin acțiunea prezentată direct pe scenă de către actori.

d) ***După modul de expunere predominant:***

- *narative* (corespund operelor epice, predominantă și caracteristică fiind narațiunea);
- *descriptive* (corespund majorității operelor lirice, portretelor literare și tabloului literar, ambele în versuri sau în proză);
- *dialogate* (corespund operelor dramatice, în care predominant ca mod de expunere este dialogul dramatic).

3. GENURILE ŞI SPECIILE LITERARE

Termenul de **gen literar** provine din latinescul *genus* („neam", „rasă", „fel", „mod") şi, în literatură, denumeşte o clasă de opere literare care au aceleaşi caracteristici. Genul literar este definit în funcţie de relaţia ce se stabileşte între creator şi lumea înconjurătoare, precum şi de felul în care acesta îşi comunică în opera respectivă ideile, gândurile, sentimentele şi atitudinile.

Specia literară este o subdiviziune subordonată genului literar, care cuprinde o categorie de opere cu anumite trăsături comune.

GENUL LIRIC cuprinde acele opere literare în care scriitorul comunică direct impresiile, gândurile, sentimentele, ideile şi atitudinile sale care intră în rezonanţă cu cele ale cititorului, ceea ce asigură operei valoare şi durabilitate în timp.

a) Trăsăturile genului liric

- ▶ Este genul subiectivităţii, deoarece gândurile, ideile şi sentimentele sunt exprimate în mod direct prin intermediul eului liric.
- ▶ Este prezent eul liric (instanţa lirică sau interioară), care se poate afla în diferite ipostaze (îndrăgostit, gânditor, poet, contemplator, revoltat, căutătorul unui ideal etc.) şi care este pus în evidenţă prin diferite mărci lexico-gramaticale şi stilistice: forme pronominale şi verbale de persoana I şi a II-a, substantive în vocativ, interjecţii, verbe la imperativ, interogaţii şi exclamaţii retorice, invocaţii, diminutive etc.
- ▶ Este folosit limbajul artistic prin intermediul căruia sunt realizate imaginile artistice (vizuale, auditive, dinamice, olfactive etc.), ca urmare a transfigurării ideilor şi sentimentelor prin mijloace expresive.
- ▶ Se folosesc ca modalităţi de expunere: confesiunea lirică, descrierea, monologul liric (adresat sau nu), dialogul imaginar.
- ▶ Lirismul textului este marcat şi prin elementele de prozodie (rimă, măsură, ritm) sau prin folosirea unor procedee de sintaxă poetică (repetiţii, paralelism, refren etc.) sau de sunet (aliteraţia, asonanţa).

b) Speciile genului liric:

▶ ***popular:***

- *doina* (operă literară populară în versuri, specifică poporului român, prin care sunt exprimate cele mai puternice şi mai variate sentimente – de dor, de jale, de dragoste, de regret, de revoltă etc. –, fiind însoţită, de obicei, de o melodie adecvată, caracterizată printr-un tempo larg, tărăgănat);
- *strigăturile* (creaţii lirice de mică întindere, de obicei catrene, care se rostesc la horă, la nuntă, în alte momente din viaţa satului, în timpul dansului şi în ritmul acestuia şi care contribuie la conducerea şi sincronizarea mişcărilor, la înveselirea celor din jur, transmiţând mesaje de dragoste, reflecţii morale şi atitudini satirice).

▶ ***cult:***

- *oda* (operă lirică în care se exprimă sentimente de admirație sau de venerație față de o persoană, față de o idee, față de un sentiment, față de patrie, față de un eveniment sau față de limba națională);
- *imnul* (operă lirică prin care se preamărește divinitatea, un erou, patria, o idee, un eveniment deosebit). *Imnurile* pot fi naționale și internaționale.
- *psalmul* (specie a liricii religioase, imn sau odă religioasă prin care se înalță laudă lui Dumnezeu, exprimând sentimente de recunoștință, de implorare, de umilință, de regret, de adorație, de mulțumire și de iubire față de divinitate);
- *pastelul* (operă lirică descriptivă, în versuri, în care sunt înfățișate un tablou din natură, o priveliște, un fenomen al naturii, aspecte din viața plantelor sau a animalelor, în strânsă legătură cu care autorul își exprimă direct și propriile sentimente, prin intermediul imaginilor artistice realizate cu ajutorul figurilor de stil).

GENUL EPIC cuprinde acele opere literare caracterizate prin trei elemente de bază: acțiune, personaje și narator. Acestora li se adaugă autorul și cititorul, toate constituind instanțele narative.

a) Trăsăturile genului epic:

▶ Gândurile, ideile, sentimentele, convingerile și atitudinile autorului sunt exprimate în mod indirect, prin intermediul acțiunii și al personajelor.

▶ Este prezentă acțiunea constituită din totalitatea întâmplărilor relatate de autor, acestea structurându-se în momente ale subiectului și având o mare mobilitate în timp și spațiu.

▶ Sunt prezente personajele, care participă la acțiune (sunt agenți ai acțiunii), fiind purtătoarele mesajului autorului.

▶ Modul de expunere predominant și caracteristic este narațiunea care se îmbină cu celelalte moduri de expunere (descrierea, dialogul, monologul), iar secvențele narative pot fi legate prin înlănțuire (dispunerea cronologică a întâmplărilor), prin alternanță (prezentarea alternativă a două planuri narative) și prin inserție (includerea unei povestiri în interiorul alteia – povestirea în povestire sau povestirea în ramă).

▶ Este prezent naratorul care relatează întâmplările, acesta fiind obiectiv, omniscient și omniprezent în cazul perspectivei narative obiective, când narațiunea se realizează la persoana a III-a, sau subiectiv în cazul perspectivei subiective, când narațiunea este realizată la persoana I de către unul dintre personaje.

▶ Acțiunea și personajele sunt plasate într-un anumit cadru spațio-temporal.

b) Speciile genului epic:

▶ ***popular:***

- *basmul popular* (operă epică narativă în proză, de mare întindere, în care întâmplările reale se împletesc cu cele fantastice, fiind săvârșite de personaje

obişnuite sau, mai ales, cu puteri supranaturale, care reprezintă forţele binelui şi ale răului şi din a căror confruntare ies învingătoare forţele binelui);

- *balada populară* sau *cântecul bătrânesc* (operă epică narativă cu elemente descriptiv-lirice, care dezvoltă un subiect fantastic, legendar, istoric sau familial, ale cărei versuri sunt cântate sau/şi recitate, fiind acompaniate de un instrument muzical);
- *legenda populară* (operă epică narativă în versuri sau în proză, în care se dă o explicaţie imaginară unui fapt real, unui fenomen etc.);
- *snoava* (operă epică narativă în proză, de factură umoristică şi de scurtă întindere, în care se adoptă o atitudine ironică şi se face haz pe seama unor defecte omeneşti precum: lenea, prostia, îngâmfarea, minciuna, hoţia etc.);
- *pluguşorul* (operă epică narativă în versuri, din categoria colindelor de Anul Nou – a obiceiurilor calendaristice –, care prezintă muncile agricole în desfăşurarea lor şi care se termină cu o urare adresată familiei).

▶ ***cult:***

- *balada cultă* (operă literară epică în versuri, cu un autor cunoscut, care relatează întâmplări neobişnuite din trecut, de inspiraţie istorică, fantastică, legendară sau familială, săvârşite de personaje ale căror însuşiri impresionează puternic, mai ales prin antiteză);
- *fabula* (operă epică în versuri sau în proză, cu caracter satiric şi moralizator, în care autorul critică anumite defecte omeneşti, punând întâmplările pe seama animalelor, a plantelor sau a unor obiecte; cuprinde o povestire alegorică şi morală);
- *poemul* (operă literară epică în versuri, de întindere mai mare şi cu o acţiune mai complicată decât a baladei, alcătuită dintr-o suită de episoade şi având mai multe personaje reprezentative, în care epicul se îmbină cu liricul). *Poemul eroic* are personaje însufleţite de sentimente nobile şi puternice şi care săvârşesc fapte măreţe, deosebite.
- *anecdota* sau *bancul* (scurtă naraţiune comică; se caracterizează prin prezentarea obiectivă, succintă a întâmplărilor şi prin spontaneitatea poantei, cu referire la un anumit moment istoric, la un anumit tip social, etnic sau regional);
- *schiţa* (operă epică cultă în proză, de mică întindere, cu o acţiune simplă, concentrată, înfăţişând un moment semnificativ din viaţa unuia sau a câtorva personaje);
- *nuvela* (operă epică cultă în proză de mai mare întindere decât schiţa, cu un singur fir narativ şi cu o acţiune mai complicată decât a schiţei, la care participă mai multe personaje, prezentate în mediul lor de viaţă, accentul căzând pe caracterul acestora, nu pe acţiune);
- *romanul* (operă epică în proză de mare întindere, preponderent narativă, cu o acţiune complexă şi complicată, ce se desfăşoară pe mai multe planuri narative, cu conflicte puternice şi cu numeroase personaje, oferind o imagine amplă şi profundă asupra vieţii);

- *povestirea* (operă epică de mică întindere, în care se povestește un singur fapt, în mod subiectiv, la persoana întâi, de către un martor sau un participant direct la întâmplarea relatată);
- *amintirile* (specie literară epică în proză, în care autorul înfățișează, de obicei în mod subiectiv și cu ajutorul evocării, oameni și locuri, fapte și întâmplări, momente și impresii din viața personală sau a altor oameni pe care i-a cunoscut);
- *parabola* (narațiune fictivă, dar verosimilă, cu semnificație morală și religioasă, care dezvăluie un adevăr general, prin asemănarea acestuia cu un fapt real, și transmite anumite învățături).

GENUL DRAMATIC cuprinde acele opere literare în care conținutul de idei și sensul operei sunt evidențiate prin jocul unor actori ce întruchipează personajele pe scenă, în fața spectatorilor.

a) Trăsăturile genului dramatic:

▶ Aceste opere sunt create cu scopul de a fi reprezentate pe scenă.

▶ Sunt structurate în acte, tablouri și scene.

▶ Modul de expunere predominant este dialogul dramatic, replicile personajelor fiind precedate de numele acestora, iar dialogului i se poate adăuga monologul dramatic.

▶ Este prezent un confict dramatic principal căruia i se alătură unele conflicte secundare.

▶ Narațiunea și descrierea pot să apară doar în indicațiile scenice sau în replicile și monologurile mai ample ale unora dintre personaje.

▶ Sunt prezente indicațiile scenice (*didascaliile*), care fac referire la decor, la acțiunile personajelor, la sonorizare și lumini, la atitudinea, stările sufletești și însușirile personajelor sau precizează locul și timpul acțiunii prezentate, precum și interlocutorul căruia i se adresează personajul.

▶ Acțiunea este limitată în timp și spațiu.

▶ Întâmplările nu sunt relatate, ci se desfășoară în fața cititorului (spectatorului), relatate putând fi, în replicile personajelor, doar fapte petrecute mai demult.

b) Specii ale genului dramatic:

▶ ***cult:***

- *comedia* (operă literară aparținând genului dramatic în care autorul prezintă situații neașteptate, moravuri și personaje comice care stârnesc râsul).

4. Figurile de stil

a) Imaginile artistice sunt reflectări sensibile ale realității înconjurătoare cu ajutorul cuvintelor. Prin intermediul imaginilor artistice realitatea obiectivă devine, prin ficționalizare și potrivit personalității și talentului scriitorului, realitate artistică puternic marcată de subiectivitatea autorului.

Ele pot fi: ***vizuale, olfactive, auditive, tactile, chinestezice (de mişcare, dinamice, motrice), sinestezice***, în funcţie de simţurile cărora li se adresează, şi se bazează pe sensul figurat (conotativ) al cuvintelor, în structura lor folosindu-se în mod particular figurile de stil.

Întregul sistem de imagini artistice şi de figuri de stil, toate integrate în opera literară, formează ***imaginarul poetic*** sau ***artistic.***

b) Figurile de stil sunt procedee artistice (stilistice) specifice stilului artistic, care conţin unele abateri de la întrebuinţarea firească a limbajului în scopuri expresive şi vizează toate nivelurile limbii, cuvintele fiind folosite cu sensurile conotative (figurate).

▶ ***Figuri de sunet*** (fonetice sau fonologice, care vizează pronunţarea unor sunete):
- *aliteraţia* sau *armonia imitativă* (repetarea unor consoane, grupuri de consoane sau silabe iniţiale aflate, de obicei, în rădăcina cuvântului, pentru a obţine un efect muzical sau onomatopeic);
- *asonanţa* (constă în repetarea aceleiaşi vocale accentuate).

▶ ***Figuri morfo-sintactice*** (vizează construcţia gramaticală la nivel morfologic şi sintactic):

• ***figuri de insistenţă***, de accentuare a ideii, a sentimentului:
- *enumeraţia* (înşiruire de mai mulţi termeni referitori la acelaşi aspect, cu scopul de a atrage atenţia asupra obiectelor sau faptelor înfăţişate);
- *repetiţia* (folosirea succesivă, repetarea unui sunet, a unui cuvânt sau a unui grup de cuvinte pentru a impune atenţiei o imagine, un aspect din realitate, o idee, un sentiment, o acţiune sau un obiect);
- *inversiunea* (procedeul prin care se schimbă ordinea (topica) obişnuită a cuvintelor în propoziţii şi a propoziţiilor în fraze, cu scopul de a obţine efecte poetice prin accentuarea aspectului sau caracteristicii înfăţişate);
- *paralelismul sintactic* (este un procedeu compoziţional, cu efect de intensificare, constând în reluarea mai multor cuvinte în aceeaşi ordine sau în construcţia simetrică a două sau a mai multor propoziţii, fraze, versuri sau strofe).

• ***figuri de adresare***, specifice stilului oratoric:
- *interogaţia retorică* (constă în adresarea unei întrebări sau a unui şir de întrebări care conţin în ele răspunsul);
- *invocaţia retorică* (constă în adresarea directă, prin vocative, prin interjecţii, către o persoană absentă sau imaginară, de la care nu se aşteaptă, de fapt, nicio intervenţie, niciun răspuns);
- *exclamaţia retorică* (procedeu artistic care pune în evidenţă diferite stări emoţionale, sentimente puternice ale vorbitorului prin intermediul unor interjecţii, al adresării directe şi printr-o intonaţie exclamativă).

▶ *Tropii* (sunt mai ales figuri semantice care presupun folosirea cuvintelor cu sensul figurat sau conotativ):

• ***figuri de analogie:***

– *comparația* (procedeul prin care se alătură, pe baza unor însușiri comune, doi termeni – personaje, obiecte, acțiuni, idei etc. –, unul dintre termeni fiind mai puțin cunoscut decât celălalt, cu scopul de a evidenția caracteristicile primului termen);

– *metafora* (are la bază o comparație din care lipsește termenul comparat, în felul acesta înlocuindu-se termenul obișnuit – propriu – cu cel neobișnuit – figurat – și realizându-se un transfer de sens);

– *personificarea* (figura de stil prin care se atribuie însușiri, manifestări și acțiuni omenești obiectelor, elementelor naturii, ființelor necuvântătoare);

– *alegoria* (figura de stil alcătuită dintr-o înșiruire de metafore, comparații, personificări etc., cu ajutorul căreia, pe baza unor asemănări sau corespondențe, se substituie o imagine prin alta și se exprimă noțiuni abstracte prin intermediul concretului);

– *epitetul* (figură de stil prin care se exprimă însușirile deosebite, neașteptate ale obiectelor sau ale acțiunilor, prezentate într-o lumină nouă, impresionându-l pe cititor).

• ***figuri de contradicție:***

– *antiteza* (procedeul prin care scriitorul pune în contrast – în opoziție – două personaje, situații, idei, sentimente, cu scopul de a reliefa un termen prin celălalt);

– *oximoronul* (procedeul artistic care constă în asocierea neașteptată, cu efecte expresive surprinzătoare, a doi termeni contradictorii sau chiar cu semnificații opuse);

• ***figuri de amplificare / de atenuare:***

– *hiperbola* (figura de stil prin care se exagerează intenționat însușirile unei ființe, ale unui personaj literar, caracteristicile unui obiect, ale unui fenomen sau ale unei întâmplări – pentru a-l impresiona pe cititor).

5. Versificația

a) Versul este un rând dintr-o poezie. În funcție de măsura, ritmul și rima poeziei, **versurile** pot fi:

– ***libere*** (sunt lipsite de de ritm, rimă și măsură);
– ***albe*** (sunt lipsite de rimă).

b) Strofa este grupul de unu, două sau mai multe versuri. În funcție de numărul de versuri, **strofele** pot fi:

– ***monostih*** sau ***monovers*** (un vers);
– ***distih*** (două versuri);

– ***terț*** sau ***terțină*** (trei versuri);
– ***catren*** (patru versuri).

Unele poezii nu au versurile grupate în strofe și se numesc ***astrofice*** sau ***continuative***.

c) Măsura este constituită din numărul silabelor dintr-un vers.

d) Ritmul reprezintă succesiunea silabelor accentuate și neaccentuate dintr-un vers și poate fi:
– ***trohaic*** (format din două silabe, în care prima silabă este accentuată);
– ***iambic*** (format din două silabe, în care a doua silabă este accentuată);
– ***amfibrahic*** (format din trei silabe, în care accentul cade pe a doua silabă).

e) Rima constă în potrivirea sunetelor de la sfârșitul a două sau a mai multe versuri începând cu o vocală accentuată. Există mai multe tipuri de **rimă**:
– ***monorima*** (aceeași rimă la mai mult de două versuri consecutive);
– ***rima împerecheată*** (versul 1 rimează cu versul 2, iar versul 3 cu versul 4);
– ***rima încrucișată*** (versul 1 rimează cu versul 3, iar versul 2 cu versul 4);
– ***rima îmbrățișată*** (versul 1 rimează cu versul 4, iar versul 2 cu versul 3);
– ***rima variată*** sau ***complexă*** (versurile rimează fără nicio regulă).

IV. MODELE DE COMPUNERI

1. REZUMATELE UNOR TEXTE LITERARE EPICE STUDIATE LA CLASĂ

Prâslea-cel-Voinic și merele de aur

Un împărat avea în grădina sa un măr care făcea mere de aur, dar era nemulțumit că merele erau furate înainte de a se coace. De aceea, a pus mulți voinici să-l pândească, dar niciunul n-a reușit să-i prindă pe hoți.

După încercarea nereușită a celor doi frați mai mari, Prâslea îl rănește pe hoț și, după ce-i duce mere tatălui său, pleacă în căutarea acestuia, ajungând pe tărâmul celălalt. Aici se luptă cu cei trei frați zmei pe care-i învinge, le eliberează pe cele trei fete răpite de ei și transformă palatele zmeilor în câte un măr.

Frații săi rămași pe tărâmul oamenilor le scot din prăpastie pe cele trei fete, dar când să-l scoată pe Prâslea, dau drumul frânghiei. Crezându-l mort, aceștia merg la împărăție, vestesc moartea mezinului și se căsătoresc cu fetele cele mari.

Ajutat de o zgripțuroaică, Prâslea ajunge pe tărâmul oamenilor și, după ce se angajează ucenic la un argintar, îndeplinește rugămințile fetei celei mici și este recunoscut de aceasta. Cei doi tineri se căsătoresc, iar frații lui Prâslea primesc pedeapsa divină.

Aleodor-Împărat

Un împărat era supărat că nu avea copii, dar la bătrânețe dorința i se îndeplinește. El se bucură de istețimea și iscusința feciorului său, Aleodor, iar în ceasul morții îl sfătuiește să nu calce moșia lui Jumătate-de-Om-Călare-pe-Jumătate-de-Iepure-Șchiop, deoarece va fi pedepsit de acesta.

După moartea tatălui său, Aleodor cârmuiește cu înțelepciune țara, dar ajunge din greșeală pe tărâmul pocitaniei de om, care-i cere în schimbul iertării să-i aducă pe fata lui Verdeș-Împărat.

Plecat la drum, fiul de împărat întâlnește în cale o știucă, un corb și un tăun, pe care-i ajută și de la care, la rândul său, primește ajutor pentru a depăși cele trei încercări la care este supus. Astfel iese învingător și, luând-o pe fata împăratului, o duce la curtea pocitaniei Pământului. Ea refuză însă căsătoria cu Jumătate-de-Om-Călare-pe-Jumătate-de-Iepure-Șchiop, iar acesta plesnește de ciudă și moare.

În această situație, Aleodor își întinde împărăția și pe moșia acestuia și se căsătorește cu fata lui Verdeș-Împărat, spre bucuria supușilor săi.

Miorița

La sfârșitul toamnei, când turmele coboară la iernat, doi dintre cei trei ciobani, cel ungurean și cel vrâncean, se hotărăsc să-l omoare pe cel moldovean pentru a-și însuși averea acestuia.

Mioara năzdrăvană află de complotul urzit și-l aduce la cunoștință stăpânului său pe care-l sfătuiește să-și ia și unele măsuri de apărare. Acesta refuză însă și-i transmite mioarei dispozițiile testamentare, referindu-se la locul înmormântării, la prezența fluierelor și la ceea ce trebuie să le transmită oilor și mamei sale în legătură cu moartea lui, prezentând-o ca pe o nuntă de proporții cosmice.

El o roagă pe mioară să le spună suratelor ei că s-a însurat, dar mamei lui să-i ascundă faptul că la nunta sa a participat întreaga natură și că a căzut o stea, dorind astfel s-o cruțe pe aceasta de o mare durere sufletească, întrucât ea cunoaște semnificația stelei căzătoare.

Bivolul și coțofana

de George Topîrceanu

Un cățel vede o coțofană plimbându-se pe spinarea unui bivol și este tentat să facă și el același lucru, dorind să fie plimbat de bivol. În momentul în care sare în spinarea bivolului, acesta se sperie și, simțindu-se jignit, reacționează violent, îl trântește pe cățel în trifoi, îl ia în coarne și apoi i se adresează în cuvinte dure, jignitoare.

Totodată, bivolul își justifică atitudinea tolerantă față de coțofană prin avantajele pe care aceasta i le aduce, spre deosebire de cățel care vrea doar să profite.

Câinele și cățelul

de Grigore Alexandrescu

Dulăul Samson, adresându-se unui bou oarecare, își exprimă opinia referitoare la egalitatea dintre toate dobitoacele. El apreciază respectarea acestui principiu în țările civilizate și dorește, ca și la noi, să se întâmple la fel, dându-se pe sine model de toleranță și modestie.

Auzind aceste lucruri, cățelul Samurache se bucură și își exprimă satisfacția, dar dulăul devine deodată agresiv în limbaj și amenințător, declarându-se de acord cu egalitatea în drepturi numai cu cei de teapa sa, nu cu cei din categoria cățelului.

O scrisoare pierdută

de I.L. Caragiale

Zoe, soția lui Zaharia Trahanache – un important personaj politic al partidului aflat la putere –, pierde, din neglijență, o scrisorică de amor care-i fusese adresată de Ștefan Tipătescu, prefectul județului.

Scrisoarea este găsită de Cetățeanul turmentat și sustrasă de la acesta de către Nae Cațavencu, adversarul politic al celor de mai înainte, care amenință cu publicarea ei dacă nu va fi susținut în alegeri.

Tipătescu și Zoe vor să-l determine pe Cațavencu să le înapoieze documentul compromițător făcându-i diferite promisiuni, dar acesta nu vrea să facă asta decât în schimbul alegerii ca deputat.

După ce Farfuridi și Cațavencu își rostesc discursurile electorale, are loc o încăierare între cele două tabere, pusă la cale de Trahanache și de Pristanda, polițaiul orașului, în care Cațavencu pierde scrisoarea ce va fi găsită tot de Cetățeanul turmentat care, de data aceasta, o duce Zoei.

Pierzând arma șantajului și fiind prins și cu o poliță falsificată, Nae Cațavencu e obligat să conducă festivitățile în cinstea noului ales propus de centru: Agamemnon Dandanache.

Astfel, totul se termină într-o atmosferă de sărbătoare și de veselie unanimă, în sunetele muzicii.

2. CARACTERIZAREA PERSONAJELOR PRINCIPALE DIN TEXTELE EPICE ANTERIOARE

Prâslea-cel-Voinic

Prâslea-cel-Voinic, personajul principal al acestui basm, este un personaj complex, o împletire de însuşiri omeneşti şi fabuloase. Aparţine unei categorii mai largi de personaje – cele cu puteri supranaturale – care reprezintă forţele binelui, definind ideea de dreptate, de cinste şi de adevăr.

Ca personaj real, el i se adresează cuviincios tatălui său şi îşi asumă cu modestie misiunea: „Eu nu mă încumăt [...] a prinde pe hoţi, ci zic că o încercare de voi face şi eu, nu poate să-ţi facă niciun rău." Isteţ şi precaut, reuşeşte să-şi alunge somnul şi să-l rănească pe hoţ. Aceeaşi isteţime şi acelaşi simţ de anticipaţie dovedeşte atunci când îşi dă seama de intenţiile fraţilor săi de a-l pierde sau când se angajează ucenic la argintar.

La aceste însuşiri se adaugă vitejia şi curajul cu care îi înfruntă şi îi omoară pe zmei, bunătatea sufletească atunci când salvează puii zgripţuroaicei, precum şi dârzenia şi tenacitatea dovedite în atingerea scopului propus. În acelaşi timp este cinstit şi corect, dar şi generos deoarece îi iartă pe fraţii săi, pedeapsa urmând să fie dată de forţa divină în a cărei dreptate el crede cu tărie.

Prâslea are însă şi unele însuşiri supranaturale. Astfel, el este înzestrat cu o forţă impresionantă, deoarece îl bagă pe zmeu în pământ până la gât şi omoară balaurul. Are, totodată, capacitatea de a cunoaşte şi a înţelege graiul corbului şi al făpturilor de pe alt tărâm, de a transforma palatele în mere şi de a face obiectele cerute de fata cea mică; de asemenea, el însuşi se poate metamorfoza în foc.

Pentru a-i evidenţia însuşirile, autorul anonim apelează la caracterizarea directă şi indirectă. Astfel, în mod direct se exprimă împăratul, care-l consideră „un mucos", iar indirect, însuşirile sale se desprind din felul de a vorbi, din faptele sale sau din relaţia cu celelalte personaje, cu multe dintre ele fiind prezentat în antiteză.

Aleodor-Împărat

După cum arată şi titlul acestui basm, Aleodor-Împărat este personajul principal şi eponim, fiind fiu de împărat, apărut cu greu pe lume pentru a mângâia bătrâneţea părinţilor săi. El are atât însuşiri obişnuite, cât şi unele supraomeneşti.

Însuşirile lui fizice sunt prezentate în mod direct, prin descriere. Aleodor este frumos peste măsură, este „un drag de copilaş, de să-l vezi şi să nu-l mai uiţi", „mult e nurliu şi drăgălaş", iar „boiul lui arată a fi ceva deosebit".

Frumuseţii fizice i se adaugă unele însuşiri morale ca isteţimea şi iscusinţa, deoarece „băiatul de ce creştea, d-aia se făcea mai isteţ şi mai iscusit". Acestor calităţi li se alătură cele de bun organizator şi conducător pe care le dovedeşte ca împărat în locul tatălui său şi de aceea câştigă admiraţia şi preţuirea supuşilor săi.

Este pasionat de vânătoare şi respectă cu sfinţenie sfaturile tatălui său, iar când greşeşte fără voia lui, este sincer, îşi face reproşuri şi îşi recunoaşte vina. El acceptă cu bărbăţie şi curaj confruntarea cu adversarul său, îşi respectă cuvântul dat, îşi asumă misiunea şi pleacă să şi-o îndeplinească.

Întâlnirile cu tăunul, cu ştiuca şi corbul îi evidenţiază bunătatea sufletească, întrucât îi salvează, iar faţă de Verdeş-Împărat se comportă firesc, cu înţelepciune, cu bună-credinţă şi cu respect.

Aleodor-Împărat are însă şi însuşiri specifice unui personaj cu puteri supranaturale: el înţelege glasul făpturilor necuvântătoare (ştiucă, tăun, corb) şi are capacitatea de a se metamorfoza în cosac, în pui de corb şi în lindină prin intervenţia ajutoarelor sale.

Prin toate însuşirile sale, fie reale, fie fabuloase, acest personaj aparţine forţelor binelui, iar trăsăturile sale caracteristice sunt prezentate fie direct, prin descriere – de către autorul anonim sau de către celelalte personaje –, aşa cum sunt însuşirile fizice, fie indirect, prin faptele eroului, prin felul său de a vorbi şi prin relaţiile sale cu celelalte personaje.

Ciobanul moldovean

Baciul moldovean este personajul principal al baladei, fiind unul dintre cei trei ciobani, tovarăşi într-ale păstoriei. El impresionează atât prin însuşirile fizice, cât şi prin cele morale, deoarece este asemenea unui Făt-Frumos al basmelor noastre populare.

Însuşirile fizice sunt exprimate în mod direct, prin descriere, realizându-se astfel un portret în care autorul anonim îl prezintă zvelt, delicat, gingaş şi fermecător, cu faţa albă ca spuma laptelui, cu mustaţa deasă, de forma spicului de grâu, cu părul şi cu ochii negri: „Mândru ciobănel, / Tras printr-un inel, / Feţişoara lui, / Spuma laptelui, / Mustăcioara lui, / Spicul grâului, / Perişorul lui, / Pana corbului, / Ochişorii lui, / Mura câmpului." Aceste însuşiri sunt evidenţiate prin intermediul unor comparaţii metaforice constituite din elemente ale naturii şi ale mediului pastoral şi prin numeroase diminutive care sporesc frumuseţea portretului şi profunzimea sentimentelor.

Ciobanul moldovean are asupra celorlalţi doi nu numai ascendentul frumuseţii bărbăteşti clasice, ci şi pe acela al bogăţiei, deoarece spre deosebire de tovarăşii săi are o situaţie materială înfloritoare, urmare firească a hărniciei şi a priceperii sale.

Baciul moldovean este înzestrat şi cu o stăpânire de sine ieşită din comun şi cu mult curaj, deoarece, aflând despre complotul celorlalţi doi ciobani, nu se lamentează şi nu-şi ia măsuri de apărare, mulţumindu-se să transmită dispoziţiile testamentare şi să mediteze asupra posibilei dispariţii.

În plan moral, acestor însuşiri li se adaugă devotamentul, dragostea şi pasiunea pentru meserie, pentru munca zilnică, precum şi ataşamentul faţă de animalele dragi. Iubitor de frumos şi sensibil, el doreşte să aibă la cap fluierele dragi şi meditează asupra posibilei dispariţii, exprimându-şi chiar şi în această împrejurare dragostea pentru natură, pentru viaţă. De aceea, el îşi imaginează moartea ca pe o nuntă de proporţii cosmice la care participă întreaga natură.

Mai presus de toate, grija şi dragostea lui se îndreaptă către mama sa vârstnică şi iubitoare, pe care vrea s-o cruţe de o mare durere, ascunzându-i moartea sa.

După cum se observă, portretul baciului moldovean prinde contur atât prin intermediul prezentării directe cu ajutorul descrierii, cât şi indirect – prin modul său de a gândi, de a vorbi şi de a se comporta ori prin relaţiile sale cu celelalte personaje.

Bivolul

Este cunoscut faptul că unul dintre criteriile de clasificare a personajelor este cel al raportului cu realitatea, din acest punct de vedere personajele fiind reale, imaginare (fictive), fantastice, alegorice, simbolice etc.

Acestui criteriu i se supun şi personajele fabulelor, care sunt deopotrivă fictive şi alegorice deoarece nu aparţin universului uman, ele întruchipând, în plan simbolic, anumite tipuri.

Din cele trei personaje ale fabulei *Bivolul şi coţofana*, personajul principal este bivolul, prezentat mai întâi direct de către autor, prin intermediul unei enumeraţii: „bivol mare, negru, fioros", el însuşi considerându-se, cu multă emfază, „bivol mare şi puternic, gospodar cu greutate."

După înfăţişare, dar şi după comportarea sa, el face parte din categoria celor mari, puternici şi înstăriţi, care nu acceptă amestecul celor mici şi nevoiaşi în treburile proprii.

Arogant şi profitor, bivolul adoptă o atitudine tolerantă faţă de coţofană care-i face anumite favoruri („mă apără de muşte, de ţânţari şi de tăuni / Şi de alte spurcăciuni..."), dovedindu-se însă dispreţuitor şi neiertător faţă de cei mai mici şi nevoiaşi, reprezentaţi de căţel, ce ar vrea să profite şi ei.

Violent, impulsiv şi ameninţător, ca şi Samson, bivolul se manifestă tot prin limbaj („javră", „potaie proastă") şi prin faptă („să se scutură, şi-apoi / Să-l răstoarne, / Să-l ia-n coarne / Şi cât colo să-l arunce, ca pe-o zdreanţă în trifoi.").

După cum se observă, însuşirile bivolului sunt exprimate atât direct, prin descriere şi prin autocaracterizare, cât şi indirect, prin faptele şi prin felul de a vorbi al personajului.

Samson

Personajele sunt elemente esenţiale ale structurii unei opere literare şi sunt purtătoarele mesajului autorului, acestea clasificându-se după mai mult de patru criterii.

Unul dintre criterii este cel al raportului cu realitatea, din acest punct de vedere personajele fiind reale, imaginare (fictive), fantastice, alegorice, simbolice etc.

În cazul fabulei, personajele sunt deopotrivă fictive și alegorice întrucât aparțin altui univers decât celui uman, reprezentând însă la nivel simbolic anumite tipuri umane.

Un astfel de personaj este și Samson, căruia autorul îi precizează, direct, identitatea („dulău de curte") și una dintre însușirile sale („ce latră foarte tare"). În plan simbolic, dulăul îl reprezintă pe unul dintre mai marii societății, aparținând clasei dominante și având ca trăsătură dominantă demagogia. Această însușire este dovedită prin felul său de „a vorbi" („lătra foarte tare"), iar comportarea sa față de cățelul Samurache pune în evidență ipocrizia, răutatea, dorința de a parveni și disprețul față de cei care îi sunt inferiori. Față de aceștia se manifestă dur prin limbaj („Noi, frații tăi, potaie!", „Lichea nerușinată"), devine impulsiv și amenință cu bătaia: „O să-ți dau o bătaie / Care s-o pomenești".

Însușirile lui Samson se desprind în mod deosebit, indirect, din comportarea și din felul său de a vorbi, precum și din relația lui cu celelalte personaje.

Ștefan Tipătescu

Ștefan Tipătescu, prefectul județului, unul dintre personajele comediei *O scrisoare pierdută* de I.L. Caragiale, este tipul junelui prim, al primului amorez, idee sugerată chiar de numele lui. Arogant, el trăiește sentimentul abandonării unei cariere strălucite în favoarea partidului. Totodată, nu este lipsit de inteligență, este instruit, dar pare, de multe ori, nestăpânit, impulsiv, devenind chiar violent, așa cum se întâmplă într-una dintre confruntările cu Nae Cațavencu. Aceste însușiri sunt evidențiate direct de Zaharia Trahanache, care precizează că este „bun băiat, cu carte, dar iute". Așa se explică și faptul că modul său de exprimare nu se compară cu al altor personaje, acesta folosind limbajul corect al unui om instruit.

El este unul dintre stâlpii puterii locale căruia îi aparține totul și de aceea face abuzuri încălcând legea și acceptă compromisuri. Administrează județul ca pe propria moșie, îi ordonă lui Pristanda să-l aresteze fără motiv pe Cațavencu, căruia îi oferă apoi, în schimbul scrisorii, funcții și chiar moșia „Zăvoiul", cenzurează corespondența și oprește depeșele care nu-i conveneau. Această postură a sa de a dispune de tot după bunul plac este magistral caracterizată de Pristanda; „moșia moșie, foncția foncție, coana Joițica, coana Joițica", opinie care pune în evidență și imoralitatea personajului.

Știe să-l facă servil pe Pristanda căruia îi acceptă micile „găinării", cum este cea cu steagurile: „dacât tu nu ești băiat prost; o mai cârpești de ici, de colo; dacă nu curge, pică... Las' că știm noi! (...) Și nu-mi pare rău, dacă știi să faci lucrurile cuminte: mie-mi place să mă servească funcționarul cu tragere de inimă...".

Oscilează între dorința de ascensiune politică și sentimentele față de Zoe și, dovedind luciditate, dar și la insistențele acesteia, acceptă menținerea candidaturii lui

Caţavencu. De fapt, el stăpâneşte o adevărată artă a disimulării: faţă de Trahanache se preface că nu ştie nimic de scrisoare, faţă de Farfuridi şi Brânzovenescu pozează în victimă, iar faţă de Caţavencu devine chiar violent pentru a-l impresiona, schimbându-şi apoi atitudinea.

Deşi autorul îi reliefează defectele şi viciile, acestea sunt general umane şi personajul este privit cu oarecare îngăduinţă, neîncadrându-l în tagma politicienilor demagogi şi inculţi.

Totodată, după cum se observă, însuşirile personajului sunt evidenţiate atât direct, de către unele personaje, cât şi indirect, prin comportarea şi acţiunile sale.

3. ARGUMENTAREA APARTENENȚEI UNOR TEXTE STUDIATE LA UN ANUMIT GEN SAU LA O ANUMITĂ SPECIE LITERARĂ

OPERA LIRICĂ

Lacul

de Mihai Eminescu

Poezia *Lacul*, publicată la 1 septembrie 1876, în revista *Convorbiri literare*, este una dintre cele mai valoroase opere lirice eminesciene.

Caracterul ei liric este dovedit mai întâi de exprimarea directă, nemijlocită, a sentimentelor de dragoste, de admiraţie ale poetului faţă de fiinţa iubită. Totodată, este prezent eul liric, dovadă fiind formele verbale şi pronominale de persoana I singular şi plural: „eu", „trec", „aştept", „suspin", „să sărim", „să-mi scape" etc.

Pe de altă parte, poezia se caracterizează printr-o accentuată notă subiectivă, deoarece poetul îşi destăinuie emoţia puternică determinată de aşteptarea fiinţei iubite în cadrul de basm al lacului. Trăirile interioare – aşteptarea, singurătatea, suferinţa – sunt surprinse în diferite momente, începând cu prezenţa solitară lângă „lacul cel albastru", continuând cu visul de iubire al poetului şi terminând cu durerea sfâşietoare, cu tristeţea copleşitoare determinate de absenţa fiinţei iubite: „Dar nu vine... Singuratic / În zadar suspin şi sufăr / Lângă lacul cel albastru / Încărcat cu flori de nufăr."

Caracterul subiectiv, liric, al operei este pus în evidenţă prin numeroasele imagini artistice, întrucât poetul transfigurează realitatea, trecând-o prin prisma proprie. Imaginilor vizuale („lacul codrilor albastru", „nuferi galbeni", „cercuri albe", „blânda lună") li se alătură cele auditive („lin foşnească", „unduioasa apă sune") sau de mişcare

(„tresărind... cutremură”, „să plutim” etc.), în realizarea cărora se remarcă prezența epitetelor, unele dintre ele folosite în inversiune („*blânda* lună”, „*unduioasă* apă”, „*lin* foșnească” etc.), a personificărilor („lacul tresărind”, „cutremură”, „apa sune”) sau a repetițiilor („parc-ascult și parc-aștept”).

Prin toate aceste elemente de formă poetul sugerează o anumită atmosferă lirică în care sentimentul de iubire este pus în relație cu farmecul peisajului, care are menirea de a diminua tristețea și singurătatea eului liric. Forma este simplă, iar sentimentele sincere și profunde, făcându-l astfel părtaș și pe cititor la trăirile poetului.

Prin intensitatea și diversitatea sentimentelor, prin subiectivismul accentuat al textului, care devine o sfâșietoare confesiune, această poezie prezintă trăsăturile caracteristice ale unei opere lirice.

Dorința

de Mihai Eminescu

Poezia *Dorința*, ca și celelalte creații eminesciene, impresionează puternic prin lirismul ei covârșitor, pus în evidență printr-o serie de note caracteristice.

Mai întâi, poetul își exprimă în mod direct sentimentele de dragoste față de ființa iubită, dorința arzătoare de împlinire a iubirii, o iubire ideală, consumată în mijlocul unei naturi feerice.

Prezența sentimentelor presupune și existența eului liric, manifestată prin forme pronominale și verbale de persoana I singular sau plural: „al meu”, „mei”, „mele”, „noastră”, „ne”, „să desprind”, „să ridic”, „vom fi” etc.

Eul liric se confesează și își dezvăluie o gamă diversă de sentimente, pornind de la atmosfera de vibrantă emoție („izvorul tremură pe prund”) și de taină în așteptarea miracolului iubirii. Urmează chemarea în codru și apoi momentul așteptării și al întâlnirii, văzute ca posibilitate, ca dorință arzătoare: „să alergi”, „să cazi”, „să desprinzi”, „să ridic” etc.

Ceremonialul erotic se continuă cu jocul gesturilor tandre ale îmbrățișării și ale sărutului, iar împlinirea iubirii este posibilă doar prin vis, somnul devenind o dovadă a unei stări profunde de fericire.

Caracterul subiectiv, liric al textului este accentuat și de transfigurarea artistică a realității, deoarece poetul apelează la imagini vizuale, auditive sau de mișcare, realizate prin intermediul unor figuri de stil: metafore („prispa cea de brazde”), epitete, unele folosite în inversiuni („*singuratice* izvoare”, „fruntea *albă*”, „*blânda* batere de vânt” etc.), personificări (izvorul „tremură pe prund”, „armonia codrului bătut de gânduri”), repetiții („singuri-singurei”, „rânduri-rânduri”) etc.

Prin toate acestea, ca în orice operă lirică, poetul creează o anumită atmosferă, de data aceasta caracterizată printr-o pronunțată notă melancolică, accentuată în final, când cei doi îndrăgostiți intră, prin somn, în armonie cu întreaga natură.

După cum se observă, poezia *Dorința* întrunește toate trăsăturile unei opere lirice, începând cu prezența eului liric și terminând cu sugerarea unei anumite atmosfere, caracterizate printr-o pronunțată notă de subiectivism.

Crăiasa din povești

de Mihai Eminescu

Poezia eminesciană *Crăiasa din povești* este o operă lirică, întrucât se întâlnesc și aici notele caracteristice ale unei astfel de creații.

Mai întâi se observă că poetul își exprimă direct sentimentele sale de dragoste, de admirație față de ființa iubită. Aceasta presupune și prezența eului liric, una discretă, deoarece el apare aici într-o postură contemplativă, poetul admirând imaginea copilei aplecate peste undele lacului, simbol al femeii ideale, puritatea și gingășia ei. Astfel, ființa iubită apare în ipostaza unei adevărate divinități silvestre.

Elementul liric se menține prin cadrul nocturn pe care îl descrie poetul, realizând o atmosferă feerică, de taină, de vrajă. Acum cadrul este alcătuit din elemente cosmice (lună, nori) și terestre (apă, lac, trestii, trandafiri). Legătura dintre cele două spații este făcută de copila care reprezintă elementul uman capabil să asigure osmoza dintre acestea, făcând și legătura dintre natural și uman, întrucât, aflată în mijlocul naturii, îl caută pe cel drag prin descântec sau contemplându-se pe sine în oglinda lacului.

Această atmosferă lirică, această armonie universală prin întrepătrunderea permanentă dintre uman și natural explică și existența unei diversități de imagini artistice – vizuale, auditive, dinamice – realizate cu ajutorul epitetelor („neguri *albe, strălucite*", „lună *argintie*" etc.), al metaforelor („haina nopții", „boabe mari de piatră scumpă" etc.), al comparației („ruptă de mișcări de valuri ca de bulgări de lumină") sau al personificărilor („apa aleargă-n cercuri", umbra este „ruptă de mișcări de valuri") etc. Astfel, poetul exprimă direct, cu delicatețe, dragostea și admirația sa față de frumusețea angelică a copilei, devenite prototipul iubirii ideale.

Datorită prezenței acestor sentimente, a frumuseții și expresivității imaginilor artistice și a atmosferei sugerate astfel, această poezie întrunește trăsăturile caracteristice ale unei opere lirice.

OPERA EPICĂ

D-l Goe...

de I.L. Caragiale

Genul epic este constituit din totalitatea operelor epice. Acestea, indiferent de specia lor, sunt creații literare în proză sau în versuri, în care autorii își exprimă în mod indirect gândurile, ideile și sentimentelor, prin intermediul acțiunii și al personajelor. Totodată,

modul de expunere predominant şi specific operelor epice este naraţiunea, care presupune şi existenţa unui narator, iar acţiunea şi personajele sunt plasate într-un anumit cadru spaţio-temporal.

O operă literară epică foarte cunoscută şi care prezintă aceste trăsături specifice este *D-l Goe...*, în care autorul îşi exprimă indirect dezaprobarea şi dispreţul faţă de personajul eponim, adoptând o atitudine ironică faţă de comportarea acestuia.

Pentru a pune pregnant în evidenţă sentimentele şi atitudinea sa, Caragiale narează un aspect important din viaţa personajului – călătoria acestuia cu trenul la Bucureşti, împreună cu bunica, mama şi mătuşa lui. De-a lungul călătoriei, copilul săvârşeşte o serie de năzbâtii – pierde pălăria şi biletul, vorbeşte urât cu însoţitoarele sale şi cu pasagerii, se loveşte la nas, se blochează în cabina de toaletă şi trage semnalul de alarmă, care reliefează proasta educaşie a personajului din partea unei familii tolerante până la inconştienţă.

Ca în orice operă epică, toate aceste întâmplări se constituie în momente ale subiectului, la care participă o serie de personaje literare: Goe – personajul principal, mama mare, mamiţa, tanti Miţa, conductorul şi călătorii din tren. Personajele interacţionează şi intră în diferite relaţii, menite să le evidenţieze trăsăturile, care se desprind, în primul rând, din relatarea faptelor prin intermediul naraţiunii. Naratorul este unul obiectiv, omniscient şi omniprezent şi de aceea naraţiunea se realizează la persoana a treia. Acest mod de expunere se îmbină însă cu descrierea şi cu dialogul care servesc aceluiaşi scop – de a evidenţia însuşirile personajelor.

O altă trăsătură specifică operei epice este plasarea acţiunii într-un anumit cadru spaţio-temporal, întâmplările desfăşurându-se în decursul câtorva ore, în tren, în timpul călătoriei, şi pe peronul gării din urbea X.

Din toate aceste aspecte se poate observa că opera literară *D-l Goe...* întruneşte trăsăturile unei opere epice, începând cu exprimarea indirectă a sentimentelor şi terminând cu cronotopii acţiunii, fiind prezente şi instanţele narative.

OPERA DRAMATICĂ

O scrisoare pierdută

de I.L. Caragiale

I.L. Caragiale a îmbogăţit literatura română atât cu opere în proză (nuvele, povestiri), cât şi cu creaţiile sale dramatice, de o excepţională valoare, el fiind cel mai mare dramaturg român.

Una dintre cele mai reprezentative creaţii dramatice ale sale este *O scrisoare pierdută*, jucată pentru prima dată la 13 noiembrie 1884 pe scena Teatrului Naţional din Bucureşti.

Ca orice operă dramatică, a fost scrisă cu scopul de a fi reprezentată pe scenă şi este structurată în acte şi scene. Ea cuprinde patru acte, fiecare act având nouă, paisprezece,

şapte şi, respectiv, paisprezece scene. Totodată, timpul şi spaţiul acţiunii sunt limitate, întâmplările relatate petrecându-se în capitala unui judeţ de munte, în timpul alegerilor parlamentare din anul 1883.

Caracterul dramatic al operei este evidenţiat de folosirea dialogului şi a monologului dramatic, precum şi de prezenţa indicaţiilor de regie (scenice) prin care se fixează cadrul acţiunii şi se evidenţiază unele dintre trăsăturile specifice personajelor. Descrierea şi naraţiunea nu sunt prezente ca moduri de expunere decât în aceste indicaţii de regie sau în replicile personajelor.

Prezentarea conflictului dramatic este o altă trăsătură specifică acestui gen literar (dramatic) care se întâlneşte şi în creaţia *O scrisoare pierdută*. El se declanşează odată cu pierderea scrisorii „de amor" şi evoluează pe măsură ce Caţavencu îşi şantajează adversarii cu publicarea ei. După ce atinge punctul culminant, în momentul pronunţării numelui candidatului, conflictul se stinge atunci când Caţavencu este deposedat de scrisoarea compromiţătoare. Acest conflict de bază se îmbină cu alte conflicte secundare prezente în acţiunea comediei.

Ca specie a genului dramatic, opera literară *O scrisoare pierdută* este o comedie, întrucât provoacă râsul prin surprinderea moravurilor, a unor tipuri umane sau a unor situaţii neaşteptate, apelând la diferite tipuri de comic – de moravuri, de caracter, de situaţie şi de limbaj.

După cum se observă, creaţia literară *O scrisoare pierdută* ilustrează, în mod convingător, trăsăturile caracteristice operei dramatice.

BASMUL POPULAR

Prâslea-cel-Voinic şi merele de aur

Basmul popular *Prâslea-cel-Voinic şi merele de aur*, cules de Petre Ispirescu, are toate notele caracteristice acestei specii literare.

În primul rând, are un autor anonim şi a fost transmis pe cale orală din generaţie în generaţie. Totodată, întâmplările narate s-au petrecut demult, atât pe tărâmul oamenilor, cât şi pe altul fabulos, cel al zmeilor.

În al doilea rând, întâmplările povestite sunt atât reale (existenţa împăratului, a fiilor săi şi a fetelor de împărat, dorinţa feciorilor de a fi de ajutor tatălui lor etc.), cât şi fantastice (luptele cu zmeii, existenţa mărului cu mere de aur etc.). De asemenea, şi personajele sunt reale, cu însuşiri obişnuite (împăratul, fiii săi mai mari, fetele de împărat, meşterul argintar), dar şi fabuloase, cu însuşiri ieşite din comun (zmeii, zgripţuroaica, balaurul, chiar şi Prâslea), acestea reprezentând forţele binelui (Prâslea, cele trei fete, corbul, zgripţuroaica) sau ale răului (zmeii, balaurul, fraţii cei mari etc.), din a căror confruntare ies învingătoare forţele binelui.

În al treilea rând, ca orice basm, această creaţie are o structură specifică: formula introductivă („A fost odată ca niciodată"), de mijloc şi de încheiere a acţiunii („Şi încălicai p-o şa şi v-o spusei dumneavoastră aşa."), iar protagonistul trece anumite probe pentru a-şi dovedi însuşirile deosebite.

În al patrulea rând, se remarcă prezenţa naraţiunii ca mod de expunere predominant, caracterizată prin oralitatea stilului – dovedită de numeroase cuvinte şi expresii populare: „a lega", „a-şi pierde cumpătul", „de silă, de milă", „răvaş", „piroteală" etc.

Ca în majoritatea basmelor, şi aici este prezentă ideea de moralitate, de adevăr, de cinste şi dreptate, autorul anonim comunicând totodată o atmosferă plină de optimism.

Aleodor-Împărat

Basmul popular *Aleodor-Împărat*, cules de Petre Ispirescu, întruneşte toate trăsăturile unei astfel de specii literare.

Ca în orice basm, mai întâi întreaga naraţiune este o ingenioasă împletire de întâmplări reale (dorinţa împăratului de a avea urmaşi, comportarea lui Aleodor ca împărat, căsătoria lui cu fata lui Verdeş-Împărat) cu cele fantastice (existenţa lui Jumătate-de-Om, întâlnirea lui Aleodor cu ştiuca, tăunul şi cu corbul, transformările pe care le suferă etc.).

În al doilea rând, se întâlnesc personaje cu puteri supranaturale (Aleodor, Jumătate-de-Om-Călare-pe-Jumătate-de-Iepure-Şchiop) şi personaje animaliere (corbul, ştiuca, tăunul), dar şi personaje obişnuite (tatăl lui Apolodor, Verdeş-Împărat), acestea reprezentând forţele binelui (Aleodor, tatăl său, ştiuca, tăunul, corbul) şi ale răului (Jumătate-de-Om-Călare-pe-Jumătate-de-Iepure-Şchiop, Verdeş-Împărat şi chiar fata acestuia), din a căror înfruntare au ieşit biruitoare forţele binelui.

În al treilea rând, ca în orice basm, şi în această creaţie literară se constată o structură specifică, fiind prezente formulele iniţiale („A fost odată ca niciodată..."), mediane şi finale („Iară eu încălicai p-o şa şi v-o spusei dumneavoastră aşa."), precum şi probele (încercările) prin care trece eroul pentru a-şi îndeplini misiunea asumată, de un real folos în acest sens fiindu-i ajutoarele. Sunt, de asemenea, prezente obiecte şi cifre magice (solzul de peşte, pana de corb şi aripa de tăun, cifra trei etc.).

În al patrulea rând, modul de expunere predominant este naraţiunea, care se caracterizează prin oralitate – dovadă fiind numeroase cuvinte şi expresii populare („gloată", „a se istovi", „a-şi căta de drum", „a-şi da obştescul sfârşit"), iar finalul acţiunii are o pronunţată notă moralizatoare, impunând ideea de adevăr şi de dreptate.

BALADA POPULARĂ

Miorița

Capodoperă a literaturii noastre populare, descoperită de Alecu Russo și publicată de Vasile Alecsandri, *Miorița* aparține genului epic, fiind ca specie literară o baladă populară, care a circulat pe cale orală, cunoscând peste 1.000 de variante.

Mai întâi, ca în orice baladă, autorul anonim aduce în prim-plan un fapt deosebit din trecut, legat de existența pastorală a poporului nostru – transhumanța.

Pentru a înfățișa acest aspect, el prezintă mai întâi cadrul spațio-temporal („Pe-un picior de plai / Pe-o gură de rai"; „Se cobor la vale") și apoi apelează la narațiune prin care prezintă coborârea turmelor, complotul urzit de doi dintre ciobani împotriva celui moldovean, transmiterea acestei știri de către mioara năzdrăvană stăpânului său și atitudinea pe care o adoptă acesta în fața unei astfel de situații. Narațiunii i se adaugă aici descrierea și dialogul întrucât în această baladă părțile epice se îmbină cu cele lirice și dramatice, care se constituie în momente ale subiectului, cu excepția deznodământului.

Apoi, ca în orice baladă și implicit operă epică, în *Miorița* sunt prezente și personajele (cei trei ciobani, mama baciului moldovean, oile, mioara năzdrăvană), dintre care ciobanul moldovean este înzestrat cu însușiri deosebite – atât sub aspect fizic, cât și moral. Mai mult decât atât, mioara are însușiri supraomenești, pentru că vorbește cu stăpânul, îi dă sfaturi și îi ascultă dispozițiile testamentare. De fapt, acesta nu este singurul element fabulos, întrucât în baladă apare și inegalabila alegorie a morții văzute ca o nuntă cosmică.

Prin toate aceste aspecte – succesiunea și relatarea întâmplărilor, existența personajelor și prezentarea acestora, folosirea narațiunii îmbinate cu celelalte moduri de expunere – autorul își exprimă în mod indirect gândurile, ideile, sentimentele și atitudinea, balada devenind astfel un veritabil poem filozofic în care este exprimată concepția despre viață și despre moarte a poporului nostru.

FABULA

Câinele și cățelul

de Grigore Alexandrescu

Opera literară *Câinele și cățelul*, de Grigore Alexandrescu, unul dintre cei mai mari fabuliști români, are toate notele caracteristice ale unei fabule.

Mai întâi, este o operă epică, întrucât autorul își exprimă indirect atitudinea sa de dezaprobare, apelând la acțiune și la personaje. Totodată, întâmplarea povestită este pusă pe seama animalelor – un câine, un cățel și „un bou oarecare" –, primii doi discutând despre ideea egalității între toate dobitoacele. Dulăul Samson, susținător al acestei

idei, își schimbă însă brusc atitudinea când cățelul Samurache își manifestă adeziunea față de opinia exprimată; îl amenință și-l avertizează că dorește egalitate, „dar nu pentru cățéi”.

Ca în orice fabulă, acestei povestiri alegorice îi urmează morala prin care autorul îl avertizează pe cititor că ipocrizia și dorința de parvenire sunt des întâlnite în realitate și nu trebuie să ne încredem în afirmațiile mincinoase ale celor mari și puternici.

Pe de altă parte, este evident caracterul satiric și moralizator al operei, întrucât autorul satirizează fățărnicia, intoleranța și demagogia celor doritori de parvenire. Pentru a realiza acest fapt, scriitorul întruchipează prin personajele animaliere ale fabulei anumite tipuri umane. Astfel, dulăul Samson îl reprezintă pe omul demagog, ipocrit, care, dorind să parvină, apelează la falsa modestie și la minciună. Cățelul Samurache îl simbolizează pe omul simplu, credul și naiv, slab și neputincios în fața celor puternici. Aceste trăsături sunt evidențiate prin felul de a vorbi al personajelor, prin schimbarea atitudinii lor, ceea ce constituie și o inepuizabilă sursă de umor.

Astfel, din toate cele arătate, observăm că sunt prezente aici trăsăturile fabulei – caracter epic, satiric și moralizator, o structură specifică și prezența personajelor animaliere ca tipuri umane.

Bivolul și coțofana

de George Topîrceanu

Creația literară *Bivolul și coțofana* are notele caracteristice unei fabule, deoarece, în primul rând, este o operă epică în care autorul își exprimă în mod indirect, apelând la acțiune și la personaje, sentimentele de dispreț și atitudinea sa dezaprobatoare față de comportarea bivolului.

În altă ordine de idei, opera are caracter satiric și moralizator întrucât autorul ironizează modul în care bivolul privește și aplică toleranța și intoleranța în funcție de profit. Totodată, transmite și anumite învățăminte referitoare la faptul că toți cei mari și puternici îi acceptă pe cei inferiori lor doar atâta vreme cât profită de pe urma acestora.

Aceste învățăminte nu mai sunt exprimate direct printr-o morală, ci se desprind din subiectul operei, din care aflăm că un cățel, văzând o coțofană plimbându-se pe spinarea bivolului, încearcă să facă și el același lucru. Bivolul se simte însă ofensat de cutezanța cățelului, îl ia în coarne, îl aruncă în trifoi și-l apostrofează, reproșându-i că nu-i aduce foloase, așa cum face coțofana.

Ca în orice fabulă, personajele sunt animale și păsări care reprezintă tipuri umane. Bivolul face parte din categoria celor mari și puternici, care nu tolerează amestecul celor mici în treburile lor decât dacă le aduc avantaje, iar cățelul îl reprezintă pe omul simplu, nevoiaș, lipsit de simțul realității, care îndrăznește să profite și el, dar eșuează lamentabil. La rândul ei, coțofana devine simbolul omului obișnuit, modest, preocupat de treburile cotidiene, de grija de a-și asigura cele necesare existenței.

Toate aceste aspecte sunt reliefate prin intermediul naraţiunii şi al dialogului, autorul apelând la un limbaj viu, colorat, care constituie şi sursă a umorului. Prin ironie, prin alegorizarea întâmplărilor, prin caracterul satiric şi moralizator, această operă întruneşte notele specifice fabulei.

PASTELUL

Iarna

de Vasile Alecsandri

Opera literară *Iarna* a lui Vasile Alecsandri aparţine genului liric, fiind, ca specie literară, un pastel.

Ca în orice operă lirică, poetul îşi exprimă în mod direct sentimentele de uimire, de nelinişte, de teamă în faţa naturii dezlănţuite, dar în final acestea sunt înlocuite de bucuria şi de satisfacţia determinate de apariţia soarelui.

Deoarece, ca specie literară, această operă este un pastel, sentimentele sunt exprimate în strânsă legătură cu aspectele din natură.

Astfel sunt înfăţişate aspecte şi fenomene specifice iernii: zăpada abundentă, frigul şi permanenţa ninsorii în timp şi în spaţiu, peisajul pustiu, întinderile îmbrăcate în haina albă a iernii, care se însufleţesc deodată, imediat ce apare soarele.

Aspectele din natură sunt transfigurate artistic datorită sensibilităţii autorului, luând astfel naştere imaginile artistice, predominante fiind cele vizuale: „clăbuci albi", „umeri dalbi", „zale argintii", „ca fantasme albe", „ocean de ninsoare" etc. În finalul poeziei apare şi o imagine auditivă care sugerează sunetul clopoţeilor: „voios răsună clinchete de zurgălăi". Aceste imagini sunt realizate cu ajutorul epitetelor („umeri *dalbi*", „zale *argintie*"), al comparaţiilor („ca fantasme albe", „ca un roi de fluturi albi") şi al personificărilor („iarna cerne norii de zăpadă") sau al metaforelor („fiori de gheaţă", „ocean de ninsoare") etc.

Lirismul textului este sporit şi de versul amplu de 15-16 silabe, de ritmul trohaic şi de rima împerecheată care dau poeziei o anumită muzicalitate, în deplină concordanţă cu stările sufleteşti ale eului liric.

Prin caracterul ei subiectiv, prin transfigurarea artistică a elementelor din natură şi prin modalităţile artistice folosite de autor, această poezie întruneşte toate trăsăturile specifice pastelului.

Miezul iernii

de Vasile Alecsandri

Opera literară *Miezul iernii* este un pastel şi, implicit, o operă lirică, întrucât poetul îşi exprimă direct sentimentele de uimire, de admiraţie în faţa naturii impresionante prin măreţie şi solemnitate.

Aceste sentimente sunt exprimate în strânsă legătură cu elementele naturale descrise şi transfigurate artistic. Astfel, autorul zugrăveşte imaginea unei nopţi de iarnă, cu un ger cumplit, care transformă complet natura: cerul şi aştrii par îngheţaţi, stejarii trosnesc de ger, zăpada scârţâie sub picioare, iar întregul peisaj apare asemenea unui „templu maiestuos".

Ca în orice operă lirică, nota subiectivă este dată de numeroasele imagini artistice, predominante fiind cele vizuale: „zăpadă cristalină", „câmpii strălucitoare", „fumuri albe", „stele argintii" etc., cărora li se adaugă şi unele auditive: „trăsnesc stejarii", „organe sonore", „note îngrozitoare". Aceste imagini sunt realizate mai ales prin intermediul unor epitete cromatice, culoarea predominantă fiind albul („văzduh *scânteios*", „stele *argintii*" etc.) sau comparaţii („ard ca vecinice făclii", „fumuri albe... ca înaltele coloane") prin care este prezentat un peisaj solemn, grandios, impresionant prin senzaţia de neclintire. Astfel, între imaginea elementelor din natură şi sentimentele exprimate este o concordanţă desăvârşită, ceea ce sporeşte lirismul textului şi valoarea lui artistică. Totodată, lirismul este accentuat şi de rima împerecheată, măsura de 15-16 silabe şi ritmul trohaic, care dau muzicalitate versurilor.

Se observă, aşadar, că în poezia *Miezul iernii* sunt descrise aspecte din natură, exprimându-se şi anumite stări sufleteşti prin intermediul unor imagini artistice, aceste trăsături definind specia literară a pastelului.

Mărţişor

de Ion Pillat

Poezia *Mărţişor* a lui Ion Pillat, inclusă în ciclul *Calendarul viei*, este un pastel întrucât este o operă lirică în care autorul îşi exprimă direct sentimentele de încântare, de bucurie, de satisfacţie, determinate de sosirea primăverii, când întreaga natură se trezeşte la viaţă.

Caracterul liric al poeziei este marcat de adresarea directă către cititor prin verbele „priveşte", „vezi", „auzi" la persoana a II-a singular şi de formele pronominale la aceeaşi persoană: „îţi", „ţi", „tine", prin care îl face părtaş la trăirile eului liric.

Aceste trăiri sunt exprimate în strânsă legătură cu aspectele din natură care reuşesc să-l impresioneze pe poet: păsările călătoare se înapoiază din ţările calde, oamenii încep muncile agricole, pomii înfloresc, iar cucul îşi strigă numele. Totodată, izvorul se trezeşte la viaţă, lumina cuprinde întreaga câmpie, iar pe drumurile viei se aud râsete şi chiote.

Aceste aspecte sunt transfigurate artistic şi de aceea sunt prezente imaginile poetice, predominante fiind cele vizuale prin care se sugerează o atmosferă luminoasă, feerică, realizate prin intermediul epitetelor („pomi *ninşi*", „cer *limpezit*"), al personificărilor („pomii îi flutură batiste", „lumina a botezat câmpia"), precum şi al metaforelor („nea de floare", „iarna lor"). Acestora li se adaugă unele imagini auditive la

realizarea cărora contribuie unele personificări („te cheamă un cuc", „un şipot s-a trezit") şi epitete personificatoare („gâlgâitor").

Unele construcţii exclamative („ce veşnice îţi sunt", „ce sfântă bucurie descoperi", „ce limpede te cheamă" etc.), ca şi elementele de versificaţie (rima, măsura, ritmul) contribuie, de asemenea, la accentuarea lirismului textului.

Astfel, descriind un anotimp cu notele sale caracteristice şi exprimându-şi direct sentimentele prin intermediul imaginilor artistice, în mod subiectiv, Ion Pillat a ilustrat convingător, prin această creaţie lirică, specia literară a pastelului.

DOINA POPULARĂ

Doina

În creaţia populară, un loc aparte îl ocupă operele lirice, deoarece, prin intermediul lor, oameni talentaţi din popor – autorii anonimi – şi-au exprimat direct sentimentele, aspiraţiile şi convingerile lor.

În literatura populară, doinele ilustrează cu prisosinţă caracterul liric şi o astfel de creaţie populară, o doină, este şi opera literară care poartă ca titlu chiar numele acestei specii folclorice pe care o reprezintă – *Doina*.

Caracterul liric al poeziei *Doina* este dovedit de prezenţa eului liric care îşi exprimă direct propriile sentimente de dragoste, de admiraţie şi de preţuire faţă de doină, faţă de melodia ei, de rolul pe care acesta îl joacă în viaţa oamenilor din popor.

Prezenţa eului liric este dovedită şi de adresarea directă către doină, care apare personificată, sau de formele verbale şi pronominale de persoana I: „aud", „m-aş duce", „eu stau", „eu cânt" etc.

O trăsătură a apartenenţei acestei creaţii la specia literară a doinei este lirismul textului, diversitatea şi profunzimea sentimentelor exprimate. Astfel, poetul anonim este fermecat de armonia doinei care îi alină suferinţele, dar şi de capacitatea ei de a exprima durerea profundă şi de aceea o numeşte „cântec dulce" şi „viers cu foc". El iubeşte profund şi statornic doina pentru că ea îl însoţeşte pe omul din popor în orice moment şi pretutindeni, indiferent de anotimp şi de loc.

Ca în orice doină, şi aici sentimentele (dragostea, admiraţia, preţuirea) sunt exprimate în mod gradat şi sunt deosebit de profunde, căci substantivul „doină" – subiectul admiraţiei poetului anonim – este repetat de paisprezece ori în textul poetic, din care de patru ori în cazul vocativ, iar de şase ori în ultimele patru versuri.

Aceluiaşi scop stilistic îi servesc şi repetiţiile verbului „cânt", a substantivului „zilele" şi a adverbului „tot" sau paralelismul sintactic din finalul textului.

Figurile de stil (în afara repetiţiilor, a enumeraţiilor, a paralelismului sintactic, a personificării doinei) sunt puţine la număr: epitetele: „cântic dulce", „iarna viscoloasă", metafora „viers cu foc" sau personificarea frunzei codrului care „învie, cade" etc. Tot

prin simplitate se caracterizează și versificația (ritm trohaic, rimă împerecheată, măsura de 7-8 silabe) care sporește muzicalitatea versurilor, sugerând armonia doinei.

Prin aceste trăsături, cum sunt lirismul covârșitor, profunzimea sentimentelor exprimate, creația populară prezentată ilustrează specia literară a doinei.

Măi bădiță, floare dulce

Operele lirice sunt prezente în număr impresionant în creația populară, deoarece omul din popor – creatorul anonim – a simțit nevoia să-și exprime direct propriile sentimente, să dea glas bucuriilor sale, dorului sau tristeții.

O astfel de operă lirică este și doina de dragoste *Măi bădiță, floare dulce*, care face parte din *Antologia de poezie populară* a lui Lucian Blaga.

Lirismul ei este dovedit prin adresarea directă, prezentă chiar în titlu și realizată prin cele două vocative precedate de interjecția „măi". Sentimentul de dragoste este exprimat direct și intens, căci fata se adresează tot direct tânărului îndrăgit și de aceea verbele sunt însoțite de forma neaccentuată a pronumelui personal de persoana a II-a singular: „te-aș găsi", „te-aș smulge", „te-aș duce" etc.

Tot ca o dovadă a prezenței eului liric este și folosirea persoanei I la verbele aflate la modul condițional-optativ prin care se exprimă dorința arzătoare de împlinire a sentimentului de dragoste: „aș secera", „aș îmblăti", „aș face" etc.

Fiind o doină, această creație lirică exprimă un sentiment deosebit de profund, deoarece întregul discurs liric este o tulburătoare confesiune a nevoii de dragoste, a dorinței de realizare a iubirii, pe care o tânără fată o face alesului inimii ei.

Intensitatea sentimentelor exprimate, gingășia, puritatea și delicatețea lor sunt sugerate, în primul rând, prin propoziția exclamativă cu care începe poezia și prin câteva epitete ale substantivului sau ale verbului: „floare dulce", „morișcă de argint", „te-aș secera cu milă", „te-aș îmblăti cu drag", „te-aș măcina mărunt".

În al doilea rând, enumerarea verbelor la condițional-optativ, de obicei la începutul propozițiilor coordonate printr-un „și" repetat, cu valoare intensivă, prezintă gradarea ascendentă a dorinței de împlinire a dragostei.

Textul doinei se caracterizează prin concizie și unitate compozițională, existând o strânsă legătură între elementele de conținut și de formă, astfel încât versificația sporește și ea lirismul doinei: măsura de opt silabe și ritmul trohaic, structura astrofică, rima împerecheată și monorima, uneori cu asonanțe sau internă, care conferă acestei doine o muzicalitate aparte.

Toate aceste aspecte, atât de conținut, cât și de formă, profunzimea și gradarea sentimentelor fac din această doină o adevărată bijuterie a speciei literare pe care o reprezintă.

4. COMPUNERI LIBERE DIVERSE

COMPUNERI DESCRIPTIVE

a) Descrierea unor peisaje

Amurg în Deltă

Barca se apropie încet de un țărm tainic, umbrit de sălcii pletoase și bătrâne. De aici, printr-o deschidere dintre două bolți de verdeață, se zărește un petic de cer senin ce se reflectă pe suprafața netedă a apei.

Cerneala cerului se roșește dintr-odată, căci soarele se apropie de asfințit și, pierzându-și razele strălucitoare în înălțimi, se rostogolește ca o minge de foc spre orizont. Vietățile Deltei încep să simtă răcoarea ce vine dinspre pâlcurile de sălcii și se pregătesc de culcare. Păsările zboară spre locurile lor tainice, numai de ele știute, iar peștii se ascund în nămolul de pe fundul apei, între trestii sau la rădăcinile sălciilor.

Soarele, după ce aruncă și el o ultimă privire întinderilor de apă, trece dincolo de linia orizontului, lăsând locul amurgului. Acum, întunericul vine cu pași moi, dar siguri, vrând să devină stăpânul întregului ținut. Dar, la schimbarea ștafetei între noapte și zi, el nu este singurul stăpân al acestei împărății acvatice, pentru că dintr-un colț de senin își face apariția și luna, mare, rotundă, îngălbenind imensitatea cenușie a cerului. Apar apoi una câte una stelele, clipind galeș, surâzător întinderilor de apă.

Liniștea, o liniște tulburătoare, adâncă, ia locul forfotei de peste zi, prezentă pretutindeni în Deltă, semn al unei existențe uimitoare prin diversitatea formelor ei de manifestare.

Culorile toamnei

O zi de toamnă. Merg agale pe o potecă din pădure și admir copacii golași ce-și ridică neputincioși, a rugă, brațele către cer. Prin coroana lor rărită de vânturi și de brumele argintii ale toamnei se zăresc petice de cer plumburiu, pe care soarele abia mai îndrăznește să pășească. Pe jos, un covor arămiu a devenit atotstăpânitor și doar la rădăcina copacilor, din loc în loc, se mai zăresc câteva smocuri de iarbă veștejită, ieșind de sub stăpânirea mulțimii de frunze moarte.

Din această imensitate ruginie treci pe nesimțite în verdele tomnatic al coniferelor, din care brazii semeți își înalță vârfurile spre norii cenușii, nemișcați în împărăția vânturilor. Urci cu privirea dincolo de crestele brazilor, unde stăpâne devin, din ce în ce mai mult, liniștea și singurătatea, și zărești pe o pată de culoare verde pal o mulțime de pete albe, singurele dovezi ale prezenței vieții în acest ținut. Este o turmă de oi rătăcită pe această pășune alpină, ce va coborî în curând, urmând cursul râului care se grăbește

la vale ca să nu-l ajungă din urmă frigul zăpezilor rămase de-o eternitate pe cele mai înalte piscuri ale munţilor.

Toate aceste imagini mi-au rămas întipărite, uimitoare fiind diversitatea culorilor şi armonia lor. Nuanţele de la galben la ruginiu, cele de alb până la cenuşiu sau verdele pal se îmbină măiestrit într-o adevărată simfonie de culori, în spatele cărora pare că se ascunde nostalgia unui suflet solitar.

b) Descrierea unei persoane

Zâna bună a copilăriei mele

Din negura uitării, îmi apare în faţa ochilor chipul ei: înaltă, uscăţivă, cu faţa brăzdată de trecerea vremii, cu ochii albaştri ca peruzeaua, cu părul nins de argintul timpului.

Simt şi acum, ca şi odinioară, privirea ei blândă, mângâierea uşoară a mâinilor ei aspre de atâta muncă şi zâmbetul cald cu care mă întâmpina întotdeauna când intram pe poarta ogrăzii întorcându-mă de la şcoală sau de la joacă. Ea mi-a vegheat prezenţa în lumea fascinantă a copilăriei, ea m-a făcut să simt ce înseamnă liniştea şi căldura sufletească, existenţa într-o ambianţă luminoasă şi fermecătoare, cea a familiei, un alt tărâm de pace şi de împlinire.

Mai presus de toate era însă hărnicia ei, căci n-avea pic de odihnă ziua întreagă. Îngrijea cu pricepere şi pasiune păsăretul curţii care se aduna în preajma ei ca în jurul Sfintei Duminici din basmele copilăriei mele, gătea bucate al căror miros îl simt şi acum ademenitor, iar în momentele de răgaz, sfârr! sfârr! fusul ei torcea, torcea mereu ca un motan somnoros.

Dar vorba ei, vorba ei blândă, cuvântul ei îmbelşugat?! Se aduna în ea dulceaţa rostirii şi înţelepciunea unui neam întreg, căci depăna amintiri, îmi istorisea întâmplări sau îmi spunea basme cu un glas care se revărsa asupra mea cuceritor, abandonându-mă uitării de sine, parcă într-o altă lume.

Aşa s-a întipărit în mintea şi în sufletul meu chipul bunicii: o întrupare a perfecţiunii, a bunătăţii sufleteşti, a trudei continue, a hărniciei, o adevărată minune – minunea copilăriei mele!

c) Descrierea unui monument

Minunea de pe Argeş mai în jos...

„Pe Argeş în jos / Pe un mal frumos”, acolo unde râul şerpuieşte zglobiu printre dealuri zvelte, după ce a scăpat de strânsoarea munţilor, îşi ridică turlele aurite către lumina sfântă a soarelui Mănăstirea Curtea de Argeş, ctitorie a lui Neagoe Basarab.

După ce pătrunzi în curtea largă, primitoare, te întâmpină, înainte de intrarea în sfântul locaş, un agheasmatar semeţ, cu învelitoare de plumb şi cruce aurită în vârf.

El te invită să urci cele douăsprezece trepte ale veşniciei şi să pătrunzi în spaţiul sfânt al credinţei.

Privirea îţi este însă mai întâi atrasă de pereţii exteriori, împărţiţi în două zone suprapuse, demarcate printr-un brâu, împletit parcă din şuviţele apelor sau din fuioarele vântului şi ale norilor. În partea de jos se aliniază o sută de panouri dreptunghiulare care strâng în braţele lor puternice ferestrele. În registrul de sus se află, de asemenea, o altă suită de panouri semicirculare în partea superioară care cuprind în tăria lor de piatră plăci decorative şi discuri în rozetă în care sălăşluiesc, ca şi în jurul ferestrelor, într-o ciudată şi liniştitoare dantelărie, motive decorative geometrice şi vegetale de artă arabă şi georgiană, armonizate cu elemente autohtone.

Depăşind bordurile scurte ale acoperişului, privirea este cucerită de cele patru turle, dintre care cele mai mici, cele laterale se răsucesc ca o mare împletitură din fibre groase rupte din cremenea munţilor şi dau impresia că se prăbuşesc unul peste altul, ele înşurubându-se însă în tăria cerului. Acoperişul turlelor este bogat împodobit, ieşit parcă din mâna unor vestiţi aurari, iar lanţurile care susţin crucile lucesc în soare asemenea unor bijuterii.

Pătrunzând în mănăstire, dai de un pronaos larg contopit organic cu construcţia propriu-zisă, susţinut de stâlpi interiori şi deasupra căruia se înalţă trei dintre cele patru turle. Aici, în interior, te fascinează panourile votive, icoanele lucrate în mozaic, catapeteasma făcută din marmură, bronz aurit şi onix şi cele douăsprezece coloane, original ornamentate floral, care îi reprezintă pe cei doisprezece apostoli. Totul apare ca un loc de calmă măiestrie şi adresează un adânc îndemn la reculegere.

Biserica ascunde şi o fascinantă istorie evocată de mormintele aflate aici, morminte ale unor iluştri domnitori, ca Neagoe Basarab, Radu de la Afumaţi, sau ale membrilor familiei regale – Carol I, împreună cu Elisabeta, şi regele Ferdinand, cu Maria.

Şi după ce părăseşti mănăstirea, în imediata ei vecinătate se află „Fântâna lui Manole", al cărei izvor susură neîntrerupt de sute de ani, ca să ne amintească de meşterul intrat în legendă, în conştiinţa colectivă, căci poporul a crezut că numai un om măcinat de focul creaţiei poate da viaţă unei minuni, aşa cum este Mănăstirea Curtea de Argeş.

COMPUNERI NARATIVE

a) Naraţiune pornind de la un proverb

Buturuga mică răstoarnă carul mare

Era o zi frumoasă de vară, o zi călduroasă, cu un soare ce ne zâmbea complice din înălţimi şi ne îmbia, parcă, să mergem la plajă pe malul lacului din apropierea oraşului.

Eu, Mihai, Victor şi Mircea, fratele mai mic al celui din urmă, n-am rezistat ispitei şi am hotărât să pornim într-acolo, nu înainte de a ne lua undiţele pentru a face şi o

partidă de pescuit. Noi, cu excepţia lui Prâslea, cum îi spuneam lui Mircea, ştiam ce înseamnă asta, dar ambiţios cum era, pentru a nu fi mai prejos decât noi, a ţinut cu tot dinadinsul să-şi procure şi el o undiţă.

Tot drumul ne-am distrat pe seama lui, dându-i fel de fel de sfaturi „bizare", prin care ironizam nepriceperea lui, ceea ce-l supăra la culme. Nu peste mult timp am ajuns la destinaţie şi nu ştiu care dintre noi a propus să facem un concurs de pescuit, crezând desigur că Mircea va fi cel învins.

Cu un entuziasm greu de descris, am pornit concursul. Unul, doi, trei... peşti de fiecare am prins în vreo cincisprezece minute, dar euforia ne-a trecut repede, deoarece după aceea plutele undiţelor noastre au rămas nemişcate, leneşe, pe suprafaţa lacului. Doar cea a undiţei lui Mircea juca nărăvaş sub „muşcăturile" peştilor din adânc.

Unu, doi, trei, patru... peşti a scos Mircea din apă, în timp ce noi îl priveam invidioşi şi încrâncenaţi. El zâmbea cu subînţeles privindu-ne cu coada ochiului şi, spre necazul nostru, îşi număra mereu captura – unu, doi, trei, patru, cinci, şase, şapte... şi zicea ca pentru sine: „Ce ţi-e şi cu Prâslea ăsta!"

Ciuda noastră era aşa de mare că am fi fost în stare să-i luăm undiţa, să-l alungăm în altă parte sau să-l aruncăm în lac, nemaiputând să suportăm starea de umilinţă în care ne aflam noi, cei atât de... încercaţi şi pricepuţi într-ale pescuitului. Dar cum românului îi vine întotdeauna mintea cea de pe urmă, ne-am gândit la un proverb românesc care spune că „Buturuga mică răstoarnă carul mare" şi ne-am consolat.

Ciudată consolare! Noi cu coşul aproape gol, iar Mircea cu vreo cincisprezece peşti în coş, căci mai prinsese câţiva între timp.

b) Naraţiune pornind de la un eveniment personal

Victorie

Era o zi însorită de primăvară. Venisem mai devreme la şcoală pentru că urma să aibă loc concursul de literatură organizat de elevii claselor a VIII-a. Cu mai multă vreme în urmă stabilisem, de acord cu profesorii noştri, bibliografia ce trebuia studiată, în legătură cu opera scriitorilor Ion Creangă şi Ionel Teodoreanu. De fapt, concursul se intitula „În lumea copilăriei", având în vedere tematica operelor acestor autori.

După zile de pregătire intensă, a venit şi ziua concursului, când în sala de festivităţi a şcolii erau prezente, pe lângă concurenţi, şi galeriile celor trei clase. Era multă animaţie în sală, dar mult mai puternice erau emoţiile noastre, ale concurenţilor. Parcă simt şi acum bătăile puternice ale inimii, dogoarea obrajilor ca după un efort prelungit şi îmi răsună încă în urechi anunţul moderatorului că îndată va începe concursul.

Totul se desfăşoară într-un ritm alert pentru că suntem cu toţii foarte pregătiţi. De aceea ne dăm seama că orice greşeală, oricât de mică, poate să ne departajeze, dar... concursul este concurs! Galeriile ne susţin frenetic, răspunsurile bune sunt urmate de strigăte de victorie, iar până la finalul concursului mai sunt doar trei întrebări. Mă

gândeam cine va câştiga până la urmă (toate echipajele erau la egalitate) şi mă întrebam dacă se va ajunge la baraj.

N-a mai fost însă cazul, deoarece o dată inexactă, un titlu incomplet sau un personaj uitat din cauza emoţiilor au dus la departajare şi astfel echipa clasei noastre a ieşit câştigătoare. Bucurie, urări şi îmbrăţişări, manifestări fireşti ale victoriei.

Dar dacă, totuşi, noi am fi fost cei învinşi?! Se cădea, aşadar, să-i felicităm şi pe adversarii noştri. Şi aşa am şi făcut.

COMPUNERI DIALOGATE

a) Dialog în prezenţa interlocutorilor

Revedere

— Bună, Ioana!

— Salut, Mihaela!

— Ei, cum a fost în vacanţă?

— Cum să fie? Super!... Păcat însă că a trecut aşa de repede!...

— Exact!... Şi mie mi s-a părut prea mică... vacanţa mare!...

— Ei, totuşi... am avut şi timp de recreere. De pildă, eu am fost la bunicii mei într-o zonă splendidă de munte, unde m-am simţit excelent în compania verişorilor mei care locuiesc, de asemenea, la oraş. Apoi am mers la mare pentru a mă bucura de adierea brizei şi de razele binefăcătoare ale soarelui. Dar tu?...

— Eu am fost în tabără la munte împreună cu câţiva prieteni. Acolo, pe primul loc au fost drumeţiile şi excursiile în care am cunoscut locuri încântătoare şi oameni minunaţi, de care îmi voi aminti mereu cu plăcere. Bineînţeles că am fost, ca şi tine, pe litoral, dar de data aceasta invitată de mătuşa mea care locuieşte la Constanţa. Ei, asta a fost..., iar acum totul rămâne de domeniul amintirii!

— Aşa este, într-adevăr, Mihaela, dar trebuie să ne gândim că nu peste mult timp ne vom putea bucura de o altă vacanţă minunată – cea de iarnă – cu farmecul ei aparte.

— Desigur că şi tu ai dreptate, mai ales că, ocupaţi fiind cu şcoala, nici nu vom şti când trece timpul.

— Până atunci însă, la muncă! În curând vom începe asaltul notelor mari!

— Apropo, Ioana! Vrei să ne întâlnim mâine la bibliotecă să definitivăm comentariile lecturilor citite în vacanţă?

— Desigur!

— Atunci, pe mâine! Te aştept!

— Aşa rămâne, Mihaela! Pa! Pe mâine!

b) Dialog telefonic

Ajutor colegial

— Alo! Familia Popescu?
— Da, familia Popescu.
— Sărut-mâna, doamnă! Sunt Mihaela, prietena Marcelei. Aş vrea să vorbesc cu ea.
— Da, desigur! O anunţ imediat.
— Mulţumesc mult! Sărut-mâna!
— Alo! Salut! Ia spune-mi ce a fost astăzi pe la şcoală?
— A, da! Tu ai lipsit astăzi! Dar ce s-a întâmplat?
— Nimic deosebit. Doar o indigestie mai severă şi, de aici, o stare generală de disconfort.
— Păcat! Îmi pare rău! Şi acum, cum te simţi?
— Mulţumesc, bine. Mâine, de fapt, voi veni la cursuri. De aceea, spune-mi, te rog, ce a mai fost astăzi pe la şcoală?
— A, da! Să nu uit! Lucrarea anunţată pentru astăzi la geografie a fost amânată deoarece au fost mai mulţi absenţi.
— Şi... când o vom da?
— Ora următoare, din aceeaşi materie.
— Bine, am înţeles. Dar ce teme avem pentru mâine, la obiectele din orar?
— La matematică, avem de rezolvat problemele de la pagina 125. Pentru teorie îţi pot împrumuta caietul meu, dacă vrei.
— Cum să nu, chiar îţi mulţumesc. Să trec pe la tine?
— Da, sigur. Vino când vrei. Te aştept. Pa!
— La revedere. Pe curând!

COMPUNERE CU ÎMBINAREA MODURILOR DE EXPUNERE

În lumea basmelor

Priveam pe fereastra larg deschisă. Luna îmi zâmbea din imensitatea albastră acoperită de vălul nopţii şi îşi trimitea razele să-mi mângâie obrazul.

Cu capul pe pernă, cu privirile pierdute în înălţimi, încet-încet, pleoapele au căzut grele de somn peste ochi şi deodată am pătruns şovăielnic într-o altă lume.

Un câmp imens se întindea înaintea mea. Păşeam cu sfială să nu tulbur liniştea profundă a ţinutului. Sunt parcă pe un alt tărâm, mi-am zis.

— Da, eşti într-adevăr pe un alt tărâm, eşti în împărăţia basmului, mi-a răspuns un glas suav care venea de sus, din înălţimi, altele decât înălţimile noastre pământeşti.

— Dar cine eşti tu şi de unde vorbeşti? am întrebat eu cuprins de o uşoară emoţie în voce.

— Iată-mă-s aici, lângă tine! Şi deodată în dreapta mea a apărut Zâna-Zânelor, îmbrăcată într-o rochie vaporoasă, de un alb imaculat şi brodată cu pietre scumpe.

— Şi fiindcă tot te afli în lumea basmelor, mi-a zis ea apoi, hai să-ţi arăt acest tărâm minunat.

Am plecat împreună şi deodată în faţa noastră au apărut palate şi castele însemnate, luminoase, cu turle înalte şi aurite, aparţinând lui Verde sau Roşu-Împărat, zmeilor sau unui Făt-Frumos. Nu departe, am.dat de un lac pe ale cărui unde înspumate pluteau lebede ca de nea şi bărci poleite cu aur, iar pe malul lui, Prâslea-cel-Voinic încerca să-l răpună pe cel mai puternic dintre zmei.

Văzându-ne, acesta i se adresă Zânei-Zânelor:

— Zână frumoasă şi bună, ajută-mă să-nving această răutate a pământului şi adu-mi din butea din faţa palatului un pumn de apă vie.

— Îndată! zise ea şi se duse în grabă acolo. Împlinindu-i-se dorinţa, Prâslea a prins putere şi l-a învins pe zmeu.

Apoi noi am întâlnit în cale balaurul cel cu şapte capete, pe Muma-Pădurii, pe Scorpie şi pe Ghionoaie, dar am trecut repede prin ţinutul lor, ca după aceea să poposim în căsuţa Sfintei Vineri şi a Sfintei Duminici care ne-au primit cu multă bunăvoinţă şi ospitalitate.

Deodată aud însă:

— Tic-tac, tic-tac. Trezeşte-te că e timpul să pleci la şcoală.

Era ceasul din camera mea, care prinsese şi el viaţă, căci basmele coborâseră în realitate, pe pământ.

Ce păcat că visul s-a sfârşit!

PARTEA A DOUA

Teste propuse pentru rezolvare

Testul 1

• **Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.**
• **Timpul de lucru efectiv este de 2 ore.**

SUBIECTUL I (40 de puncte)

Citeşte, cu atenţie, textul următor:

Toi de noapte cărunţită de lună.

Prin fereastra deschisă de la odaia părinţilor se zărea capul mamei aplecat pe măsuţă: scria copilului.

Desigur că, în aceeaşi clipă, copilul, cu capul aplecat pe genunchi, scria mamei dintr-o cazarmă, adormită, sau de pe un câmp de luptă, potolit.

Prin noapte ţârâiau greierii.

Şi uliţa asculta, în ţârâitul greierilor, ecoul plângător al celor două peniţe, atât de îndepărtate, scârţâind două doruri risipite în nemărginirea nopţii.

Piuiau cuiburile pe sub streşini. Un cer de primăvară plutea învolt pe apele aurii ale văzduhului, atât de uşor că l-ai fi spulberat cu o suflare dinadins.

Vântul, dezmierdat de soare, se alinta cald, fumegând de flori prin pomii albi.

Bunicul, aşezat pe o bancă, îşi ştergea ochii cu o mână tremurătoare. O vedenie îi înlăcrimase: ochii copilului, răsărind încercănaţi în sufletul lui – ca două zorele pe un zid năruit.

(Ionel Teodoreanu, *Uliţa copilăriei*)

A. Scrie, pe foaia de examen, răspunsul pentru fiecare dintre cerinţele de mai jos:

1. Foloseşte în enunţuri omonimele cuvintelor: *cer, bancă* şi *ochi.* **4 puncte**

2. Alege din lista următoare cuvintele care conţin triftongi: *aceeaşi, ţârâiau, greierii, două, piuiau.* **4 puncte**

3. Menţionează figura de stil folosită în secvenţa: *Şi uliţa asculta, în ţârâitul greierilor.* **4 puncte**

4. Indică tipul textului dat – literar / nonliterar, menționând și două trăsături ale acestuia. **4 puncte**
5. Transcrie sintagmele prin care sunt fixate reperele spațiale în care sunt prezentate cele trei personaje: mama, copilul și bunicul. **4 puncte**
6. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, semnificația secvenței: *Toi de noapte cărunțită de lună.* **4 puncte**

B.

Redactează o compunere de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi faptul că fragmentul dat aparține unei opere literare. **16 puncte**

În compunerea ta, trebuie:
– să evidențiezi trăsăturile operei literare pe care le-ai observat; **4 puncte**
– să argumentezi trăsăturile descoperite de tine; **8 puncte**
– să ai o structură adecvată tipului de text și cerinței formulate; **2 puncte**
– să te încadrezi în limitele de spațiu indicate. **2 puncte**

SUBIECTUL al II-lea (36 de puncte)

Citește, cu atenție, textul următor:

La apariția unei noi cărți, autorul venea la București și timp de o zi, instalat la o masă în librăria editurii, dădea autografe. Acolo l-am cunoscut în 1933 când îi apăruse romanul „Golia". Era un om înalt, brunet cu ochi albaștri și tenul măsliniu, model de frumusețe virilă, care te întâmpina cu o căutătură deschisă de ai fi zis că îl cunoști de când lumea. [...] Ziua cu autografele avea caracterul unei adevărate demonstrații de simpatie a bucureștenilor pentru scriitor, care știa să le răspundă admiratorilor pe aceeași lungime de undă. [...] Și la București își făcuse amiciții durabile și faima lui de avocat a cucerit curând cetatea lui Bucur, până în a-l determina, peste vreo trei ani, să se mute aici. Își găsise atunci o locuință amintind-o pe a bunicilor din propriile scrieri. Era o casa veche boierească cum se zicea, cu odăi mari, ce își deschidea ferestrele spre o grădină, și era situată la sfârșitul unei alei ce pornea din strada Romană, imediat după intersecția cu Polona.

(Vlaicu Bârna, *Evocări: Prin ani și peste ani cu Ionel Teodoreanu*, www.memoria.ro)

A. Scrie, pe foaia de examen, răspunsul pentru fiecare dintre cerințele de mai jos:

1. Formulează câte un enunț în care să precizezi următoarele aspecte din textul dat:
   – numele autorului și titlul articolului;
   – profesia scriitorului. **4 puncte**
2. Menționează două trăsături fizice ale scriitorului. **4 puncte**

3. Menționează felul, genul și cazul pronumelor din secvența următoare: *faima lui de avocat a cucerit curând cetatea lui Bucur, până în a-l determina.*

4 puncte

4. Precizează funcția sintactică a cuvintelor subliniate, menționând și partea de vorbire prin care se exprimă: *Își găsise atunci o locuință amintind-o pe a bunicilor din propriile scrieri.* **4 puncte**

5. Transcrie ultimele două propoziții subordonate din fraza următoare, precizând felul acestora: *Era un om înalt, brunet cu ochi albaștri și tenul măsliniu, model de frumusețe virilă, care te întâmpina cu o căutătură deschisă de ai fi zis că îl cunoști de când lumea.* **4 puncte**

6. Construiește o frază alcătuită din două propoziții în care să existe o propoziție subordonată completivă indirectă care să aibă ca termen regent un adjectiv.

4 puncte

B.

Redactează, în 150-300 de cuvinte, o scurtă compunere în care să prezinți imaginea unei ființei dragi, apropiate. **12 puncte**

În compunerea ta, trebuie:

– să prezinți însușirile fizice și morale ale persoanei prezentate; **2 puncte**
– să evoci o întâmplare legată de persoana prezentată; **6 puncte**
– să ai un conținut adecvat cerinței; **2 puncte**
– să respecți precizarea referitoare la numărul de cuvinte. **2 puncte**

Notă! Respectarea, în lucrare, a ordinii cerințelor nu este obligatorie. **Vei primi 14 puncte pentru redactarea întregii lucrări** (*unitatea compoziției* – 2 p.; *coerența textului* – 2 p.; *registrul de comunicare, stilul și vocabularul adecvate conținutului* – 2 p.; *ortografia* – 3 p.; *punctuația* – 3 p.; *așezarea corectă în pagină, lizibilitatea* – 2 p.).

Testul 2

- **Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.**
- **Timpul de lucru efectiv este de 2 ore.**

SUBIECTUL I (40 de puncte)

Citește, cu atenție textul următor:

Dispariția inscripțiilor pomenind de „binefaceri" acordate de bogătași pentru ridicarea templelor, băilor, pentru sprijinirea colegiilor de meseriași și a operelor

de interes public, începând cu mijlocul secolului III, sunt semne sigure ale acestei retrageri, căreia i-a urmat aceea a oficialității. Istoricii n-au observat până acum prioritatea retragerii reprezentanților vieții economice față de aceea a autorităților de stat și au crezut că orășenii avuți au urmat legiunile. Distincția între momentele celor două retrageri are o mare importanță; ea arată că părăsirea Daciei are la bază un fenomen economic și nu unul militar-politic.

(P.P. Panaitescu, *Introducere la istoria culturii românești*)

A. Scrie, pe foaia de examen, răspunsul pentru fiecare dintre cerințele de mai jos:

1. Menționează sinonimele contextuale ale cuvintelor: *ridicarea, sprijinirea, n-au observat, prioritatea, avuți, distincția.* **4 puncte**

2. Alege din lista următoare cuvintele care conțin vocale în hiat: *dispariția, căreia, inscripțiilor, aceea, oficialității, ridicarea, i-a urmat.* **4 puncte**

3. Precizează cărui tip de text nonliterar îi aparține fragmentul dat. **4 puncte**

4. Menționează categoria lexicală a majorității cuvintelor și precizează cum se explică acest lucru. **4 puncte**

5. Precizează care dintre cele două retrageri – cea a reprezentanților vieții economice și cea a autorităților de stat – a fost prioritară. **4 puncte**

6. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, semnificația unei figuri de stil morfo-sintactice de insistență întâlnite în prima frază a textului. **4 puncte**

B. 1.

Redactează o compunere de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi faptul că fragmentul dat aparține unui text nonliterar. **16 puncte**

În compunerea ta, trebuie:

– să evidențiezi trăsăturile textului nonliterar pe care le-ai observat; **4 puncte**
– să argumentezi trăsăturile descoperite de tine; **8 puncte**
– să ai o structură adecvată tipului de text și cerinței formulate; **2 puncte**
– să te încadrezi în limitele de spațiu indicate. **2 puncte**

B. 2.

Redactează o compunere de minimum 150 de cuvinte, în care să-ți exprimi opinia despre mesajul fragmentului dat. **16 puncte**

În compunerea ta, trebuie:

– să formulezi o opinie despre mesajul fragmentului dat; **4 puncte**
– să susții opinia formulată prin două argumente potrivite, valorificând textul dat; **8 puncte**
– să ai un conținut adecvat cerinței; **2 puncte**
– să respecți limitele de spațiu indicate. **2 puncte**

SUBIECTUL al II-lea (36 de puncte)

Citeşte, cu atenţie, textul următor:

Primul merit cultural esențial al pașoptiștilor este conștiința imensului gol istoric pe care sunt chemați să-l elimine. Ideea obsedantă, exprimată adesea cu accente mesianice, este a „începutului" absolut și în toate domeniile. „Românii au trebuință astăzi să se întemeieze", afirma, în spirit și stil de „manifest", N. Bălcescu (1845). „Luminează-te și vei fi!" reprezintă aceeași lozincă a începutului în toate direcțiile. O autogeneză prin cultură a ființei naționale. Și, tot în acest sens, al „începutului" cu orice preț, total radical și fără inhibiții, trebuie citit și îndemnul lui Heliade-Rădulescu: „Scrieți, băieți, numai scrieți". [...] *Este evident că pașoptiștii nu dispuneau decât de o singură metodă imediată și practică de recuperare a întârzierii culturale. De a „umple" golul istoric și de a începe construirea unei culturi române „moderne" încă inexistentă: „sincronizarea" rapidă și pe scara cea mai largă. În primul rând, prin imitații, adaptări, compilații, traduceri.*

(Adrian Marino, *Actualitatea ideologiei pașoptiste*)

A. Scrie, pe foaia de examen, răspunsul pentru fiecare dintre cerințele de mai jos:

1. Formulează câte un enunţ în care să precizezi următoarele aspecte din textul dat:
   – numele autorului şi titlul articolului;
   – primul merit cultural al paşoptiştilor. **4 puncte**
2. Menţionează singura metodă de care dispuneau paşoptiştii pentru recuperarea întârzierii culturale. **4 puncte**
3. Precizează cu ce caz se construiesc prepoziţiile prezente în secvenţa: *Și, tot în acest sens, al „începutului" cu orice preț..., trebuie citit și îndemnul lui Heliade-Rădulescu.* **4 puncte**
4. Precizează funcţia sintactică a cuvintelor subliniate, menţionând şi partea de vorbire prin care se exprimă: *este conștiința imensului gol istoric pe care sunt chemați să-l elimine.* **4 puncte**
5. Transcrie propoziţia (propoziţiile) subordonată (subordonate) din fraza următoare, precizând felul acesteia (acestora): *Este evident că pașoptiștii nu dispuneau decât de o singură metodă imediată și practică de recuperare a întârzierii culturale.* **4 puncte**
6. Construieşte o frază alcătuită din două propoziţii în care să existe o propoziţie subordonată modală care să aibă ca termen regent un adjectiv. **4 puncte**

B.

Redactează, în 150-300 de cuvinte, o compunere în care să-ţi exprimi părerea în legătură cu rolul scriitorului în societate. **12 puncte**

În compunerea ta, trebuie:
– să formulezi o opinie în această privinţă; **2 puncte**
– să argumentezi convingător opinia exprimată; **6 puncte**
– să ai un conţinut adecvat cerinţei; **2 puncte**
– să respecţi precizarea referitoare la numărul de cuvinte. **2 puncte**

Notă! Respectarea, în lucrare, a ordinii cerinţelor nu este obligatorie. **Vei primi 14 puncte pentru redactarea întregii lucrări** (*unitatea compoziției* – 2 p.; *coerența textului* – 2 p.; *registrul de comunicare, stilul și vocabularul adecvate conținutului* – 2 p.; *ortografia* – 3 p.; *punctuația* – 3 p.; *așezarea corectă în pagină, lizibilitatea* – 2 p.).

Testul 3

• **Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.**
• **Timpul de lucru efectiv este de 2 ore.**

SUBIECTUL I (40 de puncte)

Citeşte, cu atenţie, textul următor:

În turbarea ei caniculară, arșița miezului înflăcărat al zilelor de iulie mușca cu dinți de foc de pretutindeni și își ostoia setea sa covârșitoare cu cele de pe urmă picături de viață, umede și vii, sorbite din vinele adânci ale lucrurilor... Și, de pretutindeni, toate, într-un susur nedeslușit, sfârâiau a uscăciune!... Codrii uriași, ca o mână de vreascuri netrebnice, se zvârcoleau neputincioși și țipau de usturime înădușită, sub văpaia incendiului universal. [...] *Gaia nu mai spinteca văzduhurile cu țipăt flămând și ascuțit, vântul nu mai clătina frunza pădurilor, și niciun fulg de nor nu mai îndrăznea să brăzdeze cu umbra-i subțire înălțimile aprinse ale împărăției focului... Cât despre mine, lungit cum stăteam în fundul cel mai din adânc al peșterii mele, fără teamă de priviri iscoditoare, îmi făceam socoteală cum aș putea împărtăși posterității depărtate deosebitele simțiri pe care le încearcă cineva când e aruncat, de viu și fără păcate, în gurile de flăcări ale Tartarului!*

(Calistrat Hogaş, *Singur*)

A. Scrie, pe foaia de examen, răspunsul pentru fiecare dintre cerinţele de mai jos:

1. Menţionează care dintre cuvintele următoare sunt derivate cu prefix: *înflăcărat, pretutindeni, îndrăznea, înădușită, nedeslușit, împărtăși, despre.* **4 puncte**

2. Desparte în silabe cuvintele următoare, ţinând cont că unele se despart atât după pronunţare, cât şi după structură: *îndrăznea, despre, niciun.* **4 puncte**

3. Menţionează trei figuri de stil diferite din secvenţa următoare: *Codrii uriaşi, ca o mână de vreascuri netrebnice, se zvârcoleau neputincioşi.* **4 puncte**

4. Indică modul de expunere predominant folosit în textul dat. **4 puncte**

5. Precizează elementele din natură a căror manifestare din timpul caniculei o urmăreşte autorul. **4 puncte**

6. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, semnificaţia secvenţei: *Gaia nu mai spinteca văzduhurile cu ţipăt flămând şi ascuţit, vântul nu mai clătina frunza pădurilor, şi niciun fulg de nor nu mai îndrăznea să brăzdeze cu umbra-i subţire înălţimile aprinse ale împărăţiei focului.* **4 puncte**

B. 1.

Redactează o compunere de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi faptul că fragmentul dat aparţine unei descrieri literare. **16 puncte**

În compunerea ta, trebuie:
– să evidenţiezi trăsăturile descrierii literare pe care le-ai observat; **4 puncte**
– să argumentezi trăsăturile descoperite de tine; **8 puncte**
– să ai o structură adecvată tipului de text şi cerinţei formulate; **2 puncte**
– să te încadrezi în limitele de spaţiu indicate. **2 puncte**

B. 2.

Redactează o compunere de minimum 150 de cuvinte, în care să-ţi exprimi opinia despre semnificaţia titlului fragmentului dat. **16 puncte**

În compunerea ta, trebuie:
– să formulezi o opinie despre semnificaţia titlului; **4 puncte**
– să-ţi susţii opinia formulată prin două argumente potrivite, valorificând textul dat; **8 puncte**
– să ai un conţinut adecvat cerinţei; **2 puncte**
– să respecţi limitele de spaţiu indicate. **2 puncte**

B. 3.

Redactează o compunere de minimum 150 de cuvinte, în care să-ţi exprimi opinia despre mesajul fragmentului dat, respectând cerinţele de la **Testul 2 IB2.** **16 puncte**

SUBIECTUL al II-lea (36 de puncte)

Citeşte, cu atenţie, textul următor:

Timp de 28 de ani revista a apărut sub administraţia primului grup junimist, tutelat de Iacob Negruzzi, ca apoi revista să se impună cu amprenta generaţiilor

următoare, care au respectat moştenirea astfel primită. Fără apariţia revistei „Convorbiri literare", unde s-a dat direcţia literaturii române moderne, unde Titu Maiorescu şi-a expus principiile sale critice, poate că am fi avut sincope asemănătoare celor de care s-a lovit revista „Dacia literară". Promovarea adevăratei culturi în paginile acestei reviste a însemnat un pas sigur pentru mai târziu în dezvoltarea şi impunerea literaturii române nu numai în spaţiul limbii române [...] *Faptul că Eminescu şi Creangă şi-au publicat mare parte a operelor lor în paginile acestei reviste dă girul ei de valoare şi perenitate.*

(*O sută patruzeci de ani de „Convorbiri literare"*, anchetă realizată de Cassian Maria Spiridon, răspuns dat de Gellu Dorian, în „Convorbiri literare", 2007)

A. Scrie, pe foaia de examen, răspunsul pentru fiecare dintre cerinţele de mai jos:

1. Formulează câte un enunţ în care să precizezi următoarele aspecte din textul dat:
– numele persoanei interogate;
– revista în care a apărut ancheta. **4 puncte**

2. Menţionează oamenii de cultură şi scriitorii al căror nume se leagă de revista „Convorbiri literare". **4 puncte**

3. Stabileşte felul şi cazul pronumelor *celor* şi *care* din secvenţa: *poate că am fi avut sincope asemănătoare celor de care s-a lovit revista.* **4 puncte**

4. Precizează funcţia sintactică a cuvintelor subliniate, menţionând şi partea de vorbire prin care se exprimă: *Promovarea adevăratei culturi în paginile acestei reviste a însemnat un pas sigur pentru mai târziu.* **4 puncte**

5. Transcrie propoziţiile subordonate din fraza următoare, precizând felul acestora: *Fără apariţia revistei „Convorbiri literare"...poate că am fi avut sincope asemănătoare celor de care s-a lovit revista „Dacia literară".* **4 puncte**

6. Construieşte o frază alcătuită din două propoziţii în care să existe o propoziţie subordonată completivă indirectă care să aibă ca termen regent un adverb. **4 puncte**

B.

Redactează, în 150-300 de cuvinte, o scurtă compunere în care să prezinţi o activitate culturală la care ai participat. **12 puncte**

În compunerea ta, trebuie:
– să precizezi locul şi timpul când a avut loc activitatea; **2 puncte**
– să prezinţi desfăşurarea activităţii; **6 puncte**
– să ai un conţinut adecvat cerinţei; **2 puncte**
– să respecţi precizarea referitoare la numărul de cuvinte. **2 puncte**

Notă! Respectarea, în lucrare, a ordinii cerinţelor nu este obligatorie. **Vei primi 14 puncte pentru redactarea întregii lucrări** (*unitatea compoziției* – 2 p.; *coerența textului* – 2 p.; *registrul de comunicare, stilul și vocabularul adecvate conținutului* – 2 p.; *ortografia* – 3 p.; *punctuația* – 3 p.; *așezarea corectă în pagină, lizibilitatea* – 2 p.).

Testul 4

- **Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.**
- **Timpul de lucru efectiv este de 2 ore.**

SUBIECTUL I (40 de puncte)

Citeşte, cu atenţie, textul următor:

Mai am un singur dor:
În liniștea serii
Să mă lăsați să mor
La marginea mării;
Să-mi fie somnul lin
Și codrul aproape,
Pe-ntinsele ape
Să am un cer senin.
Nu-mi trebuie flamuri,
Nu voi sicriu bogat,
Ci-mi împletiți un pat
Din tinere ramuri.
....
Cum n-oi mai fi pribeag
De-atunci înainte,
M-or troieni cu drag
Aduceri aminte.
Luceferi, ce răsar
Din umbră de cetini,
Fiindu-mi prietini,
O să-mi zâmbească iar.
Va geme de patemi
Al mării aspru cânt...
Ci eu voi fi pământ
În singurătate-mi.

(Mihai Eminescu, *Mai am un singur dor*)

A. Scrie, pe foaia de examen, răspunsul pentru fiecare dintre cerinţele de mai jos:

1. Notează câte un sinonim potrivit pentru sensul din text al cuvintelor: *flamuri, pribeag, răsar.* **4 puncte**

2. Explică rolul cratimei în secvenţa *pe-ntinsele.* **4 puncte**

3. Menţionează numărul literelor şi al sunetelor din cuvântul *atunci.* **4 puncte**

4. Selectează un epitet şi o metaforă din fragmentul dat, arătând semnificaţia acestora. **4 puncte**

5. Precizează ce refuză şi ce acceptă poetul în cazul morţii sale.

6. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, semnificaţia secvenţei: *Va geme de patemi / Al mării aspru cânt... / Ci eu voi fi pământ / În singurătate-mi.* **4 puncte**

B. 1.

Redactează o compunere de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi faptul că textul dat aparţine unei opere lirice. **16 puncte**

În compunerea ta, trebuie:

– să evidenţiezi trăsăturile operei lirice pe care le-ai observat; **4 puncte**
– să argumentezi trăsăturile descoperite de tine; **8 puncte**
– să ai o structură adecvată tipului de text şi cerinţei formulate; **2 puncte**
– să te încadrezi în limitele de spaţiu indicate. **2 puncte**

B. 2.

Redactează o compunere de minimum 150 de cuvinte, în care să-ţi exprimi opinia despre semnificaţia titlului poeziei, respectând cerinţele de la **Testul 3 IB2**. **16 puncte**

B. 3.

Redactează o compunere de minimum 150 de cuvinte, în care să-ţi exprimi opinia despre mesajul textului dat, respectând cerinţele de la **Testul 2 IB2**. **16 puncte**

SUBIECTUL al II-lea (36 de puncte)

Citeşte, cu atenţie, textul următor:

O mulţime de mistere înconjoară Marea Neagră, locul unde – spun diverşi cercetători – s-ar fi produs potopul lui Noe, dar şi unde se petrec felurite fenomene stranii, amintind de teribilul Triunghi al Bermudelor. Dispariţii inexplicabile, OZN-uri ieşind din adâncuri, plus câteva anomalii magnetice măsurate ştiinţific, toate indică Marea Neagră ca un spaţiu care merită să fie explorat temeinic. [...] *Legat de Marea Neagră – pe care geologii americani W. Ryan şi W. Pitman de la Universitatea Columbia, confirmaţi de arheologul R. Ballard, celebrul descoperitor al epavei Titanicului, au identificat-o drept locul unde s-a produs potopul*

biblic (mai precis, acum 9.500 de ani, din cauza încălzirii climatice, ghețarii au început să se topească, iar Mediterana s-a revărsat peste Marea Neagră cu forța a 200 de cascade Niagara, ceea ce a provocat inundații imense) – mai circulă și alte povești.

(Mădălina Firănescu, *„Triunghiul blestemat" din Marea Neagră*, www.independent-al.ro)

A. Scrie, pe foaia de examen, răspunsul pentru fiecare dintre cerințele de mai jos:

1. Formulează câte un enunț în care să precizezi următoarele aspecte din textul dat:
– numele autorului și titlul articolului;
– numele celebrului descoperitor al epavei Titanicului. **4 puncte**

2. Menționează două fenomene stranii puse în legătură cu Marea Neagră. **4 puncte**

3. Menționează valoarea morfologică și cazul cuvintelor *ceea ce* și *alte* din secvența: *(...ceea ce a provocat inundații imense) – mai circulă și alte povești.* **4 puncte**

4. Precizează funcția sintactică a cuvintelor subliniate, menționând și partea de vorbire prin care se exprimă: *<u>unde</u> se petrec felurite <u>fenomene</u> stranii, <u>amintind</u> de <u>teribilul</u> Triunghi al Bermudelor.* **4 puncte**

5. Transcrie prima propoziție subordonată din fraza următoare, precizând felul acesteia: *O mulțime de mistere înconjoară Marea Neagră, locul unde – spun diverși cercetători – s-ar fi produs potopul lui Noe, dar și unde se petrec felurite fenomene stranii, amintind de teribilul Triunghi al Bermudelor.* **4 puncte**

6. Construiește o frază alcătuită din două propoziții în care să existe o propoziție subordonată predicativă, introdusă prin adverbul relativ *cum*. **4 puncte**

B.

Redactează, în 150-300 de cuvinte, o scurtă narațiune în care să prezinți o întâmplare reală sau imaginară petrecută pe malul Mării Negre. **12 puncte**

În compunerea ta, trebuie:
– să relatezi întâmplarea, respectând succesiunea logică a evenimentelor; **6 puncte**
– să precizezi două elemente ale contextului spațio-temporal; **2 puncte**
– să ai un conținut adecvat cerinței; **2 puncte**
– să respecți precizarea referitoare la numărul de cuvinte. **2 puncte**

Notă! Respectarea, în lucrare, a ordinii cerințelor nu este obligatorie. **Vei primi 14 puncte pentru redactarea întregii lucrări** (*unitatea compoziției* – 2 p.; *coerența textului* – 2 p.; *registrul de comunicare, stilul și vocabularul adecvate conținutului* – 2 p.; *ortografia* – 3 p.; *punctuația* – 3 p.; *așezarea corectă în pagină, lizibilitatea* – 2 p.).

Testul 5

• **Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.**
• **Timpul de lucru efectiv este de 2 ore.**

SUBIECTUL I (40 de puncte)

Citește, cu atenție, textul următor:

O fâșie nesfârșită
Dintr-o pânză pare calea,
Printre holde rătăcită.
Toată culmea-i adormită,
Toată valea.

Liniștea-i deplin stăpână
Peste câmpii arși de soare,
Lunca-i goală: la fântână
E pustiu; și nu se-ngână
Nicio boare. [...]

Și e liniște pe dealuri
Ca-ntr-o mănăstire arsă;
Dorm și-arinii de pe maluri
Și căldura valuri-valuri
Se revarsă.

Niciun nor văzduhul n-are
Foc sub el să mai ascunză;
Nicio pasăre prin zare,
Nu se mișcă-n lumea mare
Nicio frunză. [...]

(George Coșbuc, *În miezul verii*)

A. Scrie, pe foaia de examen, răspunsul pentru fiecare dintre cerințele de mai jos:

1. Transcrie din prima strofă câte un cuvânt care să conțină, pe rând, diftong, triftong și, respectiv, hiat. **4 puncte**

2. Menționează trei cuvinte care fac parte din câmpul lexical al naturii. **4 puncte**

3. Indică modul de expunere folosit în textul dat. **4 puncte**

4. Transcrie o imagine vizuală din textul dat. **4 puncte**

5. Indică elementele din natură absente din peisaj din cauza căldurii dogoritoare. **4 puncte**

6. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, semnificația secvenței: *Dorm și-arinii de pe maluri / Și căldura valuri-valuri / Se revarsă.* **4 puncte**

B. 1.

Redactează o compunere de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi faptul că textul dat aparține unui pastel. **16 puncte**

În compunerea ta, trebuie:

– să evidențiezi trăsăturile pastelului pe care le-ai observat; **4 puncte**
– să argumentezi trăsăturile descoperite de tine; **8 puncte**
– să ai o structură adecvată tipului de text și cerinței formulate; **2 puncte**
– să te încadrezi în limitele de spațiu indicate. **2 puncte**

B. 2.

Redactează o compunere de minimum 150 de cuvinte, în care să-ți exprimi opinia despre semnificația titlului poeziei, respectând cerințele de la **Testul 3 IB2.** **16 puncte**

B. 3.

Redactează o compunere de minimum 150 de cuvinte, în care să-ți exprimi opinia despre mesajul fragmentului, respectând cerințele de la **Testul 2 IB2.** **16 puncte**

SUBIECTUL al II-lea (36 de puncte)

Citește, cu atenție, textul următor:

Cauza principală a încălzirii globale este creșterea concentrației de CO_2 în atmosferă în ultimele secole. [...]

Pe lângă dezvoltarea industrială, o altă cauză la fel de importantă o reprezintă defrișările masive ale pădurilor. Acestea duc la o creștere a concentrației de noxe, ceea ce provoacă efectul încălzirii globale și epuizarea stratului de ozon. Pentru a stopa efectele negative provocate de aceste defrișări, specialiștii spun că ar fi nevoie de o împădurire cu 20% față de totalul deja existent la nivelul întregului glob. [...]

Până în anul 2080, circa 3,4 miliarde de oameni vor suferi de pe urma penuriei grave de apă provocate de topirea ghețarilor, iar alți 600 de milioane de oameni vor suferi de foame de pe urma secetei, degradării și salinizării solului.

Seceta va afecta regiuni întinse din sudul Africii, America Latină, zona mediteraneeană, Orientul Mijlociu și Africa de Nord.

(*Ce este încălzirea globală?*, în *revista.meteo.ro*)

A. Scrie, pe foaia de examen, răspunsul pentru fiecare dintre cerințele de mai jos:

1. Formulează câte un enunț în care să precizezi următoarele aspecte din textul dat:
– titlul articolului;
– regiunile geografice ce vor fi afectate de secetă. **4 puncte**
2. Menționează trei cauze ale încălzirii globale. **4 puncte**

3. Stabileşte gradele de comparaţie la care se află adjectivele din secvenţa: *o altă cauză la fel de importantă o reprezintă defrişările masive ale pădurilor.*
4 puncte

4. Precizează funcţia sintactică a cuvintelor subliniate, menţionând şi partea de vorbire prin care se exprimă: *Până în anul 2080, circa 3,4 miliarde de oameni vor suferi de pe urma penuriei grave de apă provocate de topirea gheţarilor.*
4 puncte

5. Transcrie propoziţia subordonată din fraza următoare, precizând felul acesteia: *Pentru a stopa efectele negative provocate de aceste defrişări, specialiştii spun că ar fi nevoie de o împădurire cu 20% faţă de totalul deja existent la nivelul întregului glob...*
4 puncte

6. Construieşte o frază alcătuită din două propoziţii în care să existe o propoziţie subordonată subiectivă care să fie introdusă prin conjuncţia *că* şi să aibă element regent un adverb predicativ.
4 puncte

B.

Redactează, în 150-300 de cuvinte, o compunere în care să-ţi exprimi opinia referitoare la consecinţele încălzirii globale. **12 puncte**

În compunerea ta, trebuie:
– să formulezi opinia privind posibilele consecinţe ale încălzirii globale; **2 puncte**
– să precizezi două argumente pentru susţinerea opiniei; **6 puncte**
– să ai un conţinut adecvat cerinţei; **2 puncte**
– să respecţi precizarea referitoare la numărul de cuvinte. **2 puncte**

Notă! Respectarea, în lucrare, a ordinii cerinţelor nu este obligatorie. **Vei primi 14 puncte pentru redactarea întregii lucrări** (*unitatea compoziţiei* – 2 p.; *coerenţa textului* – 2 p.; *registrul de comunicare, stilul şi vocabularul adecvate conţinutului* – 2 p.; *ortografia* – 3 p.; *punctuaţia* – 3 p.; *aşezarea corectă în pagină, lizibilitatea* – 2 p.).

Testul 6

- **Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.**
- **Timpul de lucru efectiv este de 2 ore.**

SUBIECTUL I (40 de puncte)

Citeşte, cu atenţie, textul următor:

Mult mi-e dor şi mult mi-e sete
Să văd frunza-n codrul verde,
Să mai strâng vreo şapte cete!

Primăvara, muma noastră,
Suflă bruma din fereastră
Și zăpada de pe coastă,
Să văd iar verzind în cale,
Să mă las iar în cea vale
Cu-o pereche de pistoale.
Frunza-n codru cât se ține
Toți voinicii trăiesc bine,
Iară frunza dacă-l lasă
Toți voinicii merg pe-acasă
Și la para focului
Zac de dorul codrului!
Frunză verde de susai,
De-ar veni luna lui mai
Să-mi aud cerul tunând,
Să văd norii fulgerând
Ierbulița-n șesuri dând,
Să mai văd focuri pe-afară,
Copilași cu pielea goală,
Cai în câmpuri nechezând
Și voinici pe plai suind.

(*Doina oltenească*, culeasă de Vasile Alecsandri)

A. Scrie, pe foaia de examen, răspunsul pentru fiecare dintre cerințele de mai jos:

1. Notează câte un sinonim potrivit pentru sensul din text al cuvintelor: *codru, pară, suind.* **4 puncte**
2. Explică rolul cratimei în secvența *dacă-l.* **4 puncte**
3. Menționează cărui gen literar îi aparține textul dat. **4 puncte**
4. Selectează din textul dat trei cuvinte care reprezintă mărci ale eului liric. **4 puncte**
5. Indică la ce manifestări umane și ale naturii ar dori haiducul să fie prezent odată cu sosirea primăverii. **4 puncte**
6. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, semnificația secvenței: *Primăvara, muma noastră, / Suflă bruma din fereastră / Și zăpada de pe coastă.* **4 puncte**

B. 1.

Redactează o compunere de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi faptul că textul dat aparține unei doine populare. **16 puncte**

În compunerea ta, trebuie:

– să evidențiezi trăsăturile doinei populare pe care le-ai observat; **4 puncte**

– să argumentezi trăsăturile descoperite de tine; **8 puncte**
– să ai o structură adecvată tipului de text şi cerinţei formulate; **2 puncte**
– să te încadrezi în limitele de spaţiu indicate. **2 puncte**

B. 2.

Redactează o compunere de minimum 150 de cuvinte, în care să-ţi exprimi opinia despre semnificaţia titlului, respectând cerinţele de la **Testul 3 IB2.** **16 puncte**

B. 3.

Redactează o compunere de minimum 150 de cuvinte, în care să-ţi exprimi opinia despre mesajul acestui text, respectând cerinţele de la **Testul 2 IB2.** **16 puncte**

SUBIECTUL al II-lea (36 de puncte)

Citeşte, cu atenţie, textul următor:

O autoprefață se poate dovedi utilă dacă își asumă rolul de a preveni cinstit cititorul asupra celor ce-l așteaptă. Prin urmare, aş dori să-i avertizez pe cei ce deschid această carte că în cuprinsul ei sunt evocate o serie de animale reale și imaginare, aparținând la trei specii familiare omului: lupul, câinele și pisica.

Animalele imaginare nu reprezintă o creație a fanteziei autorului și au fost desprinse din paginile unor scriitori și filmele unor cineaști celebri: Jack London, Rudyard Kipling, I.L. Caragiale, Charles Perrault, Mihai Eminescu, Walt Disney, Charles Chaplin ș.a. Portretele zoologice schițate și întâmplările povestite încearcă să demonstreze că animalul aparține în egală măsură existenței noastre zilnice pe de o parte, științei și artei pe de alta. În ce măsură demonstrația noastră e convingătoare, cititorul urmează a se pronunța.

(Mihail Cociu, *În loc de prefață*,
în vol. *Povestiri cu și despre animale*)

A. Scrie, pe foaia de examen, răspunsul pentru fiecare dintre cerinţele de mai jos:

1. Formulează câte un enunţ în care să precizezi următoarele aspecte din textul dat:
– autorul şi titlul textului;
– animalele la care se referă autorul în carte. **4 puncte**

2. Menţionează numele scriitorilor la care face referire autorul. **4 puncte**

3. Indică felul (predicativ sau nepredicativ), modul şi timpul fiecărui verb din secvenţa: *de a preveni cinstit cititorul asupra celor ce-l așteaptă.* **4 puncte**

4. Precizează funcţia sintactică a cuvintelor subliniate, menţionând şi partea de vorbire prin care se exprimă: *deschid <u>această</u> <u>carte</u> că în cuprinsul <u>ei</u> <u>sunt evocate</u> o serie de animale.* **4 puncte**

5. Transcrie propozițiile subordonate din fraza următoare și precizează felul lor: *O autoprefață se poate dovedi utilă dacă își asumă rolul de a preveni cinstit cititorul asupra celor ce-l așteaptă.* **4 puncte**

6. Construiește o frază alcătuită din două propoziții în care să existe o propoziție subordonată concesivă introdusă prin conjuncția *să*. **4 puncte**

B.

Redactează, în 150-300 de cuvinte, o compunere în care să-ți imaginezi o vizită la un pet shop. **12 puncte**

În compunerea ta, trebuie:
– să prezinți animalele existente în magazin; **2 puncte**
– să insiști asupra animalului preferat; **6 puncte**
– să ai un conținut adecvat cerinței; **2 puncte**
– să respecți limitele de spațiu indicate. **2 puncte**

Notă! Respectarea, în lucrare, a ordinii cerințelor nu este obligatorie. **Vei primi 14 puncte pentru redactarea întregii lucrări** (*unitatea compoziției* – 2 p.; *coerența textului* – 2 p.; *registrul de comunicare, stilul și vocabularul adecvate conținutului* – 2 p.; *ortografia* – 3 p.; *punctuația* – 3 p.; *așezarea corectă în pagină, lizibilitatea* – 2 p.).

Testul 7

- **Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.**
- **Timpul de lucru efectiv este de 2 ore.**

SUBIECTUL I (40 de puncte)

Citește, cu atenție, textul următor:

Trei zile bătuseră vânturi sunătoare de la miazăzi, pământul se zbicise, și-n dumbrăvioara de la marginea satului, la malul Siretului, începuseră să înflorească galben cornii. Băiatul cel mai mititel al lui Dumitru Onișor ieșise cu șase oi la mugurul proaspăt al primăverii.

Era un copilaș palid și mărunțel și târa pe pământul ravăn niște ciubote grele ale unui frate mai mare. Ridică spre mine ochi triști, învăluiți ca-ntr-o umbră cenușie, și-și scoase cu anevoie din cap pălărioara veche pleoștită ca o ciupercă. Îmi dădu bună-ziua c-un glas moale în care parcă suna o suferință timpurie; apoi, acoperindu-se, ridică deasupra oilor toiegelul alb, îndemnându-le spre crâng.

— Ce mai faci tu, măi flăcăule? îl întrebai eu. Ai ieșit cu oile la păscut?

— M-a trimes tătuca să le mai port! îmi răspunse el serios, cu glasu-i subțirel și peltic; și se opri. Oile se opriră și ele și întoarseră capetele spre călăuzul lor.

— Dar ești tu vrednic, bre Niculăeș, să porți un cârd de oi?

— He, sunt eu vrednic; da'acuma n-am ce purta, sunt supărat.

— Cum se poate? Și de ce, mă rog?

— De ce? mă întrebă ridicând spre mine fruntea pe care sta zimțuit în neregulă păru-i buhos; pentru că în primăvara asta tot ne-au căzut din oi; ș-acuma am rămas numai cu acestea șase. [...]

Deși „flăcăul" cu care vorbeam era numai de-o șchioapă, deși intrase în a opta primăvară a vieții lui, năcazul lui era adânc și serios; zâmbetul meu pieri pe dată. [...]

Copilul cel măruntel îmi vorbea cu seriozitate și cu durere, ca un om mare. Aș fi vrut să-l mângâi într-un fel, dar nu-mi venea în minte ce-aș putea spune unui copil. Ș-o desmierdare cu mâna pe fruntea lui cu păr zbârlit nu era o mângâiere pentru acest om. Văzându-mă că tac, el mă privi cu luare-aminte.

(Mihail Sadoveanu, *Un om năcăjit*)

A. Scrie, pe foaia de examen, răspunsul pentru fiecare dintre cerințele de mai jos:

1. Transcrie din primul alineat al textului dat câte un cuvânt derivat, compus și format prin conversiune. **4 puncte**

2. Explică folosirea virgulei în structura: — *Ce mai faci tu, măi flăcăule?* **4 puncte**

3. Menționează modul de expunere folosit în primele două alineate. **4 puncte**

4. Precizează două trăsături ale genului epic întâlnite în textul dat. **4 puncte**

5. Indică motivul supărării lui Niculăeș. **4 puncte**

6. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, semnificația secvenței: *Aș fi vrut să-l mângâi într-un fel, dar nu-mi venea în minte ce-aș putea spune unui copil. Ș-o desmierdare cu mâna pe fruntea lui cu păr zbârlit nu era o mângâiere pentru acest om. Văzându-mă că tac, el mă privi cu luare-aminte.* **4 puncte**

B. 1.

Redactează o compunere de 80-100 de cuvinte, în care să realizezi rezumatul textului dat. **16 puncte**

În compunerea ta, trebuie:

– să prezinți evenimentele importante în ordinea din text; **4 puncte**

– să înlături părțile descriptive și să transformi vorbirea directă în vorbire indirectă; **8 puncte**

– să ai o structură adecvată tipului de text și cerinței formulate; **2 puncte**

– să te încadrezi în limitele de spațiu indicate. **2 puncte**

B. 2.

Redactează o compunere de minimum 150 de cuvinte, în care să-ți exprimi opinia despre semnificația titlului, respectând cerințele de la **Testul 3 IB2**. **16 puncte**

B. 3.

Redactează o compunere de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi faptul că textul dat aparţine unei opere epice. **16 puncte**

În compunerea ta, trebuie:

– să evidenţiezi trăsăturile operei epice pe care le-ai observat; **4 puncte**
– să argumentezi trăsăturile descoperite de tine; **8 puncte**
– să ai o structură adecvată tipului de text şi cerinţei formulate; **2 puncte**
– să te încadrezi în limitele de spaţiu indicate. **2 puncte**

B. 4.

Redactează o compunere de minimum 150 de cuvinte, în care să-ţi exprimi opinia despre mesajul fragmentului, respectând cerinţele de la **Testul 2 IB2**. **16 puncte**

B. 5.

Redactează o compunere de minimum 150 de cuvinte, în care să realizezi caracterizarea personajului principal prezentat în textul dat. **16 puncte**

În compunerea ta, trebuie:

– să evidenţiezi însuşirile personajului şi să le argumentezi; **4 puncte**
– să menţionezi modalităţile de caracterizare folosite; **8 puncte**
– să ai o structură adecvată tipului de text şi cerinţei formulate; **2 puncte**
– să te încadrezi în limitele de spaţiu indicate. **2 puncte**

SUBIECTUL al II-lea (36 de puncte)

Citeşte, cu atenţie, textul următor:

Îi vezi prin intersecţii, colindând din maşină în maşină, ciocănind în geamul şoferului, căruia îi intind o mână rugătoare, cu palma făcută căuş. Îi întâlneşti pe terasele localurilor din zona centrală a oraşului, îndemnând consumatorii, mai pe muţeşte, mai cu o litanie tânguitoare: „Dă şi mie un leu!". Îi surprinzi, murdari şi zdrenţăroşi, prin parcuri, prin dosul căminelor studenţeşti ori prin colorata zonă a Gării de Nord, ducând la nas, cu ochi tulburi şi rătăciţi, o pungă de aurolac. Periodic, sunt adunaţi de pe străzi, înregistraţi şi, dacă nu sunt de prin partea locului, urcaţi în tren spre adresele de domiciliu.

Pentru micii vagabonzi, copilăria nu-i decât o abstracţiune sau, dacă-i pricep noima, aceasta este cu totul diferită de înţelesul pe care ea îl are pentru prichindeii obişnuiţi. Cu toate acestea, o dată pe an, copiii străzii reintră în atenţia autorităţilor şi a opiniei publice în alt mod decât de obicei.

Sărbătorită în toată lumea pe data de 21 martie, „Ziua Internaţională a Copiilor Străzii" este la Timişoara un prilej pentru tragerea unui semnal de alarmă cu privire la situaţia acestor copii fără copilărie, dar şi pentru organizarea mai multor manifestări.

(*Ziua copiilor fără copilărie*, în „Renaşterea bănăţeană")

A. Scrie, pe foaia de examen, răspunsul pentru fiecare dintre cerinţele de mai jos:

1. Formulează câte un enunţ în care să precizezi următoarele aspecte din textul dat:
– titlul articolului;
– data la care are loc „Ziua Internaţională a Copiilor Străzii". **4 puncte**

2. Indică patru locuri unde pot fi întâlniţi copiii străzii. **4 puncte**

3. Indică felul (predicativ sau nepredicativ), modul şi timpul fiecărui verb din secvența: *îndemnând consumatorii, mai pe mutește, mai cu o litanie tânguitoare: „Dă și mie un leu!".* **4 puncte**

4. Precizează funcţia sintactică a cuvintelor subliniate, menţionând şi partea de vorbire prin care se exprimă: *cu totul diferită de înțelesul pe care ea îl are pentru prichindeii obișnuiți.* **4 puncte**

5. Transcrie propoziţia (propoziţiile) principală(e) din fraza următoare: *Periodic, sunt adunați de pe străzi, înregistrați și, dacă nu sunt de prin partea locului, urcați în tren spre adresele de domiciliu.* **4 puncte**

6. Construieşte o frază alcătuită din două propoziţii în care să existe o propoziţie subordonată subiectivă care are ca termen regent verbul *a veni*. **4 puncte**

B.

Redactează, în 150-300 de cuvinte, o compunere în care să-ţi exprimi opinia în legătură cu copiii străzii, pornind de la textul dat. **12 puncte**

În compunerea ta, trebuie:
– să formulezi opinia privind situația copiilor străzii; **2 puncte**
– să precizezi două argumente pentru susţinerea opiniei; **6 puncte**
– să ai un conţinut adecvat cerinţei; **2 puncte**
– să respecţi precizarea referitoare la numărul de cuvinte. **2 puncte**

Notă! Respectarea, în lucrare, a ordinii cerinţelor nu este obligatorie. **Vei primi 14 puncte pentru redactarea întregii lucrări** (*unitatea compoziției* – 2 p.; *coerența textului* – 2 p.; *registrul de comunicare, stilul și vocabularul adecvate conținutului* – 2 p.; *ortografia* – 3 p.; *punctuația* – 3 p.; *așezarea corectă în pagină, lizibilitatea* – 2 p.).

Testul 8

- **Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.**
- **Timpul de lucru efectiv este de 2 ore.**

SUBIECTUL I (40 de puncte)

Citeşte, cu atenţie, textul următor:

A fost ce-a fost... a fost odată o văduvă care avea o fată, Lia, și văduva era săracă de nu mai știa cum să-și înnoade zdrențele, iar Lia, fata ei, se făcuse harnică de creșteau flori pe unde-i călca piciorul și da muguri lemnul uscat când ea punea mâna pe el. [...]

Iar când Lia ieșea din colibă, curtea era plină de flori răsărite pe urmele pașilor ei, care toate se clătinau plecându-se spre dânsa, dar îi ziceau întristate: „Bună ești, frumoasă ești, harnică ești, dulce ești la fire, și totuși, mult mai ai să umbli și să alergi, căci ursitul tău e dus după lume de 9 ani acum în pământ."

Așa azi, așa mâne, multe zile de-a rândul tot așa, până ce Lia n-a fost cuprinsă de un nespus dor de ducă. [...]

A doua zi ca cea dintâi, iar a treia zi pe înserate poteca s-a sfârșit la o dărăpănătură de colibă pustie și părăsită în mijlocul pădurii, s-o vezi și să nu te mai uiți la ea.

Lia, cu toate aceste, intră, căci acolo avea să se oprească, unde i se înfunda drumul.

Să vezi cu ochii și să nu crezi cu gândul ceea ce era în colibă!

[...] *Deodată Ielele, nebunele, deteră năvală val-vârtej unele peste altele, care pe ușă, care pe fereastră, care prin crăpăturile din pereți, căci se strecoară ele și prin urechea acului.*

[...] *Se potoliră dar, se prinseră în horă și începură să joace lin, bătând cu piciorul în pământ și cântând cu glas ademenitor: „Ieși, Limir, ieși, Limir-Împărat, ieși să bem și să mâncăm! — Ieși, Limir, să ne veselim! Ieși, ieși, ieși, Limir-Împărat."*

Și cum ieșea Limir-Împărat din pământ, ieșea dimpreună cu el și palatul lui cel strălucit, încât Ielele, nebunele, se pomeniră într-o sală întinsă și împodobită tot cu aur și cu pietre scumpe, în mătăsuri și catifele, iar acolo unde sta Lia pitită era un dulap de cristal, din care vezi fără ca să fii văzut, iar la o parte era întinsă și încărcată de toate bunătățile masa cea mare, pe care ardeau lumânări de-ți luau vederea.

— Care va să zică, de asta vă era vouă!? grăi Lia înciudată. De asta vă ardea! Aici vă ducea gândul!

Deodată însă răsună de undeva din văzduhuri o muzică – să stai, s-asculți și să-ți ieși din minți, nu alta! – și Lia rămase încremenită și cu ochii duși la Limir,

care, prins în horă, sălta îndelete și mândru, fără ca să se uite fie la dreapta, fie la stânga și fără ca să zâmbească, parcă nu-i în lume nimeni alăturea cu dânsul și nu vede, sărman de sufletul lui, pe zânele ce-l sorbeau cu ochii.

Lia rămase câtva timp frecându-și ochii. Nu mai știa nici ea: i s-a părut, a visat, a aiurit ori le-a văzut toate în aievea?

(*Limir-Împărat* – basm popular)

A. Scrie, pe foaia de examen, răspunsul pentru fiecare dintre cerințele de mai jos:

1. Scrie două cuvinte derivate de la cuvintele de bază *fată* și *zdreanță*. **4 puncte**

2. Explică folosirea semnelor de punctuație din enunțul: — *Ieși, Limir, să ne veselim!* **4 puncte**

3. Menționează figura de stil existentă în fragmentul: [flori care] *toate se clătinau plecându-se spre dânsa, dar îi ziceau întristate.* **4 puncte**

4. Precizează două trăsături ale basmului întâlnite în textul dat. **4 puncte**

5. Indică vestea tristă pe care florile i-o aduc la cunoștință Liei. **4 puncte**

6. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, semnificația secvenței: *A fost ce-a fost... a fost odată o văduvă care avea o fată, Lia, și văduva era săracă de nu mai știa cum să-și înnoade zdrențele, iar Lia, fata ei, se făcuse harnică de creșteau flori pe unde-i călca piciorul și da muguri lemnul uscat când ea punea mâna pe el.* **4 puncte**

B. 1.

Redactează o compunere de 80-100 de cuvinte, în care să realizezi rezumatul textului dat, respectând cerințele de la **Testul 7 IB1**. **16 puncte**

B. 2.

Redactează o compunere de minimum 150 de cuvinte, în care să-ți exprimi opinia despre semnificația titlului dat, respectând cerințele de la **Testul 3 IB2**. **16 puncte**

B. 3.

Redactează o compunere de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi faptul că textul dat aparține unui basm. **16 puncte**

În compunerea ta, trebuie:

– să evidențiezi trăsăturile basmului pe care le-ai observat; **4 puncte**
– să argumentezi trăsăturile descoperite de tine; **8 puncte**
– să ai o structură adecvată tipului de text și cerinței formulate; **2 puncte**
– să te încadrezi în limitele de spațiu indicate. **2 puncte**

B. 4.

Redactează o compunere de minimum 150 de cuvinte, în care să-ți exprimi opinia despre mesajul textului-suport, respectând cerințele de la **Testul 2 IB2**. **16 puncte**

B. 5.
Redactează o compunere de minimum 150 de cuvinte, în care să realizezi caracterizarea personajului principal din textul dat, respectând cerințele de la **Testul 7 IB5.**
16 puncte

SUBIECTUL al II-lea (36 de puncte)

Citește, cu atenție, textul următor:

Muzeul Satului, înființat de sociologul Dimitrie Gusti în 1936, este unul dintre primele și cele mai valoroase muzee etnografice din lume. Este al doilea muzeu etnografic în aer liber din lume, după cel din Stockholm.

Se întinde pe 30 de hectare și cuprinde peste 70 de case, 99 de dependințe și de biserici. Fiecare clădire reprezintă un muzeu în miniatură, fiind dotat cu obiecte tradiționale, de la ștergare și oale, până la mori de apă și de vânt sau prese de ulei.

Casele și bisericile reprezintă toate zonele țării și sunt din diverse perioade ale culturii poporului român, muzeul încercând să reconstituie, într-un cadru natural generos, ambianța intimă a fiecărei locuințe. În jurul fiecărei case se pot observa hambarele, grajdurile și celelalte acareturi, gardurile lucrate din lemn, nuiele sau chirpici, porțile modeste sau impunătoare.

Din Moldova au fost aduse 10 gospodării, printre care și casa din Straja datând din 1760. Nu pot trece neobservate gospodăria lipovenească, de la 1898, și cherhanaua, ambele din Jurilovca. Arhitectura populară din Muntenia este ilustrată, printre altele, de frumoasa gospodărie din Chiojdu, construită din bolovani și având un foișor cu stâlpi ciopliți. Din Oltenia au fost aduse bordeiele din Drăghiceni și Castranova, care reprezintă locuințe arhaice. De asemenea, din Transilvania a fost adusă casa din Sălciua, Țara Moților, care se distinge prin acoperișul enorm din paie. Vizitatorii pot admira în Muzeu și moara de vânt din Dobrogea sau atelierul de olărie din Horezu.

(*Muzeul Național al Satului „Dimitrie Gusti”*,
în www.seebucharest.ro)

A. Scrie, pe foaia de examen, răspunsul pentru fiecare dintre cerințele de mai jos:

1. Formulează câte un enunț în care să precizezi următoarele aspecte din textul dat:
– numele celui care a înființat acest muzeu;
– suprafața pe care se întinde muzeul. **4 puncte**

2. Menționează numele a patru localități reprezentate la muzeu prin locuințele lor specifice. **4 puncte**

3. Indică valoarea morfologică și cazul cuvintelor *fiecărei case* din secvența: *În jurul fiecărei case se pot observa hambarele.* **4 puncte**

4. Precizează funcţia sintactică a cuvintelor subliniate, menţionând şi partea de vorbire prin care se exprimă: *Arhitectura populară din Muntenia este ilustrată, printre altele, de frumoasa gospodărie din Chiojdu.* **4 puncte**

5. Transcrie propoziţia subordonată din fraza următoare: *Din Oltenia au fost aduse bordeiele din Drăghiceni și Castranova, care reprezintă locuințe arhaice.* **4 puncte**

6. Construieşte o frază alcătuită din două propoziţii în care să existe o propoziţie subordonată subiectivă care are ca termen regent verbul *a ajunge*. **4 puncte**

B.

Redactează, în 150-300 de cuvinte, o compunere în care să prezinţi o vizită reală sau imaginară la un muzeu. **12 puncte**

În compunerea ta, trebuie:
– să relatezi vizita, respectând succesiunea logică a evenimentelor; **6 puncte**
– să precizezi două elemente ale contextului spaţio-temporal; **2 puncte**
– să ai un conţinut adecvat cerinţei; **2 puncte**
– să respecţi precizarea referitoare la numărul de cuvinte. **2 puncte**

Notă! Respectarea, în lucrare, a ordinii cerinţelor nu este obligatorie. **Vei primi 14 puncte pentru redactarea întregii lucrări** (*unitatea compoziției* – 2 p.; *coerența textului* – 2 p.; *registrul de comunicare, stilul și vocabularul adecvate conținutului* – 2 p.; *ortografia* – 3 p.; *punctuația* – 3 p.; *așezarea corectă în pagină, lizibilitatea* – 2 p.).

Testul 9

- **Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.**
- **Timpul de lucru efectiv este de 2 ore.**

SUBIECTUL I (40 de puncte)

Citeşte, cu atenţie, textul următor:

Stigleţul s-au fost prins în laț, cum e mai greu,
Şi deznădăjduit de moarte se bătea;

Iar ciocârlanul rău
De el încă râdea,
Zicând: „Ce nătărău!
Se poate ziua mare
Să cazi în laț așa de tare;
Când eu n-am frică
De nimică?”

Dar învârtindu-se pe lângă stigleţel,
S-au prins în laţ şi el.

Vezi, după faptă,
Plată:
Să nu mai râzi de nime niciodată!

(Alecu Donici, *Stigleţul şi ciocârlanul*)

A. Scrie, pe foaia de examen, răspunsul pentru fiecare dintre cerinţele de mai jos:

1. Menţionează procedeul intern de îmbogăţire a vocabularului prin care s-au format cuvintele: *greu, stigleţel* şi *niciodată.* **4 puncte**

2. Explică folosirea celor două puncte în structura: *Zicând: „Ce nătărău!"* **4 puncte**

3. Menţionează prin ce procedeu artistic sunt prezentate cele două personaje. **4 puncte**

4. Precizează în ce constă structura specifică a acestui text. **4 puncte**

5. Menţionează ideea principală care se desprinde din strofa a doua a textului. **4 puncte**

6. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, semnificaţia ultimelor trei versuri: *Vezi, după faptă, / Plată: / Să nu mai râzi de nime niciodată!* **4 puncte**

B. 1.

Redactează o compunere de 80-100 de cuvinte, în care să realizezi rezumatul textului dat, respectând cerinţele de la **Testul 7 IB1**. **16 puncte**

B. 2.

Redactează o compunere de minimum 150 de cuvinte, în care să-ţi exprimi opinia despre semnificaţia titlului, respectând cerinţele de la **Testul 3 IB2**. **16 puncte**

B. 3.

Redactează o compunere de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi faptul că textul dat aparţine unei fabule. **16 puncte**

În compunerea ta, trebuie:

– să evidenţiezi trăsăturile fabulei pe care le-ai observat; **4 puncte**
– să argumentezi trăsăturile descoperite de tine; **8 puncte**
– să ai o structură adecvată tipului de text şi cerinţei formulate; **2 puncte**
– să te încadrezi în limitele de spaţiu indicate. **2 puncte**

B. 4.

Redactează o compunere de minimum 150 de cuvinte, în care să-ţi exprimi opinia despre mesajul textului dat, respectând cerinţele de la **Testul 2 IB2**. **16 puncte**

B. 5.

Redactează o compunere de minimum 150 de cuvinte, în care să realizezi caracterizarea unui personaj din textul dat, respectând cerinţele de la **Testul 7 IB5.** **16 puncte**

SUBIECTUL al II-lea (36 de puncte)

Citeşte, cu atenţie, textul următor:

În perioada 30 mai – 6 iunie 2014, Primăria Municipiului Ploiești, Teatrul Toma Caragiu și Asociația Culturală Viitor Art organizează cea de-a patra ediție a Festivalului de Teatru Toma Caragiu. [...] Convingerea organizatorilor este că, în această perioadă, evenimentul se va putea înscrie mai eficient în viața comunității locale. Prin deschiderea către spațiul public al orașului – grație evenimentelor conexe și, mai ales, spectacolelor de stradă care-și vor găsi locul în program – Festivalul va contribui la formarea unui public divers, receptiv și fidel, atât pentru producțiile invitate, cât și pentru cele ale teatrului organizator. [...] În acest an, în urma selecției realizate de criticul de teatru Andreea Dumitru, pe afișul festivalului se vor regăsi opt dintre regizorii importanți ai momentului. Spectacolele invitate aparțin teatrelor de prestigiu din țară, respectiv Teatrul Regina Maria – Oradea, Teatrul Evreiesc de Stat – București, Teatrul Tineretului – Piatra-Neamț, Teatrul Odeon – București, Teatrul Nottara – București, Teatrul Metropolis – București, ArCuB, Teatrul Masca. [...] Timp de două zile, șase absolvenți din ultimii zece ani ai studiilor universitare de specialitate (dar nu numai), artiști aflați la debut sau încă prea puțin integrați în mediul teatral profesionist, vor fi prezentați publicului, directorilor de teatre, colegilor de breaslă și jurnaliștilor invitați în festival.

(*Festivalul de teatru Toma Caragiu ajunge la a 4-a ediție la Ploiești*, www.vinsieu.ro)

A. Scrie, pe foaia de examen, răspunsul pentru fiecare dintre cerinţele de mai jos:

1. Formulează câte un enunţ în care să precizezi următoarele aspecte din textul dat:
– evenimentul cultural la care se referă articolul;
– numărul regizorilor importanţi aflaţi pe afişul festivalului. **4 puncte**

2. Menţionează numele a patru teatre participante la festival. **4 puncte**

3. Indică două prepoziţii cu regim cazual diferit, menţionând şi cazul cu care acestea se construiesc, prezente în secvenţa: *grație evenimentelor conexe și, mai ales, spectacolelor de stradă care-și vor găsi locul în program.* **4 puncte**

4. Precizează funcţia sintactică a cuvintelor subliniate, menţionând şi partea de vorbire prin care se exprimă: *șase absolvenți din ultimii zece ani ai studiilor universitare de specialitate.* **4 puncte**

5. Transcrie propoziția subordonată din fraza următoare și precizează felul ei: *Convingerea organizatorilor este că, în această perioadă, evenimentul se va putea înscrie mai eficient în viața comunității locale.* **4 puncte**

6. Construiește o frază alcătuită din două propoziții în care să existe o propoziție subordonată completivă indirectă având ca termen regent o interjecție. **4 puncte**

B.

Redactează, în 150-300 de cuvinte, o compunere în care să-ți exprimi opinia despre importanța teatrului în educarea tinerilor. **12 puncte**

În compunerea ta, trebuie:
– să formulezi o opinie despre rolul teatrului; **2 puncte**
– să-ți susții opinia formulată prin două argumente potrivite; **6 puncte**
– să ai un conținut adecvat cerinței; **2 puncte**
– să respecți limitele de spațiu indicate. **2 puncte**

Notă! Respectarea, în lucrare, a ordinii cerințelor nu este obligatorie. **Vei primi 14 puncte pentru redactarea întregii lucrări** (*unitatea compoziției* – 2 p.; *coerența textului* – 2 p.; *registrul de comunicare, stilul și vocabularul adecvate conținutului* – 2 p.; *ortografia* – 3 p.; *punctuația* – 3 p.; *așezarea corectă în pagină, lizibilitatea* – 2 p.).

Testul 10

- **Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.**
- **Timpul de lucru efectiv este de 2 ore.**

SUBIECTUL I (40 de puncte)

Citește, cu atenție, textul următor:

Amândoi așteptau să le vină rândul. Bătrânul, Vasile Laviță, e un om mărunțel, cu ochii pitiți sup frunte, cu pletele retezate deasupra cefii late, scorojite și înroșite de soare. Feciorul e tot scurt de stat, roșcovan la față, și cu toate că stă bleg, lăsat de-un șold, se vede cât de colo că e om în toată puterea lui. Amândoi se gândesc, cum se gândesc țăranii, mai mult la ceea ce a fost decât la ceea ce o să fie. Flăcăul își amintește că uitase pielicica de miel, cumpărată din ajun, afară pe prispă, iar bătrânul acuma de-abia își dă seama că dimineață, când plecaseră, Ilinca notarului le ieșise înainte cu cofele goale. Dar gândurile astea nu-s așa de stăpâne pe mintea lor; de câte ori se deschide ușa de la odaia doctorului, băietanul se îndreaptă fără voie, iar bătrânul îi dă câte un pumn, într-ascuns, și feciorul se pleoștește din

nou pe stânga, ca și cum i-ar reteza cineva piciorul. În sfârșit le-a venit rândul. Doctorul [...] le face prietenește semn cu mâna să vie. Bătrânul își mai îndeasă încă o dată pumnul în coasta băietanului și pornesc. Feciorul calcă în urmă, șontâc, trăgându-și piciorul alene. Când intră în cealaltă odaie, doctorul se proptește în fața moșneagului și-l întreabă:

— Ei, moșule, ce beteșug ai?

Moșneagul ferește în lături și își arată feciorul:

— Pe mine m-o ferit sfântul, da' băietul mi-i bolnav.

— Băiatul?

Doctorul se uită mirat la flăcău, îl măsoară din creștet până-n tălpi. Sub sticlele ochelarilor îi sticlește o luminiță de înțelegere, apoi vorbește:

— Hm! Nu prea pari să fii bolnav, cârlane, ian apropie-te.

Băietanul face un pas, se uită stingherit, întâi la doctor, pe urmă la tătâni-său. Bătrânul clipește o dată din ochi și băietanul se rupe și mai tare din mijloc și scâncește:

— Valeu!

Doctorul îl întreabă:

— Ce ai în stânga, de stai așa plecat, băiete?

Bătrânul sare cu gura:

— Să vedeți, d-le doftor, că boala asta o are el de mult, săracu de mine... că într-o vară o căzut de pe-un stog. [...]

După ce-l caută cu de-amăruntul, doctorul se dă înapoi, își scoate ochelarii și întreabă pe moșneag:

— A tras sorții?

Vasile Laviță se îneacă, trage cu dosul mânei peste mustăți ca și când ar fi băut apă, în sfârșit, răspunde îngâimat:

— Ba... iacă, acuma o să-i tragă...

Doctorul se apropie de bătrân, îi pune mâna pe umăr și-i zice cu glas liniștit:

— Și fiindcă știi că eu o să caut recruții, ați venit la mine...

Apoi, deodată, poruncitor:

— Îndreaptă-ți șalele, nătărăule! [...]

— Lasă, măi băiete, că și eu am făcut oastea; dacă nu s-o putut, nu s-o putut. Ce să-i faci? Așa ți-a fost scris.

— Încaltea mi-am luat gândul.

— Mai așa!

Băietanul își îndreaptă cușma pe ceafă și pornesc amândoi.

În clipa aceasta, din urmă se aude o goarnă. Țăranii se opresc. Bătrânul privește înapoi:

— Vine garda, măi!

(Emil Gârleanu, *Sorțaș*)

A. Scrie, pe foaia de examen, răspunsul pentru fiecare dintre cerinţele de mai jos:

1. Menţionează sinonimele cuvintelor *pitiţi, bleg, cofele.* **4 puncte**
2. Explică folosirea semnelor de punctuaţie din secvenţa: — *Ei, moşule, ce beteşug ai?* **4 puncte**
3. Menţionează cărui gen literar îi aparţine textul dat. **4 puncte**
4. Indică personajele care participă la acţiune. **4 puncte**
5. Formulează două idei principale/secundare din textul dat. **4 puncte**
6. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, semnificaţia secvenţei următoare:

   — Lasă, măi băiete, că şi eu am făcut oastea; dacă nu s-o putut, nu s-o putut. Ce să-i faci? Aşa ţi-a fost scris.

   — Încaltea mi-am luat gândul.

   — Mai aşa!

   Băietanul îşi îndreaptă cuşma pe ceafă şi pornesc amândoi.

   În clipa aceasta, din urmă se aude o goarnă. Ţăranii se opresc. Bătrânul priveşte înapoi:

   — Vine garda, măi! **4 puncte**

B. 1.

Redactează o compunere de 80-100 de cuvinte, în care să realizezi rezumatul textului dat, respectând cerinţele de la **Testul 7 IB1**. **16 puncte**

B. 2.

Redactează o compunere de minimum 150 de cuvinte, în care să-ţi exprimi opinia despre semnificaţia titlului, respectând cerinţele de la **Testul 3 IB2**. **16 puncte**

B. 3.

Redactează o compunere de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi faptul că textul dat aparţine unei opere epice. **16 puncte**

În compunerea ta, trebuie:

– să evidenţiezi trăsăturile operei epice pe care le-ai observat; **4 puncte**
– să argumentezi trăsăturile descoperite de tine; **8 puncte**
– să ai o structură adecvată tipului de text şi cerinţei formulate; **2 puncte**
– să te încadrezi în limitele de spaţiu indicate. **2 puncte**

B. 4.

Redactează o compunere de minimum 150 de cuvinte, în care să-ţi exprimi opinia despre mesajul din textul-suport, respectând cerinţele de la **Testul 2 IB2**. **16 puncte**

B. 5.

Redactează o compunere de minimum 150 de cuvinte, în care să caracterizezi personajul principal din text, respectând cerinţele de la **Testul 7 IB5**. **16 puncte**

SUBIECTUL al II-lea (36 de puncte)

Citeşte, cu atenţie, textul următor:

Coloritul variază de la roșcat la roșcat-brun; abdomenul, pieptul și partea ascunsă a labei sunt de culoare deschisă. La fel, nuanțe deschise are și interiorul urechii. Capul este acoperit de dungi întunecate – de la cafenii la negre. Forma lor și distanța dintre ele variază de la o specie la alta, dar majoritatea tigrilor au peste 100 de dungi. Așezarea dungilor este unică pentru fiecare individ, deci poate servi la identificarea tigrilor. Funcția de bază a dungilor este de a camufla corpul în timpul vânătorii. Caracteristicile dungilor (lungimea, culoarea etc.) diferă în funcție de regiunea geografică, ceea ce permite divizarea speciei în subspecii. „Schema" dungilor poate fi observată și pe piele. Mai mult, după ce blana este tunsă până la piele, părul crește înapoi formând dungi în aceleași locuri în care ele erau înainte. Pe fălci are „perciuni". Blana este densă și scurtă la subspeciile sudice, iar la cele nordice – lungă și pufoasă.

(*Tigrul*, www.interferente.ro)

A. Scrie, pe foaia de examen, răspunsul pentru fiecare dintre cerinţele de mai jos:

1. Formulează câte un enunţ în care să precizezi următoarele aspecte din textul dat:
– animalul la care se referă textul;
– funcţia de bază a dungilor de pe blana acestui animal. **4 puncte**

2. Precizează prin ce diferă blana tigrului în funcţie de subspeciile lui. **4 puncte**

3. Indică două conjuncţii din secvenţa următoare, menţionând şi raporturile sintactice pe care acestea le stabilesc: *Forma lor și distanța dintre ele variază de la o specie la alta, dar majoritatea tigrilor au peste 100 de dungi.* **4 puncte**

4. Precizează funcţia sintactică a cuvintelor subliniate, menţionând şi partea de vorbire prin care se exprimă: *La fel, <u>nuanțe deschise</u> are și <u>interiorul</u> <u>urechii</u>.* **4 puncte**

5. Transcrie propoziţiile subordonate din fraza următoare şi precizează felul lor: *Mai mult, după ce blana este tunsă până la piele, părul crește înapoi formând dungi în aceleași locuri în care ele erau înainte.* **4 puncte**

6. Construieşte o frază alcătuită din două propoziţii în care să existe o propoziţie subordonată completivă indirectă având ca termen regent o locuţiune verbală. **4 puncte**

B.

Redactează, în 150-300 de cuvinte, o compunere în care să relatezi o vizită la o grădină zoologică. **12 puncte**

În compunerea ta, trebuie:
– să prezinţi diferite aspecte întâlnite în timpul vizitei; **2 puncte**
– să descrii animalul care te-a impresionat cel mai mult; **6 puncte**

– să ai un conţinut adecvat cerinţei; **2 puncte**
– să respecţi limitele de spaţiu indicate. **2 puncte**

Notă! Respectarea, în lucrare, a ordinii cerinţelor nu este obligatorie. **Vei primi 14 puncte pentru redactarea întregii lucrări** (*unitatea compoziției* – 2 p.; *coerența textului* – 2 p.; *registrul de comunicare, stilul și vocabularul adecvate conținutului* – 2 p.; *ortografia* – 3 p.; *punctuația* – 3 p.; *așezarea corectă în pagină, lizibilitatea* – 2 p.).

Testul 11

- **Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.**
- **Timpul de lucru efectiv este de 2 ore.**

SUBIECTUL I (40 de puncte)

Citeşte, cu atenţie, textul următor:

În sfârșit, ceata de tâlhari căzuse prinsă în capătul pădurii Dobrenilor. Doi ani de zile, vreo câțiva voinici, spoiți cu cărbuni pe ochi, foarte-ndrăzneți și foarte cruzi, băgaseră spaima în trei hotare. Întâi începuseră cu hoție de cai; apoi, o călcare, două cu cazne; pe urmă omoruri. Între altele făcuseră acum în urmă o vizită despre ziuă lui popa Iancu din Podeni.

Popa era un om cu dare de mână; rămas văduv, deși foarte tânăr, trăia cu maică-sa. Îi mergeau treburile cât se poate de bine. În timp de un an și jumătate, cumpărase două sfori de moșie, ridicase un han și o pereche de case de piatră; vite multe, oi, cinci cai, și mai avea, se zice, și bănet. Astea băteau la ochi, toată lumea credea că popa găsise vreo comoară. La așa stare, trebuia, se-nțelege, să se oprească ochii tâlharilor.

Într-o seară, Iancu a făcut prostia să rămână acasă de tot singur: pe bătrână a trimis-o cu trăsura la târg, cu un băiat; pe un argat l-a mânat la câmp; pe alți doi, cu carele, după lemne la pădure. Pe la două după miezul nopții, iacătă oaspeții negri: l-au legat, l-au schingiuit și i-au luat o groază de bani. Norocul bătrânii că lipsea; făcea poate greșeala să țipe, și tâlharii o omorau, cum s-a și întâmplat în altă parte cu o babă, peste câteva zile.

[...] *Pe preot l-au găsit a doua zi într-un târziu legat butuc, cu mușchii curmați de strânsura frânghiilor, cu călușu-n gură, d-abia mai putând geme. L-au dezlegat degrab, și bietul om a povestit, gâfâind și cu mintea pierdută de groază, tot ce pătimise. Nu trecură nici două săptămâni și se auzi de altă călcare – aceea, în adevăr, spăimântătoare.*

Arendașul de la Dărmănești a fost călcat de cu seara. [...] *Dar în sfârșit fărădelegea asta fusese cea din urmă. Oamenii spoiți cu negru căzuseră în lanțurile dreptății az-noapte, tocmai când se porneau la o nouă ispravă. Vestea aceasta se-mprăștiase într-o clipă ca o lumină liniștitoare peste câtetrele hotarele bântuite.*

Către seară se întorcea acasă, călare pe buiestrașul lui, popa Iancu [...]; *îi era degrabă să meargă la neica Stavrache, hangiul, frate-său mai mare.*

[...] *Preotul intră în cârciumă, tocmai când d. Stavrache se pregătea să închiză.*

— Neică – zise el privind ciudat și sperios în toate părțile – aș vrea să-ți spui ceva numaidecât.

— Ce?

— Ai să vezi. Închide și aide-n odaie amândoi... am venit la d-ta ca la un duhovnic. [...]

— Ce e, mă?

— Am venit la d-ta ca la un duhovnic... N-aude nimini?

— Aș! cine s-auză?

— Neică Stavrache – zise popa înecat – m-am nenorocit!

— De ce? [...]

— Ce să mă fac?... ce să mă fac, neică?... spune d-ta, că mi-ești frate mai mare... [...]

Cum s-a putut?... Omul cu greutate, proprietarul cu atâtea acareturi și cuprins, mai bogat decât multă lume dimprejur! – frate-său! preotul – să fi fost capul bandei de tâlhari! Și cu toate astea era adevărat. Dracu-l împinsese!

(I.L. Caragiale, *În vreme de război*)

A. Scrie, pe foaia de examen, răspunsul pentru fiecare dintre cerințele de mai jos:

1. Menționează sinonimele următoarelor expresii / locuțiuni din text: *băgaseră spaima, cu dare de mână, cea din urmă.* **4 puncte**

2. Explică folosirea semnelor de punctuație și de ortografie din enunțul: *— Neică – zise el privind ciudat și sperios în toate părțile – aș vrea să-ți spui ceva numaidecât.* **4 puncte**

3. Precizează rolul dialogului folosit în cadrul acestui fragment. **4 puncte**

4. Indică două trăsături ale genui epic întâlnite în acest text. **4 puncte**

5. Menționează secretul pe care preotul Iancu îl ascunde și apoi îl destăinuie fratelui său, hangiul Stavrache. **4 puncte**

6. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, semnificația ultimului paragraf din text: *Cum s-a putut?... Omul cu greutate, proprietarul cu atâtea acareturi și cuprins, mai bogat decât multă lume dimprejur! – frate-său! preotul – să fi fost capul bandei de tâlhari! Și cu toate astea era adevărat. Dracu-l împinsese!* **4 puncte**

B. 1.

Redactează o compunere de 80-100 de cuvinte, în care să realizezi rezumatul textului dat, respectând cerinţele de la **Testul 7 IB1**. **16 puncte**

B. 2.

Redactează o compunere de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi faptul că textul dat aparţine unei opere epice. **16 puncte**

În compunerea ta, trebuie:

– să evidenţiezi trăsăturile operei epice pe care le-ai observat; **4 puncte**
– să argumentezi trăsăturile descoperite de tine; **8 puncte**
– să ai o structură adecvată tipului de text şi cerinţei formulate; **2 puncte**
– să te încadrezi în limitele de spaţiu indicate. **2 puncte**

B. 3.

Redactează o compunere de minimum 150 de cuvinte, în care să-ţi exprimi opinia despre mesajul din textul-suport, respectând cerinţele de la **Testul 2 IB2**. **16 puncte**

B. 4.

Redactează o compunere de minimum 150 de cuvinte, în care să caracterizezi personajul principal din textul dat, respectând cerinţele de la **Testul 7 IB5**. **16 puncte**

SUBIECTUL al II-lea (36 de puncte)

Citeşte, cu atenţie, textul următor:

„Dacii – scria acum circa două mii de ani istoricul latin Annaeus Florus – trăiesc nedespărțiți de munți". „Daci montibus inhaerent" – suna în limba latină această propoziție și expresia a devenit un fel de definiție a dacilor și a fortificațiilor lor, mai ales după descoperirea cetăților grupate în jurul capitalei – ***Sarmizegetusa Regia*** *– adevărate „cuiburi de vulturi", înălțate pe terenuri stâncoase, la mare altitudine și asigurând supravegherea unor întinse regiuni înconjurătoare. În ultimele decenii, când cercetarea arheologică din țara noastră a căpătat o dezvoltare deosebită, au fost descoperite numeroase alte cetăți dacice nu numai la munte, ci și la deal și la câmpie. Geto-dacii n-au fost doar un popor de munteni, ci îndeosebi de agricultori și meșteșugari care viețuiau în numeroase așezări răspândite pe întreg teritoriul Daciei și cunoscute sub numele de dave. Chiar dacă nu se mai aflau amplasate pe stânci prăpăstioase, la înălțimi amețitoare, aceste cetăți aveau o seamă de trăsături comune: erau eșezate, chiar și pe șes, pe terenuri mai înalte față de zona înconjurătoare (un bot de deal, un promontoriu, malul înalt al unei ape), pentru a oferi și o largă perspectivă, îndeplinind astfel un rol dublu – de punct de observație și de adăpost în vremuri de restriște pentru populația rurală din teritoriul pe care îl controla.*

(*Dacii și cuiburile lor de vulturi*, www.interferente.ro)

A. Scrie, pe foaia de examen, răspunsul pentru fiecare dintre cerinţele de mai jos:

1. Formulează câte un enunţ în care să precizezi următoarele aspecte din textul dat:
– numele istoricului latin care s-a referit la daci;
– numele capitalei dacilor. **4 puncte**

2. Precizează de ce cetăţile dacice sunt socotite „adevărate cuiburi de vulturi". **4 puncte**

3. Menţionează felul şi cazul celor două adjective pronominale existente în secvenţa: *În ultimele decenii, când cercetarea arheologică din țara noastră a căpătat o dezvoltare deosebită, au fost descoperite numeroase alte cetăți dacice.* **4 puncte**

4. Precizează funcţia sintactică a cuvintelor subliniate, menţionând şi partea de vorbire prin care se exprimă: *pentru populația rurală din teritoriul pe care îl controla.* **4 puncte**

5. Transcrie propoziţia subordonată din fraza următoare şi precizează felul ei: *Geto-dacii n-au fost doar un popor de munteni, ci îndeosebi de agricultori și meșteșugari care viețuiau în numeroase așezări răspândite pe întreg teritoriul Daciei.* **4 puncte**

6. Construieşte o frază alcătuită din două propoziţii în care să existe o propoziţie subordonată predicativă introdusă prin conjuncţia subordonatoare *că*, având ca termen regent verbul *a părea.* **4 puncte**

B.

Redactează, în 150-300 de cuvinte, o compunere în care să descrii o cetate cunoscută cu prilejul unei vizite reale sau imaginare. **12 puncte**

În compunerea ta, trebuie:
– să prezinţi aspectele caracteristice cetăţii descrise; **2 puncte**
– să insişti asupra unui aspect care te-a impresionat cel mai mult; **6 puncte**
– să ai un conţinut adecvat cerinţei; **2 puncte**
– să respecţi limitele de spaţiu indicate. **2 puncte**

Notă! Respectarea, în lucrare, a ordinii cerinţelor nu este obligatorie. **Vei primi 14 puncte pentru redactarea întregii lucrări** (*unitatea compoziției* – 2 p.; *coerența textului* – 2 p.; *registrul de comunicare, stilul și vocabularul adecvate conținutului* – 2 p.; *ortografia* – 3 p.; *punctuația* – 3 p.; *așezarea corectă în pagină, lizibilitatea* – 2 p.).

Testul 12

- **Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.**
- **Timpul de lucru efectiv este de 2 ore.**

SUBIECTUL I (40 de puncte)

Citește, cu atenție, textul următor:

Sub cerul cenușiu de toamnă ca un clopot uriaș de sticlă aburită, spânzurătoarea nouă și sfidătoare, înfiptă la marginea satului, întindea brațul cu ștreangul spre câmpia neagră, înțepată ici-colo cu arbori arămii. Supravegheați de un caporal scund, negricios, și ajutați de un țăran cu fața păroasă și roșie, doi soldați bătrâni săpau groapa [...]. *Caporalul își răsucea mustățile și se uita mereu împrejur, cercetător și cu dispreț.*

Priveliștea îl supăra, deși căuta să nu-și dea pe față nemulțumirea. În dreapta era cimitirul militar, înconjurat cu sârmă ghimpată, cu mormintele așezate ca la paradă, cu crucile albe, proaspete, uniforme. [...] *Tresări și, întorcându-se la gropari, le zise cu glasul încă răgușit de neliniște:*

— Dați zor, băieți, că vine un domn ofițer [...].

Ofițerul se apropia șovăitor. Vântul îi flutura pulpanele mantalei, împingându-l parcă spre o țintă nedorită. Era mijlociu ca statură și avea puțină barbă, care-i dădea o înfățișare de milițian sedentar, deși altfel nu părea mai mult de treizeci și cinci de ani.

De sub casca de fier lătăreață, fața lui rotundă și bălaie apărea chinuită, mai cu seamă din pricina ochilor cafenii, mari și ieșiți din orbite, care priveau înfrigurați stâlpul spânzurătorii, fără a clipi, cu un nesațiu bolnăvicios. Gura, cu buzele cărnoase, era strânsă într-un spasm dureros, tremurător. Mâinile îi atârnau țepene, aproape uitate.

Caporalul îl primi cu un salut milităresc, bătându-și zgomotos călcâiele bocancilor.

Ofițerul se opri la câțiva pași, răspunse dând din cap ușor și, mereu cu privirea la ștreang, întrebă:

— La ce oră e hotărâtă execuția? [...]

— De, domnule căpitan, noi de unde să știm? În război viața omului e ca floarea, se scutură te miri de ce. Păcatele-s multe de la Dumnezeu, și oamenii nu iartă. Căpitanul se uita lung la dânsul, mirat parcă de vorbele lui, și nu mai întrebă nimic. [...] *În aceeași clipă, pe cărarea dinspre sat, răsuna un glas aspru și poruncitor:*

— Caporal! Gata, caporal?

— Gata, domnule locotenent! strigă caporalul, întorcându-se, cu mâna la cozoroc.

Locotenentul, în ulanca strânsă pe corp și cu guler de blană sură, venea foarte grăbit, aproape alergând, și vorbind mereu. [...] *Tăcu brusc văzând pe căpitanul*

străin și necunoscut, care-l privea neliniștit. [...] *Mai stătu acolo câteva clipe, nehotărât, apoi deodată merse drept în fața străinului, prezentându-se:*

— Locotenent Apostol Bologa.

— Klapka, îl întrerupse căpitanul, cu mâna întinsă. Otto Klapka. Adineaori am sosit, și tocmai de pe frontul italian. [...]

Căpitanul părea că simte o nevoie nebiruită de a-și crea un prieten cu care să împartă o povară sufletească. [...]

— Mă înăbușă lașitatea, Bologa! Nu mai pot! Am crezut că tăinuind-o, voi scăpa de ea, și acuma mă gâtuie... [...] *Trei ofițeri din regimentul meu* [...], *toți cehi, au fost prinși într-o noapte, între linii, cu planuri, și cu hărți, și cu secrete. Eu eram să fiu al patrulea.* [...] *Totuși, pe urmă am fost trimis și eu, cu dânșii, în fața Curții Marțiale, ca complice. Și acolo m-am lepădat de ei, ca de lepră, și am tăgăduit, agățându-mă cu disperare de viața asta rușinoasă!* [...]

Am mers cu convoiul de execuție și am ajuns într-o poiană largă. Convoiul s-a oprit puțin în mijlocul poienii [...]. *În fiecare copac atârnau oameni agățați de crengi* [...]. *Mi-a trecut prin minte să-i număr.* [...] *Dar cum să-i numeri, când toată pădurea era plină de spânzurați?* [...]

Îndată ce rămase singur, în fața lui Apostol începu iarăși să răsară pădurea spânzuraților... Apoi vedenia spânzuraților pieri brusc, și în inima lui Apostol coborî o liniște mare.

(Liviu Rebreanu, *Pădurea spânzuraților*)

A. Scrie, pe foaia de examen, răspunsul pentru fiecare dintre cerințele de mai jos:

1. Menționează sinonimele următoarelor cuvinte și locuțiuni din text: *supăra, căuta, să nu-și dea pe față.* **4 puncte**

2. Explică folosirea semnelor de punctuație și ortografie din enunțul: *— Dați zor, băieți, că vine un domn ofițer.* **4 puncte**

3. Precizează rolul dialogului folosit în cadrul acestui fragment. **4 puncte**

4. Transcrie din text trei termeni prin care sunt evidențiate trăsăturile caporalului. **4 puncte**

5. Menționează gradele militarilor prezenți la execuție. **4 puncte**

6. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, semnificația ultimului paragraf din text: *— De, domnule căpitan, noi de unde să știm? În război viața omului e ca floarea, se scutură te miri de ce. Păcatele-s multe de la Dumnezeu, și oamenii nu iartă.* **4 puncte**

B. 1.

Redactează o compunere de 80-100 de cuvinte, în care să realizezi rezumatul textului dat, respectând cerințele de la **Testul 7 IB1**. **16 puncte**

B. 2.

Redactează o compunere de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi faptul că textul dat aparţine unei opere epice. **16 puncte**

În compunerea ta, trebuie:

– să evidenţiezi trăsăturile operei epice pe care le-ai observat; **4 puncte**
– să argumentezi trăsăturile descoperite de tine; **8 puncte**
– să ai o structură adecvată tipului de text şi cerinţei formulate; **2 puncte**
– să te încadrezi în limitele de spaţiu indicate. **2 puncte**

B. 3.

Redactează o compunere de minimum 150 de cuvinte, în care să-ţi exprimi opinia despre mesajul din textul-suport, respectând cerinţele de la **Testul 2 IB2.** **16 puncte**

B. 4.

Redactează o compunere de minimum 150 de cuvinte, în care să caracterizezi unul dintre personajele textului, respectând cerinţele de la **Testul 7 IB5.** **16 puncte**

B. 5.

Redactează o compunere de minimum 150 de cuvinte, în care să-ţi exprimi opinia despre semnificaţia titlului, respectând cerinţele de la **Testul 3 IB2.** **16 puncte**

SUBIECTUL al II-lea (36 de puncte)

Citeşte, cu atenţie, textul următor:

Deși după părerea indigenilor din Kalimantan, Omul Pădurii și-a câștigat reputația de cel mai puternic și cel mai șiret animal al junglei, viața lui a devenit [...] *o fugă perpetuă pentru existență, dar și pentru căutarea hranei.*

Vegetarieni convinși, hrana lor preferată o constituie frunzele zemoase ale orhideelor și ferigilor, ciupercile mari și cărnoase, vlăstarii tineri ai pomilor, mugurii și, bineînțeles, fructele tropicale, dar nu se dau în lături și sunt tot atât de avizi și de furnici și albine, iar dacă nu mai găsesc altceva, nu se sfiesc să prindă o pasăre sau o veveriță.

(Constant Mihăilescu, *Omul pădurii*,
în vol. *Necunoscuta lume a animalelor*)

A. Scrie, pe foaia de examen, răspunsul pentru fiecare dintre cerinţele de mai jos:

1. Formulează câte un enunţ în care să precizezi următoarele aspecte din textul dat:
   – numele autorului şi titlul textului din care a fost extras fragmentul;
   – numele animalului la care se referă autorul. **4 puncte**
2. Precizează din ce este constituită hrana preferată a urangutanilor. **4 puncte**

3. Transcrie cele două pronume existente în secvența următoare și menționează felul și cazul lor: *hrana lor preferată o constituie frunzele zemoase ale orhideelor și ferigilor.* **4 puncte**

4. Precizează funcția sintactică a cuvintelor subliniate, menționând și partea de vorbire prin care se exprimă: *reputația de ... animal al junglei, viața lui a devenit o fugă perpetuă pentru existență.* **4 puncte**

5. Transcrie propoziția subordonată din fraza următoare și precizează felul ei: *Deși după părerea indigenilor din Kalimantan, Omul Pădurii și-a câștigat reputația de cel mai puternic și cel mai șiret animal al junglei, viața lui a devenit* [...] *o fugă perpetuă pentru existență, dar și pentru căutarea hranei.* **4 puncte**

6. Construiește o frază alcătuită din două propoziții în care să existe o propoziție subordonată consecutivă introdusă prin conjuncția subordonatoare *că.* **4 puncte**

B.

Redactează o compunere de 150-300 de cuvinte, în care să-ți expui cunoștințele referitoare la junglă. **12 puncte**

În compunerea ta, trebuie:
- să prezinți aspectele caracteristice junglei; **2 puncte**
- să faci referire la flora și la fauna junglei; **6 puncte**
- să ai un conținut adecvat cerinței; **2 puncte**
- să respecți limitele de spațiu indicate. **2 puncte**

Notă! Respectarea, în lucrare, a ordinii cerințelor nu este obligatorie. **Vei primi 14 puncte pentru redactarea întregii lucrări** (*unitatea compoziției* – 2 p.; *coerența textului* – 2 p.; *registrul de comunicare, stilul și vocabularul adecvate conținutului* – 2 p.; *ortografia* – 3 p.; *punctuația* – 3 p.; *așezarea corectă în pagină, lizibilitatea* – 2 p.).

Testul 13

- **Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.**
- **Timpul de lucru efectiv este de 2 ore.**

SUBIECTUL I (40 de puncte)

Citește, cu atenție, textul următor:

Fost-au, cică, un Novac,
Un Novac, Baba-Novac,
Un viteaz de-ai lui Mihai

Ce sărea pe șapte cai,
De striga Craiova vai!
El un fecioraș avea
Și tot astfel îi zicea:
— Fecioraș, Gruiuțul meu!
Ascultă de ce-ți zic eu,
Să nu cazi la vreun loc rău,
La loc rău și mult departe,
În neagra străinătate.
Dacă sorții te-or purta
Țările de-a vântura
Și-n Stambul de a intra
Tu de asta nu uita:
Vamă dreaptă să plătești,
Armele să-ți oțelești,
Hainele să-ți priminești
Ca să pari un biet sărac,
Să nu semeni a Novac,
Că nu-i turcilor pe plac.
Grue-n Țarigrad intra,
Vamă dreaptă el nu da,
De haine nu se schimba,
Ci pe uliți se primbla
Tot în haine novăcești,
Cum e drag ca să-l privești!
Turcii toți cât îl zărea,
Între dânșii se grăia [...]
Și de Grue s-anina,
Și cu Grue se lupta,
Și pe Grue mi-l lega,
Cu trei funii de mătasă,
Din ele să nu mai iasă!
Dar când Grue se-ntindea,
Două funii se rupea,
Numai una rămânea [...].

Grue zace la-nchisoare
De trei ani lipsiți de soare [...].
Dor cumplit inima-i seacă,
Plâns de jale mi-l îneacă,
Când zărește despre soare
Cârduri, cârduri de cucoare,

Călătoare zburătoare
Şi de el nepăsătoare.
Iată, mări, cum plângea
Că departe, sus zărea
Un corb negru, corbişor
Ce zbura încetişor
Şi din aripi tot bătea
Şi cu jale croncănea. [...]
— Alei! corbe, corbişor,
De vrei tu să-mi faci pe dor,
Ţine inelușul meu
Şi du-l unde voiesc eu,
În munţii Catrinului,
În pădurea Pinului,
La conacul lui Novac,
Lui Novac, Baba-Novac. [...]

(*Novac şi corbul* – baladă populară)

A. Scrie, pe foaia de examen, răspunsul pentru fiecare dintre cerinţele de mai jos:

1. Menţionează sinonimele contextuale ale cuvintelor: *vântura, se grăia, cumplit.* **4 puncte**

2. Explică folosirea virgulei în secvenţa dată: *Vamă dreaptă el nu da, / De haine nu se schimba.* **4 puncte**

3. Precizează personajele prezente în textul dat. **4 puncte**

4. Indică două trăsături ale genului epic întâlnite în acest text. **4 puncte**

5. Menţionează din ce cauză Gruia este prins şi întemniţat de turci. **4 puncte**

6. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, semnificaţia secvenţei următoare: *Fost-au, cică, un Novac, / Un Novac, Baba-Novac, / Un viteaz de-ai lui Mihai / Ce sărea pe şapte cai, / De striga Craiova vai!* **4 puncte**

B. 1.

Redactează o compunere de 80-100 de cuvinte, în care să realizezi rezumatul textului dat, respectând cerinţele de la **Testul 7 IB1**. **16 puncte**

B. 2.

Redactează o compunere de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi faptul că textul dat aparţine unei balade populare. **16 puncte**

În compunerea ta, trebuie:

– să evidenţiezi trăsăturile baladei populare pe care le-ai observat la textul dat; **4 puncte**

– să argumentezi trăsăturile descoperite de tine; **8 puncte**
– să ai o structură adecvată tipului de text şi cerinţei formulate; **2 puncte**
– să te încadrezi în limitele de spaţiu indicate. **2 puncte**

B. 3.

Redactează o compunere de minimum 150 de cuvinte, în care să-ţi exprimi opinia despre mesajul din textul dat, respectând cerinţele de la **Testul 2 IB2.** **16 puncte**

B. 4.

Redactează o compunere de minimum 150 de cuvinte, în care să caracterizezi unul dintre personajele textului dat, respectând cerinţele de la **Testul 7 IB5.** **16 puncte**

B. 5.

Redactează o compunere de minimum 150 de cuvinte, în care să-ţi exprimi opinia despre semnificaţia titlului textului dat, respectând cerinţele de la **Testul 3 IB2.**
16 puncte

SUBIECTUL al II-lea (36 de puncte)

Citeşte, cu atenţie, textul următor:

Am fost într-o vreme, pe când viața începuse să mi se pară atât de cenușie încât nu mai merita trăită, un maniac al jocurilor pe computer. Timp de vreun an de zile am avut nevoie de doza zilnică de virtualitate: îmi făceam toate treburile pe fugă, renunțasem la mâncare și la somn și îmi tremurau mâinile după claviatură și mouse. [...] *Pe lângă multe alte efecte de adâncă alienare, jocurile de acțiune și strategie mi-au schimbat, în acea vreme nu tocmai îndepărtată și nici tocmai cu desăvârșire încheiată, însăși ideea despre om, despre trup, despre felul cum arată și funcționează bucata asta complicată de materie care ascultă – parțial – de voința noastră.*

(Mircea Cărtărescu, *Pururi tânăr, înfășurat în pixeli*)

A. Scrie, pe foaia de examen, răspunsul pentru fiecare dintre cerinţele de mai jos:

1. Formulează câte un enunţ în care să precizezi următoarele aspecte din textul dat:
– numele autorului şi titlul textului din care a fost extras fragmentul;
– tema fragmentului. **4 puncte**

2. Precizează rolul jocurilor de acţiune şi strategie asupra autorului. **4 puncte**

3. Menţionează valoarea morfologică şi cazul cuvintelor *îmi* şi *toate* din secvenţa: *îmi făceam toate treburile pe fugă.* **4 puncte**

4. Precizează funcţia sintactică a cuvintelor subliniate în textul dat, menţionând şi partea de vorbire prin care se exprimă. **4 puncte**

5. Transcrie ultimele două propoziţii subordonate din fraza următoare şi precizează felul lor: *Am fost într-o vreme, pe când viaţa începuse să mi se pară atât de cenuşie încât nu mai merita trăită, un maniac al jocurilor pe computer.* **4 puncte**

6. Construieşte o frază alcătuită din două propoziţii în care să existe o propoziţie subordonată condiţională introdusă prin conjuncţia subordonatoare *să*. **4 puncte**

B.

Redactează o compunere de 150-300 de cuvinte, în care să-ţi exprimi părerea în legătură cu folosirea computerului. **12 puncte**

În compunerea ta, trebuie:
- să-ţi formulezi opinia solicitată; **2 puncte**
- să aduci cel puţin două argumente în sprijinul ei; **6 puncte**
- să ai un conţinut adecvat cerinţei; **2 puncte**
- să respecţi limitele de spaţiu indicate. **2 puncte**

Notă! Respectarea, în lucrare, a ordinii cerinţelor nu este obligatorie. **Vei primi 14 puncte pentru redactarea întregii lucrări** (*unitatea compoziției* – 2 p.; *coerența textului* – 2 p.; *registrul de comunicare, stilul și vocabularul adecvate conținutului* – 2 p.; *ortografia* – 3 p.; *punctuația* – 3 p.; *așezarea corectă în pagină, lizibilitatea* – 2 p.).

Testul 14

- **Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.**
- **Timpul de lucru efectiv este de 2 ore.**

SUBIECTUL I (40 de puncte)

Citeşte, cu atenţie, textul următor:

Vii să-mi baţi iar la fereastră,
Tânăr soare auriu,
Şi zăpada de pe coastă
Fuge ca argintul-viu.

Saltă gureșe șuvoaie
Spumegate și zglobii,
Cântă cinteze-n zăvoaie
Și-n văzduhuri ciocârlii!

Ca zăpada care piere
După veacul iernei greu,
Piei şi tu de-acum, durere,
Iarna sufletului meu!

(Şt. O. Iosif, *Cântec de primăvară*)

A. Scrie, pe foaia de examen, răspunsul pentru fiecare dintre cerinţele de mai jos:

1. Foloseşte în enunţuri omonimele lexico-gramaticale ale cuvintelor: *vii, iar, la.* **4 puncte**

2. Menţionează rolul cratimei în structura *de-acum.* **4 puncte**

3. Indică două figuri de stil diferite existente în prima strofă şi arată semnificaţia lor. **4 puncte**

4. Transcrie din text trei imagini artistice diferite şi precizează felul lor. **4 puncte**

5. Precizează fenomenele naturii care marchează sosirea primăverii. **4 puncte**

6. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, semnificaţia ultimei strofe a poeziei. **4 puncte**

B. 1.

Redactează o compunere de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi faptul că fragmentul dat aparţine unei opere literare, respectând cerinţele de la **Testul 1 IB.** **16 puncte**

B. 2.

Redactează o compunere de minimum 150 de cuvinte, în care să-ţi exprimi opinia despre semnificaţia titlului, respectând cerinţele de la **Testul 3 IB2.** **16 puncte**

B. 3.

Redactează o compunere de minimum 150 de cuvinte, în care să-ţi exprimi opinia despre mesajul fragmentului, respectând cerinţele de la **Testul 2 IB2.** **16 puncte**

SUBIECTUL al II-lea (36 de puncte)

Citeşte, cu atenţie, textul următor:

Dar, fiindcă sunt întrebat, îndrăznesc a spune că scrisul nu mi se pare deloc o jucărie agreabilă şi nici mai cu seamă o jonglerie cu fraze. Pentru mine arta – zic „arta" şi mă gândesc mereu numai la literatură – înseamnă creaţie de oameni şi de viaţă.

Astfel, arta, întocmai ca şi creaţia divină, devine cea mai minunată taină. Creând oameni vii, cu viaţă proprie, cu lume proprie, scriitorul se apropie de misterul eternităţii. Nu frumosul, o născocire omenească, interesează în artă, ci pulsaţia vieţii.

Când ai reuşit să închizi în cuvinte câteva clipe de viaţă adevărată, ai realizat o operă mai preţioasă decât toate frazele frumoase din lume. Precum naşterea, iubirea şi moartea alcătuiesc enigmele cele mai legate de viaţa omenească, tot ele preocupă mai mult şi pe scriitorul care încearcă să creeze viaţa. Literatura rezultată din asemenea preocupări nu va mulţumi, poate, nici pe superesteţii ce savurează numai rafinăriile stilistice sau extravaganţele sentimentale, nici pe amatorii de povestiri gentile de salon. Nici n-are nevoie. Literatura trăieşte prin ea şi pentru ea însăşi. Durabilitatea ei atârnă numai de cantitatea de viaţă veritabilă ce o cuprinde.

(Liviu Rebreanu, *Cred*)

A. Scrie, pe foaia de examen, răspunsul pentru fiecare dintre cerinţele de mai jos:

1. Formulează câte un enunţ în care să precizezi următoarele aspecte din textul dat:
– numele autorului şi titlul articolului;
– domeniul abordat de autor. **4 puncte**

2. Menţionează ce înseamnă pentru scriitor arta, în speţă literatura. **4 puncte**

3. Transcrie pronumele cu forme personale existente în secvenţa următoare şi precizează felul lor: *Literatura trăieşte prin ea şi pentru ea însăşi. Durabilitatea ei atârnă numai de cantitatea de viaţă veritabilă ce o cuprinde.* **4 puncte**

4. Precizează funcţia sintactică a cuvintelor subliniate, menţionând şi partea de vorbire prin care se exprimă: *...fiindcă <u>sunt întrebat</u>, îndrăznesc <u>a spune</u> că scrisul nu mi se pare deloc <u>o jucărie</u> agreabilă şi nici mai cu seamă o jonglerie cu <u>fraze</u>.* **4 puncte**

5. Transcrie propoziţiile din fraza următoare, precizând felul acestora: *Literatura rezultată din asemenea preocupări nu va mulţumi... nici pe superesteţii ce savurează numai rafinăriile stilistice sau extravaganţele sentimentale, nici pe amatorii de povestiri gentile de salon.* **4 puncte**

6. Construieşte o frază alcătuită din două propoziţii în care să existe o propoziţie subordonată atributivă care să aibă ca termen regent un pronume. **4 puncte**

B.

Redactează, în 150-300 de cuvinte, o scurtă compunere în care să-ţi exprimi opinia în legătură cu rolul literaturii în instruirea şi educarea elevilor. **12 puncte**

În compunerea ta, trebuie:
– să prezinţi două argumente în susţinerea opiniei tale; **2 puncte**
– să justifici argumentele prezentate; **6 puncte**
– să ai un conţinut adecvat cerinţei; **2 puncte**
– să respecţi precizarea referitoare la numărul de cuvinte. **2 puncte**

Notă! Respectarea, în lucrare, a ordinii cerinţelor nu este obligatorie. **Vei primi 14 puncte pentru redactarea întregii lucrări** (*unitatea compoziţiei* – 2 p.; *coerența textului* – 2 p.; *registrul de comunicare, stilul și vocabularul adecvate conținutului* – 2 p.; *ortografia* – 3 p.; *punctuația* – 3 p.; *așezarea corectă în pagină, lizibilitatea* – 2 p.).

Testul 15

- **Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.**
- **Timpul de lucru efectiv este de 2 ore.**

SUBIECTUL I (40 de puncte)

Citeşte, cu atenţie, textul următor:

Aparatele de fotografiat compacte sunt probabil cele mai utilizate în întreaga lume, fiind accesibile tuturor persoanelor, nefiind necesar un nivel minim de cunoștințe în domeniul fotografiei. Aparatele de fotografiat compacte sunt definite de o mărime foarte mică și de o gamă de setări limitată însă la un nivel minim.

Majoritatea aparatelor compacte sunt realizate după aceleași standarde, variind doar mici specificații tehnice precum numărul de megapixeli, sistemul de autofocus, modul de filmare, modurile predefinite de realizare a fotografiilor etc. Astfel, modul de realizare a fotografiilor coincide la majoritatea aparatelor compacte, putând fi creat astfel un tipar de utilizare a acestora.

În continuarea ghidului de utilizare a aparatelor compacte voi prezenta mai multe aspecte cu privire la setările tehnice ce pot fi modificate la aceste aparate și la modul de realizare a fotografiilor, incluzând în această categorie și modurile predefinite (scene mode) *ce se regăsesc la fiecare aparat. Modurile predefinite* (scene mode) *sunt prezente în meniul aparatelor compacte de foarte mulți ani, oferindu-le utilizatorilor posibilitatea de a realiza fotografii reușite în majoritatea situațiilor.*

Printre aceste moduri predefinite se regăsesc cele pentru fotografiile macro, fotografierea peisajelor și a apusurilor, fotografierea pe litoral și la munte, fotografierea pe timp de noapte, fotografierea în diverse incinte, precum restaurante și muzee, fotografierea evenimentelor sportive etc. Multe alte astfel de moduri se regăsesc în meniul Scene Mode, găsind câte unul ideal pentru fiecare situație.

(Dragoş Asaftei, *Ghid de fotografie: Utilizarea aparatelor compacte*, pe www.dragosasaftei.ro)

A. Scrie, pe foaia de examen, răspunsul pentru fiecare dintre cerinţele de mai jos:

1. Menţionează sinonimele contextuale ale cuvintelor: *necesar, utilizare, modificate.* **4 puncte**
2. Alege din lista următoare cuvintele derivate: *modurile, predefinite, ghidului, utilizare, aparatelor, mărime.* **4 puncte**
3. Precizează cărui tip de text nonliterar îi aparţine fragmentul dat. **4 puncte**
4. Menţionează categoria lexicală căreia îi aparţin cuvintele: *compacte, megapixeli, autofocus.* **4 puncte**
5. Menţionează motivul pentru care aparatele de fotografiat compacte sunt cele mai utilizate în întreaga lume. **4 puncte**
6. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, în ce constă superioritatea acestor aparate faţă de celelalte. **4 puncte**

B. 1.

Redactează o compunere de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi faptul că fragmentul dat aparţine unui text nonliterar, respectând cerinţele de la **Testul 2 IB1**. **16 puncte**

B. 2.

Redactează o compunere de minimum 150 de cuvinte, în care să-ţi exprimi opinia despre mesajul fragmentului dat, respectând cerinţele de la **Testul 2 IB2.** **16 puncte**

SUBIECTUL al II-lea (36 de puncte)

Citeşte, cu atenţie, textul următor:

Art. 10. Libertatea de exprimare

1. *Orice persoană are dreptul la libertatea de exprimare. Acest drept cuprinde libertatea de opinie şi libertatea de a primi sau de a comunica informaţii ori idei fără amestecul autorităţilor publice şi fără a ţine seama de frontiere. Prezentul articol nu impiedică Statele să supună societăţile de radiodifuziune, de cinematografie sau de televiziune unui regim de autorizare.*
2. *Exercitarea acestor libertăţi ce comportă îndatoriri şi responsabilităţi poate fi supusă unor formalităţi, condiţii, restrângeri sau sancţiuni prevăzute de lege, care constituie măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru securitatea naţională, integritatea teritorială sau siguranţa publică, apărarea ordinii şi prevenirea infracţiunilor, protecţia sănătăţii sau a moralei, protecţia reputaţiei sau a drepturilor altora, pentru a impiedica divulgarea de informaţii confidenţiale sau pentru a garanta autoritatea şi imparţialitatea puterii judecătoreşti.*

(*Convenţia europeană a drepturilor omului*)

A. Scrie, pe foaia de examen, răspunsul pentru fiecare dintre cerinţele de mai jos:

1. Formulează câte un enunţ în care să precizezi următoarele aspecte din textul dat:
– numele documentului din care este extras fragmentul;
– domeniul la care se referă fragmentul. **4 puncte**

2. Menţionează ce reprezintă dreptul la libertatea de exprimare. **4 puncte**

3. Menţionează care dintre cuvintele subliniate în primul paragraf al textului nu devin părţi de propoziţie şi motivează-ţi alegerea. **4 puncte**

4. Precizează funcţia sintactică a cuvintelor subliniate, menţionând şi partea de vorbire prin care se exprimă: *protecția reputației sau a drepturilor altora, pentru a impiedica divulgarea de informații confidențiale.* **4 puncte**

5. Transcrie propoziţia (propoziţiile) subordonată (subordonate) din fraza următoare, precizând felul acesteia (acestora): *Exercitarea acestor libertăți ce comportă îndatoriri și responsabilități poate fi supusă unor formalități, condiții, restrângeri sau sancțiuni prevăzute de lege, care constituie măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru securitatea națională.* **4 puncte**

6. Construieşte o frază alcătuită din două propoziţii în care să existe o propoziție subordonată modală care să aibă ca termen regent un adverb. **4 puncte**

B.

Redactează, în 150-300 de cuvinte, o compunere în care să-ţi exprimi părerea în legătură cu ceea ce înseamnă să fii cetăţean european. **12 puncte**

În compunerea ta, trebuie:
– să formulezi o opinie în această privinţă; **2 puncte**
– să argumentezi convingător opinia exprimată; **6 puncte**
– să ai un conţinut adecvat cerinţei; **2 puncte**
– să respecţi precizarea referitoare la numărul de cuvinte. **2 puncte**

Notă! Respectarea, în lucrare, a ordinii cerinţelor nu este obligatorie. **Vei primi 14 puncte pentru redactarea întregii lucrări** (*unitatea compoziției* – 2 p.; *coerența textului* – 2 p.; *registrul de comunicare, stilul și vocabularul adecvate conținutului* – 2 p.; *ortografia* – 3 p.; *punctuația* – 3 p.; *așezarea corectă în pagină, lizibilitatea* – 2 p.).

Testul 16

• **Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.**
• **Timpul de lucru efectiv este de 2 ore.**

SUBIECTUL I (40 de puncte)

Citeşte, cu atenţie, textul următor:

Pe culmea cea mai naltă a munților Carpați se întinde o țară mândră și binecuvântată între toate țările semănate de Domnul pre pământ. Ea seamănă a fi un măreț și întins palat, capodoperă de arhitectură, unde sunt adunate și așezate cu măiestrie toate frumusețile naturale ce împodobesc celelalte ținuturi ale Europei, pe care ea cu plăcere ni le aduce aminte. Un brâu de munți ocolește, precum zidul o cetate, toată această țară, și dintr-însul, ici-colea, se desface, întinzându-se până în centrul ei, ca niște valuri proptitoare, mai multe ziduri de dealuri nalte și frumoase, mărețe pedestaluri înverzite, care varsă urnele lor de zăpadă peste văi și peste lunci. Mai presus de acel brâu muntos, se înalță două piramide mari de munți, cu creștetele încununate de o vecinică diademă de ninsoare, care, ca doi uriași, stau la ambele capete ale țării, cătând unul în fața altuia. Păduri stufoase, în care ursul se plimbă în voie, ca un domn stăpânitor, umbresc culmea acelor munți. Și nu departe de aceste locuri, care îți aduc aminte natura țărilor de miazănoapte, dai, ca la porțile Romei, peste câmpii arse și văruite, unde bivolul dormitează alene. Astfel, miazănoapte și miazăzi trăiesc într-acest ținut alături una de alta și armonizând împreună. Aci stejarii, brazii și fagii trufași înalță capul lor spre cer; alături te afunzi într-o mare de grâu și porumb, din care nu se mai vede calul și călărețul. Oriîncotro te-i uita, vezi colori felurite ca un întins curcubeu, și tabloul cel mai încântător farmecă vederea.

(Nicolae Bălcescu, *Românii supt Mihai-Voievod Viteazul*)

A. Scrie, pe foaia de examen, răspunsul pentru fiecare dintre cerinţele de mai jos:

1. Menţionează care dintre cuvintele următoare sunt compuse: *binecuvântată, împodobesc, miazănoapte, dintr-însul, întinzându-se, presus.* **4 puncte**
2. Precizează felul sunetelor din cuvântul *această.* **4 puncte**
3. Menţionează trei figuri de stil diferite din secvenţa următoare: *se înalță două piramide mari de munți, cu creștetele încununate de o vecinică diademă de ninsoare care, ca doi uriași, stau la ambele capete ale țării.* **4 puncte**
4. Indică modul de expunere predominant folosit şi modalitatea de realizare a acestuia în textul dat. **4 puncte**
5. Precizează două elemente ale florei şi două elemente ale faunei menţionate în textul dat. **4 puncte**

6. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, semnificaţia secvenţei: *Pe culmea cea mai naltă a munţilor Carpaţi se întinde o ţară mândră şi binecuvântată între toate ţările semănate de Domnul pre pământ. Ea seamănă a fi un măreţ şi întins palat, capodoperă de arhitectură, unde sunt adunate şi aşezate cu măiestrie toate frumuseţile naturale ce împodobesc celelalte ţinuturi ale Europei.* **4 puncte**

B. 1.

Redactează o compunere de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi faptul că fragmentul dat aparţine unei descrieri literare, respectând cerinţele de la **Testul 3 IB1.** **16 puncte**

B. 2.

Redactează o compunere de minimum 150 de cuvinte, în care să-ţi exprimi opinia despre mesajul fragmentului dat, respectând cerinţele de la **Testul 2 IB2.** **16 puncte**

SUBIECTUL al II-lea (36 de puncte)

Citeşte, cu atenţie, textul următor:

Charlot este pe rând marinar („Charlot marinar" – 1915), vânzător („Charlot şef de raion" – 1916), pompier („Charlot pompier" – 1916), căutător de aur („Goana după aur" – 1925), muncitor („Timpuri noi" – 1935), bărbier („Dictatorul" – 1949), artist de varieté („Luminile rampei" – 1952), dar mai ales şomer ca în „Luminile oraşului" – 1930 şi în multe alte pelicule. Alungat mereu la marginea societăţii, eroul luptă pentru demnitate în felul lui inimitabil, ajutându-i pe cei mai năpăstuiţi decât el, deconcertându-şi adversarii cu arma tăioasă a râsului. Triumful său asupra falsei moralităţi burgheze este dobândit prin surprinzătoarele gesturi de generozitate ale clovnului-vagabond, dar şi prin ripostele şirete ale mimului care îşi învinge inamicii în fabuloase balete comice.

Prin creaţia lui Chaplin, filmul mut a ajuns la performanţe de expresivitate. Iată de ce regizorul a protestat vehement împotriva instaurării sonorului care, după părerea sa, „distruge arta cea mai veche a omenirii, arta pantomimei". Energica reacţie antinaturalistă impulsionează întreaga operă a lui Chaplin, operă cu admirabil limbaj metaforic. Înaltele sensuri ale imaginii din filmele sale îl transformă pe omuleţul Charlot în OMUL cu majuscule.

(*Artistul Charles Spencer Chaplin*, www.interferente.ro)

A. Scrie, pe foaia de examen, răspunsul pentru fiecare dintre cerinţele de mai jos:

1. Formulează câte un enunţ în care să precizezi următoarele aspecte din textul dat:
– numele personajului prezentat;
– domeniul artistic în care a evoluat. **4 puncte**

2. Menţionează patru ipostaze întruchipate de Charles Chaplin. **4 puncte**

3. Menţionează care dintre cuvintele subliniate sunt părţi de vorbire neflexibile, indicând şi felul lor: *ajutându-i pe cei mai năpăstuiți decât el, deconcertându-și adversarii cu arma taioasă a râsului.* **4 puncte**

4. Precizează funcţia sintactică a cuvintelor subliniate, menționând și partea de vorbire prin care se exprimă: *Triumful său asupra falsei moralități burgheze este dobândit prin surprinzătoarele gesturi.* **4 puncte**

5. Transcrie propoziţiile subordonate din fraza următoare, precizând felul acestora: *Iată de ce regizorul a protestat vehement împotriva instaurării sonorului care, după părerea sa, „distruge arta cea mai veche a omenirii, arta pantomimei".* **4 puncte**

6. Construieşte o frază alcătuită din două propoziţii în care să existe o propoziţie subordonată atributivă care să aibă ca termen regent un numeral. **4 puncte**

B.

Redactează, în 150-300 de cuvinte, o scurtă compunere în care să prezinţi un film, menționând prin ce te-a impresionat acesta. **12 puncte**

În compunerea ta, trebuie:
- să prezinţi pe scurt conţinutul filmului; **2 puncte**
- să motivezi prin ce te-a impresionat; **6 puncte**
- să ai un conţinut adecvat cerinţei; **2 puncte**
- să respecţi precizarea referitoare la numărul de cuvinte. **2 puncte**

Notă! Respectarea, în lucrare, a ordinii cerinţelor nu este obligatorie. **Vei primi 14 puncte pentru redactarea întregii lucrări** (*unitatea compoziției* – 2 p.; *coerența textului* – 2 p.; *registrul de comunicare, stilul și vocabularul adecvate conținutului* – 2 p.; *ortografia* – 3 p.; *punctuația* – 3 p.; *așezarea corectă în pagină, lizibilitatea* – 2 p.).

Testul 17

- **Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.**
- **Timpul de lucru efectiv este de 2 ore.**

SUBIECTUL I (40 de puncte)

Citeste, cu atenţie textul următor:

O, tu, cea mai frumoasă dintre zâne,
Cu tot alaiul tău de bucurii,
Toţi te-aşteptăm cu-atâta dor să vii:

Dar nimeni, nimeni mai cu dor ca mine!
Și ce-mi aduci tu, care pe câmpii
Pui flori, și cerului dai zări senine,
Și cântec lucitor, și unde line
Izvorului, ce daruri tu-mi îmbii?
Ce vis cerca-va de isnov s-alinte
Un suflet amăgit de-atâtea ori?
O, dac-aș ști că visul iarăși minte!...
Atuncea poate-aș rămânea cuminte
Și m-aș uita cu ochi nepăsători
La iarba care crește pe morminte...

(Șt. O. Iosif, *Primăverii*)

A. Scrie, pe foaia de examen, răspunsul pentru fiecare dintre cerințele de mai jos:

1. Notează, din primele trei versuri, trei cuvinte și găsește-le antonimele corespunzătoare. **4 puncte**
2. Explică rolul semnelor de punctuație existente în secvența următoare: *O, dac-aș ști că visul iarăși minte!...* **4 puncte**
3. Transcrie fonetic cuvintele *atuncea, ochi* și *lucitori* și precizează numărul literelor și al sunetelor. **4 puncte**
4. Selectează din primele patru versuri o personificare, o metaforă și o repetiție. **4 puncte**
5. Menționează cine este „cea mai frumoase dintre zâne" căreia i se adresează poetul. **4 puncte**
6. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, semnificația ultimelor patru versuri ale poeziei. **4 puncte**

B. 1.

Redactează o compunere de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi faptul că textul dat aparține unei opere lirice, respectând cerințele de la **Testul 4 IB1**. **16 puncte**

B. 2.

Redactează o compunere de minimum 150 de cuvinte, în care să-ți exprimi opinia despre semnificația titlului, respectând cerințele de la **Testul 3 IB2**. **16 puncte**

B. 3.

Redactează o compunere de minimum 150 de cuvinte, în care să-ți exprimi opinia despre mesajul poeziei, respectând cerințele de la **Testul 2 IB2**. **16 puncte**

SUBIECTUL al II-lea (36 de puncte)

Citește, cu atenție, textul următor:

1. ***Prezentare farmaceutică.*** *Cutii cu 20 și 100 comprimate, 1 comprimat conținând componenta activă: acid acetilsalicilic 500 mg.*
2. ***Acțiune terapeutică.*** *Aspirin acționează ca un antiinflamator, antipiretic, analgezic, antiagregant plachetar.*
3. ***Indicații.*** *În dureri ușoare sau medii, de exemplu în cefalee, în dureri dentare, în dismenoree, inflamații, febră și răceli.*
4. ***Contraindicații.*** *Se interzice administrarea Aspirin când există un risc crescut de hemoragii. Pacienții care suferă de astm, alergie la polen, vegetații adenoidiene sau infecții cronice ale aparatului respirator, cât și pacienții hipersensibili la analgezice și antireumatice riscă la administrarea produsului Aspirin, apariția unor crize de astm. Acestor bolnavi li se administrează Aspirin numai la sfatul medicului. Același lucru este valabil și pentru bolnavii hipersensibili față de alte substanțe ce le provoacă reacții alergice, cum ar fi erupțiile cutanate, pruritul sau urticaria febrilă.*
5. ***Mod de administrare.*** *Dacă nu există alte indicații medicale: Adulți. Copii între 5-9 ani doza unică: 1-2 comprimate, 1/2 comprimat doza zilnică: max. 6 comprimate, max. 1 și 1/2 comprimat. Comprimatele se administrează cu apă, pe cât posibil după masă. Este bine să se bea 1/2 sau 1 pahar cu apă după administrare.*

(*Prospect de medicament – aspirin*, www.sfatulmedicului.ro)

A. Scrie, pe foaia de examen, răspunsul pentru fiecare dintre cerințele de mai jos:

1. Formulează câte un enunț în care să precizezi următoarele aspecte din textul dat:
   – tipul de text reprezentat de fragmentul dat;
   – numele medicamentului la care se referă textul. **4 puncte**
2. Menționează trei situații în care este indicată aspirina. **4 puncte**
3. Precizează valoarea morfologică și cazurile cuvintelor subliniate în text. **4 puncte**
4. Precizează funcția sintactică a cuvintelor subliniate, menționând și partea de vorbire prin care se exprimă: *...față de alte substanțe ce le provoacă reacții alergice, cum ar fi erupțiile cutanate.* **4 puncte**
5. Transcrie propozițiile din fraza următoare, precizând felul acesteia: *Pacienții care suferă de astm, alergie la polen, vegetații adenoidiene sau infecții cronice ale aparatului respirator, cât și pacienții hipersensibili la analgezice și antireumatice riscă, la administrarea produsului Aspirin, apariția unor crize de astm.* **4 puncte**
6. Construiește o frază alcătuită din două propoziții în care să existe o propoziție subordonată completivă directă, având ca termen regent o interjecție. **4 puncte**

B.

Redactează, în 150-300 de cuvinte, o scurtă naraţiune în care să prezinţi o întâmplare reală sau imaginară în timpul căreia a fost necesară o acţiune de prim ajutor.

12 puncte

În compunerea ta, trebuie:
– să relatezi o întâmplare, respectând succesiunea logică a evenimentelor; **6 puncte**
– să precizezi două elemente ale contextului spaţio-temporal; **2 puncte**
– să ai un conţinut adecvat cerinţei; **2 puncte**
– să respecţi precizarea referitoare la numărul de cuvinte. **2 puncte**

Notă! Respectarea, în lucrare, a ordinii cerinţelor nu este obligatorie. **Vei primi 14 puncte pentru redactarea întregii lucrări** (*unitatea compoziției* – 2 p.; *coerența textului* – 2 p.; *registrul de comunicare, stilul și vocabularul adecvate conținutului* – 2 p.; *ortografia* – 3 p.; *punctuația* – 3 p.; *așezarea corectă în pagină, lizibilitatea* – 2 p.).

Testul 18

- **Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.**
- **Timpul de lucru efectiv este de 2 ore.**

SUBIECTUL I (40 de puncte)

Citeşte, cu atenţie, textul următor:

Mireasa cerului albastru
Își împânzește-n ape chipul,
De vraja ei tresare unda
Și-nfiorează-se nisipul.

S-aștern bobițele de rouă
Pe-ntinsul luncii patrafir:
Din mâna cerului, părinte,
Se cerne preacuratul mir...

În mulcom zvon se-mbrățișează
Cu apa trestia bolnavă –
Doi licurici și-aprind sfiala
În adăpostul de otavă.

S-aude toaca cum, grăbită,
În fag o bate-o gheunoaie –
Se odihnesc pe iarbă mieii,
Şi zurgălăii de cioaie.

Domol purcede glas de schijă
De la clopotniţa din deal,
Să povestească lumii jalea
Înstrăinatului Ardeal.

(Octavian Goga, *Pe înserate*)

A. Scrie, pe foaia de examen, răspunsul pentru fiecare dintre cerinţele de mai jos:

1. Precizează modul de formare a cuvintelor: *împânzește, preacuratul, domol.* **4 puncte**

2. Menționează trei cuvinte care fac parte din câmpul lexical al religiei. **4 puncte**

3. Indică modul de expunere folosit în textul dat. **4 puncte**

4. Transcrie din textul dat o imagine vizuală şi una auditivă. **4 puncte**

5. Menționează cine este „mireasa cerului albastru” la care face referire poetul. **4 puncte**

6. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, semnificaţia primei strofe. **4 puncte**

B. 1.
Redactează o compunere de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi faptul că textul dat aparţine unui pastel, respectând cerinţele de la **Testul 5 IB1**. **16 puncte**

B. 2.
Redactează o compunere de minimum 150 de cuvinte, în care să-ţi exprimi opinia despre semnificaţia titlului poeziei, respectând cerinţele de la **Testul 3 IB2**. **16 puncte**

B. 3.
Redactează o compunere de minimum 150 de cuvinte, în care să-ţi exprimi opinia despre mesajul poeziei, respectând cerinţele de la **Testul 2 IB2**. **16 puncte**

SUBIECTUL al II-lea (36 de puncte)

Citeşte, cu atenţie, textul următor:

Delta Dunării *se află pe teritoriul județului Tulcea și reprezintă una din cele mai pitorești locuri din lume.* [...] *Are suprafața de peste 5.000 km² și înaintează necontenit în mare. Nisipul adus de ape și mișcat de vânt se adună în grinduri.*

[...] ***Vegetația*** *este foarte bogată și diversificată. Aici există cea mai mare și compactă întindere de stuf din lume, însoțită de plante-amfibii, cu frunze de apă în timpul viiturilor și frunze de uscat în tot restul anului.* [...] *Mediile de viață de aici sunt populate cu miliarde de viețuitoare mărunte, peste o sută de specii de pești, broaște, diferite reptile, numeroase* ***specii de păsări*** *locale și migratoare, diferite* ***specii de mamifere****.*

Delta Dunării *este cel mai important* ***popas al păsărilor migratoare*** *între regiunile arctică și tropicală. Multe specii cuibăresc în Deltă ca oaspeți de vară. Altele, care clocesc în nordul Europei, vin aici să-și petreacă iarna. Păsările răpitoare sunt bine reprezentate. Mamiferele sunt reprezentate prin specii de nurci, vidre, hermine, nevăstuici, nutrii, bizamul, vulpi, lupi etc. Plaurul este populat cu numeroase turme de porci. În Deltă se află trei mari zone ocrotite, cu biotipuri diferite. Este vorba despre rezervația Roșca-Buhaiova-Hrecisca, în delta fluviatilă, rezervația Perișor-Zătoane, situată în delta fluvio-marină, și rezervația Periteașca-Leahova, din complexul lagunar Razim-Sinoe. În rezervația Buhaiova cuibărește singura mare colonie de pelicani comuni din Europa, iar în rezervația Zătoane, pelicanii creți, lebedele cucuiete, stârcii pitici etc.*

(*Delta Dunării – rezervație naturală*, www.interferente.ro)

A. Scrie, pe foaia de examen, răspunsul pentru fiecare dintre cerințele de mai jos:

1. Formulează câte un enunț în care să precizezi următoarele aspecte din textul dat:
– titlul articolului;
– suprafața Deltei Dunării. **4 puncte**

2. Precizează două dintre cele trei zone ocrotite, având biotipuri diferite. **4 puncte**

3. Menționează care dintre cuvintele subliniate în secvența următoare sunt părți de vorbire flexibile și indică și felul lor: *Multe specii cuibăresc în Deltă ca oaspeți de vară. Altele, care clocesc în nordul Europei, vin aici să-și petreacă iarna.* **4 puncte**

4. Precizează funcția sintactică a cuvintelor subliniate în textul dat, menționând și partea de vorbire prin care se exprimă. **4 puncte**

5. Transcrie propozițiile subordonate din fraza următoare, precizând felul lor: *Altele, care clocesc în nordul Europei, vin aici să-și petreacă iarna.* **4 puncte**

6. Construiește o frază alcătuită din două propoziții în care să existe o subordonată introdusă prin conjuncția *că*, având ca termen regent locuțiunea verbală *îmi pare bine*. Precizează felul subordonatei din fraza construită de tine. **4 puncte**

B.

Redactează, în 150-300 de cuvinte, o compunere în care să prezinți o excursie în Delta Dunării. **12 puncte**

În compunerea ta, trebuie:

– să precizezi elementele temporale ale contextului descrierii; **2 puncte**
– să prezinţi aspectele caracteristice Deltei Dunării; **6 puncte**
– să ai un conţinut adecvat cerinţei; **2 puncte**
– să respecţi precizarea referitoare la numărul de cuvinte. **2 puncte**

Notă! Respectarea, în lucrare, a ordinii cerinţelor nu este obligatorie. **Vei primi 14 puncte pentru redactarea întregii lucrări** (*unitatea compoziției* – 2 p.; *coerența textului* – 2 p.; *registrul de comunicare, stilul și vocabularul adecvate conținutului* – 2 p.; *ortografia* – 3 p.; *punctuația* – 3 p.; *așezarea corectă în pagină, lizibilitatea* – 2 p.).

Testul 19

- **Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.**
- **Timpul de lucru efectiv este de 2 ore.**

SUBIECTUL I (40 de puncte)

Citeşte, cu atenţie, textul următor:

Niciodată nu i s-a părut Domnicăi mai nimica-toată-de-om decât în ceasul dimineții cu brumă, când l-a pregătit pentru cea dintâi zi de școală. Parcă-l luase la oaste. Tuns chilug [...] *cu botfori potcoviți, surtuc croit dintr-unul al tatei și pălărie neagră de flăcău.* [...] *În ograda școlii erau castanii lui septembrie și două feluri de vrăbii: unele cu pene, altele cu ghiozdan.* [...] *Apoi a sunat clopoțelul peste larma glasurilor, abătând-o de la joacă. Și vârstele, după ce-au trecut pe ușa școlii, îmbulzindu-se, s-au despărțit, luându-și locul în clasele lor.* [...] *Numai cei din clasa întâia nu știau ce să facă în cazarma lor.* [...] *Fănuță a venit cel din urmă, fiindcă și-a spălat mâinile la robinetul din ogradă. Și cum l-au văzut că intră, bocănind pe podele cu botforii lui potcoviți, ochii celorlalți la el s-au oprit.* [...]

— Ce stați, măi? Hai să ne găsim locul, le-a spus Fănuță din treacăt; și toți s-au luat după el.

Fără să mai cerceteze, Fănuță a lăsat în plata lor încăperile cu huet, s-a suit pe scară și descoperind un prag cu soare și tăcere – ca de pod – a intrat acolo, descoperindu-se.

— Tu ești repetent? l-a întrebat cu respect feciorul primarului...

— De ce, măi domnișoară? [...]

— Tu ai mai fost la școală. De asta știi.

—N-am mai fost eu, da' mă descurc și-n codru, a spus Fănuță, simțindu-se dulău de stână alături de pisicuța cu fiong la gâtul gulerat.

(Ionel Teodoreanu, *Prăvale-Baba*)

A. Scrie, pe foaia de examen, răspunsul pentru fiecare dintre cerinţele de mai jos:

1. Menţionează sinonimele cuvintelor: *niciodată, cea dintâi, larmă.* **4 puncte**
2. Explică folosirea semnelor de punctuaţie din structura: — *De ce, măi domnişoară?* **4 puncte**
3. Menţionează modurile de expunere folosite în textul dat. **4 puncte**
4. Precizează două trăsături ale genului epic întâlnite în textul dat. **4 puncte**
5. Menţionează elementele vestimentare ale ţinutei lui Fănuţă. **4 puncte**
6. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, semnificaţia secvenţei: — *N-am mai fost eu, da' mă descurc şi-n codru, a spus Fănuţă, simţindu-se dulău de stână alături de pisicuţa cu fiong la gâtul gulerat.* **4 puncte**

B. 1.

Redactează o compunere de 80-100 de cuvinte, în care să realizezi rezumatul textului dat, respectând cerinţele de la **Testul 7 IB1**. **16 puncte**

B. 2.

Redactează o compunere de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi faptul că textul dat aparţine unei opere epice, respectând cerinţele de la **Testul 7 IB3**. **16 puncte**

B. 3.

Redactează o compunere de minimum 150 de cuvinte, în care să-ţi exprimi opinia despre mesajul din textul-suport, respectând cerinţele de la **Testul 2 IB2**. **16 puncte**

B. 4.

Redactează o compunere de minimum 150 de cuvinte, în care să caracterizezi personajul principal din textul dat, respectând cerinţele de la **Testul 7 IB5**. **16 puncte**

SUBIECTUL al II-lea (36 de puncte)

Citeşte, cu atenţie, textul următor:

Studiul arată că 92,4% dintre cei care nu au deloc pregătire şcolară sau au numai clasele primare au aceeaşi profesie ca şi părinţii lor la sate, spre deosebire de 82,8% la oraş. Dintre actualii absolvenţi de gimnaziu sau şcoală profesională, aproape două treimi au părinţi fără şcoală sau doar cu şcoală primară. Cu mult mai puţini au părinţi cu trepte superioare de instrucţie, liceu sau facultate. Actualii absolvenţi de liceu şi facultate au în marea lor majoritate părinţi din trepte inferioare de instrucţie. Totuşi, cea mai mare parte a celor care depăşesc nivelul de pregătire al părinţilor au doar o treaptă de pregătire în plus. 80% dintre patronii de la sate au părinţi muncitori sau ţărani. Profesiile pe care le păstrează cei mai mulţi oameni

de la țară de la o generație la alta sunt cea de agricultor și de muncitor. Cu excepția patronilor, categorie care nu exista înainte de '89 în România, transmiterea profesiei de la părinți la copii are loc cel mai puțin la cadrele medii și la cei cu studii superioare.

(Dorin Enciu, *Mobilitatea socială din mediul rural*, în *Gândul*)

A. Scrie, pe foaia de examen, răspunsul pentru fiecare dintre cerințele de mai jos:

1. Formulează câte un enunț în care să precizezi următoarele aspecte din textul dat:
– numele autorului și ziarul în care a fost publicat articolul;
– tema articolului din care a fost extras fragmentul. **4 puncte**

2. Indică profesiile oamenilor de la țară care se păstrează și se transmit din generație în generație. **4 puncte**

3. Menționează valoarea morfologică și cazurile cuvintelor subliniate din textul dat. **4 puncte**

4. Precizează funcția sintactică a cuvintelor subliniate, menționând și partea de vorbire prin care se exprimă: *cea mai mare parte a celor care depășesc nivelul de pregătire al părinților au doar o treaptă de pregătire în plus.* **4 puncte**

5. Transcrie propozițiile din fraza următoare și precizează felul lor: *Profesiile pe care le păstrează cei mai mulți oameni de la țară de la o generație la alta sunt cea de agricultor și de muncitor.* **4 puncte**

6. Construiește o frază alcătuită din două propoziții în care să existe o propoziție subordonată temporală introdusă prin elementul subordonator *cum*. **4 puncte**

B.

Redactează, în 150-300 de cuvinte, o compunere în care să-ți exprimi opinia în legătură cu profesia pe care vrei s-o urmezi. **12 puncte**

În compunerea ta, trebuie:
– să precizezi profesia dorită și condițiile pe care le presupune aceasta; **2 puncte**
– să-ți argumentezi opțiunea exprimată; **6 puncte**
– să ai un conținut adecvat cerinței; **2 puncte**
– să respecți precizarea referitoare la numărul de cuvinte. **2 puncte**

Notă! Respectarea, în lucrare, a ordinii cerințelor nu este obligatorie. **Vei primi 14 puncte pentru redactarea întregii lucrări** (*unitatea compoziției* – 2 p.; *coerența textului* – 2 p.; *registrul de comunicare, stilul și vocabularul adecvate conținutului* – 2 p.; *ortografia* – 3 p.; *punctuația* – 3 p.; *așezarea corectă în pagină, lizibilitatea* – 2 p.).

Testul 20

- **Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.**
- **Timpul de lucru efectiv este de 2 ore.**

SUBIECTUL I (40 de puncte)

Citeşte, cu atenţie, textul următor:

A fost odată ca niciodată.

Era un împărat și se numea împăratul Roșu. El era foarte mâhnit că, în zilele lui, niște zmei furaseră soarele și luna de pe cer.

Trămise deci oameni prin toate țările și răvașe prin orașe, ca să dea de știre tuturor că oricine se va găsi să scoață soarele și luna de la zmei, acela va lua pe fie-sa de nevastă și încă jumătate din împărăția lui, iară cine va umbla și nu va izbândi nimic, acela să știe că i se va tăia capul.

Pe vremea aceea, se afla un viteaz pe nume Greuceanu. Auzind și el de făgăduința împărătească, ce se gândi, ce se răzgândi, că numai își luă inima în dinți, încumetându-se pe ajutorul lui Dumnezeu și pe voinicia sa, și plecă și el la împăratul să se închine cu slujba. [...] *Iară Greuceanu se duse, se duse pe o potecă care-l scoase tocmai la casele zmeilor, așezate unde-și înțărcase dracul copiii. Dacă ajunse aici, Greuceanu se dete de trei ori peste cap și se făcu un porumbel. Vezi că el ascultase năzdrăvăniile ce-l învățase Faurul-Pământului. Făcându-se porumbel, Greuceanu zbură și se puse pe un pom care era tocmai în fața caselor. Atunci, ieșind fata de zmeu cea mare și, uitându-se, se întoarse repede și chemă pe mumă-sa și pe soră-sa cea mică, ca să vină să vază minunea. Pasămite aveau zmeii cunoștință de vitejia lui Greuceanu.*

Apoi intrară câteștrele zmeoaicele în casă și se puseră la sfat.

Greuceanu numaidecât se dete iarăși de trei ori preste cap și se făcu o muscă și intră în cămara zmeilor. Acolo se ascunse într-o crăpătură de grindă de la tavanul casei și ascultă la sfatul lor. După ce luă în cap tot ce auzi, ieși afară și se duse pe drumul ce ducea la Codru Verde și acolo se ascunse subt un pod.

(*Greuceanu* – basm popular)

A. Scrie, pe foaia de examen, răspunsul pentru fiecare dintre cerinţele de mai jos:

1. Scrie trei cuvinte derivate de la cuvântul de bază *împărat*. **4 puncte**
2. Explică folosirea cratimei în secvenţa *unde-și înțărcase*. **4 puncte**
3. Menționează semnificaţia repetiţiei din secvenţa: *Iară Greuceanu se duse, se duse pe o potecă care-l scoase tocmai la casele zmeilor, așezate unde-și înțărcase dracul copiii.* **4 puncte**
4. Precizează două trăsături ale basmului întâlnite în textul dat. **4 puncte**

5. Menţionează scopul cu care împăratul Roşu trimise „oameni prin toate ţările şi răvaşe prin oraşe". **4 puncte**

6. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, semnificaţia secvenţei: *Greuceanu numaidecât se dete iarăși de trei ori preste cap și se făcu o muscă și intră în cămara zmeilor.* **4 puncte**

B. 1.

Redactează o compunere de 80-100 de cuvinte, în care să realizezi rezumatul textului dat, respectând cerinţele de la **Testul 7 IB1**. **16 puncte**

B. 2.

Redactează o compunere de minimum 150 de cuvinte, în care să-ţi exprimi opinia despre semnificaţia titlului textului dat, respectând cerinţele de la **Testul 3 IB2**. **16 puncte**

B. 3.

Redactează o compunere de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi faptul că textul dat aparţine unui basm, respectând cerinţele de la **Testul 8 IB3**. **16 puncte**

B. 4.

Redactează o compunere de minimum 150 de cuvinte, în care să-ţi exprimi opinia despre mesajul textului-suport, respectând cerinţele de la **Testul 2 IB2**. **16 puncte**

B. 5.

Redactează o compunere de minimum 150 de cuvinte, în care să caracterizezi personajului principal din textul dat, respectând cerinţele de la **Testul 7 IB5**. **16 puncte**

SUBIECTUL al II-lea (36 de puncte)

Citeşte, cu atenţie, textul următor:

Printre cele mai vechi instituții de cultură din Sibiu se numără și Muzeul Brukenthal, instalat în Palatul fostului guvernator al Transilvaniei, construit în 1791 în stil baroc, în cadrul căruia funcționează și biblioteca. Amândouă instituțiile poartă numele lui Samuel Brukenthal (1721-1803), consilier al Mariei Thereza și guvernator al Transilvaniei (1777-1787).

Biblioteca documentară Brukenthal funcționează ca bibliotecă publică încă din anul 1817, când a fost inaugurată cu un fond de 15.972 de volume, 76 de incunabule și un important număr de manuscrise și documente privind istoria Transilvaniei și care au fost adunate cu multă pricepere de bibliofil și răbdare.

Pentru organizarea bibliotecii sale, Brukenthal adusese de la Viena un bibliotecar specialist, Samuel Hahnemann, în același timp medic și farmacist, considerat întemeietorul homeopatiei. Biblioteca se îmbogățește în continuare prin donații, fie particulare ale unor personalități transilvănene, fie ale unor instituții. Achiziționează întregul fond al Bibliotecii Capelei (Kapellen-Bibliothek) din al cărei istoric

reiese clar valoarea fondului. Începutul ei se afla în fosta bibliotecă a orașului Sibiu, înființată în jurul anului 1300. Mai târziu, s-a integrat în cadrul ei și biblioteca Mănăstirii Dominicane din Sibiu, ordin desființat prin Reforma lui Luther. În anul 1592, biblioteca este preluată de gimnaziul săsesc din Sibiu, care o mută în Capela Sf. Iacob a bisericii evanghelice, de unde și numele de Kapellen-Bibliothek.

(*Biblioteca Brukenthal din Sibiu*, www.interferente.ro)

A. Scrie, pe foaia de examen, răspunsul pentru fiecare dintre cerințele de mai jos:

1. Formulează câte un enunţ în care să precizezi următoarele aspecte din textul dat:
– anul în care biblioteca funcţionează ca bibliotecă publică;
– suprafaţa pe care se întinde muzeul. **4 puncte**

2. Menţionează modul în care biblioteca se îmbogăţeşte. **4 puncte**

3. Transcrie substantivele articulate hotărât din secvenţa următoare, indicând şi cazul lor: *Samuel Hahnemann, în același timp medic și farmacist, considerat întemeietorul homeopatiei.* **4 puncte**

4. Precizează funcţia sintactică a cuvintelor subliniate, menționând şi partea de vorbire prin care se exprimă: *din al cărei istoric reiese clar valoarea fondului.* **4 puncte**

5. Transcrie propoziţia subordonată din fraza următoare şi precizează felul ei: *Biblioteca documentară Brukenthal funcționează ca bibliotecă publică încă din anul 1817, când a fost inaugurată cu un fond de 15.972 volume, 76 incunabule și un important număr de manuscrise și documente privind istoria Transilvaniei.* **4 puncte**

6. Construieşte o frază alcătuită din două propoziţii în care să existe o propoziție subordonată atributivă introdusă prin adverbul relativ *unde*. **4 puncte**

B. Redactează, în 150-300 de cuvinte, o compunere în care să înfăţişezi o vizită reală sau imaginară la o bibliotecă. **12 puncte**

În compunerea ta, trebuie:
– să relatezi vizita, respectând succesiunea logică a evenimentelor; **2 puncte**
– să precizezi două elemente ale contextului spaţio-temporal; **6 puncte**
– să ai un conţinut adecvat cerinţei; **2 puncte**
– să respecţi precizarea referitoare la numărul de cuvinte. **2 puncte**

Notă! Respectarea, în lucrare, a ordinii cerinţelor nu este obligatorie. **Vei primi 14 puncte pentru redactarea întregii lucrări** (*unitatea compoziției* – 2 p.; *coerența textului* – 2 p.; *registrul de comunicare, stilul și vocabularul adecvate conținutului* – 2 p.; *ortografia* – 3 p.; *punctuația* – 3 p.; *așezarea corectă în pagină, lizibilitatea* – 2 p.).

Testul 21

- **Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.**
- **Timpul de lucru efectiv este de 2 ore.**

SUBIECTUL I (40 de puncte)

Citeşte, cu atenţie, textul următor:

Leul s-a-mbrăcat odată
Într-o piele de măgar,
Să colinde țara toată
Din hotar până-n hotar,
Ca să vadă cum se poartă lupii (marii dregători)
Cu noroadele-i blajine de supuși rumegători.

Deci, trecând el într-o seară la o margine de crâng
Ca un biet măgar nătâng,
Niște lupi, cum îl văzură, se reped la el pe loc
Și-ntr-o clipă îl înșfacă, grămădindu-l la mijloc.

— Stați, mișeilor! Ajunge, că vă rup în dinți acuși!
(Strigă leul, apărându-și pielea cea adevărată.)
Astfel vă purtați voi oare cu iubiții mei supuși?...

Lupii, cunoscându-i glasul, îndărăt s-au tras pe dată,
Și de frică se făcură mici, ca niște cățeluși.
— O, măria-ta! Iertare!
Zise cel mai diplomat, –
Semănai așa de tare
C-un măgar adevărat!...

(George Topîrceanu, *Leul deghizat*)

A. Scrie, pe foaia de examen, răspunsul pentru fiecare dintre cerinţele de mai jos:

1. Menţionează procedeul intern de îmbogăţire a vocabularului prin care s-au format cuvintele: *rumegători, odată, toată.* **4 puncte**
2. Explică folosirea semnelor de punctuaţie din structura: *— Stați, mișeilor!* **4 puncte**
3. Transcrie o comparaţie din textul dat. **4 puncte**
4. Precizează în ce constă structura acestui text. **4 puncte**

5. Menţionează cu ce scop s-a deghizat leul în măgar. **4 puncte**

6. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, semnificaţia moralei textului dat. **4 puncte**

B. 1.

Redactează o compunere de 80-100 de cuvinte, în care să realizezi rezumatul textului dat, respectând cerinţele de la **Testul 7 IB1**. **16 puncte**

B. 2.

Redactează o compunere de minimum 150 de cuvinte, în care să-ţi exprimi opinia despre semnificaţia titlului, respectând cerinţele de la **Testul 3 IB2**. **16 puncte**

B. 3.

Redactează o compunere de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi faptul că textul dat aparţine unei fabule, respectând cerinţele de la **Testul 9 IB3**. **16 puncte**

B. 4.

Redactează o compunere de minimum 150 de cuvinte, în care să-ţi exprimi opinia despre mesajul din textul-suport, respectând cerinţele de la **Testul 2 IB2**. **16 puncte**

B. 5.

Redactează o compunere de minimum 150 de cuvinte, în care să realizezi caracterizarea unui personaj din textul dat, respectând cerinţele de la **Testul 7 IB5**.

16 puncte

SUBIECTUL al II-lea (36 de puncte)

Citeşte, cu atenţie, textul următor:

În fiecare vară, cam 15.000 de ***morse din specia Odobenus Rosmarus Divergens, întâlnită în Pacific,*** *se caţără, cu ajutorul fildeşilor, pe ţărmurile stâncoase care domină partea de nord şi de vest a insulei de aproximativ 5 km². Insula este reşedinţa de vară a uriaşilor de peste 1.300 de kg, care îşi găsesc aici un binemeritat loc de odihnă şi refacere a forţelor.* [...]

Numărul morselor *este în continuă scădere, din cauza vânatului excesiv. Fildeşii, care sunt de fapt caninii superiori, pot atinge până la 51 de cm, după ei putându-se identifica vârsta aproximativă. Fildeşii folosesc şi ca unelte, în spargerea gheţii pentru copci de respirat şi, câteodată, la căţărare.* [...]

Numărul morselor din Pacific *era cândva de 250.000. În 1962 ajunsese undeva sub 100.000. De atunci, măsurile de protecţie au dus iarăşi la creşterea numărului lor.*

(*Morsele şi viaţa lor pe insulă*, www. interferente.ro)

A. Scrie, pe foaia de examen, răspunsul pentru fiecare dintre cerințele de mai jos:

1. Formulează câte un enunț în care să precizezi următoarele aspecte din textul dat:
– titlul articolului;
– specia de morse la care se referă articolul. **4 puncte**

2. Menționează rolul pe care îl au fildeșii morselor. **4 puncte**

3. Transcrie din al doilea paragraf patru adjective care nu au grade de comparație. **4 puncte**

4. Precizează funcția sintactică a cuvintelor subliniate, menționând și partea de vorbire prin care se exprimă: *De atunci, <u>măsurile de protecție</u> au dus iarăși <u>la creșterea</u> numărului <u>lor</u>.* **4 puncte**

5. Transcrie propoziția (propozițiile) subordonată (subordonate) din fraza următoare și precizează felul ei (lor): *Fildeșii, care sunt de fapt caninii superiori, pot atinge până la 51 de cm, după ei putându-se identifica vârsta aproximativă.* **4 puncte**

6. Construiește o frază alcătuită din două propoziții în care să existe o propoziție subordonată cauzală introdusă prin elementul relațional *cum*. **4 puncte**

B.

Redactează, în 150-300 de cuvinte, o compunere în care să-ți exprimi opinia despre importanța protejării animalelor. **12 puncte**

În compunerea ta, trebuie:
– să formulezi o opinie despre importanța protejării animalelor; **2 puncte**
– să-ți susții opinia formulată prin două argumente potrivite; **6 puncte**
– să ai un conținut adecvat cerinței; **2 puncte**
– să respecți limitele de spațiu indicate. **2 puncte**

Notă! Respectarea, în lucrare, a ordinii cerințelor nu este obligatorie. **Vei primi 14 puncte pentru redactarea întregii lucrări** (*unitatea compoziției* – 2 p.; *coerența textului* – 2 p.; *registrul de comunicare, stilul și vocabularul adecvate conținutului* – 2 p.; *ortografia* – 3 p.; *punctuația* – 3 p.; *așezarea corectă în pagină, lizibilitatea* – 2 p.).

Testul 22

• Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
• Timpul de lucru efectiv este de 2 ore.

SUBIECTUL I (40 de puncte)

Citeşte, cu atenţie, textul următor:

Se avântă cu toatele înspre păduricea de sălcii; ascunzându-se rătăcesc prin frunzişul răcoros, apoi o iau de-a lungul miriştilor şi iar se întorc în bătaia lină a aripelor. De după deal vine în zbor rotat un uliu. Pasărea de pradă pare că nu ia în seamă mulţimea păsărelelor călătoare. Ele îl zăresc; un strigăt de îmbărbătare şi stolul întreg năvăleşte la luptă. Uliul ocoleşte iscusit prin aer şi piere cu repeziciunea fulgerului dincolo de deal. A scăpat! Rândunelele, vesele de această fugă, plutesc sus, crezând că l-or mai vedea; zarea rămâne însă limpede şi dânsele se întorc obosite de se înşiră pe vârful şurelor de paie. Pe prispa casei, copilaşul, numai în cămăşuţă, cu capul gol, urmăreşte de mult jocul stolului de paseri, printre care se află şi cei trei pui ai lui, din cuibul de humă de supt streaşină. Îi căpătase doar de la mămuca lui. De câte ori era neastâmpărat, mămuca îi zicea: „Fii cuminte dacă vrei să-ţi dau puii, când or creşte mari!"

Şi el a fost cuminte, puii au crescut mari, dar în urmă au zburat! El îi văzuse cum au ieşit zilele trecute de s-au jucat prin aer, dar parcă niciodată nu zburase mai mult ca astăzi.

Şi-şi cunoaşte el destul de bine puii: sunt cei de la mijlocul şurei din dreapta, trei unul lângă altul, sau cei de lângă aceştia, dacă n-or fi chiar cei de la capăt. Toţi parcă seamănă unii cu alţii, şi-s aşa de sus, aşa de sus!...

Păsărelele s-au odihnit puţin, apoi şi-au şoptit nu ştiu ce, au scos un strigăt vesel şi s-au ridicat deodată cu toatele. Câteva din ele s-au despărţit pentru o clipă din stol, au atins uşor streaşina casei, apoi s-au pierdut iarăşi în mulţimea celorlalte. Puişorii copilaşului îşi luau rămas bun de la el şi de la cuibul lor de humă.

Stolul mai ocoli de vreo două ori iazul, apoi se înălţă, şi porni încet să lunece spre asfinţit.

Copilaşul privi lung stolul care se pierdea, ca o fluturare, în adânc, apoi duse mânuşiţele la ochi şi începu să plângă.

Maică-sa aruncă furca şi veni în fugă de-l luă în braţe: în cuvinte desmierdătoare îl întreabă ce are.

Copilul nici nu poate vorbi de atâta năvală de lacrimi, întinde mâna spre cer, îi arată stolul care luneca în zbor necurmat, şi de abia îi poate şopti: „Puişorii".

Mama îl strânge la sân şi-l sărută cu drag:

„Nu plânge, puiul mamei, au să se-ntoarcă înapoi... la primăvară."

Copilașul se liniștește; punând mânușița deasupra ochilor, ca mămucă-sa, împreună privesc stolul pe zarea depărtată a cerului. Și lumina slabă a duiosului asfințit de toamnă le îneacă ochii înrourați acum la amândoi.

(Emil Gârleanu, *Puișorii*)

A. Scrie, pe foaia de examen, răspunsul pentru fiecare dintre cerințele de mai jos:

1. Transcrie din textul dat șase derivate diminutivale. **4 puncte**

2. Transcrie cuvintele care au forme articulate hotărât: *sălcii, puii, rândunelele, maică-sii, ochi, casei, zarea.* **4 puncte**

3. Menționează cărui gen literar îi aparține textul dat. **4 puncte**

4. Indică personajele care participă la acțiune. **4 puncte**

5. Menționează care sunt cele două promisiuni pe care mama i le face fiului ei. **4 puncte**

6. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, semnificația secvenței următoare: *Copilașul se liniștește; punând mânușița deasupra ochilor, ca mămucă-sa, împreună privesc stolul pe zarea depărtată a cerului. Și lumina slabă a duiosului asfințit de toamnă le îneacă ochii înrourați acum la amândoi.* **4 puncte**

B. 1.

Redactează o compunere de 80-100 de cuvinte, în care să realizezi rezumatul textului dat, respectând cerințele de la **Testul 7 IB1**. **16 puncte**

B. 2.

Redactează o compunere de minimum 150 de cuvinte, în care să-ți exprimi opinia despre semnificația titlului textului dat, respectând cerințele de la **Testul 3 IB2**. **16 puncte**

B. 3.

Redactează o compunere de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi faptul că textul dat aparține unei opere epice, respectând cerințele de la **Testul 10 IB3**. **16 puncte**

B. 4.

Redactează o compunere de minimum 150 de cuvinte, în care să-ți exprimi opinia despre mesajul din textul-suport, respectând cerințele de la **Testul 2 IB2**. **16 puncte**

B. 5.

Redactează o compunere de minimum 150 de cuvinte, în care să caracterizezi personajul principal din textul dat, respectând cerințele de la **Testul 7 IB5**. **16 puncte**

SUBIECTUL al II-lea (36 de puncte)

Citeşte, cu atenţie, textul următor:

Există patru tipuri de fonduri, fiecare dintre acestea acoperind un domeniu precis. Fondul European pentru Dezvoltare Regională sprijină crearea de infrastructuri, investițiile destinate ocupării forței de muncă, proiectele de dezvoltare locală și asistența întreprinderilor mici. Fondul Social European este menit să promoveze reintegrarea pe piața forței de muncă a șomerilor și a grupurilor defavorizate, în special prin finanțarea sistemelor de instruire și a sistemelor de asistență la angajare. Instrumentul Financiar de Orientare a Pescuitului contribuie la adaptarea și modernizarea acestui sector. Fondul European de Orientare și Garantare Agricolă finanțează măsuri în vederea dezvoltării rurale și oferă sprijin agricultorilor, în special în regiunile rămase în urmă. Bugetul total pentru România este de 28-30 de miliarde de euro: Agricultura și dezvoltare rurală – 11 miliarde de euro; Instrumente Structurale – 17 miliarde de euro.

(*EurActiv*)

A. Scrie, pe foaia de examen, răspunsul pentru fiecare dintre cerinţele de mai jos:

1. Formulează câte un enunţ în care să precizezi următoarele aspecte din textul dat:
– tema textului dat;
– bugetul total pentru România. **4 puncte**

2. Precizează denumirea celor patru fonduri europene. **4 puncte**

3. Precizează cazul substantivelor *dezvoltării* şi *agricultorilor,* din secvenţa următoare, motivându-ţi opinia: *finanțează măsuri în vederea dezvoltării rurale și oferă sprijin agricultorilor, în special în regiunile rămase în urmă.* **4 puncte**

4. Precizează funcţia sintactică a cuvintelor subliniate, menţionând şi partea de vorbire prin care se exprimă: *Există patru tipuri de fonduri, fiecare dintre acestea acoperind un domeniu precis.* **4 puncte**

5. Transcrie propoziţiile din fraza următoare şi precizează felul lor: *Fondul Social European este menit să promoveze reintegrarea pe piața forței de muncă a șomerilor și a grupurilor defavorizate, în special prin finanțarea sistemelor de instruire și a sistemelor de asistență la angajare.* **4 puncte**

6. Construieşte o frază alcătuită din două propoziţii în care să existe o propoziţie subordonată atributivă introdusă prin adverbul relativ *când.* **4 puncte**

B.

Redactează, în 150-300 de cuvinte, o compunere în care să înfăţişezi o capitală a unui stat european pe care o vizitezi în calitatea ta de cetăţean european. **12 puncte**

În compunerea ta, trebuie:
– să prezinţi diferite aspecte întâlnite în timpul vizitei; **2 puncte**

– să precizezi aspectul care te-a impresionat cel mai mult; **6 puncte**
– să ai un conţinut adecvat cerinţei; **2 puncte**
– să respecţi limitele de spaţiu indicate. **2 puncte**

Notă! Respectarea, în lucrare, a ordinii cerinţelor nu este obligatorie. **Vei primi 14 puncte pentru redactarea întregii lucrări** (*unitatea compoziției* – 2 p.; *coerența textului* – 2 p.; *registrul de comunicare, stilul și vocabularul adecvate conținutului* – 2 p.; *ortografia* – 3 p.; *punctuația* – 3 p.; *așezarea corectă în pagină, lizibilitatea* – 2 p.).

Testul 23

- **Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.**
- **Timpul de lucru efectiv este de 2 ore.**

SUBIECTUL I (40 de puncte)

Citeşte, cu atenţie, textul următor:

D-a stânga Râului Doamnei, razna de satul Domnești, se vede o casă, albă ca laptele, cu ferestrele încondeiate cu roșu și albastru. [...] *Ăst cămin fusese odinioară cu rost pe când trăia jupân Kivu. Fusese chiabur răposatul, dar biata Kivuleasă, rămasă singură, ca femeia, a luptat cu inima, iar nu cu gândul. S-a prăpădit cu firea, că Sultănica ajunsese fată mare.* [...] *Fata Kivului e cum arar se mai află sub soare. Chipul ei parc-ar fi zugrăvit: alb și cu două răsuri pe obraji. Ochi negri ca mura, frumoși de pică, dar când îi încruntă, te sperie ca-ntunericul. Părul lins, cu unde albăstrui. Să poartă cu tâmple. Așa a apucat de la mă-sa, și mă-sa de la mă-sa, obicei adus de pe obârșia Ialomiței, unde nu se știa de crețuri și colțișori.* [...] *Sultănica e leită-poleită răposatului. Când se aprinde, nu te poți apropia cale d-o poștie. Când vrea ceva, vrea, nu se încurcă. De să mânie, nu mai vede înaintea ochilor.* [...] *Fitece oftare, năbușită în plapumă, sugruma pe Sultănica. Gândul ei era neîndurat. Amestecase cele sfinte cu cele lumești.* [...]

Se prăpădea după Drăgan Căprarul. [...] *(Acesta) Începu să dea târcoale Sultănichii.* [...] *Azi așa, mâne așa, că Sultănica, când prinse de veste, i se păru așa de veche treabă, că d-ar fi fost de când lumea ar fi fost mai de curând. Ș-acum, în noaptea de S-tul Nicolae, era vorba să se vază. În ușa tinzii să auzi ciocănind încetișor.* [...] *Drăgan Căprarul câștigase rămășagul cu Ion al Ciaușului că va veni de hac Sultănichii. Un junc mai mult și fala flăcăilor.* [...]

Mama Stanca intră în casă, trântind ușa de perete. Chipul ei era ca mustul de bozii. Auzul îi vâjâia ca scocul morei. La încheietura fălcilor simțea două ghiulele de plumb. Capul îi era greu. Picioarele-i înghețaseră până la glezne... Și, învârtind ochii în cap, aruncă un fulger de privire asupra Sultănichii...

— Ai perdut tot... ai perdut cinstea casei! Atât ne mai rămăsese! strigă Kivuleasa, și căzu mototol la pământ, bolborosind și zvâcnind din picioare. [...]

La trei duminici după Sân-Petru, soarele poleia lumea în aur cald și tremurător. [...]

În fața Hanului Roșu se încinsese o horă strașnică, de săreau scântei de supt călcâie.

[...] *Iată la Drăgan, zise morăreasa, ce proțăpit e! Da, și joacă, bată-l pustia, parc-ar trage tighel! O să ne nuntească satul cu fata primarului.* [...]

Sultănica, afundată până la brâu în fâneață, mergea privind neclintit în depărtare. [...] *Părăsind vatra părintească, pustie de farmecele de odinioară, tot i să înfățișa ca o minciună deșartă. Luase lumea în cap, căutând drumul muntelui Popău, unde tatăl său își ținuse la pășune turmele de oi și cirezile de vite mari. Voia să-și piardă urma și să-și adoarmă inima ostenită.*

(Barbu Ştefănescu Delavrancea, *Sultănica*)

A. Scrie, pe foaia de examen, răspunsul pentru fiecare dintre cerințele de mai jos:

1. Menționează sinonimele contextuale ale următoarelor cuvinte: *cămin, răsură, mototol.* **4 puncte**

2. Explică folosirea semnelor de punctuație: *— Ai perdut tot... ai perdut cinstea casei!* **4 puncte**

3. Precizează rolul descrierii folosite în cadrul acestui fragment. **4 puncte**

4. Indică două trăsături ale genului epic întâlnite în acest text. **4 puncte**

5. Menționează cauza supărării mamei Sultănicăi. **4 puncte**

6. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, semnificația ultimului paragraf din text. **4 puncte**

B. 1.

Redactează o compunere de 80-100 de cuvinte, în care să realizezi rezumatul textului dat, respectând cerințele de la **Testul 7 IB1**. **16 puncte**

B. 2.

Redactează o compunere de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi faptul că textul dat aparține unei opere epice, respectând cerințele de la **Testul 11 IB2.** **16 puncte**

B. 3.

Redactează o compunere de minimum 150 de cuvinte, în care să-ți exprimi opinia despre mesajul din textul-suport, respectând cerințele de la **Testul 2 IB2.** **16 puncte**

B. 4.

Redactează o compunere de minimum 150 de cuvinte, în care să caracterizezi personajul principal din textul dat, respectând cerințele de la **Testul 7 IB5.** **16 puncte**

SUBIECTUL al II-lea (36 de puncte)

Citește, cu atenție, textul următor:

Apar, trimestrial, mii de pagini noi: reorganizări ale informației, reformulări, descoperiri de detaliu sau de anvergură. Efectul e descurajant: dacă ești cât de cât realist, știi, de la bun început, că n-ai să poți acoperi niciodată materia care se revarsă, asfixiant, asupra ta. Scrupulul investigației exhaustive e condamnat la utopie și ridicol. Riști să mori în preliminarii sau să cazi într-un soi de diletantism eroic. Cantitatea te demobilizează. [...] *Mulțimea cărților provoacă, necesarmente, criza criteriilor. E din ce în ce mai greu să alegi, să te orientezi, să desparți apele: devii fie un consumator lacom și decerebrat, fie umbra, inactuală, a propriilor idiosincrazii.* [...]

(Andrei Pleşu, *Cititul cărților*, în *Dilema veche*)

A. Scrie, pe foaia de examen, răspunsul pentru fiecare dintre cerințele de mai jos:

1. Formulează câte un enunț în care să precizezi următoarele aspecte din textul dat:
– numele autorului articolului;
– titlul articolului și numele revistei în care a fost publicat. **4 puncte**

2. Precizează care este urmarea cantității mari de cărți apărute. **4 puncte**

3. Menționează valoarea morfologică și cazul cuvintelor *ta* și *lacom* din textul dat. **4 puncte**

4. Precizează funcția sintactică a cuvintelor subliniate, menționând și partea de vorbire prin care se exprimă: *devii fie un consumator lacom și decerebrat, fie umbra, inactuală, a propriilor idiosincrazii*. **4 puncte**

5. Transcrie ultimele două subordonate din fraza următoare și precizează felul lor: *știi, de la bun început, că n-ai să poți acoperi niciodată materia care se revarsă, asfixiant, asupra ta.* **4 puncte**

6. Construiește o frază alcătuită din două propoziții în care să existe o propoziție subordonată cauzală introdusă prin elementul subordonator *unde*. **4 puncte**

B.

Redactează, în 150-300 de cuvinte, o compunere în care să-ți exprimi părerea referitoare la cititul cărților (la lectură). **12 puncte**

În compunerea ta, trebuie:
– să formulezi opinia referitoare la problema pusă în discuție; **2 puncte**
– să-ți argumentezi opinia exprimată; **6 puncte**
– să ai un conținut adecvat cerinței; **2 puncte**
– să respecți limitele de spațiu indicate. **2 puncte**

Notă! Respectarea, în lucrare, a ordinii cerințelor nu este obligatorie. **Vei primi 14 puncte pentru redactarea întregii lucrări** (*unitatea compoziției* – 2 p.; *coerența textului* – 2 p.; *registrul de comunicare, stilul și vocabularul adecvate conținutului* – 2 p.; *ortografia* – 3 p.; *punctuația* – 3 p.; *așezarea corectă în pagină, lizibilitatea* – 2 p.).

Testul 24

• **Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.**
• **Timpul de lucru efectiv este de 2 ore.**

SUBIECTUL I (40 de puncte)

Citește, cu atenție, textul următor:

Plânge-mă, mamă, cu dor
Că ți-am fost voinic fecior,
Și de grijă ți-am purtat,
Ogorul ți l-am lucrat.
Iar de când m-am cătănit
Viața mi s-a otrăvit,
Că tânjesc în țări străine
Și tot plâng gândind la tine.
Mult mi-e dor, mămucă, dor
De cel codru frățior,
Și de stâna cea de oi,
Și de cântic de cimpoi!
Mult mi-e dor, mămuca mea,
De cea mândră viorea
Care mă iubeam cu ea!
Mult mi-e dorul ne-mpăcat
Și mă-ndeamnă la păcat,
Să mă las de cătănie
Și să fug la ciobănie,
Ori ce-ar fi cu mine, fie!

(*Doină din Ardeal*)

A. Scrie, pe foaia de examen, răspunsul pentru fiecare dintre cerințele de mai jos:

1. Folosește în enunțuri, ca omonime, cuvintele *dor* și *mine*. **4 puncte**

2. Explică folosirea virgulelor din primul vers al textului. **4 puncte**

3. Menționează genul literar căruia îi aparține acest text. **4 puncte**

4. Extrage din text o metaforă și o repetiție. **4 puncte**

5. Menționează către ce se îndreaptă dorul feciorului plecat la cătănie. **4 puncte**

6. Arată, în 30-50 de cuvinte, semnificația versurilor: *Iar de când m-am cătănit / Viața mi s-a otrăvit.* **4 puncte**

B. 1.

Redactează o compunere de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi faptul că textul dat aparține unei doine populare, respectând cerințele de la **Testul 6 IB1**. **16 puncte**

B. 2.

Redactează o compunere de minimum 150 de cuvinte, în care să-ți exprimi opinia despre semnificația titlului, respectând cerințele de la **Testul 3 IB2**. **16 puncte**

B. 3.

Redactează o compunere de minimum 150 de cuvinte, în care să-ți exprimi opinia despre mesajul acestui text, respectând cerințele de la **Testul 2 IB2**. **16 puncte**

SUBIECTUL al II-lea (36 de puncte)

Citește, cu atenție, textul următor:

Așadar, acest film [Cei trei purceluşi] *mult gustat de publicul de toate vârstele se înscrie în lunga serie de desene animate în care* ***Răul*** *este personificat prin figura caricaturală a lupului. Cititorii cărora le plac desenele animate își vor aminti desigur multe alte filme de acest gen. Amintim, la întâmplare, excelentul serial „E lupul!"* (***It's the wolf!***) *în care mielușelul Lambsy, naiv și neascultător, scapă cam de două ori pe minut de sub supravegherea dulăului ciobănesc și e cât pe ce să cadă pradă nesățiosului lup. Din fericire, la strigătele sale disperate, câinele, eternul prieten al omului și ocrotitor al mieilor, sare și-l salvează, aplicându-i lupului corecția binemeritată.*

De atâtea ori e păcălit și bătut măr bietul lup, încât, în cele din urmă, ți se face milă de el și începi să nutrești dorința ca măcar o dată răsfățatul și imprudentul Lambsy să se aleagă cu pielicica zdravăn scărmănată.

(Mihail Cociu, *Cine se teme de lup?*,
în vol. *Povestiri cu și despre animale*)

A. Scrie, pe foaia de examne, răspunsul pentru fiecare dintre cerințele de mai jos:

1. Formulează câte un enunț în care să precizezi următoarele elemente care privesc articolul citat:
   – volumul din care a fost selectat fragmentul;
   – tema textului. **4 puncte**
2. Menționează titlul serialului și unul dintre personajele sale. **4 puncte**
3. Extrage două numerale din text și menționează felul și valoarea lor. **4 puncte**
4. Precizează funcția sintactică a cuvintelor subliniate, menționând și partea de vorbire prin care se exprimă: *...la strigătele sale disperate, câinele, eternul prieten al omului.* **4 puncte**

5. Transcrie, din ultima frază a textului, primele două subordonate şi precizează felul lor. **4 puncte**

6. Construieşte o frază alcătuită din două propoziţii în care să existe o subordonată condiţională introdusă prin conjuncţia *de.* **4 puncte**

B.

Redactează, în 150-300 de cuvinte, o compunere în care să-ţi exprimi opinia despre prietenia dintre om şi câine. **12 puncte**

În compunerea ta, trebuie:
– să prezinţi cel puţin două aspecte legate de această prietenie; **2 puncte**
– să-ţi argumentezi punctul de vedere formulat; **6 puncte**
– să ai o structură adecvată tipului de text şi cerinţei formulate; **2 puncte**
– să te înscrii în limitele de spaţiu indicate. **2 puncte**

Notă! Respectarea, în lucrare, a ordinii cerinţelor nu este obligatorie. **Vei primi 14 puncte pentru redactarea întregii lucrări** (*unitatea compoziției* – 2 p.; *coerența textului* – 2 p.; *registrul de comunicare, stilul și vocabularul adecvate conținutului* – 2 p.; *ortografia* – 3 p.; *punctuația* – 3 p.; *așezarea corectă în pagină, lizibilitatea* – 2 p.).

Testul 25

- **Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.**
- **Timpul de lucru efectiv este de 2 ore.**

SUBIECTUL I (40 de puncte)

Citeşte, cu atenţie, textul următor:

Foicica fagului,
La poalele muntelui,
Muntelui Pleșuvului,
În mijlocul
Câmpului,
La puțul
Porumbului,
Pe câmpia verde-ntinsă,
Și de cetine coprinsă,
Șade Toma Alimoș,
Haiduc din Țara-de-Jos,
Nalt la stat,
Mare la sfat
Și viteaz cum n-a mai stat.
Șade Toma tolănit
Și cu murgul proponit
În pripoane de argint,
Și mănâncă frumușel,
Și bea vin din burdușel. [...]

Și-n picioare se scula,
Ochii-și negri d-arunca,

Și departe ce-mi zărea?
Că-mi venea, măre, venea
Stăpânul
Moșiilor
Și domnul
Câmpiilor,
Manea, slutul
Și urâtul;
Manea, grosul
Ș-arțăgosul;
Venea, măre, ca vântul,
Ca vântul și ca gândul
Cu părul lăsat în vânt,
Cu măciuca de pământ.
Pân' la Toma când sosea,
Din guriță mi-i grăia. [...]

— D-alei, Toma Alimoș,
Haiduc din Țara-de-Jos,
Nalt la stat,
Mare la sfat,
Pe la mine ce-ai cătat? [...]

Ia să-mi dai tu mie seamă,
Ia să-mi dai pe murgul vamă!
Toma, măre, d-auzea,
Din guriță-i cuvânta:
— Ce-ai văzut
Om mai vedea,
Ce-am făcut
Om judeca;
Pân-atuncea, măi fârtate,
Dă-ți mânia la o parte
Și bea ici pe jumătate,
Ca să ne facem dreptate.
Toma, pân'să isprăvească,
Îi da plosca haiducească
Pe jumate s-o golească
Mânia să-și potolească,
Ca c-un frate să vorbească,
Manea stânga
Și-ntindea,
Să ia plosca
Și să bea,
Iar cu dreapta
Ce-mi făcea?
Paloș mic că răsucea,
Pântecele
I-atingea,
Mațele
I le vărsa,
Și pe cal încăleca,
Și fugea, nene, fugea,
Vitejia
Cu fuga! [...]

Foicică de rogoz,
Savai, Toma Alimoș [...]
Cumpătul că nu-și pierdea,
Mâna
La rană
Punea
Și din gură cuvânta:
— D-alei, fecior de lele
Și viteaz ca o muiere,
Nu fugi, că n-am dat vamă,
Nu fugi, c-o să-mi dai seamă!
Vreme multă nu pierdea,
Mațele că-și aduna,
Cu brâu lat se încingea
Și la murgul se ducea,
Și pe murg încălica,
Iar din gură mi-i grăia:
— Murgule, murguțul meu,
Datu-mi-te-a taică-tău
Ca să-mi fii de ajutor
La nevoie și la zor.
Să te-ntreci cu șoimii-n zbor
Pân-o fi ca să nu mor. [...]

(*Toma Alimoș*)

A. Scrie, pe foaia de examen, răspunsul pentru fiecare dintre cerinţele de mai jos:

1. Scrie trei cuvinte derivate pornind de la cuvântul de bază *munte*. **4 puncte**

2. Explică folosirea cratimei în structura *n-a mai stat*. **4 puncte**

3. Menţionează genul literar căruia îi aparţine textul dat. **4 puncte**

4. Extrage din text două sintagme prin care sunt evidenţiate însuşirile lui Toma. **4 puncte**

5. Menţionează cum reacţionează Toma la pretenţiile lui Manea. **4 puncte**

6. Explică, în 30-50 de cuvinte, semnificaţia secvenţei: *Manea, slutul / Şi urâtul; / Manea, grosul / Ş-arţăgosul.* **4 puncte**

B. 1.

Redactează o compunere de 80-100 de cuvinte, în care să realizezi rezumatul textului dat, respectând cerinţele de la **Testul 7 IB1**. **16 puncte**

B. 2.

Redactează o compunere de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi faptul că textul dat aparţine unei balade populare, respectând cerinţele de la **Testul 13 IB2**. **16 puncte**

B. 3.

Redactează o compunere de minimum 150 de cuvinte, în care să-ţi exprimi opinia despre mesajul din textul dat, respectând cerinţele de la **Testul 2 IB2**. **16 puncte**

B. 4.

Redactează o compunere de minimum 150 de cuvinte, în care să caracterizezi unul dintre personajele textului dat, respectând cerinţele de la **Testul 7 IB5**. **16 puncte**

B. 5.

Redactează o compunere de minimum 150 de cuvinte, în care să-ţi exprimi opinia despre semnificaţia titlului textului dat, respectând cerinţele de la **Testul 3 IB2**. **16 puncte**

SUBIECTUL al II-lea (36 de puncte)

Citeşte, cu atenţie, textul următor:

*Așa cum despre greiere se spune că este un bun muzician, despre lăcusta-călugăriță (**Mantis religiosa**) se spune că este cea mai reprezentativă „felidă" din lumea insectelor. Această ciudată vietate – frecventă în Sudul Europei – căreia mulți specialiști îi atribuie memorie, voință și poate și fidelitate conjugală, mai poartă și numele de Călugărița* [...].

Cum mănâncă călugărița? Nu liniștită ca o omidă, nu suge ca un păianjen, mestecă cu gura plină și privește într-o parte și alta. Apoi își curăță cu grijă picioarele, făcându-și toaleta ca o pisică răsfățată. Două ore durează mâncarea unei insecte de aceeași mărime cu ea. [...]

Chiar dacă știm că aceste insecte sunt și ele, la rândul lor, consumate de către băștinașii din unele insule ale Oceanului Atlantic, comportarea călugăriței constituie pentru toți o enigmă. Considerată profetă, divină, sfântă, bestie... pentru mulți dintre noi rămâne până la urmă o efigie sfărâmată...

(Costant Mihălescu, *Efigii sfărâmate*, în vol. *Necunoscuta lume a animalelor*)

A. Scrie, pe foaia de examen, răspunsul pentru fiecare dintre cerințele de mai jos:

1. Formulează câte un enunț în care să reunești următoarele elemente care privesc articolul citat:
– titlul lui și autorul;
– tema fragmentului. **4 puncte**

2. Indică însușirile pe care i le atribuie specialiștii acestei lăcuste. **4 puncte**

3. Transcrie verbele din secvența următoare și menționează diateza lor: [...] *știm că aceste insecte sunt și ele, la rândul lor, consumate de către băștinașii din unele insule ale Oceanului Atlantic* [...] **4 puncte**

4. Precizează funcția sintactică a cuvintelor subliniate, menționând și partea de vorbire prin care se exprimă: *sunt și ele, la rândul lor, consumate de către băștinașii din unele insule.* **4 puncte**

5. Transcrie din ultima frază a textului primele două subordonate și precizează felul lor. **4 puncte**

6. Construiește o frază din două propoziții în care să ai o subordonată consecutivă introdusă prin conjuncția subordonatoare *de*. **4 puncte**

B.

Redactează, în 150-300 de cuvinte, o compunere în care să-ți exprimi opinia în legătură cu lumea fascinantă a micilor viețăți. **12 puncte**

În compunerea ta, trebuie:
– să prezinți câteva aspecte observate de tine în universul micilor viețăți; **2 puncte**
– să argumentezi în ce constă farmecul acestei lumi; **6 puncte**
– să ai o structură adecvată tipului de text și cerinței formulate; **2 puncte**
– să te înscrii în limitele de spațiu indicate. **2 puncte**

Notă! Respectarea, în lucrare, a ordinii cerințelor nu este obligatorie. **Vei primi 14 puncte pentru redactarea întregii lucrări** (*unitatea compoziției* – 2 p.; *coerența textului* – 2 p.; *registrul de comunicare, stilul și vocabularul adecvate conținutului* – 2 p.; *ortografia* – 3 p.; *punctuația* – 3 p.; *așezarea corectă în pagină, lizibilitatea* – 2 p.).

Testul 26

• Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
• Timpul de lucru efectiv este de 2 ore.

SUBIECTUL I (40 de puncte)

Citeşte, cu atenţie, textul următor:

Lăsând Jidovița, drumul urcă întâi anevoie până ce-și face loc printre dealurile strâmtorate, pe urmă însă înaintează vesel, neted, mai ascunzându-se printre fagii tineri al Pădurii-Domnești, mai poposind puțin la Cișmeaua-Mortului, unde picură veșnic apă de izvor, răcoritoare, apoi cotește brusc pe sub Râpele-Dracului, ca să dea buzna în Pripasul pitit într-o scrântitură de coline [...].

Satul parcă e mort. Zăpușeala ce plutește în văzduh țese o tăcere năbușitoare. Doar în răstimpuri fâșie alene frunzele adormite prin copaci. [...]

Duminică. Satul e la hora de pe Ulița din dos, la Todosia, văduva lui Maxim Oprea.

Hora e în toi... Locul geme de oameni... Nucii bătrâni de lângă șură țin umbră. [...]

De ropotele jucătorilor se hurducă pământul. Zecile de perechi bat someșeana cu atâta pasiune, că potcoavele flăcăilor scapără scântei, poalele fetelor se bolbocesc, iar colbul de pe jos se învâltorește, se așază în straturi groase pe fețele brăzdate de sudoare, luminate de oboseală și de mulțumire. [...]

Briceag, asudat și istovit, încheie învârtita cu o apăsare zdravănă de arcuș, încât îi și plesnește o strună la vioară. Ion, feciorul Glanetașului, ținând de mijloc pe Ana lui Vasile Baciu, se repede la lăutari, rugându-i:

— Mai zi, mă Briceag... numai un pic, auzi? Un picuț de tot, țigane! [...]

— Nu mai pot, Ionică... Zău, nu mai pot... Crede-mă!... Mi-au amorțit degetele... Pe urmă și struna mi s-a rupt... [...]

Ion trecu încet pârleazul de lângă grajd, întorcând capul spre Ana care nu-l scăpa din ochi și care, peste câteva clipe, îl urmă cu pași grăbiți, roșă ca focul de rușine, închipuindu-și că toată lumea o pândește. [...]

Nu-i fusese dragă Ana și nici acuma nu-și dădea seama bine dacă i-e dragă. Iubise pe Florica și, de câte ori o vedea sau își amintea de ea, simțea că tot o mai iubește. Purta în suflet râsul ei cald, buzele ei pline și umede, obrajii ei fragezi ca piersica, ochii ei albaștri ca cerul de primăvară. Dar Florica era mai săracă decât dânsul, iar Ana avea locuri, și case, și vite multe...[...]

(Liviu Rebreanu, *Ion*)

A. Scrie, pe foaia de examen, răspunsul pentru fiecare dintre cerinţele de mai jos:

1. Indică antonimele cuvintelor: *urcă, vesel, neted.* **4 puncte**
2. Explică folosirea semnelor de punctuaţie din secvenţa: — *Mai zi, mă Briceag... numai un pic.* [...] **4 puncte**
3. Găseşte în primul paragraf al textului o figură de stil şi menţionează-i felul. **4 puncte**
4. Precizează cărui gen literar îi aparţin fragmentele date. **4 puncte**
5. Menţionează numele celor două personaje feminine între care oscilează Ion. **4 puncte**
6. Explică, în 30-50 de cuvinte, semnificaţia secvenţei: *Purta în suflet râsul ei cald, buzele ei pline și umede, obrajii ei fragezi ca piersica, ochii ei albaștri ca cerul de primăvară.* **4 puncte**

B. 1.

Redactează o compunere de 80-100 de cuvinte, în care să realizezi rezumatul textului dat, respectând cerinţele de la **Testul 7 IB1**. **16 puncte**

B. 2.

Redactează o compunere de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi faptul că textul dat aparţine unei opere epice, respectând cerinţele de la **Testul 12 IB2**. **16 puncte**

B. 3.

Redactează o compunere de minimum 150 de cuvinte, în care să-ţi exprimi opinia despre mesajul din textul-suport, respectând cerinţele de la **Testul 2 IB2**. **16 puncte**

B. 4.

Redactează o compunere de minimum 150 de cuvinte, în care să caracterizezi unul dintre personajele textului, respectând cerinţele de la **Testul 7 IB5**. **16 puncte**

B. 5.

Redactează o compunere de minimum 150 de cuvinte, în care să-ţi exprimi opinia despre semnificaţia titlului, respectând cerinţele de la **Testul 3 IB2**. **16 puncte**

SUBIECTUL al II-lea (36 de puncte)

Citeşte, cu atenţie, textul următor:

Trebuie să știți că papagalii sunt foarte sensibili la muzică și că pot imita diferitele sunete ale unor instrumente. Și ei au pasiunile lor, dar uneori pot deveni de nesuportat. Sunt voluntari, cabotini, furioși sau răzbunători, certăreți, îmbufnați și pot deveni chiar agresivi dacă sunt contrariați și nu le convine ceva. Au în schimb o mare calitate: sunt de o fidelitate desăvârșită și geloși până la disperare, dacă cumva dragostea noastră o vom împărți cu un alt animal sau cu o altă persoană.

Un lucru să nu vă scape din vedere: suportă foarte rar copiii, de care se feresc. Așadar, alegerea unui papagal nu trebuie să constituie un amuzament. Veți avea multe satisfacții, dar și multe obligații. Vă mai recomand să nu-l părăsiți niciodată, chiar dacă va trebui pentru asta să renunțați la concediul dumneavoastră de odihnă.

(Constant Mihăilescu, *Faunoteca*,
în vol. *Necunoscuta lume a animalelor*)

A. Scrie, pe foaia de examen, răspunsul pentru fiecare dintre cerințele de mai jos:

1. Formulează câte un enunț în care să numești următoarele elemente care privesc textul citat:
– titlul articolului și numele autorului;
– volumul din care face parte. **4 puncte**

2. Menționează patru dintre însușirile papagalilor. **4 puncte**

3. Transcrie verbele din secvența următoare și arată felul lor (predicative sau nepredicative): *...ei au pasiunile lor, dar uneori pot deveni de nesuportat.* **4 puncte**

4. Precizează funcția sintactică a cuvintelor subliniate, menționând și partea de vorbire prin care se exprimă: *...pot deveni chiar agresivi dacă sunt contrariați și nu le convine ceva.* **4 puncte**

5. Transcrie propozițiile subordonate din fraza următoare și precizează-le felul: *Sunt voluntari, cabotini, furioși sau răzbunători, certăreți, îmbufnați și pot deveni chiar agresivi dacă sunt contrariați și nu le convine ceva.* **4 puncte**

6. Construiți o frază din două propoziții în care să existe o subordonată concesivă introdusă prin conjuncția subordonatoare *de*. **4 puncte**

B.

Redactează, în 150-300 de cuvinte, o compunere, în care, pornind de la textul dat, să descrii un papagal. **12 puncte**

În compunerea ta, trebuie:
– să prezinți aspectele legate de înfățișarea papagalului; **2 puncte**
– să evidențiezi modul lui de comportare; **6 puncte**
– să ai o structură adecvată tipului de text și cerinței formulate; **2 puncte**
– să te înscrii în limitele formulate de spațiul indicat. **2 puncte**

Notă! Respectarea, în lucrare, a ordinii cerințelor nu este obligatorie. **Vei primi 14 puncte pentru redactarea întregii lucrări** (*unitatea compoziției* – 2 p.; *coerența textului* – 2 p.; *registrul de comunicare, stilul și vocabularul adecvate conținutului* – 2 p.; *ortografia* – 3 p.; *punctuația* – 3 p.; *așezarea corectă în pagină, lizibilitatea* – 2 p.).

Testul 27

• **Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.**
• **Timpul de lucru efectiv este de 2 ore.**

SUBIECTUL I (40 de puncte)

Citeşte, cu atenţie, textul următor:

„**ACTUL I**

(O odaie de mahala. Uşă în fund dând în sala de intrare; de amândouă părţile uşii din fund, câte o fereastră. Mobile de lemn şi paie. La stânga, în planul întâi şi-n planul din fund, câte o uşă; în dreapta, pe planul al doilea, altă uşă. În dreapta în fund, răzemată de fereastră, o puşcă de gardist[1] cu spanga[2] atârnată lângă ea.)

SCENA I

JUPÂN DUMITRACHE, în haine de căpitan de gardă fără sabie, şi NAE IPINGESCU

JUPÂN DUMITRACHE (*urmând o vorbă începută*): Iaca, nişte papugii... nişte scârţa-scârţa pe hârtie! 'I ştim noi! Mănâncă pe datorie, bea pe veresie[3], trag lumea pe sfoară cu pişicherlicuri[4]... şi seara... se gătesc frumos şi umblă după nevestele oamenilor să le facă cu ochiul. N-ai să mai ieşi cu o femeie pe uliţă, că se ia bagabonţii laie[5] după dumneata. Un ăla... un prăpădit de amploiat[6], n-are chioară[7] în pungă şi se ţine după nevestele negustorilor, să le spargă casele, domnule! [...]

IPINGESCU: S-a luat bagabonţii şi după dumneata?

JUPÂN DUMITRACHE: S-a luat şi se ia...

IPINGESCU: Şi cum eşti dumneata!...

JUPÂN DUMITRACHE: Eu am ambiţ, domnule, când e vorba la o adică de onoarea mea de familist...

IPINGESCU: Rezon! [...]

JUPÂN DUMITRACHE: Bagabontul...

IPINGESCU: Că bine zici! începuseşi să-mi spui istoria.

JUPÂN DUMITRACHE: Stai s-o iau de la cap.

IPINGESCU: Stau.

JUPÂN DUMITRACHE: Ştii dumneata că la Lăsata Secului am mers la grădină la „Iunion"; eram eu, consoarta mea şi cumnată-mea Ziţa. Ne punem la o masă, ca să vedem şi noi comediile alea de le joacă Ionescu[8]. Trece aşa preţ ca la un sfert de ceas, şi numai ce mă pomenesc cu un ăla, cu un bagabont de amploiat...

IPINGESCU: De unde ştii că era amploiat?

JUPÂN DUMITRACHE: După port nu semăna a fi negustor. Mă pomenesc că vine şi se pune la altă masă alături, cu faţa spre masa noastră şi cu spatele la comedie. Şade rezemat într-un peş[9], şade, şade, şade, şi se uită lung şi galiş la cocoane, se uită,

se... Eu, cum m-a făcut Dumnezeu cu ambiț, mă scol ca să plecăm; cocoanele nu! că să mai ședem, că încă nu s-a isprăvit comedia. Încep să mă-ncruntez la bagabontul și mai că-mi venea să-l cârpesc, dar mi-era rușine de lume; eu de! negustor, să mă pui în poblic cu un coate-goale nu vine bine... Mai mă uit eu încolo, mai mă fac că nu mă sinchisesc de el... bagabontul cu ochii zgâiți la cocoane; ba încă-și pune și ochilarii pe nas. Tii! frate Nae, să fi fost el aici să mă fiarbă așa, că-i sărea ochilarii din ochi și giubenul[10] din cap, de auzea câinii în Giurgiu.

IPINGESCU: Rezon!..."

(I.L. Caragiale, *O noapte furtunoasă*)

---

[1] *gardist* – agent de poliție, sergent de stradă
[2] *spangă* – spadă, baionetă
[3] *pe veresie* – pe datorie, degeaba, gratis
[4] *pișicherlic* – șiretenie, șmecherie, șarlatanie
[5] *laie* – ceată, mulțime dezordonată și zgomotoasă (de copii, de oameni, de țigani)
[6] *amploiat* – funcționar
[7] *chioară* – în expresia *n-are para chioară* – nu are niciun ban
[8] *Ionescu* – I.D. Ionescu, cântăreț și director de trupă
[9] *peș* – latură, coastă
[10] *giuben* (*joben*) – pălărie înaltă și tare, cilindrică

A. Scrie, pe foaia de examen, răspunsul pentru fiecare dintre cerințele de mai jos:

1. Notează câte un sinonim potrivit pentru sensul din text al cuvintelor subliniate: *istoria, galiș, a se scula.* **4 puncte**

2. Explică rolul cratimei din secvența *s-o iau de la cap.* **4 puncte**

3. Precizează tema discuției dintre cele două personaje. **4 puncte**

4. Transcrie, din textul dat, câte două structuri care să conțină indici spațiali și temporali. **4 puncte**

5. Formulează două idei principale/secundare din textul dat. **4 puncte**

6. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, semnificația secvenței:

IPINGESCU: *Și cum ești dumneata!...*

JUPÂN DUMITRACHE: *Eu am ambiț, domnule, când e vorba la o adică de onoarea mea de familist...*

IPINGESCU: *Rezon!* [...] **4 puncte**

B. 1.

Redactează o compunere de minimum 150 de cuvinte, în care să motivezi apartenența textului dat la genul dramatic. **16 puncte**

În compunerea ta, trebuie:

– să precizezi patru trăsături ale genului dramatic; **4 puncte**

– să ilustrezi două trăsături ale genului dramatic, valorificând textul dat; **8 puncte**
– să ai un conţinut adecvat cerinţei; **2 puncte**
– să respecţi precizarea privind numărul de cuvinte. **2 puncte**

B. 2.
Redactează o compunere de 80-100 de cuvinte, în care să realizezi rezumatul textului dat, respectând cerinţele de la **Testul 7 IB1**. **16 puncte**

B. 3.
Redactează o compunere de minimum 150 de cuvinte, în care să-ţi exprimi opinia despre mesajul din textul-suport, respectând cerinţele de la **Testul 2 IB2**. **16 puncte**

B. 4.
Redactează o compunere de minimum 150 de cuvinte, în care să caracterizezi unul dintre personajele textului dat, respectând cerinţele de la **Testul 7 IB5**. **16 puncte**

SUBIECTUL al II-lea (36 de puncte)

Citeşte, cu atenţie, textul următor:

Satul Bezdead este situat în N-E județului Dâmbovița, la granița cu Prahova, la distanță egală (15 km) între valea Ialomiței și valea Prahovei. Pucioasa se află la 10 km pe șosea de centrul Bezdeadului, Sinaia și Târgoviște la 30 km, Bucureștiul și Brașovul la 120 km, Vf. Omu la 40 km, Marea Neagră la 320 km. [...]

Una din atracțiile zonei este un versant vertical numit „Malul de Răsună” (din cauza ecoului pe care îl produce), menționat de Vlahuță în „România pitorească”. [...]

Sosit la Bezdead în 1839, J.A. Vaillant a urcat la „Malul de Răsună”, loc unde se manifestă un fenomen rar: ecoul multiplu. Cu gândul la întemnițații de la Mărgineni, J.A. Vaillant a scandat cuvântul „libertate”, ascultându-i ecoul multiplu, ca un cor al mulțimilor.

Astăzi, când astfel de obiective turistice ar putea aduce faimă, dacă ajungi la Bezdead, nu afli amănunte despre „Malul de Răsună” decât de la localnici.

(*Aspecte geografice*, în www.dambovitabalnear.ro)

A. Scrie, pe foaia de examen, răspunsul pentru fiecare dintre cerinţele de mai jos:

1. Formulează câte un enunţ în care să precizezi următoarele aspecte din textul dat:
– motivul pentru care „Malul de Răsună” constituie una dintre atracţiile zonei;
– locul unde este situat satul Bezdead. **4 puncte**

2. Scrie numele savantului care a urcat la „Malul de Răsună” şi anul când a avut loc acest eveniment. **4 puncte**

3. Menţionează ce tip de raport sintactic stabileşte conjuncţia *şi*, în ce unitate sintactică se manifestă acesta (în propoziţie sau în frază) în primul paragraf al textului. **4 puncte**

4. Precizează funcţia sintactică a cuvintelor subliniate, menţionând şi partea de vorbire prin care se exprimă: *loc unde se manifestă un fenomen rar: ecoul multiplu.* **4 puncte**

5. Desparte fraza următoare în funcţie de ordinea elementelor subordonatoare, transcrie primele două propoziţii şi precizează felul lor: *Astăzi, când astfel de obiective turistice ar putea aduce faimă, dacă ajungi la Bezdead, nu afli amănunte despre „Malul de Răsună" decât de la localnici.* **4 puncte**

6. Construieşte o frază alcătuită din două propoziţii în care să existe o propoziţie completivă indirectă, introdusă prin conjuncţia subordonatoare *să* şi să aibă termen regent un adjectiv. **4 puncte**

B.

Redactează, în 150-300 de cuvinte, o naraţiune în care să prezinţi o întâmplare reală sau imaginară petrecută în mediul rural, într-o zonă de munte. **12 puncte**

În compunerea ta, trebuie:

– să relatezi o întâmplare, respectând succesiunea logică a evenimentelor; **6 puncte**

– să precizezi două elemente ale contextului spaţio-temporal; **2 puncte**

– să ai un conţinut adecvat cerinţei; **2 puncte**

– să respecţi precizarea privind numărul de cuvinte. **2 puncte**

Notă! Respectarea, în lucrare, a ordinii cerinţelor nu este obligatorie. **Vei primi 14 puncte pentru redactarea întregii lucrări** (*unitatea compoziţiei* – 2 p.; *coerenţa textului* – 2 p.; *registrul de comunicare, stilul şi vocabularul adecvate conţinutului* – 2 p.; *ortografia* – 3 p.; *punctuaţia* – 3 p.; *aşezarea corectă în pagină, lizibilitatea* – 2 p.).

Rezolvarea integrală a testelor

Testul 1

I. A.

1. Omonimele:

*Eu îi **cer** o carte.* (verb – „a solicita")
*El și-a deschis un cont la **bancă**.* (substantiv – „instituție financiară")
*Mama sa îi preparase un ou **ochi** pentru micul dejun.* (substantiv – „aliment")

Observații:

- **Omonimele** sunt cuvinte cu formă identică și înțeles total diferit, putând fi și părți de vorbire diferite (omonime lexico-gramaticale). Omonimele se pot confunda cu termenii polisemantici, care au, de asemenea, mai multe înțelesuri, dar sensurile acestora din urmă sunt apropiate, înrudite, și nu pot fi niciodată părți de vorbire diferite.
- În textul dat, cuvântul *cer* este omonim lexico-gramatical, fiind substantiv cu sensul de „boltă cerească", iar *bancă* și *ochi* sunt omonime lexicale, cu valoare morfologică de substantive, cu sensurile de „scaun din lemn" și „organ al văzului".

2. Cuvintele care conțin triftongi sunt: ***țârâiau*** și ***piuiau***.

Observații:

- Celelalte cuvinte din lista dată conțin diftongi. Pentru a stabili diftongii, triftongii și vocalele în hiat, trebuie să despărțim cuvintele date în silabe, numai astfel putând constata prezența segmentelor fonetice respective.
- Numărul vocalelor dintr-un cuvânt este egal cu numărul silabelor. Restul sunetelor sunt semivocale și consoane.

3. Secvența dată conține o personificare. *Ulița* este personificată prin intermediul verbului *a asculta*, prin care i se atribuie o acțiune tipic omenească.

4. Textul dat este un text literar, deoarece scriitorul apelează la imaginație și folosește limbajul artistic, cu scopul de a-l emoționa pe cititor.

5. Reperele spațiale în care sunt prezentate cele trei personaje: *prin fereastra deschisă de la odaia părinților se zărea capul mamei; copilul ... scria mamei dintr-o cazarmă; bunicul, așezat pe o bancă, își ștergea ochii.*

6. Enunțul dat prezintă o imagine nocturnă a peisajului, când luna își varsă razele prin întunericul profund al nopții, părând că o încărunțește. Astfel, este creată o atmosferă tainică, feerică, realizată prin intermediul imaginii vizuale *cărunțită de lună*.

I. B.

Argumentarea faptului că fragmentul dat aparţine unei opere literare

Textul literar sau **opera literară** este o lucrare în versuri sau în proză, scrisă sau orală, în care sunt prezentate fapte, locuri şi oameni, fenomene ale naturii, autorul apelând la imaginaţie şi implicându-se afectiv. Totodată, el foloseşte limbajul artistic prin care dă textului o notă subiectivă şi îl impresionează pe cititor.

În opinia mea, aceste trăsături ale ale operei literare se întâlnesc şi în fragmentul dat. Astfel, ***în primul rând,*** se observă că autorul ***prezintă aspecte din natură*** surprinse în timpul unei nopţi de primăvară, precum şi ***imaginea bunicului*** şi a mamei care se gândesc la copilul plecat acum departe. Toate aceste aspecte sunt înfăţişate ***prin intermediul limbajului artistic,*** dovadă fiind epitetele („noapte *cărunţită*", „ecoul *plângător*", „se alinta *cald*" etc.), comparaţiile („ochii copilului... *ca două zorele*") sau personificările („uliţa *asculta*", „*piuiau* cuiburile" etc.).

În al doilea rând, se observă că, în felul acesta, scriitorul ***transfigurează realitatea, o prezintă aşa cum o vede el prin intermediul imaginaţiei şi al propriei sensibilităţi***. Apare, aşadar, o pronunţată notă subiectivă, în strânsă legătură cu aspectele prezentate, deoarece este sugerată o anumită tristeţe determinată de depărtarea celui plecat de acasă.

După cum se observă, textul-suport are trăsăturile caracteristice unei opere literare atât prin elementele de conţinut, cât şi prin cele de formă, prin toate acestea autorul reuşind să-l impresioneze pe cititor.

II. A.

1. Autorul articolului este Vlaicu Bârna, iar articolul se intitulează *Evocări: Prin ani şi peste ani cu Ionel Teodoreanu.*

Scriitorul este de profesie avocat.

2. Printre trăsăturile fizice ale scriitorului autorul menţionează că era *un om înalt, brunet cu ochi albaştri şi tenul măsliniu, model de frumuseţe virilă.*

3. *lui* – pronume personal, genul masculin, cazul genitiv; *-l* – pronume personal, genul masculin, cazul acuzativ.

Observaţii:

- Cuvântul *lui* are valoare morfologică de pronume personal deoarece ţine locul unui substantiv şi desemnează o anumită persoană. El nu trebuie confundat cu cuvântul *(al) său*, care este pronume sau adjectiv pronominal posesiv.

  Lui poate să aibă şi alte valori morfologice:
  – Cartea este a ***lui*** Mihai. (articol hotărât proclitic, deoarece însoţeşte un substantiv propriu masculin în cazul genitiv)
  – Peste deal se auzea sunet de fluier: ***lui, lui, lui.***
- Forme neaccentuate se întâlnesc numai la pronumele personale şi la pronumele reflexive, numai la cazurile acuzativ şi dativ.

4. *amintind* – atribut verbal exprimat prin verb predicativ; *o* – complement direct exprimat prin pronume personal; *din ... scrieri* – atribut substantival prepoziţional

exprimat prin substantiv comun; *propriile* – atribut adjectival exprimat prin adjectiv propriu-zis.

Observații:

- Părțile de propoziție se află cu ajutorul întrebărilor și al termenilor regenți (al cuvintelor determinate) și, de aceea, pentru a afla funcțiile sintactice ale unor cuvinte, trebuie să adresăm întotdeauna o întrebare unui cuvânt (termenului regent) din propoziția respectivă.
- Felul atributului se recunoaște după partea de vorbire prin care acesta se exprimă (atribut substantival, pronominal, adjectival, verbal, adverbial și interjecțional), iar felul complementului se stabilește în funcție de întrebările la care răspunde, fiecare tip de complement având întrebările proprii.
- În structura ***prepoziție + adjectiv de orice fel / numeral cu valoare adjectivală + substantiv***, prepoziția se analizează împreună cu substantivul, ca în cazul structurii: *din propriile scrieri.*

5. Subordonatele sunt: *că îl cunoști* – subordonată completivă directă; *de când* (este) *lumea* – subordonată temporală.

Observații:

- Ultima subordonată din frază are predicatul *este* subînțeles.
- La întrebarea ***ce?*** răspund trei subordonate: **subiectiva, predicativa** și **completiva directă**. Diferențierea se face în funcție de valoarea morfologică a termenului regent. **Completiva directă** determină un verb predicativ din regentă, personal și tranzitiv, o locuțiune verbală de același fel sau o interjecție. În această situație, completiva directă *că îl cunoști* determină verbul predicativ, personal și tranzitiv *ai fi zis*, care are subiectul inclus și nedeterminat *(tu).*
- Pentru stabilirea subordonatelor și a felului lor trebuie să se realizeze analiza frazei, parcurgând toate **etapele:**
  - ***sublinierea predicatelor;***
  - ***încercuirea elementelor de legătură (elementelor relaționale) dintre propozițiile frazei***, cu atenție deosebită la elementele coordonatoare, fiindcă ele au rol de legătură atât în propoziție, cât și în frază; totodată, unele conjuncții ca *iar, dar, și* pot avea și alte valori morfologice, iar conjuncția *să* poate fi numai marcă a modului conjunctiv, nu și element relațional subordonator;
  - ***despărțirea frazei în propoziții și numerotarea lor***, ținând cont de următoarele reguli:
    - în fiecare propoziție trebuie să existe un singur predicat;
    - înaintea unui cuvânt încercuit să delimităm, deoarece cu el începe, de obicei, o nouă propoziție;
    - să observăm întreruperea unei propoziții și intercalarea alteia; o propoziție întreruptă se continuă, în mod obișnuit, acolo unde nu mai este nimic încercuit;

- un element coordonator alăturat unuia subordonator așezate la începutul frazei se despart întotdeauna și trec în propoziții diferite;
- dacă cele două elemente de legătură alăturate se află în interiorul frazei, ele se despart numai dacă înaintea lor nu se găsește o subordonată de același fel cu aceea introdusă prin elementul subordonator alăturat celui coordonator;
- două elemente subordonatoare alăturate se despart, indiferent de locul lor în frază.

– precizarea felului propozițiilor și a raporturilor dintre ele.

- Felul subordonatelor se stabilește cu ajutorul:
  - întrebărilor și al cuvintelor determinate aflate în propoziția regentă, fiind aceleași ca în situația părților de propoziție pe care ele le înlocuiesc în frază.
  - elementelor subordonatoare specifice;
  - elementelor corelative (cuvinte și expresii aflate în regentă, corespund unor anumite subordonate);
  - contragerii subordonatei respective.

prop. subord. completivă indirectă

6. Construirea frazei: El este *demn* ¹/ (să) ne reprezinte în parlament ²/.

Observație:

- Subordonata completivă indirectă mai poate determina un verb, o locuțiune verbală, un adverb și o interjecție.

II. B.

A rămas pentru totdeauna în sufletul meu

Mi-amintesc de prima zi de școală, când am pătruns cu emoție și cu teamă în curtea școlii, prin mulțimea de copii.

Pe noi, pe cei de clasa întâi, ne-a întâmpinat cu un zâmbet larg, blând și senin cea care avea să fie alături de noi, patru ani, cu sufletul ei cald, cu mintea-i iscoditoare și cu ochii strălucind de bucuria revederii după fiecare vacanță.

Ținuta impecabilă, frumusețea fizică, vocația, dăruirea profesională și bunătatea sufletească sunt alte calități ale învățătoarei mele, care impresionau pe oricine. Astfel, îmi amintesc de ziua în care, nereușind să scriu prima literă, am izbucnit în plâns. Atunci, s-a apropiat de mine, m-a mângâiat și, apucându-mi mâna, a făcut ca stiloul să alunece lin, mângâietor, pe foaia caietului și lacrimile mi-au dispărut deodată.

Pe toți ne-a învățat cu aceeași dragoste și pasiune, ne-a sfătuit și ne-a iubit și, de aceea, Doamna a rămas pentru totdeauna în sufletul meu, ca și în acela al tuturor învățăceilor, căci merită respectul nostru nemărginit.

Testul 2

I. A.

1. Sinonimele: *ridicarea* = construirea, înălțarea; *sprijinirea* = ajutorarea; *n-au observat* = n-au constatat; *prioritatea* = întâietatea; *avuți* = bogați, înstăriți; *distincția* = deosebirea, diferențierea.

2. Conțin vocale în hiat cuvintele: *dispariția, inscripțiilor, oficialității.*

3. Fragmentul dat este extras dintr-un text nonliterar științific.

4. Majoritatea cuvintelor din textul dat sunt neologisme din categoria termenilor științifici, aparținând domeniului istoriei.

5. Prioritară a fost retragerea reprezentanților vieții economice față de aceea a autorităților de stat.

6. În prima frază există două enumerații care se leagă prin înlănțuire: *templelor, băilor* și *pentru construirea.:.*, *pentru sprijinirea colegiilor de meseriași și a operelor de interes public*, prin care autorul insistă asupra construcțiilor ridicate de către romanii bogați și a sprijinului important oferit de aceștia societății.

I. B.

1. Argumentarea faptului că textul dat este un text nonliterar

Textul nonliterar este o situație de comunicare scrisă sau orală în care sunt prezentate elemente reale, date și informații exacte, cu scopul de a transmite cunoștințe și de a atrage atenția cititorului asupra unor aspecte de ordin practic, fără ca autorul să se implice afectiv.

Pornind de la această definiție, **consider că** textul dat este ***un text nonliterar, de tip științific***, întrucât, ***în primul rând,*** autorul oferă câteva informații referitoare la trecutul nostru istoric, și anume retragerea de ordin economic și cea a autorităților coloniștilor romani, care nu s-au produs în același timp. El își exprimă o opinie referitoare la prioritatea retragerii economice pe care încearcă s-o argumenteze prin lipsa unui anumit tip de inscripții. Totodată, textul conține, în spirit științific, și o concluzie potrivit căreia părăsirea Daciei are la bază un fenomen economic, și nu unul militar politic.

În al doilea rând, caracterul nonliterar al textului este dovedit de lexicul folosit, deoarece cuvintele sunt utilizate cu sensul lor propriu, acestea fiind mai ales neologisme (*inscripții, oficialități, autorități, interes public* etc.). De aceea, lipsesc afectivitatea, caracterul subiectiv și imaginile artistice, acestea fiind specifice textului literar.

Față de cele arătate, este evident faptul că fragmentul dat are notele caracteristice unui text nonliterar, atât ca structură, cât și la nivel lexical și stilistic.

2. Mesajul textului dat

Mesajul unei text este constituit din totalitatea informațiilor, gândurilor și a ideilor, în cazul textelor nonliterare, la care se adaugă totalitatea sentimentelor, în situația textelor literare, pe care autorul le transmite cititorului pentru a-l face părtaș la propriile opinii, convingeri și trăiri sau pentru a-l informa asupra unor aspecte din realitate.

În opinia mea, autorul și-a propus în acest text, ***în primul rând***, să clarifice o controversă științifică referitoare la retragerea romanilor din Dacia, privind ordinea în care s-au realizat retragerea economică și cea militar-politică. Autorul își argumentează opinia, ajungând la concluzia că *părăsirea Daciei are la bază un fenomen economic și nu unul militar-politic.*

În mesajul său el oferă argumente precise, făcând referire la dispariția unui anumit fel de inscripții în secolul al III-lea, ceea ce dovedește că acestea sunt semne sigure ale retragerii economice, căreia i-a urmat aceea a oficialităților.

În al doilea rând, acest mesaj beneficiază de un limbaj adecvat în care cuvintele sunt folosite cu sensul propriu, multe dintre ele fiind termeni științifici, implicit, neologisme: *inscripții, fenomen, economic, oficialități, autorități, interes public* etc.

Din cele arătate până aici, se poate concluziona că mesajul acestui text are în vedere o problemă de natură istorică și autorul reușește să argumenteze clar și convingător controversa retragerii romanilor, apelând la un limbaj științific și la dovezi pertinente.

II. A.

1. Autorul articolului este Adrian Marino, iar articolul se intitulează *Actualitatea ideologiei pașoptiste.*

Primul merit cultural al pașoptiștilor este acela de a conștientiza imensul gol istoric pe care trebuie să-l elimine.

2. Singura metodă de care dispuneau pașoptiștii pentru recuperarea întârzierii culturale era construirea unei culturi române moderne prin sincronizarea rapidă a acesteia pe scara cea mai largă.

3. *în* – se construiește cu cazul acuzativ; *cu* – se construiește tot cu cazul acuzativ.

Observații:

• Prepozițiile se clasifică și în funcție de cazul pe care îl cer, ca și locuțiunile prepoziționale. Spre deosebire de locuțiunile prepoziționale care se construiesc cu acuzativul și genitivul, prepozițiile se construiesc cu:
  – ***acuzativul***: *de, la, pe, prin, din, cu, sub, lângă, printre, dintre, despre, dinspre, către, de pe la, de lângă, de sub, de către* etc.;
  – ***genitivul***: *asupra, împotriva, contra, înaintea, înapoia, deasupra, împrejurul, dedesubtul* etc. Aceste prepoziții se termină în articolele hotărât <u>*a*</u> sau <u>*l*</u>, dar pot pierde articolul atunci când, ca excepție, sunt urmate de un pronume formă neaccentuată în ***dativ posesiv***: *înainte-i, împrejuru-mi* etc. O altă excepție o constituie faptul că aceste prepoziții pot fi urmate și de adjective pronominale posesive în ***cazul acuzativ***: *înaintea mea.*
  – ***dativul*** (numai nouă prepoziții): *asemenea, aidoma, așijderea, datorită, grație, mulțumită, potrivit, conform, contrar.*

• Locuțiunile prepoziționale sunt grupuri de cuvinte cu înțeles unitar care țin locul unor prepoziții. În funcție de cazul părților de vorbire nominale, locuțiunile prepoziționale se pot construi cu cazurile:

– ***acuzativ***: *înainte de, aproape de, odată cu, referitor la, afară de, în afară de, în legătură cu* etc. (aceste locuţiuni se termină într-o prepoziţie specifică acuzativului);
– ***genitiv***: *în faţa, în urma, în dosul, în spatele, în mijlocul, din cauza, în vederea, în privinţa, în ciuda, de-a lungul, de-a latul* etc. (aceste locuţiuni se termină într-o parte de vorbire articulată hotărât, cu excepţia situaţiei în care îşi pierd articolul când sunt urmate de un dativ posesiv: *în faţă-i, în juru-i*).

• Locuţiunile prepoziţionale care cer cazul genitiv pot fi urmate, ca excepţie, şi de:
a. forme neaccentuate ale pronumelui personal şi reflexiv în cazul dativ posesiv: *în faţa-**mi***;
b. forme ale adjectivelor pronominale posesive în cazul acuzativ: *în faţa **mea**.*

• Locuţiunile prepoziţionale se pot confunda cu prepoziţiile compuse scrise în cuvinte separate. Se deosebesc însă prin aceea că prepoziţiile compuse au în alcătuirea lor numai prepoziţii, pe când locuţiunile prepoziţionale au, pe lângă prepoziţii, şi alte părţi de vorbire:
– prepoziţii compuse: *de la, de pe la, de lângă, de sub, de către, de prin* etc.;
– locuţiuni prepoziţionale: *în faţa, în urma, în spatele, în loc de, în afară de, înainte de, în jurul, de-a lungul* etc.

4. *conştiinţa* – nume predicativ exprimat prin substantiv comun; *imensului* – atribut adjectival exprimat prin adjectiv propriu-zis; *pe care* – complement direct exprimat prin pronume relativ; *sunt chemaţi* – predicat verbal exprimat prin verb predicativ la diateza pasivă.

5. Propoziţia subordonată: *că paşoptiştii nu dispuneau decât de o singură metodă imediată şi practică de recuperare a întârzierii culturale* – subordonată subiectivă.

Observaţie:

• Propoziţia subiectivă menţionată este cerută de expresia verbală impersonală *este evident.* Alte expresii verbale impersonale foarte frecvente sunt: *este bine, este uşor, este lesne, este greu, este rău, este de mirare, este posibil, este de necrezut, pare cu neputinţă, pare de neconceput* etc.

prop. subord. modală

6. Construirea frazei: Acesta este *mai harnic* [1]/ (decât) eşti tu [2]/.

Observaţie:

• Modala mai poate determina un verb, o locuţiune verbală, un adverb sau o interjecţie.

II. B.

Rolul scriitorului în societate

Scriitorul este un om al cetăţii, în viaţa căreia se implică, într-un fel sau altul, alături de ceilalţi locuitori. Din principiu, scriitorii sunt o prezenţă activă atât în plan social,

cât şi cultural, fiind cunoscut faptul că nu puţini dintre ei au fost ori sunt conducători ai unor ziare şi reviste din diferite oraşe ale ţării sau, în acelaşi timp cu activitatea scriitoricească, au îndeplinit ori îndeplinesc şi alte profesii ca: profesori, avocaţi, bibliotecari, oameni politici, diplomaţi etc.

În funcţie de valoarea şi de notorietatea sa, scriitorul îşi manifestă rolul şi la nivel naţional şi chiar universal, pentru că opera sa reflectă, mai ales, aspectele specifice întregii naţiuni, prezentate în mod original, pe care le face cunoscute tuturor cititorilor din ţară şi din străinătate.

Astfel, el se prezintă tuturor, lumii întregi, nu numai pe sine, ci şi poporul căruia îi aparţine, cu tradiţiile şi cu istoria lui.

Testul 3

I. A.

1. Sunt derivate cu prefix cuvintele: *înflăcărat, nedeslușit, împărtăși.*

Observație:

- Nu toate cuvintele care încep cu aceleaşi sunete sunt derivate cu prefixe. Pentru a stabili cuvintele derivate cu prefixe, trebuie să găsim cuvintele de bază şi înrudirea lor semantică în funcţie de sensul prefixului. De pildă, cuvintele *pretenție, nectar, respect*, deşi încep cu aceleaşi sunete ca şi *preșcolar, neclar, reînnoi,* nu sunt derivate, deoarece nu există cuvinte da bază ca *tenție, ctar* sau *spect.*

2. Despărţirea în silabe a cuvintelor date: *în-dră-z-nea, des-pre / de-spre, ni-ciun / nici-un.*

Observație:

- Se pot despărţi atât după pronunţare, cât şi după structură cuvintele (semi)analizabile (formate în limba română sau împrumutate):
  - **a)** cuvintele compuse din cuvinte întregi, elemente de compunere sau fragmente de cuvinte dintre care cel puţin unul există independent şi cu un sens care corespunde celui din compus: *por-ta-vi-on / port-a vi-on, drep-tunghi / drept-unghi* etc.

    Fac excepţie cuvintele compuse ce păstrează grafii străine, care se despart numai după structură: *back-hand.*
  - **b)** derivatele cu prefixe: *i-ne-gal / in-e-gal; de-zar-ma-re / dez-ar-ma-re* etc.

    Fac excepţie cuvintele care au în alcătuire prefixe reduse la o singură consoană: *ra-li-a; spul-be-ra.*

3. Figuri de stil:

– ***epitete***: *codrii <u>uriași</u>; vreascuri <u>netrebnice</u>; se zvârcoleau <u>neputincioși</u>;*
– ***comparație***: *codrii uriași, ca o mână de vreascuri netrebnice;*
– ***personificare***: *codrii... se zvârcoleau neputincioși.*

4. Modul de expunere predominant folosit în textul dat este descrierea.
5. Autorul urmăreşte manifestarea codrilor, a găii, a vântului şi a norilor.
6. Autorul evidenţiază efectele caniculei, precizând că totul este redus la tăcere şi nemişcare. Gaia nu mai zboară, nu mai scoate niciun ţipăt, vântul nu mai clatină nicio frunză, iar pe cer nu se zăreşte niciun nor. Aceste aspecte sunt înfăţişate prin intermediul epitetelor, al personificării şi al metaforei.

B.

1. Argumentarea faptului că textul dat aparţine unei descrieri literare

Descrierea este nu numai un mod de expunere, ci şi o creaţie literară în care acesta este folosit cu scopul de a înfăţişa aspecte din natură, locuri şi oameni cu notele lor caracteristice. În legătură cu aceste aspecte, autorul îşi exprimă şi propriile sentimente, utilizând limbajul artistic, ceea ce dă o notă subiectivă textului.

În opinia mea, aceste trăsături ale descrierii literare se întâlnesc şi în textul dat. Astfel, se observă, ***în primul rând***, că autorul înfăţişează un peisaj montan în timpul unei zile caniculare de vară. Căldura era aşa de mare, încât totul sfârâia a uscăciune, codrii se zvârcoleau neputincioşi, era un adevărat incendiu universal, iar peste tot stăpânea tăcerea şi nemişcarea.

În al doilea rând, ca în orice descriere literară, în strânsă legătură cu aspectele prezentate autorul îşi exteriorizează şi anumite emoţii şi sentimente. El trăieşte o stare de nelinişte, de teamă, având senzaţia că „e aruncat, de viu şi fără păcate, în gurile de flăcări ale Tartarului!"

În al treilea rând, scriitorul apelează la limbajul artistic, dovadă fiind epitetele („susur nedesluşit", „vreascuri netrebnice"), comparaţiile („codrii uriaşi, ca o mână de vreascuri netrebnice"), personificările („codrii... se zvârcoleau neputincioşi şi ţipau de usturime") şi metaforele („înălţimile aprinse ale împărăţiei focului"), prin toate aceste procedee autorul fixând notele caracteristice ale peisajului descris, aşa cum îl percepe el în acele momente. Totodată, specifice descrierii sunt structurile nominale alcătuite din substantive şi adjective prin care sunt evedenţiate elementele peisajului, respectiv trăsăturile lor caracteristice.

În concluzie, se poate constata că textul dat ilustrează în mod convingător trăsăturile descrierii literare atât prin elementele de conţinut, cât şi prin cele de formă.

2. Semnificaţia titlului textului dat

Titlul unei opere literare constituie punctul de plecare în receptarea acesteia şi este totodată o punte de legătură între scriitor şi cititor în transmiterea mesajului său, un prim element de contact între cititor şi universul operei. Titlul poate fi constituit dintr-un cuvânt, o sintagmă sau un enunţ indicând rezumativ sau sugestiv tema şi subiectul operei literare respective. În cazul unei descrieri literare, titlul poate face referire la peisajul, la fenomenul sau la anotimpul descris, la momentul manifestării acestora ori la trăirile celui care asistă la toate aceste aspecte din natură.

În ceea ce priveşte **titlul fragmentului**, acesta este constituit din adjectivul *Singur*, ce evidenţiază direct starea de singurătate a scriitorului, care admiră solitar „incendiul universal” ce a cuprins întregul peisaj montan. Treptat, însă, starea de contemplaţie dispare şi autorul îşi exteriorizează o stare de nelinişte, de teamă, având senzaţia că „e aruncat, de viu şi fără păcate, în gurile de flăcări ale Tartarului!”.

Peisajul este perceput cu toate simţurile – vizual, auditiv, tactil etc. –, iar impresiile autorului, trăirile sale sunt puse în evidenţă printr-o serie de procedee artistice, cum sunt epitetele („susur nedesluşit”, „vreascuri netrebnice”), comparaţiile („codrii uriaşi, ca o mână de vreascuri”), personificările („codrii... ţipau de usturime”) şi metaforele („împărăţia focului”).

După cum se observă, legătura titlului cu conţinutul textului se manifestă mai ales în plan afectiv, marcat stilistic prin diferite procedee artistice, întrucât din descrierea peisajului se desprind sentimentele sugerate de titlu.

3. Mesajul textului dat

Mesajul unei opere literare este constituit din totalitatea gândurilor, ideilor, convingerilor, atitudinilor şi sentimentelor scriitorului pe care acesta le transmite cititorului cu scopul de a-l face părtaş la propriile trăiri. În cazul unei descrieri literare, mesajul se referă, de obicei, la afectivitatea scriitorului, la trăirile sale în faţa aspectelor descrise şi pe care le transmite şi cititorului.

Într-adevăr, şi în cazul fragmentului *Singur*, se observă că autorul şi-a propus, **mai întâi**, ***să-i prezinte cititorului, în viziune proprie, aspectele din natură*** care-i generează o serie de sentimente şi de senzaţii unice, surprinzând imaginea codrilor uriaşi, a vietăţilor şi a altor elemente din natură (vântul, norii etc.) într-o amiază de vară caniculară. Nota subiectivă a mesajului provine din numeroasele figuri de stil folosite de scriitor: epitetele („vinele adânci”, „susur nedesluşit”, „vreascuri netrebnice”), comparaţiile („codrii uriaşi, ca o mână de vreascuri netrebnice”), personificările („codrii... se zvârcoleau neputincioşi şi ţipau de usturime”) şi metaforele („înălţimile aprinse ale împărăţiei focului”).

Apoi, mesajul evidenţiază sentimentele de uimire, starea de nelinişte a scriitorului în faţa acestui peisaj, având senzaţia celui care „e aruncat, de viu şi fără păcate, în gurile de flăcări ale Tartarului!”, într-o zi „ucigător de arzătoare”.

După cum se observă, mesajul scriitorului este convingător şi clar exprimat, reuşind să-l transpună, imaginativ, şi pe cititor într-o situaţie similară sau să-l determine să-i accepte opiniile.

II. A.

1. Persoana interogată este Gellu Dorian.
Ancheta a apărut în revista „Convorbiri literare”.

2. De revista „Convorbiri literare” se leagă numele unor oameni de cultură şi scriitori precum Iacob Negruzzi, Titu Maiorescu, Eminescu şi Creangă.

3. Felul și cazul pronumelor menționate: *celor* – pronume demonstrativ, cazul dativ; *care* – pronume relativ, cazul acuzativ.

Observații:

- Cuvântul *celor* este pronume demonstrativ deoarece înlocuiește substantivul *sincope*. Acest cuvânt poate avea și alte valori morfologice:

  Să le dai ajutor *celor* fete. (adjectiv pronominal demonstrativ)

  Premiile se acordă *celor* mai buni elevi. (articol demonstrativ sau adjectival)

- În text, cuvântul *care* este pronume relativ întrucât înlocuiește substantivul *sincope* și leagă o subordonată de regenta ei. *Care* este adjectiv pronominal relativ numai dacă stă în propoziția pe care o leagă, pe lângă un substantiv pe care să-l preceadă și cu care să se acorde:

  Nu știu ¹/ *care* elev a întârziat ²/.

- În afara celor două valori menționate, cuvântul *care* poate avea și alte valori morfologice:

  Care merge la spectacol? (pronume interogativ)

  Care carte ți-a plăcut mai mult? (adjectiv pronominal interogativ)

  Pe drum treceau multe *care*. (substantiv)

  Să care el bagajele. (verb)

  Acolo erau mulți oameni: *care* săpau, *care* udau zarzavaturile, *care* le recoltau. (pronume nehotărâte, înlocuindu-se cu *unii, alții*)

4. *promovarea* – subiect exprimat prin substantiv comun; *acestei* – atribut adjectival exprimat prin adjectiv pronominal demonstrativ de apropiere; *un pas* – nume predicativ exprimat prin substantiv comun (pe lângă verbul copulativ *a însemnat*); *pentru mai târziu* – complement circumstanțial de timp exprimat prin adverb de timp la gradul comparativ de superioritate precedat de prepoziția *pentru*.

5. Propozițiile subordonate: *Fără apariția revistei „Convorbiri literare”... că am fi avut sincope asemănătoare celor* – subordonată subiectivă; *de care s-a lovit revista „Dacia literară”* – subordonată atributivă.

Observații:

- Propoziția subiectivă este cerută de adverbul predicativ *poate*. Alte adverbe și locuțiuni adverbiale predicative după care urmează o subiectivă sunt: *firește, desigur, negreșit, bineînțeles, pesemne, aproape, mai, fără îndoială, fără doar și poate, de bună seamă, cu siguranță, cu certitudine* etc.
- Propoziția subiectivă din text este întreruptă de propoziția principală intercalată *poate*. Prima parte din subiectivă (*Fără apariția revistei „Convorbiri literare”*) își are locul după conjuncția subordonatoare *că*. De aceea, despărțirea frazei se realizează astfel: *Fără apariția revistei „Convorbiri literare”* ¹/... poate ²/ *(că) am fi avut sincope asemănătoare celor* ¹/ *(de care) s-a lovit revista „Dacia literară”* ³/.

prop. principală *prop. subord. completivă indirectă*

6. Construirea frazei: Bine [1]/ (de cine) învață! [2]/

prop. principală *prop. subord. completivă indirectă*

Vorbește *asemănător* [1]/ (cui) a câștigat concursul [2]/.

B.

La librărie

Era o zi frumoasă de primăvară, cu un soare zâmbitor și vesel care te îmbia parcă la plimbare pentru a te bucura de reînvierea naturii. Eram împreună cu câțiva colegi și, în drumul nostru spre parc, ne-am oprit la librărie, unde era multă lume.

Nimerisem la momentul potrivit, deoarece se desfășura lansarea unei volum de versuri aparținând unui poet local. La eveniment asistau prieteni de-ai autorului, oficialitățile orașului, profesori și numeroși elevi, printre care și colegi de-ai noștri, iar sala era pregătită corespunzător: numeroase exemplare din noua carte, o expoziție cu volumele publicate anterior și o masă unde autorul urma să dea autografe.

La început s-a dat cuvântul autorului, care a vorbit despre ideea publicării acestei cărți și despre conținutul ei și apoi câțiva invitați și-au exprimat opinia despre noua apariție. În final, autorul a mulțumit participanților și a oferit autografe doritorilor.

Testul 4

I. A.

1. Sinonimele cuvintelor date: *flamuri* = steaguri, drapele, stindarde; *pribeag* = hoinar, răzleț; *răsar* = apar, se ivesc, se arată, se ridică, se înalță.

2. În secvența *pe-ntinsele*, cratima marchează rostirea într-o silabă a unui cuvânt întreg și a începutului altui cuvânt, cu omiterea (elidarea) vocalei *î*. Astfel, tot din punct de vedere fonetic, dispare o silabă și se evită hiatul *e – î*.

Din punct de vedere morfologic, se alătură două părți de vorbire diferite (prepoziție + adjectiv participial), iar prozodic folosirea cratimei contribuie la menținerea măsurii și a ritmului versului.

Observație:

- După cum se observă, folosirea cratimei poate avea diferite motivații:

a. ***Fonetice:***

– omiterea (elidarea) unei vocale;

– dispariția unei silabe;

– pronunțarea într-o silabă a două cuvinte întregi, a unui cuvânt întreg și a începutului altui cuvânt, a sfârșitului unui cuvânt și a unui cuvânt întreg, a sfârșitului unui cuvânt și a începutului altui cuvânt;

– pronunţarea împreună a două cuvinte;
– evitarea hiatului;
– realizarea diftongării sau a triftongării.

b. ***Morfologice:***
– alăturarea a două părţi de vorbire diferite.

c. ***Prozodice*** (în cazul operelor în versuri):
– menţinerea măsurii;
– păstrarea ritmului.

3. Numărul sunetelor şi al literelor: *atunci* – 6 litere; *[a t u n č]* – 5 sunete.

Observaţie:

• În transcrierea fonetică a cuvintelor care conţin grupurile de litere ***ce, ci, ge, gi, che, chi, ghe, ghi***, trebuie avute în vedere următoarele reguli:
– în fiecare silabă să existe o singură vocală;
– dacă în silaba respectivă nu există o vocală, atunci literele ***e*** şi ***i*** îndeplinesc atât rol de vocale, cât şi pe cel de litere ajutătoare;
– după ***c, g, ch, gh*** nu există diftongi sau triftongi care să înceapă cu semivocalele ***e*** sau ***i***, acestea fiind doar litere ajutătoare;
– după sunetele ***č, ğ, k′, g′***, în transcrierea fonetică nu trebuie să urmeze imediat o consoană, ci trebuie despărţite de o vocală.

4. Epitetul „sicriu bogat" semnifică fastul pe care poetul îl refuză, iar metafora „al mării aspru cânt" pune în evidenţă vuietul mării, frământările ei, deoarece aceasta va prelua zbuciumul sufletesc al poetului.

5. Poetul refuză fastul sugerat prin *flamuri* şi *sicriu bogat* şi preferă simplitatea, firescul, dorind o înmormântare în mijlocul naturii sugerate prin *un pat din tinere ramuri.*

6. Versurile date evidenţiază imaginea mării agitate, vuietul ei, în opoziţie cu liniştea sufletească a poetului din momentul în care, prin moarte, el a trecut în singurătate. În acest scop sunt folosite personificarea „va geme" şi metaforele „patemi" şi „al mării aspru cânt", care dau naştere unei impresionante imagini auditive.

I. B.

1. Argumentarea faptului că textul dat aparţine unei opere lirice

Opera lirică este creaţia literară în versuri, în care autorul îşi exprimă în mod direct gândurile, ideile şi sentimentele, prin intermediul eului liric, apelând la limbajul artistic concretizat prin imagini artistice realizate cu ajutorul unor figuri de stil, aflate într-o structură descriptivă.

În opinia mea, textul supus analizei conţine aceste note caracteristice ale operei lirice, atât prin conţinutul, cât şi prin forma sa, deoarece, ***în primul rând***, eul liric îşi exprimă în mod direct, sfâşietor, dorinţa de moarte, pe care şi-o imaginează, în mod subiectiv, ca pe o trecere în elementele naturii veşnice. Odată cu această trecere, natura preia zbuciumul şi grijile eului liric, care-şi găseşte liniştea în singurătate.

În al doilea rând, prezența eului liric se manifestă prin forme pronominale și verbale de persoana întâi (*mă, mi, m-, să am, nu voi, n-oi fi* etc.), iar gândurile, atitudinea și sentimentele acestuia prind contur prin limbajul artistic folosit, fiind prezente epitetele („sicriu bogat", „tinere ramuri" etc.), personificările („luceferi... o să-mi zâmbească") sau metafore („patemi", „al mării aspru cânt" etc.).

În al treilea rând, elementele de versificație (rima încrucișată și îmbrățișată, măsura de 8 silabe și ritmul combinat) contribuie și ele la lirismul textului, căruia îi sporesc muzicalitatea aflată în deplină concordanță cu sentimentele exprimate.

Toate aceste aspecte sunt concludente pentru încadrarea textului-suport în categoria operelor lirice, dovadă fiind, printre altele, prezența eului liric și a limbajului artistic, ambele fiind esențiale într-o creație lirică.

2. Semnificația titlului textului dat

Titlul unei opere literare constituie punctul de plecare în receptarea acesteia și este totodată o punte de legătură între scriitor și cititor, un prim element de contact între aceștia. Titlul poate fi constituit dintr-un cuvânt, o sintagmă sau un enunț, indicând rezumativ sau sugestiv tema și subiectul operei literare respective. În cazul unei opere lirice, titlul are și rolul de a focaliza discursul liric și de a asigura pătrunderea cititorului în universul afectiv al creației.

În ceea ce privește **titlul acestei poezii**, el conține substantivul *dor* cu sensul de „dorință", căruia i se alătură alte părți de vorbire folosite cu sens propriu („am", „un singur", „mai"), prin care se exprimă direct năzuința poetului. Dorința poetului se referă la contopirea sa totală și definitivă cu natura, din al cărei câmp lexical fac parte și termenii „mare", „codru", „cer", „ramuri", „luceferi", „cetini" și „pământ".

„Dorul" său arzător este exprimat, ***mai întâi,*** prin intermediul verbelor la conjunctiv cu valoare de optativ („să lăsați", „să fie", „să am"), la indicativ prezent („nu trebuie", „nu voi") sau la imperativ („împletiți").

Apoi, dacă la început moartea era văzută ca un somn lin, în final ea este privită ca o reîntoarcere în pământ, în singurătate. În plan stilistic, dorul poetului este marcat prin numeroase figuri de stil precum epitetele („sicriu bogat", „tinere ramuri" etc.), personificările („luceferi... o să-mi zâmbească") sau metaforele („patemi", „al mării aspru cânt" etc.), care sporesc subiectivitatea textului.

După cum se observă, legăturile dintre titlu și conținut sunt numeroase, dovadă fiind cuvintele din câmpul lexical al naturii cu care se identifică termenul „dor", cu sensul de „dorință", precum și limbajul artistic menit să dea o profunzime deosebită acestui sentiment.

3. Mesajul textului dat

Mesajul unei opere literare este constituit din totalitatea gândurilor, ideilor și sentimentelor pe care scriitorul le transmite cititorului cu scopul de a-l face părtaș la propriile

trăiri. În cazul unei opere lirice, mesajul este transmis în mod direct, prin intermediul eului liric, autorul folosind limbajul artistic realizat cu ajutorul unor figuri de stil, iar ca mod de expunere predominant este prezentă descrierea.

În ceea ce privește textul dat, **consider că** poetul și-a propus ca, ***exprimându-și dorul de moarte***, să-i transmită cititorului și ***concepția sa referitoare la acest eveniment capital al existenței umane.***

Așa se explică faptul că ***mai întâi*** poetul consideră moartea ca pe un somn lin „la marginea mării", având aproape codrul, iar cerul senin să vegheze „pe-ntinsele ape". Identificând în continuare somnul cu moartea, poetul își exprimă dorința de a avea o înmormântare fără fast, cuceritoare prin simplitatea ei.

Apoi, el identifică moartea cu o trecere definitivă în elementele naturii veșnice, contopindu-se cu acestea și reintegrându-se în circuitul ei. Acest mesaj este transmis prin intermediul unor cuvinte din câmpul lexical al naturii („mare", „codru", „cer", „ramuri", „luceferi", „cetini" și „pământ") și al morții („sicriu", „flamuri"), precum și prin intermediul limbajului artistic, prin care se exprimă și trăirile intense ale poetului: epitetele („sicriu bogat", „tinere ramuri" etc.), personificările („luceferi... o să-mi zâmbească") sau metaforele („patemi", „al mării aspru cânt" etc.).

După cum se poate observa, mesajul acestei opere literare este în deplină concordanță cu conținutul ei și este exprimat direct, în mod subiectiv, convingător și tulburător, poetul punând în discuție o temă gravă legată de existența umană, apelând la un limbaj artistic adecvat.

II. A.

1. Autorul articolului este Mădălina Firănescu, iar articolul se intitulează *„Triunghiul blestemat" din Marea Neagră.*

Descoperitorul epavei Titanicului este arheologul R. Ballard.

2. În legătură cu Marea Neagră se vorbește de mai multe fenomene stranii: *dispariții inexplicabile, OZN-uri ieșind din adâncuri, plus câteva anomalii magnetice măsurate științific.*

3. Valoarea morfologică și cazul cuvintelor menționate: *ceea ce* – pronume relativ compus, cazul nominativ; *alte* – adjectiv pronominal nehotărât, cazul nominativ.

4. *unde* – complement circumstanțial de loc exprimat prin adverb relativ de loc; *fenomene* – subiect exprimat prin substantiv comun; *amintind* – atribut verbal exprimat prin verb predicativ; *teribilul* – atribut adjectival exprimat prin adjectiv propriu-zis.

Observații:

- Complementul circumstanțial de loc *unde* determină verbul *se petrec* și este exprimat prin adverb relativ de loc.
- Cuvântul *fenomene* este subiect deoarece întrebarea *ce?* la care răspunde se poate înlocui cu *cine?*
- Atributul verbal *amintind* determină substantivul *fenomene* și este exprimat prin verb la modul gerunziu, care nu se acordă cu substantivul determinat.

- Cuvântul *teribilul* este adjectiv, deşi este articulat hotărât, pentru că este antepus substantivului determinat de la care preia articolul şi cu care se acordă în gen, număr şi caz.

5. Propoziţie subordonată: *unde... s-ar fi produs Potopul lui Noe* – propoziţie subordonată atributivă (determină substantivul *locul*)

prop. principală *prop. subord. predicativă*

6. Construirea frazei: El este şi acum [1]/ (*cum*) a fost întotdeauna [2]/.

Observaţie:

- Subordonata predicativă trebuie să aibă ca termen regent un verb copulativ: *a fi, a deveni, a ieşi, a ajunge, a se face, a părea, a însemna, a rămâne, a se naşte, a se chema, a se numi.*

II. B.

Salvat de la moarte

Era o zi caniculară de august, iar plaja de la Eforie Nord părea o mare imensă de oameni. Dinspre larg se simţea briza, care s-a înteţit fără veste, mânând spre plajă valuri ameninţătoare. De aceea, salvamarii arboraseră steagul roşu şi supravegheau prin binoclu depărtările.

Deodată, de la punctul de salvare, o ambarcaţiune porneşte în viteză spre larg, iar turiştii urmăresc, în picioare, ce se întâmplă. În depărtare ei zăresc cum unul dintre salvamari urcă pe şalupă pe cineva luat, probabil, de valuri şi dus în larg. Cei de pe plajă aşteaptă emoţionaţi întoarcerea salvamarilor şi se uită în jur dacă lipseşte vreunul dintre ai lor.

Ambarcaţiunea ajunge îndată, iar echipa de salvatori începe resuscitarea terminată cu bine. Cel salvat era un copil, care, scăpat de sub supraveghera părinţilor, fusese smuls de valuri. Imediat au apărut şi părinţii care-şi căutaseră disperaţi copilul de când începuseră valurile. Acum, disperarea se risipise şi pe chipurile lor se citea bucuria.

Testul 5

I. A.

1. Cuvinte care conţin diftongi: *calea, toată, valea*; cuvinte care conţin triftongi: *culmea-i*; cuvinte care conţin hiat: *fâşie*.

Observaţie:

- Diftongii şi triftongii pot fi alcătuiţi şi din sunete aparţinând unor cuvinte diferite, cu condiţia să fie prezentă cratima prin care se realizează pronunţarea într-o silabă.

2. Cuvinte din câmpul lexical al naturii: *câmpii, lunca, dealuri, arini, frunză, nor, văzduhul* etc.

3. Modul de expunere folosit în textul dat este descrierea.

4. O imagine vizuală: „O fâșie nesfârșită / Dintr-o pânză pare calea"; „Niciun nor văzduhul n-are" etc.

5. Elementele din natură absente din peisaj sunt norii, păsările și mișcarea frunzelor, care sugerează absența vântului.

6. Versurile date conțin o imagine vizuală dublată de alta tactilă, prin care poetul prezintă o atmosferă sufocantă, ce domină natura, astfel încât totul pare adormit. În acest sens, poetul folosește personificarea „dorm și-arinii" și repetiția „valuri-valuri" cu valoare de superlativ.

B.

1. Argumentarea faptului că textul dat aparține unui pastel

Pastelul este opera lirică în versuri în care sunt descrise aspecte din natură cu notele lor caracteristice, în strânsă legătură cu acestea autorul exprimându-și în mod direct sentimentele, prin intermediul eului liric, apelând la limbajul artistic.

Ținând cont de aceste trăsături, **consider** că poezia *„În miezul verii"* aparține acestei specii literare. Astfel, se observă ***mai întâi*** că poetul descrie un peisaj de mari dimensiuni, constituit din holde, „câmpii arși de soare", luncă, dealuri și din drumurile ce străbat întinderile. La aceste elemente ale cadrului terestru se adaugă altele, cum sunt norul, văzduhul, zarea, aparținând spațiului cosmic.

Apoi, ca în orice operă lirică, apare eul liric, dar, fiind vorba de un pastel, acesta nu se manifestă prin mărci lexico-gramaticale, ci este implicit, prin atmosfera creată de poet, eul liric apărând în ipostază contemplativă. Astfel, în fața unui peisaj sufocat de căldură, în care totul pare lipsit de viață, Coșbuc își exprimă uimirea, perplexitatea, rămânând neputincios în fața stihiilor naturii.

De asemenea, se observă că peisajul este privit în mod subiectiv, poetul apelând la limbajul artistic constituit din epitete („fâșie nesfârșită", „câmpii arși"etc.), personificări („dorm și-arinii"), comparații („e liniște... / Ca-ntr-o mănăstire arsă"), repetiții („valuri-valuri, „nicio") etc., realizând imagini artistice preponderent vizuale.

Din cele relatate anterior, se constată că textul dat aparține unui pastel, având notele caracteristice acestei specii literare, unde modul principal de expunere este descrierea subiectivă prin care sunt reliefate sentimentele eului liric.

2. Semnificația titlului textului dat

Titlul operei literare constituie punctul de plecare în receptarea acesteia și este o punte de legătură între scriitor și cititor, un prim element de contact între aceștia, fiind constituit dintr-un cuvânt, o sintagmă sau un enunț și indicând tema și subiectul operei literare respective. În cazul unei opere lirice, titlul focalizează discursul liric și asigură pătrunderea cititorului în universul afectiv al creației, iar atunci când este vorba de un pastel poate denumi aspectul, fenomenul sau momentul ce urmează a fi descris.

Acest **titlu** conține substantivele *miezul* și *verii* precedate de prepoziția *în*, folosite cu sens propriu, precizându-se astfel momentul, reperul temporal, în care poetul surprinde imaginea imensității peisajului estival.

Legătura dintre titlu şi conţinut este evidentă, ***în primul rând***, prin prezentarea fenomenelor specifice verii: căldura dogoritoare, pustietatea peisajului, liniştea şi nemişcarea copleşitoare, „câmpii arşi de soare” şi calea ce pare rătăcită printre holde. Totul pare cuprins de somnolenţă, întrucât „toată culmea-i adormită, / toată valea”.

În al doilea rând, sensul de superlativ al substantivului *miezul* – sinonim cu *toiul, mijlocul, centrul, puterea* – este reliefat prin intermediul unor procedee artistice, cum sunt comparaţia „e linişte... ca-ntr-o mănăstire arsă”, repetiţiile „valuri-valuri” şi „nicio”, dar şi prin folosirea unor verbe cu formă negativă: „n-are”, „nu se mişcă”. Toate acestea evidenţiază imaginea aproape halucinantă a unui peisaj în nemişcare şi toropit de căldura verii.

După cum se observă, între titlu şi conţinutul poeziei există o strânsă legătură, manifestată atât la nivelul conţinutului, cât şi la cel al formei, poetul prezentând astfel caracteristicile anotimpului vara, accentul căzând asupra efectelor devastatoare ale căldurii.

3. Mesajul textului dat

Mesajul unei opere literare este constituit din totalitatea gândurilor, a ideilor şi a sentimentelor scriitorului pe care acesta le transmite cititorului cu scopul de a-l face părtaş la propriile trăiri.

În cazul unei opere lirice, mesajul este transmis în mod direct, subiectiv, prin intermediul eului liric, autorul folosind în acest scop limbajul artistic realizat cu ajutorul unor figuri de stil, aflate într-un discurs descriptiv.

În opinia mea, George Coşbuc şi-a propus să-i transmită cititorului uimirea, perplexitatea şi neputinţa sa în faţa stihiilor naturii. Acest mesaj este transmis, ***în primul rând***, prin descrierea unui peisaj de mari dimensiuni, sufocat de căldură, în care totul pare lipsit de viaţă, constituit din elemente ale cadrului terestru (holdele, „câmpii arşi de soare”, lunca, dealurile şi drumurile) şi ale celui cosmic (norul, văzduhul, zarea). Prin atmosfera creată de poet, este evidenţiat, implicit, şi eul liric, uimit în faţa căldurii sufocante, a pustietăţii şi a liniştii copleşitoare.

În al doilea rând, mesajul este evidenţiat prin câteva procedee artistice cum sunt comparaţia „e linişte... ca-ntr-o mănăstire arsă”, repetiţiile „valuri-valuri” şi „nicio”, ultima asociată unor verbe cu formă negativă: „n-are”, „nu se mişcă”, şi metafora „foc”, cu rol hiperbolizator. Prin folosirea acestor procedee, poetul transmite cititorului imaginea miezului de vară care, în viziunea lui, dobândeşte aspect apocaliptic.

Faţă de cele semnalate mai sus, **putem concluziona** că poetul transmite în mod convingător şi expresiv acest mesaj prin care îl determină pe cititor să se transpună într-o situaţie similară.

II. A.

1. Articolul se intitulează *Ce este încălzirea globală?*

Regiunile geografice ce vor fi afectate de secetă sunt: sudul Africii, America Latină, zona mediteraneeană, Orientul Mijlociu şi Africa de Nord.

2. Cauzele încălzirii globale sunt: creşterea concentraţiei de CO_2 în atmosferă în ultimele secole, dezvoltarea industrială şi defrişările masive ale pădurilor.

3. Gradele de comparaţie ale adjectivelor: *la fel de importantă* – comparativ de egalitate; *masive* – grad pozitiv (nu are grade de comparaţie).

Observații:

Gradele de comparaţie ale adjectivului sunt:

1) pozitiv: *înalt;*

2) comparativ: a) de superioritate: *mai înalt;*

b) de egalitate: *la fel de/tot așa de înalt;*

c) de inferioritate: *mai puțin înalt;*

3) superlativ: relativ: – de superioritate: *cel mai înalt;*

– de inferioritate: *cel mai puțin înalt;*

4) superlativ: absolut: – de superioritate: *foarte înalt;*

– de inferioritate: *foarte puțin înalt.*

Superlativul absolut se formează şi prin diferite procedee expresive, cele mai des folosite fiind:

a) cu ajutorul altor adverbe decât adverbul *foarte* sau al unor locuţiuni adverbiale: *tare, prea, grozav de, nemaipomenit de, extraordinar de, din cale afară de, peste măsură de, nevoie mare* etc.;

b) cu ajutorul unor adverbe provenite prin conversiune din substantive: *deștept foc, înghețat tun, îndrăgostit lulea* etc.;

c) prin lungirea şi repetarea unui sunet: *miiiică; gallllben* etc;

d) prin repetarea adjectivului: *mică-mică*;

e) cu ajutorul sufixului *-isim* şi al prefixelor *arhi-, ultra-, supra-* etc.: *rarisim, arhiplin, ultramodern, supraîncărcat* etc.

Există şi **adjective care nu au grade de comparaţie:**

a) adjective care, la origine, sunt vechi comparative sau superlative: *major, superior, inferior, minor, optim, exterior, posterior, suprem, anterior, ulterior, extrem* ş.a.;

b) adjective care, datorită sensului lor, nu acceptă comparaţia (unii termeni tehnici sau ştiinţifici): *mort, viu, principal, veșnic, întreg, unic, petrolifer, minier, chimic, social, politic* etc.;

c) adjective cu sens de superlativ (unele regionalisme): *excelent, admirabil, colosal, imens, gigantic, cogeamite, coșcogeamite, ditai, ditamai* etc.

4. *2080* – atribut substantival apoziţional exprimat prin numeral cardinal compus cu valoare substantivală; *vor suferi* – predicat verbal exprimat prin verb predicativ; *de pe urma penuriei* – complement circumstanţial de cauză exprimat prin substantiv comun precedat de locuţiunea prepoziţională *de pe urma*; *de apă* – atribut substantival prepoziţional exprimat prin substantiv comun.

Observații:

- Numeralul *2080* are funcţie sintactică de atribut substantival apoziţional deoarece aduce o explicaţie, face o precizare referitoare la substantivul *an* şi are valoare substantivală.

- Numeralul cardinal are valoare adjectivală numai când stă înaintea substantivului determinat şi nu se leagă de acesta prin prepoziţie. Când are această valoare, îndeplineşte numai funcţia de atribut adjectival.
  Când are valoare substantivală, numeralul îndeplineşte aceleaşi funcţii sintactice ca şi substantivul.
- Substantivul *penuriei* în cazul genitiv este precedat de locuţiunea prepoziţională *de pe urma* sinonimă cu *din cauza* şi, de aceea, împreună au funcţia sintactică de complement circumstanţial de cauză.

5. Transcrierea propoziţiei subordonate: *că ar fi nevoie de o împădurire cu 20% faţă de totalul deja existent la nivelul întregului glob* – subordonată completivă directă.

6. Construirea frazei: <u>*Poate*</u> [1]/ (*că*) <u>vor veni</u> şi ei la spectacol [2]/. (***prop. principală*** — ***prop. subord. subiectivă***)

Observaţii:
- Pentru alte adverbe şi locuţiuni adverbiale predicative care cer o propoziţie subiectivă vezi **Testul 3**.
  Adverbele predicative şi locuţiunile adverbiale predicative urmate de o subiectivă au funcţie sintactică de predicat verbal.
- ***Propoziţia subordonată subiectivă*** care răspunde la întrebarea ***ce?***, pe lângă adverbele şi locuţiunile adverbiale (adverbele predicative şi locuţiunile adverbiale predicative au funcţie sintactică de predicat verbal), mai poate determina:
  a. ***Verbe impersonale la orice diateză***: *trebuie, urmează, se pare, se întâmplă, se cade, se cuvine, se zice, se spune, se ştie, este dat, este scris, este sortit, este hotărât* etc.;
  b. ***Verbe personale devenite impersonale*** prin adăugarea unei forme neaccentuate a pronumelui personal: *(îmi, îţi, îi, ne, vă, le) place, (îmi, îţi, îi, ne, vă, le) vine, (îmi, îţi, îi, ne, vă, le) ajunge, (îmi, îţi, îi, ne, vă, le) rămâne, (mă, te, îl/o, ne, vă, îi/le) tentează, (mă, te, îl/o, ne, vă, îi/le) preocupă, (mă, te, îl/o, ne, vă, îi/le) interesează* etc.;
  c. ***Expresii verbale impersonale***: *este bine, este rău, este uşor, este greu, este adevărat, este lesne, este de mirare, este de înţeles, pare imposibil, pare cu neputinţă, pare de necrezut* etc. Expresiile verbale impersonale au funcţie sintactică de predicat nominal.

II. B.

Consecinţele încălzirii globale

Încălzirea globală este un fenomen care se manifestă din ce în ce mai intens, fiind cauzată de numeroşi factori, printre care se numără şi creşterea concentraţiei de CO_2 în atmosferă, dezvoltarea industrială şi defrişările masive ale pădurilor.

În opinia mea, încălzirea globală poate avea consecinţe deosebit de grave. ***În primul rând***, acest fenomen are ca urmare topirea gheţarilor care determină creşterea

nivelului mărilor şi al oceanelor, precum şi formarea unor lacuri, toate putând inunda aşezările învecinate şi distruge echilibrul ecologic.

În al doilea rând, este afectată grav sănătatea oamenilor, prin rarefierea ozonului din atmosferă şi prin creşterea indicelui de disconfort termic. Totodată, perioadele de secetă îndelungată determină diminuarea producţiei agricole cu efecte imediate asupra bunăstării populaţiei şi instaurarea sărăciei, a foametei şi a subnutriţiei în foarte multe zone ale lumii.

Din cauza acestor consecinţe grave, **consider** că este necesară luarea unor măsuri ferme şi concrete în vederea diminuării încălzirii globale, întrucât cele de până acum nu şi-au dovedit eficienţa.

Testul 6

I. A.

1. Sinonimele: *codru* = pădure; *pară* = flacără, vâlvătaie, dogoare; *suind* = urcând.

2. Caratima din *dacă-l* marchează rostirea într-o silabă a sfârşitului unui cuvânt şi a unui cuvânt întreg, cu elidarea vocalei *î*. Totodată, dispare o silabă şi se evită hiatul *ă-î*. Din punct de vedere morfologic, se alătură două părţi de vorbire diferite, iar prozodic ajută la menţinerea măsurii şi a ritmului.

3. Textul dat aparţine genului liric.

4. Mărci ale eului liric sunt: *mi-, mă, să văd, să strâng*.

5. Eul liric, în ipostaza haiducului, doreşte să asiste la fenomene meteorologice specifice primăverii: tunete, fulgere, încolţirea ierbii, animaţia din câmpuri şi bucuria copiilor.

6. Prin versurile date autorul anonim îşi exprimă bucuria provocată de sosirea primăverii, denumită metaforic „muma noastră". Este momentul când gheaţa de pe geamuri dispare şi zăpada se topeşte, natura se trezeşte la viaţă, iar haiducii pot să ia drumul codrului.

B.

1. Argumentarea faptului că textul dat aparţine unei doine populare

Doina este creaţia literară lirică orală, specifică poporului nostru, în care este exprimată o diversitate de sentimente (de dragoste, de dor, de jale, de ură, de revoltă, de tristeţe, de înstrăinare, de regret etc.), deosebit de puternice, textul ei fiind însoţit de o melodie jalnică, tărăgănată. În funcţie de conţinutul lor şi de sentimentul dominant exprimat, doinele pot fi: de dor, de jale, de haiducie, sociale, de înstrăinare, de cătănie sau de păstorie.

Pornind de la această definiţie, **consider** că textul dat **se încadrează**, prin elementele sale de conţinut şi de formă, **doinei populare**. ***În primul rând***, se observă că acesta nu are un autor cunoscut, nefiind precizat lângă titlu, iar nota lui dominantă este lirismul,

întrucât autorul anonim își exprimă direct sentimentele de bucurie, de satisfacție pentru sosirea primăverii, ceea ce îi oferă posibilitatea de a lua drumul codrului. De aici, se deduce caracterul liric al creației date, dar și posibilitatea încadrării ei la doina de haiducie, deoarece apare și dorința arzătoare a eului liric de a reveni în mijlocul naturii.

În al doilea rând, lirismul textului este dovedit de ***prezența eului liric***, marcată prin formele pronominale și verbale de persoana I: *mi, să văd, să strâng, mă, să aud, să văd* etc., iar ***intensitatea sentimentelor exprimate*** este evidențiată prin substantivele *dor* și *sete*, precedate de adverbul de mod cantitativ *mult*, lirismul fiind sporit atât prin folosirea unor diminutive ca *ierbulița, copilași*, cât și prin prezența secvențelor descriptive. La acestea se adaugă folosirea în cadrul descrierii literare a unor procedee artistice, cum sunt metafora „primăvara, muma noastră" și personificarea „primăvara... suflă bruma", care accentuează valoarea expresivă a discursului liric.

Așadar, prin caracterul lui liric, prin intensitatea sentimentelor exprimate și prin ipostaza de haiduc a eului liric, acest text se încadrează speciei literare a doinei populare de haiducie, în care apare și motivul legăturii omului cu natura, specific creației noastre populare.

2. Semnificația titlului textului dat

Titlul operei literare constituie punctul de plecare în receptarea acesteia și este totodată o punte de legătură între scriitor și cititor în transmiterea mesajului său, un prim element de contact între aceștia. Titlul este constituit dintr-un cuvânt, o sintagmă sau un enunț, indicând rezumativ sau sugestiv tema și subiectul operei literare respective.

După cum se observă, titlul *Doina oltenească* este alcătuit dintr-o structură nominală prin care se precizează specia literară căreia îi aparține textul și un indice spațial denumind zona folclorică din care a fost culeasă creația.

În astfel de situații, în cazul unei doine populare, când titlul se referă doar la specia literară respectivă și la originea ei, se consideră ca titlu, conform tradiției, primul vers al textului: *Mult mi-e dor și mult mi-e sete.*

De data aceasta, ***titlul stabilit astfel, sintetizează, în primul rând, universul afectiv*** al eului liric, și anume dorința lui arzătoare de a reveni în codru odată cu sosirea primăverii. Eul liric, în ipostaza de haiduc, dorește mai întâi cu ardoare sosirea primăverii („Să văd frunza-n codrul verde"; „Să văd iar verzind în cale"; „Să-mi aud cerul tunând"; „Să văd norii fulgerând" etc.), ceea ce i-ar oferi apoi posibilitatea să se înapoieze în codru („Să mai strâng vreo șapte cete!"; „Să mă las iar în cea vale."). Cu acest prilej, el face elogiul vieții haiducești și detaliază specificul acesteia.

În al doilea rând, relația titlului cu conținutul se manifestă și prin veritabilul pastel al sosirii primăverii, prin care se evidențiază comunitatea om – natură, motiv folcloric des întâlnit în creația noastră populară. De fapt, această parte descriptivă are o legătură directă cu dorința haiducului de a sosi primăvara, pentru ca el să poată reveni în codru.

În felul acesta se observă că semnificația titlului, care se referă în esență la dorința haiducului, se poate raporta atât la conținutul doinei, la universul afectiv al eului liric, cât și la forma ei.

3. Mesajul textului dat

Reprezentând o situaţie de comunicare, orice operă literară conţine **un mesaj**, acesta fiind constituit din totalitatea gândurilor, ideilor, convingerilor, atitudinilor şi sentimentelor scriitorului, pe care le transmite cititorului cu scopul de a-l face părtaş la propriile trăiri.

În cazul unei opere lirice, **mesajul** este transmis în mod direct, subiectiv, prin intermediul eului liric, autorul folosind în acest scop limbajul artistic realizat cu ajutorul unor figuri de stil, iar ca mod de expunere predominant, descrierea.

În cazul acestei doine populare, **consider** că autorul anonim şi-a propus să transmită prin intermediul eului liric, ***în primul rând***, starea de spirit a haiducului şi dorinţa arzătoare a acestuia de a reveni în codru odată cu sosirea primăverii, idee exprimată încă de la început şi accentuată în continuare. Prin această dorinţă, autorul anonim reliefează şi comuniunea dintre om şi natură, cu toate implicaţiile ei afective, motiv specific creaţiei noastre literare.

În al doilea rând, autorul, identificându-se cu eul liric aflat în ipostaza haiducului, face elogiul vieţii haiduceşti şi detaliază specificul acesteia: *Frunza-n codru cât se ţine / Toţi voinicii trăiesc bine, / Iară frunza dacă-l lasă / Toţi voinicii merg pe-acasă / Şi la para focului / Zac de dorul codrului!* Astfel, speră ca admiraţia, speranţa şi bucuria lui să ajungă şi la sufletul ascultătorului.

Pentru a transmite toate aceste idei şi sentimente prin mesajul său, ***autorul apelează la descriere***, în cadrul căreia sunt folosite unele procedee artistice: metafora „primăvara, muma noastră", personificarea „primăvara... suflă bruma", verbele la conjunctiv cu valoare de optativ şi unele diminutive ca „ierbuliţa", „copilaşi", care sporesc valoarea expresivă a discursului liric.

De remarcat este şi faptul că autorul anonim reuşeşte să transmită direct şi convingător mesajul său prin intermediul eului liric cu care se identifică, făcând elogiul haiduciei şi dând glas dorinţei de a se bucura de venirea primăverii.

II. A.

1. – Autorul textului este Mihail Cociu, iar textul se intitulează *În loc de prefaţă*.
– Autorul se referă la lup, la câine şi la pisică.

2. Autorul face referire la o serie de scriitori străini şi români ca: Jack London, Rudyard Kipling, I.L. Caragiale, Charles Perrault şi Mihai Eminescu.

3. Felul, modul şi timpurile verbelor din secvenţa dată: *a preveni* – verb predicativ, modul infinitiv, timpul prezent; *aşteaptă* – verb predicativ, modul indicativ, timpul prezent.

Observaţii:

Verbele se clasifică după mai multe criterii:

I. *după înţeles şi predicativitate:*

1) ***verbe predicative*** (au înţeles de sine stătător şi pot forma singure predicat verbal când sunt la un mod predicativ (personal);

– sunt predicative majoritatea verbelor din limba română: *a merge, a sta, a alerga, a învăța* etc.;

2) ***verbe nepredicative*** (nu au înțeles de sine stătător și nu pot forma singure predicat verbal);

– verbele nepredicative sunt de două feluri:

a) auxiliare – ajută la formarea unor moduri și timpuri compuse (indicativ perfect compus, indicativ viitor și viitor anterior, conjunctiv perfect, condițional-optativ prezent și perfect, infinitiv perfect) și a tuturor formelor diatezei pasive (*este chemat, a fost apreciat* etc.): *a fi, a avea* și *a vrea*;

b) copulative – intră în alcătuirea unui predicat nominal când se află la un mod predicativ (personal) sau a altor părți de propoziție când se află la un mod nepredicativ (nepersonal): *a fi, a deveni, a ieși, a se face, a ajunge, a părea, a rămâne, a însemnat, a se naște, a se numi, a se chema*;

II. *în funcție de persoană:*

1) ***verbe personale*** (când au forme pentru toate persoanele): *a scrie* (*eu scriu, tu scrii* etc.), *a merge* (*eu merg, tu mergi* etc.);

2) ***verbe impersonale*** ca înțeles și unipersonale ca formă (acțiunea nu poate fi atribuită unei persoane și au formă numai la persoana a III-a singular):

a) impersonale fără subiect, când se referă la fenomene atmosferice: *tună, fulgeră, plouă, ninge* etc.;

b) impersonale cu subiect nonpersonal sau urmate de o subordonată subiectivă: a *trebui, a urma, a se întâmpla, a se cuveni, a se cădea, a se părea, a-(i) fi sortit, a-(fi) scris* etc.;

3) ***verbe unipersonale*** – acțiunea lor poate fi atribuită unor ființe necuvântătoare și au forme numai la persoana a III-a, atât singular, cât și plural: *latră, cotcodăcește, miaună* etc.

III. *după tranzitivitate:*

1) ***verbe tranzitive*** (au sau pot avea complement direct): *a zice (ceva), a spune (ceva), a scrie (ceva)* etc.;

– unele verbe sunt dublu tranzitive: *a întreba (ceva, pe cineva), a ruga (ceva, pe cineva)* etc.;

2) ***verbe intranzitive*** (nu au sau nu pot avea complement direct);

– sunt intranzitive următoarele categorii de verbe:

a) verbele copulative;

b) verbele impersonale;

c) verbele de mișcare și cele care exprimă starea;

d) verbele la diateza pasivă;

e) verbele la diateza reflexivă (majoritatea).

Felul verbelor predicative și nepredicative, personale și impersonale nu trebuie confundate cu felul **modurilor verbelor** care se împart și ele în *personale (predicative)* și *nepersonale (nepredicative)*, după cum urmează:

I. *moduri personale (predicative):*

– verbele la aceste moduri își schimbă forma după persoană;

– verbele la aceste moduri au funcție sintactică de predicat verbal, când sunt verbe predicative sau intră în alcătuirea predicatului nominal când sunt verbe predicative;

1) *modul indicativ* (arată o acțiune sigură, reală, adevărată);

– are toate timpurile:

a) prezent (acțiunea se petrece în momentul vorbirii): *scriu, citesc, merg* etc.;

b) imperfect (arată o acțiune trecută, dar neterminată): *scriam, citeam, mergeam* etc.;

c) perfect simplu (arată o acțiune trecută, terminată de curând și de scurtă durată): *scrisei, citii, mersei* etc.;

d) perfect compus (arată o acțiune trecută, terminată mai de mult, fără a se preciza când): *am scris, au citit, ați mers* etc.;

e) mai-mult-ca-perfect (arată o acțiune trecută, terminată mai de mult, înaintea altei acțiuni trecute): *scrisesem, citiserăți, merseserăm* etc.;

f) viitor (arată o acțiune care se va petrece după momentul vorbirii): *va scrie, vom citi, veți merge* etc.;

g) viitor anterior (arată o acțiune viitoare care se va petrece înaintea altei acțiuni viitoare): *voi fi scris, vor fi citit, veți fi ajuns* etc.

2) *modul conjunctiv* (arată o acțiune posibilă, realizabilă);

– are două timpuri:

a) prezent: să scriu, să citiți, să mergem etc.;

b) perfect: să fi scris, să fi citit, să fi mers etc.

3) *modul condițional-optativ* (exprimă o dorință a cărei realizare depinde de o condiție);

– are două timpuri:

a) prezent: aș scrie, aș citi, aș merge etc.;

b) perfect: aș fi scris, aș fi citit, aș fi mers etc.

4) *modul imperativ* (exprimă un ordin, o poruncă, un îndemn etc.);

– are numai timpul prezent și numai persoana a II-a singular și plural, atât formă afirmativă, cât și negativă:

scrie (tu)!	*nu scrie (tu)!*	*citește (tu)!*	*nu citi (tu)!*	*mergi (tu)!*	*nu merge (tu)!*
scrieți (voi)!	*nu scrieți (voi)!*	*citiți (voi)!*	*nu citiți (voi)!*	*mergeți (voi)!*	*nu mergeți (voi)!*

II. *moduri nepersonale (nepredicative):*

– verbele la aceste moduri nu își schimbă forma după persoană;

– verbele la aceste moduri nu au funcție sintactică de predicat, ci de subiect, nume predicativ, atribut verbal și complemente de diferite feluri;

1) *modul infinitiv* (arată numele acțiunii);

– este singurul mod nepersonal (nepredicativ) care are timpuri:

a) prezent: a scrie, a citi, a merge etc.;

b) perfect: a fi scris, a fi citit, a fi mers etc.;
– are și două forme:
a) formă scurtă: a scrie, a citi, a merge etc.;
b) formă lungă: scriere, citire, mergere etc.

2) ***modul gerunziu*** (arată împrejurarea în care se petrece o altă acțiune cu care se desfășoară simultan): *scriind, citind, mergând* etc.;

3) ***modul participiu*** (arată o acțiune suferită de un obiect și are de obicei valoare adjectivală):

scris, scrisă *citit, citită* *mers, mearsă*
scriși, scrise *citiți, citite* *merși, merse*

4) ***modul supin*** (arată scopul sau destinația acțiunii):
de (pentru, la, după) scris *de (pentru, la, după) citit* *de (pentru, la, după) mers*

Un verb rămâne așa cum este – ***predicativ*** sau ***nepredicativ*** (copulativ ori auxiliar) – indiferent la ce fel de mod se află.

4. *această* – atribut adjectival exprimat prin adjectiv pronominal demonstrativ de apropiere; *carte* – complement direct exprimat prin substantiv comun; *ei* – atribut pronominal genitival exprimat prin pronume personal; *sunt evocate* – predicat verbal exprimat prin verb predicativ la diateza pasivă.

5. Felul propozițiilor subordonate: *dacă își asumă rolul de a preveni cinstit cititorul* – subordonată circumstanțială condițională; *asupra celor ce-l așteaptă* – subordonată completivă indirectă.

prop. subord. concesivă ***prop. principală***
6. Construirea frazei: Să-l amenințí,[1]/ și tot nu recunoaște [2]/.

Observație:

• Pentru a construi o frază care să conțină o concesivă, trebuie să avem în regentă ca element corelativ *(și) tot, (și) totuși*, iar conjuncția subordonatoare *să* trebuie să se poată înlocui cu conjuncția *deși* sau cu locuțiunile conjuncționale *cu toate că, chiar dacă, măcar că* etc., specifice subordonatei concesive.

B.

În magazin

Este, într-adevăr, fascinant să pătrunzi într-un magazin pentru animale, într-un Maxi Pet, unde am ajuns îndemnat de pasiunea mea pentru acestea.

La intrare se afla un sector cu hrană și accesorii pentru animale, iar apoi am trecut, pe rând, pe la sectorul de păsări, unde canari și papagali de diverse mărimi și culori priveau curioși din coliviile lor, și pe la sectorul rozătoarelor.

Am poposit apoi la reptile, iar foarte aproape de ele am pătruns la sectorul de pisici. Aici erau expuse pisici persane, birmaneze, norvegiene de pădure și pisice albastre de Rusia. Privirea mi-a fost atrasă de o pisică mai mare, de culoare gri închis, cu o blană bogată, iar la urechi avea niște smocuri de păr asemenea râșilor. Deși impunătoare prin

talie, am aflat de la personalul din magazin că este un exemplar tânăr, deosebit de jucăuş, de energic şi de afectuos, aparţinând rasei *Maine Coon*.

Timpul trecuse pe nesimţite şi, apropiindu-se ora închiderii, m-am despărţit cu regret de acest univers uimitor prin frumuseţea şi prin diversitatea lui.

Testul 7

I. A.

1. Cuvânt derivat: *sunătoare, dumbrăvioara, înflorească, mititel*; cuvânt compus: *miazăzi, primăverii*; cuvânt format prin conversiune: *galben* (adverb provenit din adjectiv).

2. Virgula desparte de restul enunţului o structură formată dintr-o interjecţie de adresare şi un substantiv în cazul vocativ.

Observații:

Virgula, ca semn de punctuaţie, are mai multe explicaţii:

a. ***Morfologice***, referitoare la:
- cazul vocativ al substantivelor şi al pronumelor;
- interjecţii;
- absenţa unui verb (copulativ sau predicativ).

b. ***Sintactice în propoziţie***, referitoare la:
- apoziţii;
- cuvintele incidente;
- părţile de propoziţie de acelaşi fel coordonate prin juxtapunere sau prin anumite conjuncţii;
- părţile de propoziţie şi termenii lor regenţi, în funcţie de topica şi importanţa lor în comunicare.

c. ***Sintactice în frază***, referitoare la:
- propoziţiile incidente;
- propoziţiile de acelaşi fel coordonate prin juxtapunere sau prin anumite conjuncţii;
- propoziţiile atributive izolate şi apozitive;
- propoziţiile subordonate intercalate;
- propoziţiile subordonate şi regentele lor, în funcţie de topica şi importanţa lor în comunicare.

3. În primele două alineate este folosită descrierea.

4. O primă trăsătură specifică genului epic este prezenţa pesonajelor, la care se adaugă existenţa naratorului care relatează întâmplările.

5. Niculăeş este supărat pentru că, în primăvară, i-au murit mai multe oi şi i-au rămas numai şase.

6. Fragmentul dat pune în evidență compasiunea naratorului față de Niculăeș, care-l impresionase prin suferințele sale. El ar fi vrut să-și manifeste afecțiunea pentru copil, dar își dă seama că mângâierea lui ar fi nesemnificativă față de necazurile băiețelului.

I. B.

1. Rezumatul textului dat

Într-o zi de primăvară, Niculăeș, băiatul cel mai mic al lui Dumitru Onișor, ieșise cu oile la păscut și le îndemna spre crâng. Personajul narator discută cu copilul, interesându-se ce mai face și dacă munca pe care el o desfășoară nu i se pare grea.

Din discuția lor, naratorul află că băiatul era necăjit din cauză că îi muriseră multe dintre oi, rămânându-i doar șase. Copilul se destăinuia cu seriozitate și durere, ca un matur, citindu-i-se în glas suferința și de aceea interlocutorului i se pare nepotrivit gestul de a-l mângâia.

2. Semnificația titlului textului dat

Titlul unei opere literare constituie punctul de plecare în receptarea acesteia și este totodată o punte de legătură între scriitor și cititor, un prim element de contact între aceștia. Titlul poate fi constituit dintr-un cuvânt, o sintagmă sau un enunț, indicând rezumativ sau sugestiv tema și subiectul operei literare respective, creându-i cititorului un anumit orizont de așteptare.

În ceea ce privește **titlul textului dat**, acesta ***este alcătuit*** din substantivul *om*, articulat nehotărât, și adjectivul *năcăjit*, folosite cu sens propriu, deși omul la care se referă scriitorul nu este un matur, ci doar un copil. În felul acesta, substantivul *om* devine simbolul copilului confruntat cu dificultățile majore ale vieții de la o vârstă foarte fragedă, al copilului lipsit de bucuriile copilăriei, așa cum este Niculăeș.

În opinia mea, legătura titlului cu textul se manifestă, ***în primul rând***, prin faptul că scriitorul insistă asupra imaginii acestui „om năcăjit", care nu este de fapt decât „un copilaș palid și mărunțel ce târa pe pământul ravăn niște ciubote grele ale unui frate mai mare." De fapt, întregul text îl are în centru pe Niculăeș, *omul năcăjit*, ale cărui însușiri sunt exprimate direct prin precizările naratorului sau se desprind din felul său de a vorbi.

În al doilea rând, adjectivul „năcăjit" își justifică prezența în titlu prin faptul că din discuția celor două personaje aflăm despre necazurile băiatului, necazuri care depășesc puterile unui copil, iar el se simte din ce în ce mai neputincios în fața unor astfel de supărări.

După cum se observă, conținutul textului are legătură cu fiecare dintre termenii titlului, scriitorul aducând în prim-plan imaginea acestui „om năcăjit", de fapt un copil urgisit de soartă, care încearcă să reziste loviturilor vieții.

3. Argumentarea faptului că textul dat aparţine unei opere epice

Opera epică este creaţia literară în care gândurile, ideile şi sentimentele sunt exprimate indirect, prin intermediul acţiunii şi al personajelor, folosindu-se ca mod de expunere predominant naraţiunea. Totodată, personajele şi acţiunea sunt plasate într-un anumit cadru spaţio-temporal, iar întâmplările sunt relatate de către un narator.

În opinia mea, aceste trăsături specifice operei epice sunt prezente şi în textul dat. Astfel, ***în primul rând***, autorul îşi exprimă indirect compasiunea faţă de Niculăeş, prin intermediul acţiunii, şi de aceea prezintă, cu ajutorul naraţiunii, întâlnirea personajului narator cu Niculăeş, de la care află despre necazurile sale. Naraţiunii i se adaugă descrierea şi dialogul, întrucât autorul prezintă deopotrivă imaginea protagonistului, a acestui copil sărac şi urgisit de soartă, şi discuţia personajului narator cu acesta, modalitate prin care este evidenţiată bogăţia sufletească a copilului.

În al doilea rând, sunt prezente şi personajele: protagonistul şi naratorul, ultimul relatând şi întâmplările, motiv pentru care naraţiunea se realizează la persoana întâi. Totodată, autorul îi realizează lui Niculăeş un sugestiv portret fizic şi moral, apelând atât la caracterizarea directă, cât şi la cea indirectă, la naraţiune, dialog şi descriere.

În al treilea rând, acţiunea şi personajele sunt plasate într-un anumit cadru spaţio-temporal, acţiunea petrecându-se într-o primăvară, în dumbrăvioara de la marginea satului, la malul Siretului, când Niculăeş ieşise cu oile la păscut.

După cum se observă, în textul dat se întâlnesc trăsăturile unei opere epice, începând cu exprimarea indirectă a sentimentelor şi terminând cu prezenţa cadrului spaţio-temporal în care se desfăşoară acţiunea şi sunt plasate personajele.

4. Mesajul textului dat

Mesajul unei opere literare este constituit din totalitatea gândurilor, ideilor şi sentimentelor scriitorului pe care acesta le transmite cititorului cu scopul de a-l face părtaş la propriile idei şi trăiri.

În cazul unei opere epice mesajul este transmis indirect, prin intermediul acţiunii şi al personajelor, al relaţiilor dintre acestea, autorul folosind în acest scop, ca mod de expunere predominant, naraţiunea.

Consider că în textul dat autorul şi-a propus să aducă în prim-plan imaginea lui Niculăeş şi să transmită cititorului compasiunea sa pentru acesta, un copil lipsit de bucuriile copilăriei, faţă de care manifestă totodată o afecţiune şi o înţelegere profunde, impresionat fiind de suferinţele acestui „om năcăjit".

Toate sentimentele şi atitudinile se desprind, ***în primul rând***, din relatarea faptelor şi din discuţia cu Niculăeş, când autorul remarcă faptul că „năcazul lui era adânc şi serios" şi de aceea „zâmbetul meu pieri pe dată". Naratorul i se adresează cu blândeţe, cu multă căldură şi îi înţelege suferinţa, ar vrea să-l consoleze şi să-l încurajeze, dar îşi dă seama că nimic n-ar putea să-i aline suferinţele determinate de pierderea mioarelor, afară de alte necazuri care i-au marcat copilăria.

În al doilea rând, mesajul autorului, sentimentele şi atitudinea lui sunt transmise şi prin portretul făcut lui Niculăeş, în care însuşirile fizice şi cele morale sunt creionate cu multă gingăşie, apelând la numeroase diminutive cum sunt „mititel", „mărunţel", „copilaş", „pălărioară", „toiegel" etc. Aceeaşi gingăşie este prezentă şi în modul de adresare către copil: „măi flăcăule", „bre Niculăeş", formule care exteriorizează întreaga afecţiune a naratorului.

După cum se poate observa, prin toate aceste aspecte de conţinut şi de formă autorul îi transmit cititorului întreaga sa compasiune faţă de Niculăeş, un „flăcău" „numai de-o şchioapă", care abia „intrase în a opta primăvară a vieţii lui", dorind să-l facă pe cititor solidar cu suferinţa acestui copil, cu suferinţa umană în general.

5. Caracterizarea personajului

Personajele literare fac parte din structura unei opere epice sau dramatice, participă la acţiune şi sunt purtătoarele mesajului scriitorului, realizând între ele numeroase relaţii. În funcţie de rolul lor şi de importanţa pe care o au în cadrul acţiunii, acestea pot fi principale, secundare sau episodice.

În ceea ce priveşte textul-suport, **personajul principal** este Niculăeş, un copilaş de opt anişori, identificat prin titlu cu *Un om năcăjit*, deoarece el avea numeroase necazuri mari şi serioase. Autorul îi realizează acestuia ***un portret fizic şi moral complex***, ale cărui trăsături sunt evidenţiate ***atât direct, cât şi indirect***.

Astfel, ***mai întâi***, autorul îi prezintă **direct**, prin descriere, trăsăturile fizice, făcând referire şi la vestimentaţie: „era un copilaş palid şi mărunţel şi târa pe pământul ravăn nişte ciubote grele ale unui frate mai mare", avea „ochi trişti, învăluiţi ca-ntr-o umbră cenuşie", iar pe cap purta „pălărioara veche pleoştită ca o ciupercă." Deşi „flăcăul" „era numai de-o şchioapă, deşi intrase în a opta primăvară a vieţii lui, năcazul lui era adânc şi serios".

Apoi, autorul face referire la comportamentul personajului, iar prin felul lui de a vorbi autorul scoate în evidenţă numeroase însuşiri morale: politeţea şi suferinţa („Îmi dădu bună-ziua c-un glas moale în care parcă suna o suferinţă timpurie"), seriozitatea şi durerea („răspunse el serios, cu glasu-i subţirel şi peltic"; „vorbea cu seriozitate şi cu durere").

Autorul **rămâne impresionat** de acest copil lipsit de bucuriile copilăriei, maturizat înainte de vreme şi de aceea îşi exprimă compasiunea faţă de soarta lui, dar şi admiraţia faţă de tăria cu care acesta îndură loviturile vieţii.

II. A.

1. Articolul se intitulează *Ziua copiilor fără copilărie.*

„Ziua Internaţională a Copiilor Străzii" are loc, în fiecare an, la data de 21 martie.

2. Copiii străzii pot fi întâlniţi prin parcuri, prin dosul căminelor studenţeşti, prin zona Gării de Nord sau pe terasele localurilor din zona centrală a oraşului.

3. Felul, modul şi timpul verbelor din secvenţa dată: *îndemnând* – verb predicativ, modul gerunziu, nu are timp; *dă* – verb predicativ, modul imperativ, timpul prezent (singurul timp pe care îl are).

Observație:

• Vezi observaţiile de la **Testul 6.**

4. *diferită* – nume predicativ exprimat prin adjectiv propriu-zis; *de înțelesul* – complement indirect exprimat prin substantiv comun; *pe care* – complement direct exprimat prin pronume relativ; *obișnuiți* – atribut adjectival exprimat prin adjectiv propriu-zis.

5. Propoziţiile principale: *periodic, sunt adunați de pe străzi* – are predicatul verbal *sunt adunați* (exprimat prin verb la diateza pasivă); *înregistrați* – are predicatul verbal *(sunt) înregistrați* (exprimat prin verb la diateza pasivă, cu verbul auxiliar subînţeles); *și...urcați în tren spre adresele de domiciliu* – are predicatul verbal *(sunt) urcați* (exprimat prin verb la diateza pasivă, cu verbul auxiliar subînţeles).

6. Construirea frazei:

prop. principală ***prop. subord. subiectivă***

Vine acolo 1/ (cine) dorește 2/.

prop. principală ***prop. subord. subiectivă***

Îi vine 1/ (să) demaște toate aceste fapte 2/.

Observație:

• În cazul primului exemplu, verbul *a veni* este personal şi, de aceea, subiectiva răspunde la întrebarea ***cine?***, iar în al doilea exemplu subiectiva răspunde la întrebarea ***ce?***, deoarece verbul *a veni* a devenit impersonal prin adăugarea formei neaccentuate a pronumelui personal *îi*.

B.

Copiii străzii

Prezenţa copiilor străzii a fost şi a rămas un fenomen social, manifestându-se atât în comunism, cât şi în prezent. În comunism, deşi fenomenul exista, el era mai puţin vizibil, iar muşamalizarea acestuia a dus la proliferarea cazurilor, al căror număr nu s-a putut descoperi decât după Revoluţia din Decembrie 1989.

După aceea, odată cu noua societate, fenomenul a deveni vizibil şi s-a observat chiar o înmulţire a cazurilor, ca urmare a înţelegerii greşite a libertăţii. **În opinia mea**, existenţa copiilor străzii nu poate fi negată, iar noi toţi, societatea civilă, presa şi oficialităţile, nu trebuie doar să semnalăm aceste cazuri, ci și să ne implicăm în rezolvarea lor.

Mai mult decât atât, **consider** că toţi aceşti factori trebuie să militeze, în primul rând, pentru prevenirea fenomenului, prin adoptarea unor măsuri concrete. Numai astfel fenomenul poate fi măcar diminuat, eliminarea lui fiind mai greu de realizat.

Testul 8

I. A.

1. Cuvintele derivate: *fată* – fetiță, fetișcană, fătucă, fătuță, fetică, fătoi, fetișoară; *zdreanță* – zdrențui, zdrențuire, zdrențuială, zdrențăros, zdrențuit, nezdrențuit.

2. Linia de dialog marchează începutul vorbirii directe a unui personaj care participă la convorbire. Cele două virgule izolează un substantiv propriu în cazul vocativ de restul comunicării. Semnul exclamării s-a folosit la sfârșitul unei fraze care are în alcătuire o propoziție imperativă exclamativă.

3. Figura de stil existentă în fragmentul dat este personificarea.

4. Prima trăsătură a basmului întâlnită în textul dat este prezența Ielelor ca personaje fabuloase. La această trăsătură se adaugă și existența palatului „cel strălucit" care ieșea din pământ (prezența unui obiect magic).

5. Florile îi aduc la cunoștință Liei că are să umble și să alerge foarte mult, pentru că ursitul ei e dus de pe lume de nouă ani.

6. Secvența dată face parte din expozițiunea basmului și începe cu formula introductivă tradițională *a fost ce-a fost... a fost odată*. În continuare sunt prezentate două personaje, Lia și mama sa, față de care autorul anonim își exprimă admirația, evidențiindu-le o parte dintre însușiri.

B.

1. Rezumatul textului dat

A existat cândva o văduvă săracă și ea avea o fată, Lia, care uimea prin frumusețea și hărnicia ei, fiind însă sortită să tot umble și să alerge, deoarece ursitul ei era dus după lume de nouă ani.

Deodată, Lia a fost cuprinsă de un dor nespus de ducă și a mers trei zile pe o potecă, ajungând la o colibă pustie și părăsită. Acolo a dat peste niște Iele care se prindeau în horă, dansau și îl implorau pe Limir-Împărat să se distreze cu ele. Limir apărea odată cu palatul său cel strălucit, în care se afla o masă întinsă și încărcată cu toate bunătățile.

Lia, ascunsă într-un dulap, a asistat uimită la distracția Ielelor cu Limir-Împărat, nevenindu-i să-și creadă ochilor.

2. Semnificația titlului textului dat

Titlul unei opere literare constituie punctul de plecare în receptarea acesteia și este totodată o punte de legătură între scriitor și cititor în transmiterea mesajului său. Titlul poate fi constituit dintr-un cuvânt, o sintagmă sau un enunț, indicând rezumativ sau sugestiv tema și subiectul operei literare respective sau făcând referire la unul sau mai multe dintre personajele operei.

În ceea ce privește titlul acestui basm, el face parte din ultima categorie, deoarece este alcătuit din numele personajului eponim, căruia i se adaugă și substantivul

ce-i evidenţiază poziţia în ierarhia socială, situaţie întâlnită foarte des în cazul basmelor populare sau culte: „Greuceanu”, „Aleodor-Împărat”, „Povestea lui Harap-Alb” de Ion Creangă etc.

De aceea, ***prima dovadă a legăturii titlului*** cu conţinutul basmului este prezenţa personajului titular ca actant, el participând la majoritatea acţiunilor, din momentul în care Lia, celălalt personaj, îl descoperă în coliba Ielelor. Totodată, el ocupă un loc privilegiat între personajele basmului atât ca poziţie socială, cât şi ca rol în desfăşurarea acţiunii.

În al doilea rând, semnificaţia titlului este justificată şi de interacţiunea personajului eponim cu celelalte personaje ale basmului, în speţă cu Ielele care îi doresc prezenţa pentru a se implica în acţiuni comune, participarea lui la acestea fiind mult mai semnificativă, mai consistentă decât a celorlalte personaje.

După cum se observă, legătura titlului cu basmul este foarte strânsă, manifestându-se mai ales la nivelul conţinutului, deoarece titlul este identic cu numele acestui personaj important, participant activ la acţiune.

3. Argumentarea faptului că textul dat aparţine unui basm popular

Basmul este o creaţie literară epică de întindere relativ mare, în care întâmplările reale se împletesc cu cele fantastice, fiind săvârşite şi de personaje cu puteri fabuloase, care reprezintă forţele binelui şi ale răului, din a căror confruntare ies învingătoare cele dintâi. De asemenea, în basm locul şi timpul acţiunii nu sunt clar precizate şi există personaje animaliere, obiecte şi cifre magice, precum şi o structură specifică manifestată prin anumite formule tipice.

Consider că textul dat conţine multe dintre trăsăturile basmului menţionate mai sus. Astfel, ***în primul rând***, se constată că întâmplările reale se împletesc cu cele fantastice. În acest sens, reale sunt întâmplările care pun în evidenţă hărnicia Liei, pe când tot ce se întâmplă în colibă şi în palatul lui Limir-Împărat aparţine imaginarului.

În al doilea rând, unele dintre personaje sunt înzestrate cu însuşiri ieşite din comun, aşa cum sunt Ielele, care se strecoară prin crăpăturile din pereţi şi chiar prin urechea acului, precum şi Limir-Împărat, care ieşea din pământ dimpreună cu palatul lui cel strălucit.

În al treilea rând, se poate constata şi prezenţa unui element de structură, aşa cum este formula introductivă tradiţională „A fost ce-a fost... a fost odată”, prin care se fixează un cadru temporal nedefinit, specific acestei creaţii populare.

În concluzie, între textul dat şi basm există numeroase similitudini atât în ceea ce priveşte conţinutul şi personajele, cât şi în privinţa structurii, ceea ce justifică încadrarea lui în specia literară respectivă.

4. Mesajul textului dat

Mesajul unei opere literare este constituit din totalitatea gândurilor, ideilor şi sentimentelor scriitorului pe care acesta le transmite cititorului cu scopul de a-l face părtaş la propriile idei şi trăiri.

În cazul unei opere epice, deci şi în cazul basmului, mesajul este transmis indirect, prin intermediul acţiunii şi al personajelor, al relaţiilor dintre acestea, autorul folosind, ca mod de expunere predominant, naraţiunea.

În opinia mea, autorul anonim şi-a propus să transmită cititorului ideea superiorităţii omului simplu, posesorul unor valori morale ca hărnicia, isteţimea, respectul pentru adevăr şi tenacitatea. Mesajul este transmis, ***în primul rând***, prin evidenţierea trăsăturilor Liei care este purtătoarea acestor valori, ea uimindu-i pe toţi prin hărnicie, prin pricepere şi prin implicare în unele acţiuni riscante.

În al doilea rând, mesajul este evidenţiat şi prin faptele acestui personaj, care-i pun în evidenţă calităţile deosebite. Astfel, Lia se strecoară în coliba părăsită, unde le descoperă pe Iele, precum şi pe Limir-Împărat şi unde asistă, în secret, la manifestările lor, reuşind să depăşeaşcă toate dificultăţile şi să-şi atingă scopul propus.

Totodată, mesajul ***este pus în evidenţă şi prin prezentarea relaţiei Liei cu celelalte personaje***, ea dovedindu-se superioară acestora prin seriozitate şi inteligenţă. Pentru a accentua însuşirile sale, autorul anonim remarcă legătura personajului cu elementele naturii, Lia fiind apreciată chiar de flori: „Bună eşti, frumoasă eşti, harnică eşti, dulce eşti la fire...”.

Aşadar, prin mesajul său autorul anonim susţine superioritatea omului simplu înzestrat cu însuşiri morale alese, atât fizice, cât şi morale, pe care şi le pune în evidenţă, mai ales, prin faptele sale.

5. Caracterizarea personajului

Personajele literare fac parte din structura unei opere epice sau dramatice, participă la acţiune şi sunt purtătoarele mesajului scriitorului, realizând între ele o diversitate de relaţii. În funcţie de rolul şi de importanţa lor, ele pot fi principale, secundare sau episodice, iar, în basm, după semnificaţia lor morală, sunt pozitive sau negative.

Unul dintre personajele textului dat asupra căruia autorul se opreşte mai insistent este **Lia**, deşi personajul eponim este Limir-Împărat. Lia este un personaj individual care reprezintă forţele binelui şi întruchipează însuşirile alese ale omului simplu, purtător al unor valori morale deosebite.

Autorul îi realizează Liei **un portret fizic şi moral**, apelând atât la caracterizarea directă, cât şi la cea indirectă. ***În primul rând***, în mod direct, prin descriere, autorul anonim precizează că „Lia [...] se făcuse harnică de creşteau flori pe unde-i călca piciorul şi da muguri lemnul uscat când ea punea mâna pe el.” Tot direct, însuşirile fetei sunt evidenţiate şi de florile răsărite pe urmele paşilor ei: „Bună eşti, frumoasă eşti, harnică eşti, dulce eşti la fire”.

În al doilea rând, unele însuşiri morale sunt evidenţiate indirect prin faptele, prin atitudinea şi prin modul de adresare a personajului. Astfel sunt reliefate priceperea, inteligenţa, implicarea şi tenacitatea ei, atât în acţiunile obişnuite, cât şi în acţiunile riscante, din coliba Ielelor. În relaţia cu celelalte personaje îşi dovedeşte superioritatea morală, antiteza cu Ielele fiind concludentă în acest sens.

După cum se observă, autorul anonim îi realizează Liei un sugestiv portret fizic și moral, apelând nu numai la caracterizarea directă, ci și la cea indirectă. El manifestă pentru acest personaj simpatie și admirație, determinate de frumusețea ei fizică și morală, care o aureolează și-i marchează superioritatea.

II. A.

1. Muzeul Național al Satului a fost înființat de către Dimitrie Gusti.
Muzeul se întinde pe o suprafață de 30 de hectare.

2. La muzeu sunt prezente locuințe specifice din Straja, Jurilovca, Chiojdu și Drăghiceni.

3. Valoarea morfologică și cazul cuvintelor date: *fiecărei* – adjectiv pronominal nehotărât, cazul genitiv; *case* – substantiv comun, cazul genitiv.

Observație:

- În structura *prepoziție/locuțiune prepozițională + adjectiv propriu-zis/adjectiv pronominal/numeral cu valoare adjectivală + substantiv*, prepoziția/locuțiunea prepozițională se ia cu substantivul: ***în jurul ... case(i)***.

4. *din Muntenia* – atribut substantival prepozițional exprimat prin substantiv propriu; *este ilustrată* – predicat verbal exprimat prin verb predicativ la diateza pasivă; *de ... gospodărie* – complement de agent exprimat prin substantiv comun; *frumoasa* – atribut adjectival exprimat prin adjectiv propriu-zis.

5. Propoziția subordonată: *care reprezintă locuințe arhaice* – subordonată atributivă.

6. Construirea frazei:

prop. principală ***prop. subord. subiectivă***

Ajunge la timp [1]/ (cine) se grăbește [2]/.

prop. principală ***prop. subord. subiectivă***

Îi ajunge [1]/ (cât) a învățat [2]/.

Observații:

- În prima frază, subiectiva răspunde la întrebarea ***cine?***, iar verbul *a ajunge* este predicativ și personal.
- În a doua frază, subiectiva răspunde la întrebarea ***ce?***, iar verbul *a ajunge* este predicativ și impersonal datorită adăugării formei neaccentuate a pronumelui personal *îi*, dar el poate fi impersonal și fără adăugarea pronumelui, cu condiția să aibă sensul de ***este suficient, este de ajuns***.
- Verbul *a ajunge* poate fi și copulativ, când se substituie prin verbul *a deveni*. În această situație este urmat de o subordonată predicativă: El *a ajuns* [1]/ (ce) și-a dorit [2]/.

II. B.

La muzeu

O zi minunată de aprilie, o zi din săptămâna „Școala Altfel!”. Încă de dimineață, ne adunaserăm în fața școlii și îndată a sosit și autocarul cu care urma să ne deplasăm la București, într-o excursie.

Pe traseu, timpul a trecut repede, cu cântece, cu recitări şi cu snoave. La Muzeul de Istorie, ghidul ne-a luat în primire şi astfel călătoria prin istorie a început.

Mai întâi, am pătruns în sala în care exponatele aminteau de vechea Dacie, de cuceritorii romani şi de cetăţile din acea perioadă. O nouă sală, o nouă perioadă – cea feudală –, cu marii voievozi români – Vlad Ţepeş, Mihai Viteazul, Ştefan cel Mare, Mircea cel Bătrân şi cu multe alte figuri legendare.

Vizitarea muzeului a continuat, aflând lucruri extrordinare din perioada paşoptistă şi cea interbelică, din perioada comunistă şi chiar din perioada actuală a istoriei noastre.

La sfârşitul vizitei i-am mulţumit ghidului şi ne-am continuat drumul prin Capitală, întrucât mai aveam multe obiective de vizitat.

Testul 9

I. A.

1. Procedeul de formare a cuvintelor: *greu* – format prin conversiune (adverb provenit din adjectiv); *stiglețel* – format prin derivare cu sufix; *niciodată* – format prin compunere prin contopire (unire, sudare, sudură sau alipire).

2. Cele două puncte din secvenţa dată s-au folosit după verbul de declaraţie *zicând* şi înaintea vorbirii directe.

3. Cele două personaje sunt prezentate prin intermediul personificării.

4. Textul este structurat în povestirea alegorică şi morală.

5. Ideea principală: Ciocârlanul ironizează situaţia sticletelui, crezând însă despre sine că este foarte curajos.

6. Cele trei versuri reprezintă morala fabulei şi fac referire la proverbul „După faptă, şi răsplată". Totodată, pornind de la povestirea alegorică în care sunt implicaţi sticletele şi ciocârlanul, autorul adresează cititorului şi îndemnul de a nu ironiza o situaţie delicată în care se află altcineva.

B.

1. Rezumatul textului dat

Sticletele se prinsese în laţ şi, temându-se de moarte, se zbătea deznădăjduit. Aflându-se prin apropiere şi observând situaţia în care se găsea sticletele, ciocârlanul îşi exprimă nedumerirea, considerându-l pe acesta un nătărău, din moment ce se prinsese în laţ în timpul zilei, când putea să evite o astfel de situaţie neplăcută.

Lăudându-şi curajul şi învârtindu-se pe lângă sticlete, ciocârlanul se prinde şi el în laţ. Aceasta este răsplata pe care o primeşte ca urmare a atitudinii sale trufaşe faţă de sticlete, ceea ce dovedeşte faptul că nu este bine niciodată să râzi de ceilalţi.

2. Semnificaţia titlului textului dat

Titlul unei opere literare constituie punctul de plecare în receptarea acesteia şi este totodată o punte de legătură între scriitor şi cititor în transmiterea mesajului său,

un prim element de contact dintre aceştia. Titlul poate fi constituit dintr-un cuvânt, o sintagmă sau un enunţ, indicând rezumativ sau sugestiv tema şi subiectul operei literare respective. În cazul fabulelor, titlul este constituit, cel mai adesea, din două substantive care reprezintă numele personajelor, aflate, de obicei, în opoziţie (*Câinele și cățelul, Toporul și pădurea* de Grigore Alexandrescu, *Bivolul și coțofana* de George Topîrceanu etc.), sau dintr-un substantiv şi un adjectiv care denumeşte trăsătura dominantă a personajului (*Vulpea liberală, Lupul moralist* de Grigore Alexandrescu etc.).

În situaţia de faţă, **titlul face parte** din prima categorie şi este alcătuit din două substantive comune coordonate prin conjuncţia *și* care sunt folosite cu sensul lor propriu, dar la nivelul conţinutului fabulei cele două substantive apar personificate, în ipostaza de personaje literare. De aceea, din această perspectivă **titlul poate fi considerat o personificare**, chiar dacă sensul propriu al cuvintelor din titlu este evident la prima lecturare.

De asemenea, ţinând cont şi de tipurile umane pe care cele două personaje le reprezintă, **ele apar la nivelul discursului epic într-o pronunţată opoziţie**: sticletele apare în ipostaza omului care a dat de necaz, deznădăjduit, pe când ciocârlanul se află în postura infatuatului ce se bucură de răul celorlalţi. Din acest punct de vedere, cele două substantive ale titlului constituie şi o antiteză amplă, manifestată la nivelul întregului text.

Din cele arătate până aici se poate constata că legătura titlului cu textul se manifestă atât la nivelul conţinutului, cât şi al formei întrucât substantivele respective sunt folosite şi cu valoare stilistică de personificare şi de antiteză.

3. Argumentarea faptului că textul dat aparţine unei fabule

Fabula este o operă literară epică, alcătuită de obicei în versuri, cu caracter satiric şi moralizator, prin care se critică anumite defecte omeneşti, cu scopul de a le îndrepta, întâmplările fiind puse pe seama unor fiinţe necuvântătoare sau a unor obiecte, plante, fenomene ale naturii etc., care reprezintă diferite tipuri umane. Aceasta este alcătuită dintr-o povestire alegorică şi o morală.

În opinia mea, aceste trăsături specifice fabulei se întâlnesc şi în textul supus analizei. Astfel, se observă, ***în primul rând***, că textul conţine o povestire alegorică în care se face referire la întâmplarea sticletelui ce se prinde în laţ, precum şi la gândurile şi atitudinea ciocârlanului, martor la cele întâmplate, ajuns până la urmă şi el în laţ. În final, este prezentă morala care ne îndeamnă să nu ne bucurăm de necazul altuia.

În al doilea rând, personajele sunt două păsări care reprezintă două tipuri umane diferite: sticletele îl reprezintă pe omul care a dat de necaz, deznădăjduit, pe când ciocârlanul se află în postura infatuatului, ce se bucură de răul celorlalţi. Aroganţa îl va aduce însă în aceeaşi situaţie ca şi pe sticlete.

În al treilea rând, se observă caracterul satiric deoarece autorul critică trufia nejustificată şi răutatea, iar caracterul moralizator constă în avansarea ideii că nimic rău nu rămâne nepedepsit.

După cum se observă, textul dat ilustrează în mod strălucit specia literară a fabulei, atât prin structură, cât şi prin caracterul satiric şi moralizator.

4. Mesajul textului dat

Mesajul unei opere literare este constituit din totalitatea gândurilor, ideilor, convingerilor, atitudinilor și sentimentelor scriitorului pe care acesta le transmite cititorului cu scopul de a-l face părtaș la propriile idei și trăiri.

În cazul unei fabule mesajul este transmis indirect, prin intermediul povestirii și al personajelor alegorice și, în mod deosebit, prin intermediul moralei. Autorul și-a propus să transmită cititorului ideea că nimic rău nu poate rămâne nepedepsit – nici aroganța, nici malițiozitatea, nici ostilitatea, atitudini care nu sunt justificate într-o asemenea situație.

Astfel, se observă, ***în primul rând***, că povestirea alegorică pune în evidență tocmai un astfel de comportament din partea ciocârlanului, total opus suferinței și deznădejdii prin care trece sticletele. Totodată, felul în care ciocârlanul gândește despre pățania sticletelui este edificator asupra tipului uman pe care acesta îl reprezintă.

În al doilea rând, mesajul se desprinde cu claritate din morala fabulei care sintetizează proverbul „După faptă, și răsplată", autorul îndemnând totodată la o atitudine cumpătată, de înțelegere, față de semeni, sfatul său fiind de a nu ne bucura niciodată de răul altuia.

După cum se poate constata, mesajul fabulei este cu claritate exprimat, la transmiterea lui contribuind deopotrivă povestirea alegorică, personajele, prin comportarea lor, și morala.

5. Caracterizarea personajului

Personajele literare constituie un element esențial al structurii operei literare, întrucât ele participă în mod direct la acțiune și sunt purtătoarele mesajului autorului. De aceea, personajele aparțin atât conținutului, cât și formei operei literare, cu atât mai mult într-o fabulă, unde ele sunt personaje animaliere, din universul plantelor sau al mediului înconjurător.

La nivelul fabulei, aceste personaje reprezintă tipuri umane, acționând, comportându-se și vorbind asemenea oamenilor obișnuiți. Unul dintre personajele fabulei *Stiglețul și ciocârlanul* de Alecu Donici este ciocârlanul, care îl reprezintă pe omul rău, arogant și zeflemist. Aceste însușiri sunt evidențiate atât direct de către autor („ciocârlanul rău"), cât și indirect, prin comportarea și prin felul său de a vorbi: el râde, se agită ostentativ pe lângă sticlete și i se adresează ironic, trufaș și jignitor („Ce nătărău! / Se poate ziua mare / Să cazi în laț așa de tare.").

Totodată, lipsit de modestie, ciocârlanul se dă pe sine exemplu de curaj: „Când eu n-am frică / De nimică?". Dar soarta se răzbună și ciocârlanul primește o lecție usturătoare: „Dar învârtindu-se pe lângă stiglețel, / S-au prins în laț și el.", ceea ce duce, inevitabil, la concluzia moralei: „Vezi, după faptă, / Plată: / Să nu mai râzi de nime niciodată!".

După cum se poate constata, ciocârlanul este prezentat şi prin intermediul antitezei cu sticletele, tipul omului necăjit, nevoiaş, nedreptăţit de soartă şi, de aceea, disperat. Prin toate procedeele de caracterizare folosite, printr-un limbaj plin de culoare şi de prospeţime, autorul îi realizează ciocârlanului un portret sugestiv şi cu multiple semnificaţii.

II. A.

1. Evenimentul cultural la care se referă articolul este a patra ediţie a Festivalului de Teatru Toma Caragiu.

Pe afişul Festivalului se vor regăsi opt dintre regizorii importanţi ai momentului.

2. Printre teatrele participante la festival se numără Teatrul Regina Maria – Oradea, Teatrul Evreiesc de Stat – Bucureşti, Teatrul Tineretului – Piatra-Neamţ, Teatrul Odeon – Bucureşti, Teatrul Nottara – Bucureşti, Teatrul Metropolis – Bucureşti, ArCuB, Teatrul Masca.

3. *grație* – prepoziţie cu regim de dativ; *de/în* – prepoziţii cu regim de acuzativ.

Observații:

- Vezi observaţiile de la **Testul 2.**
- Cuvintele *grație* şi *de* mai au şi alte valori morfologice:
  – Balerina avea multă ***grație*** în mişcări. (substantiv)
  – Și-a cumpărat o carte ***de*** poveşti. (prepoziție)
  – ***De***, eu ştiu? (interjecţie)
  – El este omul ***de*** te-a căutat. (pronume relativ)

4. *șase* – atribut adjectival exprimat prin numeral cardinal simplu cu valoare adjectivală; *din ... ani* – atribut substantival prepoziţional exprimat prin substantiv comun.

5. Propoziţia subordonată: *că, în această perioadă, evenimentul se va putea înscrie mai eficient în viața comunității locale.* – subordonată predicativă (urmează după verbul copulativ *este*).

6. Construirea frazei:

prop. principală ***prop. subord. completivă indirectă***

Este *vai* [1]/ (de cine) nu ascultă [2]/.

prop. principală ***prop. subord. completivă indirectă***

Bravo [1]/ (cui) a câştigat concursul [2]/.

B.

Importanța teatrului în educarea tinerilor

Teatrul este una dintre ramurile artei care s-a manifestat încă din Antichitate sub diferite forme şi a cunoscut o dezvoltare deosebită, manifestându-se, în etapa actuală, prin forme noi, abstracte.

De-a lungul timpului a evoluat şi rolul teatrului, dar cel mai semnificativ a rămas rolul său educativ, care s-a manifestat asupra tuturor categoriilor de vârstă, dar mai ales asupra tineretului. Acest rol se exercită, ***în primul rând***, în privinţa formării unei anumite concepţii despre viaţă, pentru că în producţiile dramatice tinerii pot găsi exemple comportamentale şi de gândire profundă, demne de urmat.

În al doilea rând, teatrul contribuie nu numai la îmbogăţirea orizontului lor cognitiv, ci şi a universului estetic şi afectiv, descoperind formulele estetice adoptate de scriitori şi de regizori în tratarea subiectelor, precum şi valorile morale reprezentate de personaje.

De aici deducem că rolul teatrului are un impact major în privinţa educării tinerei generaţii, sub multiple forme.

Testul 10

I. A.

1. Sinonimele: *pitiţi* = ascunşi; *bleg* = moale, molâu, molatic; *cofele* = doniţele (vase, găleţi din lemn).

2. Linia de dialog s-a folosit înaintea vorbirii directe, marcând începutul replicii unui personaj care participă la dialog.

Prima virgulă s-a folosit după o interjecţie pe care o desparte de restul enunţului.

A doua virgulă desparte un substantiv în cazul vocativ de restul propoziţiei.

Semnul întrebării s-a folosit la sfârşitul unei propoziţii interogative neexclamative.

3. Textul dat aparţine genului epic.

4. Personajele care participă la acţiune sunt: bătrânul Vasile Laviţă, fiul său şi doctorul.

5. Poate fi corectă oricare dintre următoarele idei:

Bătrânul Vasile Laviţă şi feciorul său aşteaptă la cabinetul doctorului.

Bătrânul verifică în permanenţă poziţia corporală a fiului său, pentru a părea infirm.

Doctorul crede că bătrânul este cel suferind, dar este contrazis de acesta.

Medicul îşi dă seama că tânărul simulează infirmitatea.

Doctorul îl determină pe Vasile Laviţă să recunoască înscenarea.

Bătrânul acceptă situaţia şi îl consolează pe fiul său.

Bătrânul şi fiul său pleacă spre casă şi întâlnesc pe drum garda.

6. Textul dat reproduce ultima parte a discuţiei bătrânului cu fiul său, după ce doctorul sesizase intenţia feciorului de a se sustrage efectuării serviciului militar, cu ajutorul tatălui. La refuzul doctorului amândoi sunt resemnaţi, dar ca un dat al sorţii în acel moment apare şi garda care îi căuta pe recruţi. Astfel, dialogului i se adaugă şi o uşoară notă de ironie.

B.

1. Rezumatul textului dat

Bătrânul Vasile Laviță și fiul său se aflau în anticamera doctorului pentru un consult. Din când în când, bătrânul îi atrăgea atenția tânărului asupra poziției sale, amândoi fiind preocupați de acest lucru.

Intrând la medic, bătrânul precizează că nu el este bolnav, ci fiul său. În urma consultului, medicul constată că tânărul este sănătos și că încearcă să se sustragă satisfacerii serviciului militar. Deoarece doctorul adoptă o atitudine intransigentă și refuză scutirea tânărului, cei doi se resemnează și pleacă spre casă.

Ca un dat al sorții, în timp ce tatăl și fiul se îndreptau spre casă, apare și garda care îi căuta pe recruți.

2. Semnificația titlului textului dat

Titlul unei opere literare constituie punctul de plecare în receptarea acesteia și este totodată o punte de legătură între scriitor și cititor în transmiterea mesajului său, un prim element de contact între aceștia. Titlul poate fi constituit dintr-un cuvânt, o sintagmă sau un enunț, indicând rezumativ sau sugestiv tema și subiectul operei literare respective.

Titlul textului-suport este alcătuit dintr-un substantiv derivat cu sufix de la cuvântul de bază *sorți*, „sorțașul" fiind, în trecut, un recrut stabilit prin sistemul sorților (cu ajutorul zarurilor sau al unor bilete). Un astfel de sorțaș este și feciorul bătrânului Vasile Laviță, unul dintre personajele schiței.

Cititorul nu poate stabili încă de la început această relație dintre titlu și conținut, ci abia atunci când doctorul, dându-și seama de intențiile pacientului său, îl întreabă pe bătrân dacă fiul său a tras sorții. Totodată, medicul îi precizează bătrânului motivul care a stat la baza hotărârii lor ca tânărul să simuleze infirmitatea: „Și fiindcă știi că eu o să caut recruții, ați venit la mine...". Până la urmă, cei doi se resemnează, iar în drumul lor spre casă se întâlnesc cu garda care îi căuta pe sorțași.

După cum se observă, semnificația titlului este în strânsă legătură atât cu conținutul schiței, prin întâmplările relatate, cât și cu cele două personaje, tatăl și feciorul, care vor să evite sorții, salvându-l astfel pe tânăr de la armată.

3. Argumentarea faptului că textul dat aparține unei opere epice

Opera epică este o creație literară în care autorul își exprimă indirect gândurile, ideile și sentimentele prin intermediul acțiunii și al personajelor, apelând la narațiune ca mod de expunere predominant.

În opinia mea, aceste trăsături ale operei epice se întâlnesc și în textul dat. Într-adevăr, ***în primul rând***, se remarcă faptul că autorul narează un moment semnificativ din viața bătrânului Vasile Laviță și a fiului său, și anume încercarea acestora de evitare a sorților pentru feciorul ce trebuia să plece la oaste.

În al doilea rând, la acţiune participă personajele: Vasile Laviţă, fiul său şi doctorul, toate în relaţie directă între ele, însă autorul nu insistă asupra însuşirilor lor, ci asupra acţiunii, urmărind într-o naraţiune simplă, liniară, încercarea tatălui şi a fiului de a evita recrutarea.

În al treilea rând, se constată că modul de expunere predominant este naraţiunea, prin care sunt relatate faptele, şi care se îmbină cu dialogul dintre personaje şi cu descrierea prin care sunt prezentate însuşirile personajelor. Totodată, este prezent naratorul, care de data aceasta este unul obiectiv, omniscient şi omniprezent şi de aceea evenimentele sunt relatate la persoana a treia.

În al patrulea rând, acţiunea şi personajele sunt plasate într-un anumit cadru spaţio-temporal, întâmplarea relatată petrecându-se mai ales în cabinetul medical, unde sunt prezente toate cele trei personaje, în decursul câtorva ore.

După cum se observă, textul dat are notele caracteristice unei opere epice, începând cu existenţa acţiunii şi a personajelor şi terminând cu prezenţa unui anumit cadru spaţial.

4. Mesajul textului dat

Mesajul unei opere literare este constituit din totalitatea gândurilor, ideilor şi sentimentelor scriitorului, transmise cititorului cu scopul de a-l face părtaş la propriile idei şi trăiri. **În cazul unei opere epice**, mesajul este transmis indirect, prin intermediul acţiunii şi al personajelor, al relaţiilor dintre acestea, autorul folosind ca mod de expunere predominant naraţiunea.

În opinia mea, autorul îşi propune să pună în evidenţă caracterul şi frumusețea morală a bătrânului Vasile Laviţă, prezentând un caz firesc la prima vedere – încercarea tatălui de a-şi salva fiul de a fi luat la oaste. În final, Vasile Laviţă îşi recunoaşte intenția şi acceptă situația. Se remarcă totodată faptul că mesajul este însoțit de o uşoară notă de ironie, dar şi de înţelegere față de demersul bătrânului făcut în favoarea fiului său.

În primul rând, acest mesaj este pus în evidenţă prin povestirea întâmplărilor, semnificativ fiind faptul că doctorul observă scopul celor doi vizitatori ai săi şi se comportă în consecință: pe tânăr îl apostrofează, dar pentru tatăl acestuia manifestă multă înţelegere.

În al doilea rând, mesajul scriitorului pune în evidenţă şi o anumită structură sufletească a lui Vasile Laviţă, care oscilează între dorinţa de a-şi ajuta fiul şi bunul-simţ ţărănesc, de a rămâne cinstit, corect şi sincer, până la urmă acceptând cu resemnare soluția finală.

După cum se observă, mesajul transmis îl convinge pe cititor asupra firescului solicitării tatălui, dar şi asupra structurii sale sufleteşti în care se îmbină afecţiunea paternă cu bunul-simţ, cu cinstea şi cu sinceritatea, trăsături specifice ţăranului român.

5. Caracterizarea personajului

Personajele literare fac parte din structura unei opere epice sau dramatice, participă la acţiune şi sunt purtătoarele mesajului scriitorului, realizând între ele o diversitate de relaţii. În funcţie de rolul şi de importanţa lor în acţiune, ele pot fi principale, secundare sau episodice.

Personajul principal al textului este Vasile Laviță, căruia autorul îi realizează un portret fizic și moral ale cărui trăsături sunt prezentate atât direct, cât și indirect. Astfel, ***mai întâi*** se observă că autorul prezintă în mod direct unele trăsături fizice ale personajului prin intermediul descrierii: „...Vasile Laviță e un om mărunțel, cu ochii pitiți supt frunte, cu pletele retezate deasupra cefii late, scorojite și înroșite de soare."

Apoi, trăsăturile morale se desprind indirect din faptele sale, din atitudine și din relația sa cu celelalte personaje. Astfel, se poate constata că își iubește fiul și de aceea încearcă să-l scutească de efectuarea serviciului militar. Cu toate acestea, când doctorul constată adevărul, bătrânul se simte rușinat și reacționează în consecință. Până la urmă, bătrânul înțelege situația și o acceptă ca atare, consolându-și fiul: „...dacă nu s-o putut, nu s-o putut. Ce să-i faci? Așa ți-a fost scris." Această atitudine evidențiază și un bun-simț țărănesc, specific omului simplu care rămâne până la urmă curat sufletește, iar în urma tentativei nereușite se resemnează.

După cum se observă, autorul realizează un portret complex, însușirile personajului fiind evidențiate atât direct, cât și indirect, autorul folosind diferite procedee de caracterizare.

II. A.

1. Textul dat se referă la tigru.

Funcția de bază a dungilor de pe blana acestui animal este de a camufla corpul în timpul vânătorii.

2. În funcție de subspeciile lui, stabilite după regiunea geografică, blana tigrului diferă în privința densității și a lungimii: blana este densă și scurtă la subspeciile sudice, iar la cele nordice – lungă și pufoasă.

3. Conjuncțiile din text sunt *și* și *dar*. Conjuncția *și* stabilește un raport de coordonare copulativă la nivelul propoziției, iar *dar* stabilește un raport de coordonare adversativă la nivelul frazei.

Observație:

- Conjuncțiile și locuțiunile conjuncționale coordonatoare, în funcție de ideea pe care o exprimă, sunt:
  a. ***copulative*** (exprimă ideea de asociere): *și, nici, iar (= și); precum și, cât și, ci și, dar și;*
  b. ***adversative*** (exprimă ideea de opoziție, de adversitate): *dar, iar, însă, ci, or (= însă), și (= dar); numai că, în schimb;*
  c. ***disjunctive*** (exprimă ideea de opoziție și de eliminare reciprocă): *ori, sau, fie;*
  d. ***concluzive*** (exprimă o concluzie): *deci, așadar, (care)vasăzică; așa că, așa deci, prin urmare, în concluzie, în consecință.*

4. *nuanțe* – complement direct exprimat prin substantiv comun; *deschise* – atribut adjectival exprimat prin adjectiv propriu-zis; *interiorul* – subiect exprimat prin substantiv comun; *urechii* – atribut substantival genitival exprimat prin substantiv comun.

5. Propozițiile subordonate: *după ce blana este tunsă până la piele* – subordonată temporală; *în care ele erau înainte* – subordonată atributivă.

6. Construirea frazei:

prop. principală *prop. subord. completivă indirectă*

Până la urmă *și-a dat seama* [1]/ (că) a greșit [2]/.

B.

O vizită la grădina zoologică

Era o zi superbă de primăvară și de aceea am hotărât, împreună cu câțiva colegi, să vizităm grădina zoologică din oraș.

Ajungând acolo, am constatat prezența unor vizitatori de toate vârstele: bunici, părinți, tineri și copii. Ne-am încadrat și noi mulțimii, urmând traseul stabilit de administrație, și am admirat păsările exotice de pe alte meridiane și animalele specifice tuturor continentelor și zonelor geografice – lei, tigri, elefanți, lame, cămile și maimuțe.

Cel mai mult m-a impresionat o familie de lei, din care, pe lângă cei doi adulți, făceau parte și doi pui. Masculul, impunător prin coama sa stufoasă, veghea, imperial și imperturbabil, asupra întregului adăpost, iar leoaica îi urmărea atent și afectuos pe cei doi pui care se jucau într-un colț.

Așa am petrecut acolo, la ZOO, o zi minunată prin tot ce ne-a oferit această lume fascinantă, cea a animalelor.

Testul 11

I. A.

1. Sinonimele: *băgaseră spaima* = înspăimântaseră; *cu dare de mână* = bogat, avut, înstărit; *cea din urmă* = ultima.

2. Linia de dialog s-a folosit înaintea vorbirii directe și marchează începutul replicii unui personaj care participă la dialog (la convorbire).

Liniile de pauză izolează o propoziție principală incidentă de restul enunțului.

Cratima marchează rostirea într-o silabă a două cuvinte întregi, cu elidarea vocalei *î* și evitarea hiatului *ă – î*. Totodată, dispare și o silabă.

Punctul marchează sfârșitul unei fraze care are în alcătuire propoziții enunțiative neexclamative.

3. Dialogul s-a folosit în cadrul acestui fragment cu scopul de a pune în evidență relația dintre cele două personaje care sunt frați și unele trăsături ale preotului: teama, nesiguranța și nevoia lui de ajutor.

Observație:

- În afară de situațiile menționate mai sus, dialogul mai are menirea de a dinamiza acțiunea, de a-i menține un ritm alert, de a realiza umorul prin comicul de limbaj și de a-i da textului o structură dramatică.

4. O primă trăsătură a genului epic întâlnită în textul dat este prezența acțiunii care cuprinde o serie dintre faptele cetei de tâlhari. A doua trăsătură o constituie prezența personajelor, printre care preotul Iancu, Stavrache, fratele lui, și ceata de hoți.

5. Preotul Iancu îi ascunde fratelui său faptul că el este conducătorul bandei de tâlhari.

6. Ultimul paragraf din text cuprinde, prin monolog interior, gândurile lui Stavrache față de destăinuirea pe care i-o face fratele său, preotul Iancu. El este, la început, uimit și contrariat, dar apoi constată că totul este adevărat.

I. B.

1. Rezumatul textului dat

O ceată de tâlhari fusese prinsă, după ce băgase spaima într-un întreg ținut, furând și ucigându-i pe cei tâlhăriți. Printre ultimii tâlhăriți a fost și preotul Iancu din Podeni, renumit pentru bogăția sa.

În ziua în care a fost prădat, preotul rămăsese singur acasă, iar a doua zi, el a fost găsit legat și, eliberat fiind, a povestit cele întâmplate.

După o altă tâlhărie, ceata a fost prinsă, iar spre seară preotul Iancu s-a îndreptat spre casă, trecând mai întâi pe la fratele său Stavrache. Preotul îi destăinuie acestuia că el este căpetenia cetei de tâlhari, iar crâșmarul rămâne uimit de ceea ce aude.

2. Argumentarea faptului că textul dat aparține unei opere epice

Opera epică, prin excelență narativă, se caracterizează prin prezența instanțelor narative – acțiune, personaje, narator – prin intermediul cărora se pun în evidență gândurile, ideile și sentimentele autorului.

În opinia mea, o primă trăsătură specifică operei epice întâlnită în textul dat este prezența acțiunii din care aflăm de nenumăratele fapte săvârșite de ceata de tâlhari, de starea materială a preotului Iancu și de călcarea proprietății lui de către răufăcători, ca în finalul fragmentului acesta să-i destăinuie fratelui său Stavrache faptul că el însuși este căpetenia cetei de hoți și ucigași.

O altă trăsătură caracteristică operei epice este prezența personajelor de tipuri diferite (individuale, colective, principale, secundare): preotul Iancu, fratele său Stavrache, ceata de tâlhari, bătrâna, argații, arendașul etc., iar accentul cade pe complexitatea personajului principal – popa Iancu –, autorul evidențiindu-i starea materială, acțiunile și însușirile.

De asemenea, specifică operei epice este și folosirea narațiunii ca mod de expunere preponderent, care se îmbină cu descrierea și cu dialogul, deoarece cu ajutorul acestora autorul reliefează unele dintre trăsăturile personajelor, prezentate direct sau prin felul lor de a vorbi. Prezența narațiunii presupune și existența naratorului, de data aceasta fiind un narator obiectiv, omniscient și omniprezent și, de aceea, relatarea faptelor se face la persoana a treia.

După cum se observă, fragmentul are caracteristicile oricărei opere epice, cum ar fi acțiunea și personajele plasate într-un anumit cadru spațio-temporal, toate prezentate prin intermediul narațiunii, îmbinate cu celelalte moduri de expunere.

3. Mesajul textului dat

Mesajul unei opere literare este constituit din totalitatea gândurilor, ideilor și sentimentelor scriitorului pe care acesta le transmite cititorului cu scopul de a-l face părtaș la propriile idei și trăiri.

În cazul unei opere epice, mesajul este transmis indirect, prin intermediul acțiunii și al personajelor, al relațiilor dintre acestea, autorul folosind ca mod de expunere predominant narațiunea.

În opinia mea, scriitorul și-a propus să transmită ideea că viața poate oferi numeroase surprize care pot influența destine și crea traume sufletești puternice. ***În primul rând***, în acest sens, aflăm din acțiune de atrocitățile pe care le săvârșește o ceată de tâlhari care a reușit să îngrozească un întreg ținut prin furturi, schingiuiri și omoruri, printre cei călcați aflându-se și preotul Iancu, unul dintre cei mai bogați oameni din Podeni.

În al doilea rând, după aceste dezvăluiri, mesajul vine să transmită ideea surprizei, deoarece principalul vinovat de toate cele întâmplate nu este nimeni altul decât preotul Iancu din Podeni, conducătorul cetei de tâlhari. Dacă încărcătura emoțională a mesajului este transmisă prin narațiune, în schimb surpriza este oferită de dialogul tensionat, încărcat emoțional dintre cei doi frați, prezentat în finalul fragmentului.

Astfel, constatăm că principala caracteristică a mesajului este pronunțata notă psihologică, indiferent că este vorba de faptele relatate sau de surpriza destăinuirii personajului principal.

4. Caracterizarea personajului

Personajele literare fac parte din structura unei opere epice sau dramatice, participă la acțiune și sunt purtătoarele mesajului scriitorului, realizând între ele o diversitate de relații. În funcție de rolul și de importanța lor în acțiune, ele pot fi principale, secundare sau episodice.

În fragmentul dat, **personajul principal** este preotul Iancu din Podeni, căruia autorul îi realizează un portret fizic și moral, trăsăturile sale fiind prezentate atât direct, cât și indirect. Mai întâi, scriitorul prezintă, ***în mod direct***, apelând la rezumat, statutul social al personajului și oferă date legate de averea sa: „Popa era un om cu dare de mână; rămas văduv, deși foarte tânăr, trăia cu maică-sa... cumpărase două sfori de moșie, ridicase un han și o pereche de case de piatră; vite multe, oi, cinci cai, și mai avea, se zice, și bănet." Totodată, preotul avea numeroase slugi și argați pe care-i folosea în treburile gospodăriei.

Indirect, din felul în care procedează pentru a-și ascunde faptele, preotul dovedește o putere aproape diabolică de a-și înscena propria jefuire și lipsire de libertate. Tot ***indirect***, prin felul de a povesti, gâfâind și cu mintea pierdută de groază, tot ce, chipurile,

pătimise, își dovedește lipsa de sinceritate, iar ipocrizia atinge cote maxime. Dorința lui de înavuțire este mult mai mare decât cinstea și cumpătarea, însușiri pe care profesia personajului le presupune.

Abia în finalul fragmentului, când se află la încurcătură și se teme de consecințe, manifestă sinceritate și se destăinuie fratelui său în care are încredere deosebită.

După cum se observă, scriitorul îi realizează personajului o caracterizare complexă, atât prin modalități de caracterizare directe, cât și indirecte, surprinzându-l în anumite situații limită.

II. A.

1. Istoricul latin care s-a referit la daci a fost Annaeus Florus.
Capitala dacilor s-a numit Sarmizegetusa Regia.

2. Cetățile dacice sunt socotite „adevărate cuiburi de vulturi" deoarece erau înălțate pe terenuri stâncoase, la mare altitudine, și asigurau supravegherea unor întinse regiuni înconjurătoare.

3. Adjectivele pronominale din text sunt: *noastră* – adjectiv pronominal posesiv în cazul acuzativ; *alte* – adjectiv pronominal nehotărât în cazul nominativ.

Observații:

- Pronumele posesive devin adjective pronominale posesive când stau pe lângă obiectul posedat cu care se acordă în gen, număr și caz. Adjectivele posesive pot fi însoțite sau neînsoțite de articolul posesiv (genitival). Când nu sunt însoțite de acest articol nu pot fi decât adjective pronominale posesive.
- Pronumele nehotărâte devin adjective pronominale nehotărâte când stau înaintea substantivului cu care se acordă, cu excepția lui *tot* care poate sta și după substantiv (*toată lumea/ lumea toată*).

4. *rurală* – atribut adjectival exprimat prin adjectiv propriu-zis; *din teritoriul* – atribut substantival prepozițional exprimat prin substantiv comun; *pe care* – complement direct exprimat prin pronume relativ; *îl* – complement direct exprimat prin pronume personal, formă neaccentuată.

Observație:

- Complementul direct și cel indirect pot fi dublate prin formele neaccentuate de acuzativ și dativ ale pronumelui personal. Dacă forma neaccentuată se află înaintea complementelor propriu-zise, acestea se numesc anticipate ***(Îl** aștept **pe coleg. Îi** dau cartea aceasta **colegului)***, iar dacă se află după ele se numesc reluate ***(Pe Mihai îl** laudă toți. **Colegului** nostru **i** s-a acordat un premiu.)*.

5. Propoziția subordonată: *care viețuiau în numeroase așezări răspândite pe întreg teritoriul Daciei* – subordonată atributivă.

6. Construirea frazei:

prop. principală ***prop. subord. predicativă***

El părea [1]/ (că) este obosit [2]/.

Observație:

- Verbul *a părea* este copulativ când este personal sau apare în expresii verbale impersonale de tipul ***pare imposibil, pare de necrezut, pare cu neputință***. În situația expresiilor verbale impersonale, acestea sunt urmate de propoziții subiective, și numai atunci când verbul *a părea* apare singur cu valoare personală este urmat de o propoziție predicativă.

B.

La cetate

La sfârșitul unei săptămâni din luna mai, am hotărât să facem o vizită la una dintre cele mai de seamă cetăți, cetatea romană Sucidava, aflată nu departe de orașul Corabia.

Deplasarea n-a durat mult, iar la sosire, la cetate ne-a întâmpinat ghidul de la care am aflat că Sucidava a fost inițial un important centru economic și militar al unui trib geto-dacic, numit „sucii", de unde și numele cetății. După cucerirea Daciei, romanii au construit aici un castru, iar împăratul Constantin cel Mare a durat un pod peste Dunăre, din care nu se mai păstrează astăzi decât un picior.

Dar ceea ce ne-a impresionat cel mai mult a fost „Fântâna secretă", construită din cărămidă roșie, având guri de aerisire, al cărei tunel coboară în plan înclinat 26 de metri – până la o adâncime de 18 metri.

La plecare, am privit de pe platoul cetății întregul complex arheologic și ne-am înapoiat acasă după o veritabilă lecție de istorie pe viu.

Testul 12

I. A.

1. Sinonimele: *supăra* = deranja; *căuta* = încerca, se străduia; *să nu-și dea pe față* = să nu-și trădeze, să nu se demaște.

2. Linia de dialog marchează începutul vorbirii unei persoane care participă la dialog și s-a folosit înaintea vorbirii directe.

Prima virgulă s-a folosit înaintea unui substantiv aflat în cazul vocativ, așezat la mijlocul frazei, pentru a-l despărți de restul enunțului.

A doua virgulă desparte propoziția subordonată cauzală care îi urmează de regenta ei.

3. Dialogul folosit în cadrul acestui fragment are rolul de a evidenția relațiile dintre personaje, mai ales că ele se încadrează unei structuri militare care presupune o anumită ierarhie. Totodată, dialogul constituie și un mijloc de caracterizare indirectă a personajelor prin felul lor de a vorbi.

4. Termeni prin care sunt evidențiate trăsăturile caporalului: *scund, negricios; se uita* [...] *cercetător și cu dispreț.*

5. Militarii prezenţi la execuţie sunt doi soldaţi, un caporal, căpitanul Klapka şi locotenentul Apostol Bologa.

6. Răspunsul dat de caporal căpitanului îi evidenţiază unele dintre trăsături şi concepţia sa despre viaţă. Modest, diplomat şi având o anumită experienţă de viaţă, el cunoaşte dificultăţile şi riscurile războiului, la care se adaugă şi răutatea oamenilor.

B.

1. Rezumatul textului dat

Doi soldaţi bătrâni săpau groapa pentru un nou condamnat la spâzurătoare. De ei se apropie un ofiţer, căpitanul Otto Klapka, sosit de curând de pe frontul italian. Între timp apare şi locotenentul Apostol Bologa şi, după ce se interesează de stadiul pregătirilor, se prezintă căpitanului.

Suspectat de trădare şi după ce asistase la executarea prin spânzurare a conaţionalilor săi, căpitanul fusese mutat de pe frontul italian, dar ducea în minte imaginea acelei păduri a spânzuraţilor.

Tot o astfel de imagine, dar întâlnită într-alt loc, îl va însoţi şi pe Bologa în drumul său spre comandament, unde fusese chemat de general.

2. Argumentarea faptului că textul dat aparţine unei opere epice

Opera epică are la bază o acţiune la care participă una sau mai multe personaje, astfel autorul exprimându-şi indirect gândurile, ideile şi sentimentele. În acest scop apelează la naraţiune, faptele fiind prezentate de către un narator.

Pornind de la această definiţie, consider că fragmentele date justifică încadrarea lor în categoria operelor epice, plecând de la o temă vastă, cum este cea a războiului, pe care scriitorul o abordează.

În primul rând, se observă prezenţa naraţiunii ca mod de expunere predominant, prin care se relatează o acţiune complexă cu o mare deschidere în spaţiu, faptele petrecându-se fie pe frontul din Italia, fie pe cel din Transilvania, ceea ce presupune existenţa a două planuri narative: unul cuprinde evenimentele petrecute anterior pe frontul italian relatate de Klapka, iar altul, întâmplările relatate în momentul desfăşurării lor de către autor.

Prezenţa naraţiunii presupune şi existenţa naratorului omniscient, omniprezent şi obiectiv, care relatează întâmplările la persoana a III-a.

În al doilea rând, există personajele, acestea fiind: Otto Klapka, Apostol Bologa, caporalul, ţăranul şi cei doi soldaţi, condamnaţii la spânzurătoare, convoiul care-i însoţeşte şi alţi soldaţi. Aceste personaje reprezintă tot atâtea individualităţi care percep diferit războiul, în funcţie de relaţionarea lor cu evenimentele.

În sufletul unora dintre aceste personaje există un conflict puternic de natură psihologică: căpitanul Klapka se simte vinovat că nu fusese consecvent în hotărârea de a dezerta, ca apoi să se dezică de cei cu care plănuise împreună dezertarea, şi simte

nevoia să se destăinuie lui Bologa. Tot un conflict sufletesc trăieşte şi Bologa, pendulând între postura de român şi cea de militar aflat la datorie.

Prin toate aceste aspecte – acţiune, personaje, narator şi naraţiune, textul întruneşte trăsăturile unei opere epice.

3. Mesajul textului dat

Mesajul unei opere literare este constituit din totalitatea gândurilor, ideilor şi sentimentelor scriitorului, transmise cititorului cu scopul de a-l face părtaş la propriile idei şi trăiri.

În cazul unei opere epice, mesajul este transmis indirect, prin intermediul acţiunii şi al personajelor, al relaţiilor dintre acestea, autorul folosind ca mod de expunere predominant naraţiunea.

În ceea ce priveşte textul dat, **consider** că autorul şi-a propus să exprime ideea că războiul este un eveniment capital în existenţa umană, mai ales prin urmările sale asupra conştiinţei combatanţilor.

În primul rând, în război, apăsătoare nu este neapărat teama de moarte, ci mai ales conştiinţa atunci când lupţi împotriva alor tăi, situaţie în care se află atât Otto Klapka, cât şi Apostol Bologa. Căpitanul ceh îşi schimbă hotărârea de a dezerta din laşitate, dorind să se întoarcă acasă, la familie, şi acest fapt îi sugrumă conştiinţa.

În al doilea rând, în război, pe lângă traumele sufleteşti suferite, oamenii se supun destinului, fără să înţeleagă prea mult ce se întâmplă. O astfel de concepţie exprimă şi caporalul care i se adresează astfel lui Klapka: „— ...noi de unde să ştim? În război viaţa omului e ca floarea, se scutură te miri de ce. Păcatele-s multe de la Dumnezeu, şi oamenii nu iartă."

Mesajul transmis de scriitor referitor la consecinţele războiului asupra destinelor şi conştiinţei umane este tulburător prin conţinutul său, punând în discuţie probleme grave ale existenţei umane, şi constituie un motiv de meditaţie pentru scriitor şi pentru oricare dintre cititori.

4. Caracterizarea personajului

Personajele literare fac parte din structura unei opere epice sau dramatice, participă la acţiune şi sunt purtătoarele mesajului scriitorului, realizând între ele o diversitate de relaţii. În funcţie de rolul şi de importanţa lor în acţiune, ele pot fi principale, secundare sau episodice.

Unul dintre personajele textului dat este **căpitanul Otto Klapka**, ale cărui însuşiri fizice şi morale sunt evidenţiate atât direct, cât şi indirect.

În primul rând, **autorul îi prezintă direct, prin descriere**, unele ***însuşiri fizice şi vestimentaţia cazonă***: „Era mijlociu ca statură şi avea puţină barbă... De sub casca de fier lătăreaţă, faţa lui rotundă şi bălaie apărea chinuită, mai cu seamă din pricina ochilor cafenii, mari şi ieşiţi din orbite."

***În al doilea rând*, indirect**, prin comportarea sa, scriitorul îi evidenţiază emoţia profundă la vederea spânzurătorii, întrucât căpitanul trecuse printr-o experienţa similară: ochii „priveau înfriguraţi stâlpul spânzurătorii, fără a clipi, cu un nesaţiu bolnăvicios. Gura, cu buzele cărnoase, era strânsă într-un spasm dureros, tremurător."

Fire sensibilă, având sentimentul culpabilităţii şi conştiinţa încărcată, Klapka se destăinuie lui Apostol Bologa, recunoscându-şi laşitatea: „— Mă înăbuşă laşitatea, Bologa! Nu mai pot! Am crezut că tăinuind-o, voi scăpa de ea, şi acuma mă gâtuie...". Aşadar, personajul a suferit traume sufleteşti puternice care l-au marcat profund pentru tot restul vieţii şi, de aici, nevoia de a se confesa, de a-şi descărca sufletul.

După cum se observă, fin observator al destinelor umane, autorul reuşeşte să-i realizeze personajului un portret complex şi să-i marcheze, în primul rând, înalta ţinută morală, în ciuda grozăviilor războiului, apelând atât la caracterizarea directă, cât şi la cea indirectă.

5. Semnificaţia titlului textului dat

Titlul unei opere literare constituie punctul de plecare în receptarea acesteia şi este totodată o punte de legătură între scriitor şi cititor în transmiterea mesajului său, un prim element de contact între aceştia. Titlul poate fi constituit dintr-un cuvânt, o sintagmă sau un enunţ, indicând rezumativ sau sugestiv tema şi subiectul operei literare respective.

În situaţia textului dat, **titlul este alcătuit din două substantive**, dintre care al doilea se află în cazul genitiv. Deşi ambele substantive, luate individual, sunt folosite cu sensul propriu, din asocierea lor şi raportarea la conţinutul textului pădurea spânzuraţilor ***devine, în plan metaforic, simbolul sacrificiului suprem***, căci de crengile copacilor atârnau soldaţii şi ofiţerii dezertori, dar şi localnici care se solidarizaseră cu duşmanul.

Imaginea pădurii spânzuraţilor ***este înfăţişată sau evocată în două împrejurări***. În primul rând, cehul Klapka îşi aminteşte, obsedant, de pădurea unde au fost spânzuraţi conaţionalii săi, iar cea de-a doua imagine este cea pe care o va întâlni, mai târziu, Apostol Bologa în drumul său către Făget, unde fusese chemat la comandament. Aşadar, titlul apare clar concretizat prin cele două imagini terifiante, tulburătoare ale pădurilor de copacii, unde atârnau cei executaţi.

Din cele arătate până aici, se observă cu claritate legătura strânsă dintre titlul romanului şi conţinutul său, care se manifestă pe parcursul întregii acţiuni, începând şi terminându-se cu imaginea unei spânzurători.

II. A.

1. – Numele autorului este Constant Mihăilescu, iar titlul textului din care a fost extras fragmentul este *Omul pădurii*.

– Autorul se referă la urangutani.

2. Hrana preferată a urangutanilor o constituie frunzele zemoase ale orhideelor şi ferigilor, ciupercile mari şi cărnoase, vlăstarii tineri ai pomilor, mugurii şi fructele tropicale.

3. *lor* – pronume personal în cazul genitiv; *o* – pronume personal în cazul acuzativ.

Observații:

- Cuvântul *lor* are numai valoare de pronume personal în cazul genitiv sau dativ.
- Cuvântul *o* are în textul dat valoare de pronume personal deoarece ține locul unui substantiv.

El poate să aibă și alte valori morfologice:
A cumpărat ***o*** carte și două caiete. (numeral cardinal cu valoare adjectivală)
O fată scrie, iar alta desenează. (adjectiv pronominal nehotărât)
O fată mergea spre școală. (articol nehotărât)
O, tu erai? (interjecție)
Copiii de clasa întâi scriu litera ***o***. (substantiv)
O să vină și el. (verb auxiliar)

4. *de ... animal* – atribut substantival prepozițional exprimat prin substantiv comun; *viața* – subiect exprimat prin substantiv comun; *lui* – atribut pronominal genitival exprimat prin pronume personal; *o fugă* – nume predicativ exprimat prin substantiv comun.

Observații:

- În situația atributul substantival prepozițional *(de) animal* care determină substantivul *reputația*, între prepoziția *de* și substantiv s-au intercalat adjectivele *cel mai puternic și cel mai șiret.*
- Cuvântul *lui* este pronume personal, și nu articol hotărât deoarece înlocuiește un substantiv. De aceea are funcția sintactică de atribut pronominal. Ca pronume, el nu trebuie confundat cu ***(al) său, (a) sa, (ai) săi, (ale) sale***, care sunt pronume și adjective pronominale posesive.

5. Propoziția subordonată: *Deși după părerea indigenilor din Kalimantan, Omul Pădurii și-a câștigat reputația de cel mai puternic și cel mai șiret animal al junglei* – propoziție subordonată circumstanțială concesivă (are ca element subordonator specific concesivei conjuncția subordonatoare *deși*).

6. Construirea frazei:

prop. principală ***prop. subord. circum. consecutivă***

A alergat așa de mult, [1]/ *că* a obosit [2]/.

Observație:

- Pentru a construi o frază care să conțină o subordonată consecutivă trebuie să avem în regentă ca element corelativ *așa (de), astfel (de), atât (de), în așa fel*, iar conjuncția subordonatoare *că* să se poată înlocui cu conjuncția *încât*, specifică subordonatei consecutive.

B.

Jungla

Jungla este pădurea tropicală sau subtropicală deasă, greu de străbătut, cu arbori înalți, cu ierburi înalte, numeroase tufișuri, liane și alte plante agățătoare, situată adesea în regiuni mlăștinoase.

Pădurile tropicale ocupă doar 3%, dar cu toate acestea adăpostesc cam jumătate dintre speciile planetei. Solul umed și mlăștinos asigură umiditatea și hrana necesară vegetației, dar lipsa soarelui este un impediment în dezvoltarea plantelor. Așa se explică faptul că plantele, mai ales cele agățătoare, și copacii se înalță cu disperare ca să ajungă la lumină.

Prezența păsărilor, din cauza vegetației abundente, se face simțită mai ales în plan auditiv, trilurile lor impresionând prin diversitate și printr-o armonie desăvârșită, de cele mai multe ori unică.

De aceea, pătrunzând în junglă, pătrunzi într-un univers uimitor prin colorit, prin sonorități, un univers în care vegetația crește haotic și în disperare, vrând să-și croiască drum către soare.

Testul 13

I. A.

1. Sinonimele: *vântura* = colinda, hoinări, cutreiera; *se grăia* = vorbea, se adresa, stabilea, hotăra; *cumplit* = puternic, groaznic, îngrozitor.

2. Virgula s-a folosit pentru a despărți două propoziții principale coordonate prin juxtapunere.

3. Personajele prezente în textul dat sunt Baba-Novac, Gruia și turcii.

4. Textul dat aparține unei opere epice deoarece sunt prezente personajele care participă la acțiune. În al doilea rând, modul de expunere predominant este narațiunea, întâmplările fiind relatate de un narator.

5. Gruia este prins și întemnițat deoarece nu ține cont de sfaturile tatălui său – nu plătește vama cuvenită, nu își schimbă vestimentația și umblă mândru prin Stambul, fiind ușor recunoscut de turci.

6. Secvența dată conține câteva elemente portretistice ale unuia dintre personaje – Baba Novac. Acesta este un căpitan viteaz, făcând parte din oastea lui Mihai Viteazul. El impresiona prin cutezanța și vitejia sa, uimindu-i pe toți locuitorii Craiovei.

B.

1. Rezumatul textului dat

În ținutul Craiovei, trăia odinioară Baba-Novac, un oștean de-ai lui Mihai, care-i uimise pe toți prin curajul și prin vitejia sa. Acesta avea un fecior, Gruia, pe care-l sfătuiește ca, ajungând la Țarigrad, să plătească vamă, să-și ia măsuri de precauție și să renunțe la hainele care i-ar trăda originea și rangul.

Gruia nesocotește sfatul părintesc, este recunoscut de turci, prins și întemnițat. La închisoare duce dorul libertății și urmărește îndurerat zborul păsărilor călătoare.

El apelează la ajutorul unui corb căruia îi dă inelul pentru a-l duce lui Baba-Novac, anunțându-l astfel de primejdia în care se află.

2. Argumentarea faptului că textul dat aparține unei balade populare

Balada populară sau cântecul bătrânesc este o operă epică cu elemente descriptiv-lirice, care dezvoltă un subiect fantastic, legendar, istoric sau familial, ale cărei versuri se cântă sau/și sunt recitate cu acompaniament instrumental, în funcție de tema abordată fiind vitejești (eroice), haiducești, istorice, fantastice, familiale (nuvelistice) și păstorești.

Ele cuprind, de obicei, fapte deosebite din trecut, săvârșite de personaje cu însușiri deosebite, ieșite din comun și prezentate în antiteză.

Întrunind caracteristicile prezente în această definiție, textul dat ***este o baladă populară***, iar în funcție de tema ei este una ***vitejească sau voinicească***, întrucât autorul anonim înfățișează fapte deosebite din trecut, evidențiind vitejia lui Gruia în confruntarea lui cu turcii. Totodată, se observă și ***valoarea ei istorică***, pentru că se face referire la permanenta confruntare dintre români și turci, existentă de-a lungul timpului.

Firul ei narativ începe printr-o formulă introductivă ce amintește de basm: „Fost-au, cică, un Novac", dar evenimentele prezentate în continuare nu mai au nimic fabulos în ele, ci sunt doar niște întâmplări care pun în lumină vitejia lui Gruia, forța impresionantă de care acesta dispune și pe care o manifestă în timpul luptei.

Ca în orice baladă, și aici personajele sunt prezentate în antiteză. Mai întâi, Gruia se opune turcilor, caracterizându-se prin vitejie și prin dorința de libertate și toleranță, în timp ce turcii sunt fricoși și acționează cu dușmănie. Gruia realizează o antiteză și cu tatăl său, deși aparțin aceleiași familii. Înțeleciunii și precauției lui Novac, feciorul acestuia îi opune nesăbuința și indiferența față de sfaturile părintești.

O altă trăsătură a baladei populare întâlnită în acest fragment este prezența unor părți descriptiv-lirice, cum este cea de la început, în care este prezentat Baba-Novac, și cea care îl înfățișează pe Gruia copleșit de tristețe și jale, invidios pe libertatea corbului, care-i va deveni un ajutor prețios.

După cum se observă din cele arătate anterior, acest fragment întrunește notele caracteristice baladei populare, evidente atât în conținutul textului, în structura sa, cât și în construcția personajelor.

3. Mesajul textului dat

Mesajul unei opere literare este constituit din totalitatea gândurilor, ideilor și sentimentelor scriitorului, transmise cititorului cu scopul de a-l face părtaș la propriile idei și trăiri.

În cazul unei balade populare, mesajul este transmis indirect, prin intermediul acțiunii, care prezintă fapte deosebite din trecut, și al personajelor, prezentate în antiteză și care impresionează prin însușirile lor alese.

În opinia mea, naratorul și-a propus, ***în primul rând***, să aducă în prim-plan o pagină din trecutul nostru de luptă împotriva turcilor și să evidențieze astfel însușirile lui Gruia în disputa sa cu dușmanii – curajul și forța sa impresionantă – prin care stârnește admirația oricui, întrucât ele sunt, de fapt, caracteristice întregului popor român.

În al doilea rând, autorul anonim reliefează în mesaj și relația dintre cele două generații reprezentate de Gruia și de tatăl său. Baba-Novac, care, cu o vastă experiență de viață, îi dă sfaturi înțelepte fiului său, dar acesta, cu nesăbuința tinereții, le ignoră și este nevoit să suporte consecințele. Până la urmă, Gruia găsește sprijinul necesar tot la tatăl său, solicitându-i ajutorul prin intermediul corbului.

Din aceste aspecte menționate anterior se observă că această baladă are prin mesajul ei și o mare valoare educativă, punând în fața receptorului fapte din trecutul îndepărtat și evidențiind unele valori morale perene ale poporului nostru reprezentat de cele două personaje.

4. Caracterizarea personajului

Personajele literare fac parte din structura unei opere epice sau dramatice, participă la acțiune și sunt purtătoarele mesajului scriitorului, realizând între ele o diversitate de relații. Ele pot fi principale, secundare sau episodice, iar după semnificația lor morală sunt pozitive sau negative.

Clasificarea personajelor în pozitive și negative **o întâlnim atât în basme, cât și în balade**, deoarece ele sunt prezentate în antiteză. Gruia, față de turci, este personaj pozitiv, iar **portretul** realizat de autorul anonim **este preponderent moral**, existând o singură referire la ***ținuta personajului***: „Tot în haine novăcești, / Cum e drag ca să-l privești!". Însușirile morale sunt prezentate ***în mod indirect*** prin faptele personajului, prin atitudinea și prin felul său de a vorbi. Astfel, el ***nesocotește sfaturile tatălui său***, consecințele fiind pe măsura ***nesăbuinței sale***, atitudine justificabilă doar prin ***lipsa experienței lui de viață*** și prin ***avântul tineresc***. Consecințele sunt grave deoarece este prins de turci și întemnițat. Totuși, în confruntarea directă cu turcii, Gruia ***dovedește curaj, forță și vitejie***.

Aflat la închisoare, are însușirile și comportarea unui om obișnuit – ***duce dorul libertății, este trist, îngândurat***, căci „Dor cumplit inima-i seacă, / Plâns de jale mi-l îneacă", dar fiind personaj al unei creații populare, ***este înzestrat și cu însușiri ieșite din comun***, ca și personajele din basme. Astfel, Gruia, pe lângă forța impresionantă de care dispune („Dar când Grue se-ntindea, / Două funii se rupea, / Numai una rămânea."), ***înțelege și graiul corbului*** căruia îi cere ajutorul, trimițându-l ca mesager la tatăl său.

După cum se observă, autorul anonim a reușit să creeze un portret cuprinzător, raportat la faptele personajului și la relația lui cu celelalte personaje ale textului, punându-i în lumină atât calitățile, cât și defectele.

5. Semnificația titlului textului dat

Titlul operei literare constituie punctul de plecare în receptarea acesteia și este totodată o punte de legătură între scriitor și cititor în transmiterea mesajului său, un prim element de contact între aceștia. Titlul este constituit dintr-un cuvânt, o sintagmă sau un enunț, indicând rezumativ sau sugestiv tema și subiectul operei literare respective.

Titlul unei balade populare reproduce, de obicei, numele personajului principal (*Toma Alimoș*), uneori precedat de substantivul care denumește specia literară respectivă (*Balada lui Pintea*). Alteori, titlul este alcătuit din doi termeni care denumesc două dintre personajele baladei (*Soarele și luna*), care se află în anumite raporturi în cadrul acțiunii.

În această ultimă situație se află și **titlul baladei** *Novac și corbul*, care este constituit din numele a două personaje, cel de-al doilea fiind un personaj animalier, iar primul substantiv referindu-se la Baba-Novac. Ambele substantive ale titlului sunt folosite cu sensul propriu, iar personajele sunt prezentate într-un raport de nonbeligeranță, întrucât ele se ajută, colaborează, în vederea salvării lui Gruia, celălalt personaj al baladei.

Totodată, se observă că ambele personaje al căror nume figurează în titlul baladei relaționează cu cel de-al treilea personaj: Baba-Novac își îndeamnă feciorul la prudență, iar corbul își va asuma îndeplinirea rugăminții lui Gruia de a-i duce inelul lui Baba-Novac.

Din aceste aspecte se observă limpede legătura strânsă dintre titlul baladei și conținutul ei, manifestată mai ales prin acțiunea personajelor și prin relațiile dintre ele.

II. A.

1. Autorul este Mircea Cărtărescu, iar textul se intitulează *Pururi tânăr, înfășurat în pixeli.*

Tema fragmentului este dependența de calculator și efectul acesteia.

2. Jocurile de acțiune și strategie i-au schimbat autorului însăși ideea despre om, despre trup, despre felul cum arată și funcționează un computer.

3. *îmi* – pronume reflexiv, cazul dativ; *toate* – adjectiv pronominal nehotărât, cazul acuzativ.

Observații:

- Formele neaccentuate de acuzativ și dativ ale pronumelui personal pot fi și pronume reflexive. Sunt pronume reflexive atunci când sunt identice în persoană și număr cu persoana verbului/cu subiectul:

El **îmi** dă cartea. (pronume personal)
III. sg. I. sg.
Eu **îmi** iau cartea. (pronume reflexiv)
I. sg. I. sg.

4. *mi* – complement indirect exprimat prin pronume personal; *un maniac* – nume predicativ exprimat prin substantiv comun; *pe computer* – atribut substantival prepozițional exprimat prin substantiv comun; *însăși* – atribut adjectival exprimat prin adjectiv pronominal de întărire.

5. Propozițiile subordonate: *să mi se pară atât de cenușie* – propoziție completivă directă; *încât nu mai merita trăită* – propoziție circumstanțială consecutivă.

6. Construirea frazei:

prop. subord. condițională *prop. principală*

(*Să*)-l fi anunțat, [1]/ ne-ar fi așteptat la gară [2]/.

Observație:

- În această situație, conjuncția subordonatoare *să* trebuie să se înlocuiască cu locuțiunea conjuncțională subordonatoare *în caz că* specifică subordonatei condiționale.

B.

Dependența de computer

Computerul este una dintre descoperirile epocale ale omenirii, el putând fi folosit în foarte multe domenii de activitate. În general, pentru oricine el este utilizat ca sursă de informare comodă, rapidă și eficientă, apelând la internet, în consultarea corespondenței electronice, în redactarea unor lucrări și transmiterea lor rapidă sau în realizarea fenomenului de socializare.

Prin diferite motoare de căutare, oricine poate culege informații din cele mai diverse domenii, în limba română sau în limbi străine, care, cu ajutorul computerului, pot fi stocate în anumite baze de date și folosite atunci când este nevoie.

O amploare deosebită a luat folosirea calculatorului ca mijloc de divertisment prin diverse jocuri, care însă trebuie alese cu grijă și practicate un timp limitat. Oricum, de fiecare dată când stăm în fața computerului, trebuie să ținem cont întotdeauna de bugetul de timp pe care îl avem la dispoziție în acest sens.

Testul 14

I. A.

1. Omonimele: Prin *vii* se copseseră strugurii. (substantiv); Îi scoseseră de acolo mai mult morți decât *vii.* (adjectiv propriu-zis)

Tu mergi acasă, *iar* el la stadion. (conjuncție coordonatoare); *Iar* mergi în oraș? (adverb)

Copilul scrisese pe portativ nota *la.* (substantiv); Copiii cântau odată cu educatoarea: *la, la, la!* (interjecție)

Observație:

- Omonimele exemplificate sunt lexico-gramaticale deoarece diferă atât ca sens, cât și ca valoare morfologică față de cuvintele din text. Cuvintele date sunt în text, în ordine, verb (*vii*), adverb (*iar*), prepoziție (*la*).

2. În structura *de-acum* cratima marchează pronunțarea într-o silabă a unui cuvânt întreg și a începutului altui cuvânt, fără omiterea unei vocale, dar cu dispariția unei

silabe şi realizarea diftongării (se formează diftongul *ea*). Din punct de vedere morfologic, se alătură două părţi de vorbire, iar din punctul de vedere al prozodiei contribuie la păstrarea ritmului şi a măsurii.

3. În prima strofă există personificarea soarelui căruia poetul i se adresează direct: *„Vii să-mi baţi la fereastră,... soare”*, epitetele *„tânăr”* şi *„auriu”* în structura *„tânăr soare auriu”* şi comparaţia *„zăpada... fuge ca argintul-viu”*. Personificarea animează un element esenţial al primăverii (soarele), epitetele evidenţiază două trăsături importante ale soarelui (recenta apariţie a acestuia şi strălucirea razelor sale), iar comparaţia reliefează rapiditatea topirii zăpezii.

4. În textul dat există imagini vizuale („tânăr soare auriu”), dinamice („fuge ca argintul-viu”) şi auditive („gureşe şuvoaie”).

5. Sosirea primăverii este marcată de strălucirea soarelui, de topirea zăpezii, de prezenţa şuvoaielor de apă provenite din topirea zăpezii, precum şi de cântecul cintezelor şi al ciocârliilor.

6. În ultima strofă, folosind ca figuri de stil invocaţia şi comparaţia, autorul îşi exprimă dorinţa dispariţiei tristeţii copleşitoare, a durerii lui sufleteşti, numite metaforic „iarna sufletului meu”, aşa cum zăpada dispare la sfârşitul unei ierni cumplite. Această dorinţă este determinată tocmai de speranţa pe care i-o dă poetului sosirea primăverii.

B.

1. Argumentarea faptului că textul dat aparţine unei opere literare

Opera literară este o lucrare în versuri sau în proză, în care sunt prezentate fapte, locuri şi oameni, fenomene ale naturii, autorul apelând la imaginaţie, implicându-se afectiv şi folosind limbajul artistic, cu scopul de a-l impresiona pe cititor.

În opinia mea, aceste note definitorii ale operei literare se întâlnesc şi în fragmentul dat. Astfel, ***în primul rând***, se observă că autorul prezintă anumite aspecte din natură surprinse odată cu sosirea primăverii, ceea ce-i creează o stare de bucurie, de satisfacţie, sugerată chiar de cuvântul „cântec” din titlul poeziei. Aspectele la care se referă poetul sunt apariţia soarelui, topirea zăpezii şi cântecul păsărilor care-şi fac şi ele simţită prezenţa în acest fel.

În al doilea rând, este prezent limbajul artistic, prin intermediul căruia sunt realizate imagini vizuale („tânăr soare auriu”), auditive („gureşe şuvoaie”) şi de mişcare („fuge ca argintul-viu”). Pentru realizarea acestora, poetul foloseşte figuri de stil precum epitetele („şuvoaie spumegate şi zglobii”), personificările („saltă gureşe şuvoaie”), comparaţiile („ca zăpada... piei şi tu”) şi metaforele („iarna sufletului meu”), deoarece poetul transfigurează realitatea, o prezintă aşa cum o vede el prin intermediul imaginaţiei şi al propriei sensibilităţi. În felul acesta se realizează ***un alt element al operei literare***, anume ***crearea unui univers ficţional bazat pe imaginaţia poetului.***

După cum se observă, textul dat are trăsăturile caracteristice unei opere literare, pornind de la elementele înfăţişate şi continuând cu aspectele de ordin stilistic, prin toate acestea autorul reuşind să-l impresioneze pe cititor.

2. Semnificaţia titlului textului dat

Titlul unei opere literare constituie punctul de plecare în receptarea acesteia şi este totodată o punte de legătură între scriitor şi cititor, putând fi constituit dintr-un cuvânt, o sintagmă sau un enunţ. În cazul unei opere lirice, titlul are şi rolul de a focaliza discursul liric şi de a asigura pătrunderea cititorului în universul afectiv al creaţiei.

Titlul textului dat este alcătuit din două substantive legate prin prepoziţia *de* şi folosite cu sens propriu, însă raportat la conţinutul poeziei, substantivul *cântec* dobândeşte şi o nuanţă metaforică, semnificând bucuria, satisfacţia, înălţarea sufletească determinate de reînvierea naturii, odată cu sosirea primăverii, reper temporal precizat de al doilea substantiv al titlului.

Atmosfera lirică exuberantă, plină de viaţă şi de prospeţime este una dinamică, schimbările din natură fiind percepute atât vizual, cât şi auditiv, ceea ce explică prezenţa imginilor dinamice („fuge ca argintul-viu"), a celor vizuale („tânăr soare auriu") şi auditive („gureşe şuvoaie"; „Cântă cinteze-n zăvoaie").

La realizarea acestor imagini contribuie şi numeroase figuri de stil: epitete („tânăr soare auriu", „şuvoaie spumegate şi zglobii"), personificări („saltă gureşe şuvoaie"), comparaţii („fuge ca argintul viu") sau metafore („iarna sufletului meu"), prin care elementele naturii sunt animate, iar atmosfera este una exuberantă, veselă, în concordanţă cu noţiunea de cântec.

După cum se observă, legătura dintre titlu şi conţinut este evidentă, dovadă fiind faptul că ideea de cântec, de veselie este prezentă în întreaga poezie, atât prin prezentarea fenomenelor specifice primăverii, cât şi prin numeroasele elemente de formă.

3. Mesajul textul dat

Mesajul operei literare este constituit din totalitatea gândurilor, ideilor şi sentimentelor pe care scriitorul le transmite cititorului pentru a-l face părtaş la propriile trăiri. În cazul unei opere lirice, mesajul este transmis în mod direct, prin intermediul eului liric, autorul folosind limbajul artistic realizat cu ajutorul unor figuri de stil.

În opinia mea, poetul şi-a propus să-i transmită cititorului starea sa sufletească, de bucurie, de satisfacţie, o stare de preaplin sufletesc, determinate de reînvierea naturii odată cu sosirea primăverii.

În primul rând, poetul reliefează transformările care au loc în natură şi care nu-l lasă indiferent: apare soarele, se topeşte zăpada, şuvoaiele curg zglobii şi cântecul păsărilor se aude pretutindeni.

În al doilea rând, Şt. O. Iosif realizează o atmosferă lirică dinamică, în concordonaţă cu propriile trăiri, schimbările din natură fiind percepute atât vizual, cât şi auditiv, ceea ce explică prezenţa unor imagini de mişcare îmbinate cu cele vizuale şi auditive: „vii să-mi baţi iar la fereastră", „tânăr soare auriu", „saltă gureşe şuvoaie" etc., la realizarea cărora contribuie epitetele („şuvoaie spumegate şi zglobii"), personificările („saltă gureşe şuvoaie"), comparaţiile („fuge ca argintul viu") sau metaforele („iarna sufletului meu").

După cum se poate observa, prin mesajul acestei opere poetul transmite cititorului preaplinul său sufletesc, bucuria și satisfacția determinate de sosirea primăverii, apelând, în acest scop, la limbajul artistic.

II. A.

1. Autorul articolului este Liviu Rebreanu, iar titlul articolului este *Cred.* Domeniul abordat de autor este literatura ca artă.

2. Pentru scriitor arta, în speță literatura, înseamnă creație de oameni și de viață.

3. Pronume cu forme pronominale: *ea* – pronume personal; *ea* – pronume personal; *ei* – pronume personal; *o* – pronume personal. *Atenție:* În text mai există adjectivul pronominal de întărire *însăși*, care are forme personale, și pronumele relativ *ce* invariabil, fără forme personale.

Observații:

- Pentru valorile morfologice ale cuvântului *o* vezi **Testul 12.**
- Cuvântul *ei* are și valoare morfologică de interjecție:

  Ei, ce să-i faci!

4. *sunt întrebat* – predicat verbal exprimat prin verb predicativ (la diateza pasivă); *a spune* – complement direct exprimat prin verb predicativ; *o jucărie* – nume predicativ exprimat prin substantiv comun; *cu fraze* – atribut substantival prepozițional exprimat prin substantiv comun.

Observație:

- Cuvintele *sunt întrebat* constituie un predicat verbal, exprimat prin verb la diateza pasivă, deoarece poate fi urmat de un complement de agent (*de cineva*).

5. Felul propozițiilor: *Literatura rezultată din asemenea preocupări nu va mulțumi... nici pe superesteții..., nici pe amatorii de povestiri gentile de salon* – propoziție principală; *ce savurează numai rafinăriile stilistice sau extravaganțele sentimentale* – propoziție atributivă.

6. Construirea frazei:

prop. principală ***prop. subord. atributivă***

Îi laudă pe *aceia* [1]/ care învață [2]/.

B.

Rolul literaturii în instruirea și educarea elevilor

Literatura aduce în fața cititorului numeroase întâmplări, locuri și oameni, toate acestea fiind prezentate în mod original prin prisma scriitorului care apelează la imaginație și la un limbaj artistic adecvat.

În opinia mea, prin conținutul și forma lor, operele literare au un rol important în instruirea și în educarea elevilor. Astfel, ***în primul rând***, prin conținutul operei literare elevii iau cunoștință de fapte petrecute în anumite împrejurări și locuri necunoscute, ceea ce le îmbogățește orizontul de cunoaștere.

În al doilea rând, la acţiunea operei literare participă personajele care sunt purtătoarele mesajului scriitorului şi ale unor valori morale superioare, pe care elevii le pot împrumuta în comportamentul lor.

Totodată, prin literatură are loc şi o îmbogăţire şi înnobilare sufletească a cititorului, iar prin forma lor aleasă, operele literare contribuie la dezvoltarea vocabularului elevilor şi la realizarea unei exprimări corecte, clare şi expresive.

Testul 15

I. A.

1. Sinonimele: *necesar* = util, folositor; *utilizare* = folosire; *modificate* = schimbate.

2. Cuvintele derivate: *predefinite, utilizare, mărime.*

Observație:

- Nu toate cuvintele care încep sau se termină cu aceleaşi sunete sunt derivate. Pentru a constata ce cuvinte sunt derivate trebuie să se stabilească mai întâi cuvântul de bază şi apoi înrudirea de sens a acestuia cu termenul derivat, în funcție de înțelesul afixului.

  La celelalte cuvinte date segmentele alăturate rădăcinii sunt desinenţe şi articole.

3. Fragmentul dat aparţine unui text nonliterar de tip utilitar, întrucât oferă indicaţii de folosire a unui aparat.

4. Cuvintele date aparţin categoriei lexicale a neologismelor.

5. Aparatele de fotografiat compacte sunt cele mai utilizate în întreaga lume deoarece sunt accesibile tuturor persoanelor, nefiind necesar un nivel minim de cunoştinţe în domeniul fotografiei.

6. Aparatele de fotografiat compacte sunt accesibile tuturor persoanelor, pentru a fi folosite, nefiind necesar decât un nivel minim de cunoştinţe în domeniul fotografiei. Totodată, aceste aparate de fotografiat au o dimensiune redusă şi o gamă de setări limitată la un nivel minim.

B.

1. Argumentarea faptului că textul dat este un text nonliterar

Textul nonliterar prezintă elemente reale, date şi informaţii exacte, cu scopul de a transmite cunoştinţe şi de a atrage atenţia cititorului asupra unor aspecte de ordin practic, fără ca autorul să se implice afectiv. Totodată, autorul nu apelează la imaginaţie şi la limbajul figurat, cuvintele fiind folosite cu sensul lor propriu. Se utilizează formule stereotipe, cifre, tabele, schiţe etc., cuvintele întrebuinţate fiind în mare măsură neologisme.

În opinia mea, unele trăsături specifice unui text nonliterar se întâlnesc și în fragmentul dat, acesta făcând parte din categoria textelor nonliterare de tip utilitar deoarece oferă indicații de folosire a unui aparat.

În primul rând, se observă că autorul oferă date exacte referitoare la motivele pentru care aparatele de fotografiat compacte sunt cele mai utilizate în întreaga lume: accesibilitatea folosirii lor, nivelul minim de cunoștințe în domeniul fotografiei necesar manevrării lor și dimensiunea redusă.

În al doilea rând, autorul face referire la mai multe aspecte cu privire la setările tehnice și la modul de realizare a fotografiilor, incluzând în această categorie și modurile predefinite. Pentru prezentarea acestor date este folosit un limbaj bogat în neologisme, folosite cu sensul lor propriu: *standarde, megapixeli, autofocus* etc.

După cum se observă, este evident faptul că fragmentul dat are notele caracteristice unui text nonliterar, atât ca structură și conținut, cât și la nivel lexical și stilistic.

2. Mesajul textului dat

Mesajul unei opere literare este constituit din totalitatea gândurilor, ideilor și sentimentelor autorului pe care acesta le transmite cititorului pentru a-l face părtaș la propriile trăiri, în cazul unui text literar, sau din totalitatea informațiilor pe care autorul le transmite cititorului, când este vorba de un text nonliterar.

În cazul unui text nonliterar mesajul este transmis în mod precis, într-un limbaj clar, propriu, care nu implică latura afectivă a exprimării.

În opinia mea, autorul și-a propus, ***în primul rând***, prin mesajul său, să prezinte avantajele folosirii aparatelor de fotografiat compacte, acestea fiind cele mai utilizate în întreaga lume. În același timp, mesajul are și o notă persuasivă, autorul încercând să-i convingă pe cititori asupra utilității și superiorității aparatului.

Autorul ghidului își argumentează opinia scoțând în evidență accesibilitatea folosirii lor, nivelul minim de cunoștiințe în domeniul fotografiei necesar manipulării lor și dimensiunea redusă a aparatului. Totodată, autorul îl pune la curent pe cititor cu privire la mai multe aspecte referitoare la setările tehnice și la modul de realizare a fotografiilor, incluzând în această categorie și modurile predefinite.

În al doilea rând, acest mesaj este transmis în mod clar, convingător, prin folosirea unui limbaj adecvat în care sunt folosite multe neologisme cu sensul lor propriu: *standarde, megapixeli, autofocus* etc.

Din cele arătate până aici, se poate concluziona că mesajul acestui text este clar exprimat, urmărind transmiterea unor date exacte și îndrumări folositoare cititorilor.

II. A.

1. Documentul din care este extras fragmentul este intitulat *Convenția europeană a drepturilor omului.*

Fragmentul se referă la domeniul juridic, și anume la legislația europeană.

2. Dreptul la libertatea de exprimare reprezintă libertatea de opinie și libertatea de a primi sau de a comunica informații ori idei fără amestecul autorităților publice și fără a ține seama de frontiere.

3. Dintre cuvintele subliniate nu devin părți de propoziție: *a* – deoarece este prepoziție care intră în alcătuirea infinitivului; *fără* – deoarece este tot prepoziție care însoțește un substantiv în cazul acuzativ.

Observații:

- Cuvântul *a* este prepoziție în acest caz deoarece intră în alcătuirea modului infinitiv. Cuvântul *a* mai este prepoziție și atunci când însoțește un substantiv în cazul acuzativ (*Miroase **a** busuioc.*) sau un numeral cardinal în cazul genitiv (*Meritul este **a** doi dintre ei.*).
- Alte valori morfologice ale cuvâtului *a*:

Cartea aceasta este ***a*** Mariei. (articol posesiv sau genitival)
Elevii au scris litera ***a***. (substantiv)
A! tu erai? (interjecție)
A mare este mai harnică decât cea mică. (articol demonstrativ sau adjectival)
A de acolo este prietena ei. (pronume demonstrativ de depărtare)
Rochia ei este tot ***a*** culoare cu a ta. (adjectiv pronominal demonstrativ de identitate – în exprimare populară)

4. *reputației* – atribut substantival prepozițional exprimat prin substantiv comun; *altora* – atribut pronominal genitival exprimat prin pronume nehotărât; *pentru a împiedica* – complement circumstanțial de scop exprimat prin verb predicativ; *de informații* – atribut substantival prepozițional exprimat prin substantiv comun.

5. Propozițiile subordonate: *ce comportă îndatoriri și responsabilități* – subordonată atributivă; *care constituie măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru securitatea națională* – subordonată atributivă.

6. Construirea frazei:

prop. principală ***prop. subord. modală***

El învață *mai bine* [1]/ decât învеți tu [2]/.

B.

Ce înseamnă să fii cetățean european

În momentul în care o țară este primită în Uniunea Europeană, cetățenii ei devin în mod automat și legal cetățeni europeni, bucurându-se de aceleași drepturi și având aceleași obligații ca orice alt locuitor al Uniunii.

În opinia mea, această postură presupune, ***în primul rând***, cunoașterea legilor Uniunii Europene referitoare la drepturi și la îndatoriri, fără a neglija însă celelalte legi în legătură cu dezvoltarea întregii comunități europene.

În al doilea rând, un cetățean european trebuie, în aceeași măsură, să cunoască legile, dar și să le respecte, deoarece o lege nu poate fi respectată dacă nu este cunoscută. Totodată, orice cetățean european trebuie să se implice efectiv în impunerea legilor Uniunii printr-o contribuție concretă în domeniul în care activează.

Așadar, un adevărat cetățean european trebuie să cunoască și să respecte legile Uniunii Europene și să contribuie la dezvoltarea comunității.

Testul 16

I. A.

1. Cuvintele compuse: *binecuvântată, miazănoapte, presus.*

Observație:

- Toate cele trei cuvinte sunt compuse prin contopire (unire, sudare, sudură, alipire). **Compunerea** ca procedeu (mijloc) intern de îmbogățire a vocabularului se mai poate realiza prin alăturare cu sau fără cratimă, prin abreviere și prin elemente de compunere. Cuvintele scrise cu cratimă (*dintr-însul, întinzându-se*) din enumerație nu sunt compuse, ci sunt două părți de vorbire diferite unite prin cratimă. De asemenea, cuvântul *împodobesc* este derivat parasintetic cu prefixul *îm-* și sufixul *-i*, și nu compus cu elemente de compunere.

2. Cuvântul *această* este compus din vocala *a* + consoana *č* + vocala *a* + consoana *s* + consoana *t* + vocala *ă*.

Observație:

- Numărul vocalelor dintr-un cuvânt este egal cu numărul silabelor. Cuvântul dat are trei silabe și va avea deci trei vocale: *a, a, ă.* Litera *e* nu este nici vocală, nici semivocală, ci doar literă ajutătoare, cuvântul dat având următoarea transcriere fonetică: [a č a s t ă].

3. În secvența dată există metaforele „piramide de munți”, „diademă de ninsoare”, epitetele „creștetele <u>încununate</u>”, „<u>veșnică</u> diademă” și comparația „ca doi uriași”.

4. Modul de expunere predominant folosit în textul dat este descrierea, realizată panoramic (circular), de la exterior spre interior.

5. În textul dat sunt menționate ca elemente ale florei – pădurile, fagii, brazii, stejarii etc. și ca elemente ale faunei – ursul, bivolul, calul.

6. Fragmentul dat conține ipoteza pe care scriitorul o va demonstra în continuarea textului, și anume frumusețea și bogăția Ardealului, această țară „mândră și binecuvântată”, așezată „pe culmea cea mai naltă a munților Carpați”. Țara aceasta este descrisă, laudativ, la modul superlativ, ca un loc minunat în care se adună atât frumusețile nordului, cât și cele ale sudului Europei.

B.

1. Argumentarea faptului că textul dat aparține unei descrieri literare

Descrierea literară este un text literar în care este folosită, ca mod de expunere preponderent, descrierea pentru a înfățișa, în mod subiectiv, aspecte din natură, locuri și oameni cu notele lor caracteristice, utilizându-se limbajul artistic. În strânsă legătură cu aspectele zugrăvite, autorul își exprimă și propriile sentimente, folosind în descriere, mai ales, structurile nominale.

În opinia mea, textul dat conţine aceste trăsături specifice unei descrieri literare, observând, ***în primul rând***, că scriitorul prezintă frumuseţile şi bogăţiile Ardealului: munţii, dealurile, podişurile şi câmpiile, aflate aici în deplină armonie. Bălcescu nu uită nici pădurile, luncile, văile, lanurile de grâu şi de porumb, ursul şi bivolul, toate întregind imaginea acestui ţinut.

În al doilea rând, în legătură cu aceste aspecte apar exprimate admiraţia, preţuirea şi profunda sa mândrie patriotică, evidente din felul în care descrie această „ţară mândră şi binecuvântată". Înfăţişând aceste aspecte, Bălcescu foloseşte limbajul artistic în care sunt prezente numeroase figuri de stil ca epitetele („un măreţ şi întins palat", „câmpii arse şi văruite"), comparaţiile („ocoleşte, precum zidul o cetate", „ursul... ca un domn stăpânitor") sau metaforele, unele cu valoare hiperbolică („două piramide mari de munţi", „mare de grâu şi porumb" etc.). Prin toate acestea realizează imaginea unui ţinut mirific identificat cu o „ţară mândră şi binecuvântată", care uimeşte prin frumuseţe şi bogăţii.

Din toate aceste aspecte ne putem convinge că textul dat întruneşte notele caracteristice ale unei descrieri literare, atât prin conţinut, cât şi prin forma sa, ambele contribuind la evidenţierea farmecului peisajului descris şi la exprimarea sentimentelor autorului.

2. Mesajul textului dat

Mesajul operei literare este constituit din totalitatea gândurilor, ideilor şi sentimentelor scriitorului pe care acesta le transmite cititorului pentru a-l face părtaş la propriile trăiri. Într-o descriere literară, mesajul se referă, în mod deosebit, la sentimentele autorului, determinate de aspectele descrise, sentimente pe care vrea să le împărtăşească şi cititorului.

Într-adevăr, **consider** că şi Bălcescu şi-a propus să-i destăinuie cititorului sentimentele sale de admiraţie, de dragoste, de mândrie şi de preţuire faţă de ţinutul Ardealului, parte componentă a pământului românesc.

Acest fapt se desprinde, ***în primul rând***, din felul în care scriitorul prezintă, cu entuziasm, frumuseţile şi bogăţiile Ardealului, într-o descriere panoramică: munţii, dealurile, podişurile şi câmpiile, la care adaugă apoi pădurile stufoase, luncile, văile, lanurile de grâu şi de porumb, ursul şi bivolul, toate întregind imaginea acestui ţinut.

În al doilea rând, sentimentele scriitorului sunt evidenţiate prin limbajul folosit, caracterizat prin bogăţia figurilor de stil menite să creeze o imagine feerică a acestui ţinut. Sunt prezente epitetele („un mare şi întins palat", „câmpii arse şi văruite"), comparaţiile („ocolesc, precum zidul o cetate", „ursul... ca un domn stăpânitor"), metaforele („două piramide mari de munţi", „mare de grâu şi porumb" etc.) sau enumeraţiile („stejarii, brazii şi fagii trufaşi") etc. Aceste procedee au şi menirea de a-l sensibiliza pe cititor în receptarea mesajului trimis de autor.

După cum se observă, mesajul scriitorului către cititor prinde consistenţă atât prin bogăţia conţinutului, cât şi prin expresivitatea formei. De aceea, oricine citeşte acest fragment rămâne uimit de frumuseţile şi de bogăţiile ţării Ardealului.

II. A.

1. Numele personajului prezentat este Charles Spencer Chaplin.
Artistul a evoluat în domeniul filmului mut.

2. Charles Chaplin i-a întruchipat pe marinar, pe vânzător, pe pompier sau pe căutătorul de comori.

3. Părţile de vorbire neflexibile sunt adverbul *mai* şi prepoziţia *cu*.

Observații:

- Cuvântul *mai* are şi valoare morfologică de substantiv, cu diferite sensuri:
  Este luna ***mai***. (lună)
  Bătătorea pământul cu un ***mai***. (unealtă)
  Cumpărase un kilogram de ***mai***. (ficat)

4. *său* – atribut adjectival exprimat prin adjectiv pronominal posesiv; *asupra ... moralității* – atribut substantival prepoziţional exprimat prin substantiv comun; *falsei* – atribut adjectival exprimat prin adjectiv propriu-zis; *este dobândit* – predicat verbal exprimat prin verb predicativ (la diateza pasivă).

5. Propoziţiile subordonate: *de ce regizorul a protestat vehement împotriva instaurării sonorului* – propoziţie subordonată completivă directă; *care, după părerea sa, „distruge arta cea mai veche a omenirii, arta pantomimei"* – propoziție subordonată atributivă.

6. Construirea frazei:

prop. principală ***prop. subord. atributivă***

El este *cel de-al doilea* [1]/ care a participat la competiție [2]/.

Observație:

- După interjecţiile de adresare *iată, iacă, uite*, propoziția care răspunde la întrebarea ***ce?*** este completivă directă, nu subiectivă.

B.

Prezentarea unui film

Filmul *Moromeții* urmăreşte destrămarea unei familii ţărăneşti în prima jumătate a secolului al XX-lea, în ciuda încercărilor lui Ilie Moromete, capul familiei, de a-i ţine împreună pe toţi membrii familiei şi de a nu vinde din pământul pe care-l avea.

Acest lucru nu este posibil, deoarece în familie există unele certuri cauzate de sora lui Ilie, Maria, care îi îndeamnă pe cei trei băieţi mai mari să-şi ceară drepturile, iar Moromete este presat să-şi achite datoriile. Până la urmă familia se destramă, deoarece fiii cei mari ai lui Moromete pleacă la Bucureşti, iar el este nevoit să vândă o parte din pământ, nemaiputând să facă față datoriilor financiare.

Filmul impresionează prin faptul că viaţa satului este prezentată în toată complexitatea ei, precum şi prin jocul unor actori de excepţie ca Victor Rebenciug, Dorel Vişan, Luminiţa Gheorghiu, Gina Patrichi, Mitică Popescu, Petre Gheorghiu sau Florin Zamfirescu.

Testul 17

I. A.

1. Antonimele: *frumoasă* ≠ urâtă; *bucurii* ≠ tristeți; *să vii* ≠ să pleci.

2. Virgula s-a folosit după o interjecție pe care o desparte de restul enunțului.

Semnul exclamării s-a folosit la sfârșitul unei fraze care are în alcătuire propoziții exclamative.

Punctele de suspensie marchează întreruperea momentană a discursului liric din cauza unei stări emotive puternice.

Observații:

- Punctele de suspensie marchează întreruperea momentană a vorbirii și din alte motive:
  - în așteptarea răspunsului, a manifestării, a reacției interlocutorului;
  - din cauza intervenției interlocutorului;
  - deoarece vorbitorul consideră restul ușor de înțeles.

  Dacă punctele de suspensie sunt puse între paranteze drepte, marchează absența din text a unui fragment.
- Cratima din secvența *dac-aș ști* este semn ortografic și nu trebuie explicată în cadrul cerinței de mai sus.

3. Numărul literelor și al sunetelor: *atuncea* [a t u n č a] – 7 litere și 6 sunete; *ochi* [ok′] – 4 litere și 2 sunete; *lucitori* [l u č i t o r i] – 8 litere și 8 sunete.

Observație:

- Pentru transcrierea fonetică a cuvintelor vezi **Testul 4**.

4. Figurile de stil cerute: personificare: *O, tu, cea mai frumoasă dintre zâne*; metaforă: *alaiul tău de bucurii*; repetiție: *Dar nimeni, nimeni.*

5. Cea mai frumoasă dintre zâne căreia i se adresează poetul este primăvara.

6. Poetul trăiește cu intensitate bucuria revenirii primăverii și nutrește speranța împlinirii unui vis fericit, dar în situația unei noi dezamăgiri se va întoarce, iremediabil, către trecut, aceasta fiind singura posibilitate de a se salva sufletește, de a-și găsi refugiul în indiferență.

B.

1. Argumentarea faptului că textul dat aparține unei opere lirice

Opera lirică este creația literară în versuri, în care autorul își exprimă în mod direct gândurile, ideile și sentimentele, prin intermediul eului liric, apelând la limbajul artistic concretizat prin imagini artistice realizate cu ajutorul unor figuri de stil, aflate într-o structură descriptivă.

În opinia mea, textul dat conține aceste note caracteristice ale operei lirice, atât prin conținutul, cât și prin forma sa, doarece, ***în primul rând***, eul liric își exprimă, în

mod direct, sentimentele de bucurie față de sosirea primăverii, pe care o întâmpină, ca nimeni altul, cu mare satisfacție: „Toți te-așteptăm cu-atâta dor să vii: / Dar nimeni, nimeni mai cu dor ca mine!".

În al doilea rând, prezența eului liric se manifestă prin forme pronominale și verbale de persoana întâi (*mine, mi, m-, aș uita, aș ști* etc.), la care se adaugă și cele de persoana a doua, deoarece poezia este concepută ca un monolog adresat (*tu, tău, te, aduci, pui* etc.). Lirismul este accentuat de prezența interjecției *o*, a formelor de vocativ „tu, cea mai frumoasă dintre zâne" și a unor structuri interogative: „ce daruri tu-mi îmbii?"

În al treilea rând, tot ca o dovadă a caracterului liric, subiectiv, este folosit limbajul artistic, fiind prezente epitetele („zări senine", „cântec lucitor", „suflet amăgit"), personificarea („visul iarăși minte!") sau metaforele („alaiul tău de bucurii", „cea mai frumoasă dintre zâne") etc., care impun o imagine originală a peisajului descris.

Toate aceste aspecte **sunt concludente** pentru încadrarea textului-suport în categoria operelor lirice, dovadă fiind numeroasele elemente de conținut și de formă, începând cu exprimarea directă a sentimentelor și terminând cu elementele de versificație, care sporesc, de asemenea, lirismul textului.

2. Semnificația titlului textului dat

Titlul operei literare constituie o punte de legătură între scriitor și cititor, un prim element de contact între aceștia. Poate fi constituit dintr-un cuvânt, o sintagmă sau un enunț, indicând rezumativ sau sugestiv tema și subiectul operei literare respective. În opera lirică, titlul are și rolul de a focaliza discursul liric, asigurând pătrunderea cititorului în universul afectiv al creației.

Titlul acestei poezii conține substantivul „primăverii" în cazul dativ, cu sens propriu, impune un reper temporal denumind anotimpul care apare personificat și pe care poetul îl vede asemenea unei zâne căreia i se adresează direct. Datorită formei substantivului din titlu, poezia capătă forma unei ode închinate acestui anotimp.

Legătura titlului cu conținutul se observă, ***în primul rând***, în exprimarea sentimentelor determinate de sosirea primăverii: bucuria, satisfacția și speranța pentru împlinirea unui vis fericit. În cazul unei dezamăgiri, salvarea sufletească a poetului rămâne refugiul în trecut și în indiferență.

În al doilea rând, legătura dintre titlu și conținut se manifestă și prin enumerarea unor elemente și fenomene specifice primăverii: florile, cerul senin, susurul și undele izvoarelor, astfel poetul reușind să creeze o imagine complexă a anotimpului.

În al treilea rând, sentimentele exprimate și aspectele descrise sunt puse în evidență prin intermediul unor procedee artistice: epitetele („zări senine", „cântec lucitor", „suflet amăgit"), personificările („visul iarăși minte!") sau metaforele („alaiul tău de bucurii", „cea mai frumoasă dintre zâne") etc., toate menite să dea glas și profunzime sentimentelor poetului față de anotimpul căruia îi dedică poezia și căruia i se adresează direct.

După cum se observă, legăturile dintre titlu şi discursul liric sunt numeroase, dovadă fiind relaţia directă a titlului cu numeroase elemente de formă şi de conţinut menţionate anterior.

3. Mesajul textului dat

Mesajul unei opere literare este constituit din totalitatea gândurilor, ideilor şi sentimentelor pe care scriitorul le transmite cititorului pentru a-l face părtaş la propriile trăiri. În cazul unei opere lirice, mesajul este transmis în mod direct, prin intermediul eului liric, autorul folosind limbajul artistic realizat cu ajutorul unor figuri de stil, prezente într-un discurs descriptiv.

În ceea ce priveşte textul dat, **consider** că poetul şi-a propus să-i transmită cititorului bucuria, satisfacţia şi speranţa, pe care le nutreşte pentru împlinirea unui vis fericit, aducând laudă primăverii. Din acest punct de vedere, ***mai întâi*** se poate constata că aceste sentimente sunt exteriorizate prin intermediul eului liric, manifestat prin forme pronominale şi verbale de persoana întâi şi a doua (*mine, mi, m-, aş uita, aş şti, tu, tău, te, aduci, pui* etc.), întrucât poezia este concepută ca un monolog liric adresat.

În al doilea rând, poetul îşi scoate în evidenţă mesajul prin reliefarea unor aspecte specifice primăverii: florile, cerul senin, susurul şi undele izvoarelor. Totodată, starea sufletească înălţătoare a poetului, lauda adusă primăverii sunt accentuate prin procedeele artistice folosite: epitete („zări <u>senine</u>", „cântec <u>lucitor</u>", „suflet <u>amăgit</u>"), personificări („visul iarăşi minte!") sau metafore („alaiul tău de bucurii", „cea mai frumoasă dintre zâne") etc., la care se adaugă interjecţia „o", formele de vocativ „tu, cea mai frumoasă dintre zâne" şi unele structuri interogative: „ce daruri tu-mi îmbii?".

Toate aceste aspecte dau consistenţă mesajului îl fac mai convingător, mai sugestiv şi ajunge mai direct la sufletul cititorilor, care-i împărtăşesc; fără îndoială, starea de spirit a poetului.

După cum se poate observa, mesajul scriitorului este în deplină concordanţă cu conţinutul şi cu forma poeziei, fiind exprimat direct, prin intermediul limbajului artistic, afectivitatea fiind nota sa dominantă.

II. A.

1. Textul dat este un text nonliterar de tip utilitar, fiind un prospect pentru medicamente.

Medicamentul la care se referă textul este aspirina sau aspirin, având drept componentă activă acidul acetilsalicilic.

2. Aspirina este indicată în cefalee, în dureri dentare, în dismenoree, inflamaţii, febră şi răceli.

3. *acestor* – adjectiv pronominal demonstrativ în cazul dativ; *li* – pronume personal în cazul dativ; *se* – pronume reflexiv în cazul acuzativ; *valabil* – adjectiv propriu-zis în cazul nominativ.

4. *alte* – atribut adjectival exprimat prin adjectiv pronominal nehotărât; *ce* – subiect exprimat prin pronume relativ; *cum ar fi* – predicat nominal alcătuit din numele predicativ

cum exprimat prin adverb relativ de mod și verbul copulativ *ar fi*; *erupțiile* – subiect exprimat prin substantiv comun.

5. Felul propozițiilor: *Pacienții..., cât și pacienții hipersensibili la analgezice și antireumatice riscă, la administrarea produsului Aspirin, apariția unor crize de astm* – propoziție principală; *care suferă de astm, alergie la polen, vegetații adenoidiene sau infecții cronice ale aparatului respirator* – subordonată atributivă.

6. Construirea frazei:

prop. subord. completivă directă

Iată [1]/ ce ai de făcut [2]/.

B.

La Polovragi

Într-o zi minunată de iulie, după aproape două ore de mers, am ajuns la Peștera Polovragi din ținutul Gorjului.

Aceasta este o peșteră caldă și umedă care își schimbă culoarea pe porțiuni, denumite Bolta însângerată, Camera Albă sau Sala Divină. Sub supravegherea însoțitorilor noștri și a ghidului am văzut dantelăriile de țurțuri stalactitici, coloanele intermediare, domurile, bazinele adânci etc.

La ieșire, am constatat absența unuia dintre colegii noștri și nu peste mult timp am auzit un strigăt de ajutor. Unul dintre angajații peșterii l-a găsit și a descoperit că acesta își luxase piciorul. L-am transportat destul de greu până la suprafață, iar în drumul nostru de înapoiere ne-am oprit la Serviciul de urgență al Spitalului Județean Gorj, unde medicul de gardă a constatat că nu este nimic grav.

Testul 18

I. A.

1. Formarea cuvintelor: *împânzește* – cuvânt format prin derivare parasintetică; *preacuratul* – cuvânt format prin compunere prin contopire (unire, sudare, sudură, alipire); *domol* – cuvânt format prin conversiune (adverb provenit din adjectiv).

2. Fac parte din câmpul lexical al religiei cuvintele: *patrafir, mir, clopotniță*.

3. Modul de expunere folosit în textul dat este descrierea.

4. Imagine vizuală: „Mireasa cerului albastru / Își împânzește-n ape chipul"; imagine auditivă: „În mulcom zvon se-mbrățișează / Cu apa trestia bolnavă".

5. „Mireasa cerului albastru" la care face referire poetul este luna.

6. În prima strofă, poetul surprinde imaginea nocturnă a peisajului peste care luna, numită metaforic „mireasa cerului albastru", își revarsă razele, sporindu-i farmecul. Vraja este așa de mare, încât natura înconjurătoare reacționează dinamic și afectiv, aspect prezentat prin intermediul personificărilor „tresare unda" și „-nfiorează-se nisipul".

B.

1. Argumentarea faptului că textul dat aparține unui pastel

Pastelul este opera lirică în versuri în care sunt descrise aspecte din natură cu notele caracteristice, în strânsă legătură cu acestea autorul exprimându-și în mod direct sentimentele, prin intermediul eului liric, apelând la limbajul artistic.

Ținând cont de aceste trăsături, **consider** că poezia „Pe înserate" aparține acestei specii literare. Astfel, se observă ***mai întâi*** că poetul descrie un peisaj aflat în pragul înserării, când luna își face apariția și își revarsă razele asupra lacului și a luncii. Roua cade peste luncă, licuricii se aprind, gheunoaia își bate toaca, turma se pregătește de culcare, iar clopotnița povestește „jalea înstrăinatului Ardeal".

Apoi, apare eul liric, dar, fiind vorba despre un pastel, acesta nu se manifestă prin mărci lexico-gramaticale, ci este prezent implicit, prin atmosfera creată. Astfel, în fața peisajului descris, eul liric trăiește un sentiment de tristețe identificat cu „jalea înstrăinatului Ardeal". De aceea, și atmosfera lirică creată este una tristă, pe care sonoritățile liturgice o sugerează cu prisosință.

De asemenea, se observă că peisajul este privit în mod subiectiv, poetul apelând la limbajul artistic constituit din epitete („<u>mulcom</u> zvon", „trestia <u>bolnavă</u>" etc.), personificări („tresare unda", „înfiorează-se nisipul" etc.) sau metafore („mireasa cerului albastru", „-ntinsul luncii patrafir" etc.), realizând imagini artistice dinamice, vizuale și auditive. Astfel, sentimentele poetului devin un ecou al peisajului perceput de poet vizual, auditiv și chinestezic.

Din cele relatate, se constată că textul dat aparține unui pastel, având notele caracteristice ale acestuia: folosirea descrierii, a limbajului artistic și prezența sentimentelor eului liric în strânsă legătură cu aspectele descrise, la care se adaugă elementele de versificație ce contribuie și ele la sporirea lirismului textului.

2. Semnificația titlului textului dat

Titlul operei literare constituie punctul de plecare în receptarea acesteia și este o punte de legătură între scriitor și cititor, un prim element de contact între aceștia, fiind constituit dintr-un cuvânt, o sintagmă sau un enunț și indicând tema și subiectul operei literare respective. În cazul unei opere lirice, titlul focalizează discursul liric, asigurând pătrunderea cititorului în universul afectiv al creației.

Acest **titlu** conține locuțiunea adverbială temporală *pe înserate*, folosită cu sens propriu, precizându-se astfel momentul în care poetul surprinde imaginea peisajului, constituit din luna care își revarsă razele asupra lacului și a luncii, din roua care cade peste luncă și licuricii care se aprind, în timp ce în fag gheunoaia își bate toaca. La acestea se adaugă și imaginea turmei care se pregătește de culcare, pe când clopotnița povestește „jalea înstrăinatului Ardeal".

Legătura dintre titlu și operă este evidentă, ***în primul rând***, prin aceste elemente de conținut, dar lor li se alătură prin prezența unor termeni din câmpul lexical al serii:

„mireasa cerului albastru", „bobițele de rouă", „se odihnesc pe iarbă mieii" etc., sugerând o atmosferă calmă, dar plină de tristețe.

În al doilea rând, semnificația titlului se concretizează și prin prezența unor elemente de formă cum sunt epitetele („mulcom zvon", „trestia bolnavă" etc.), personificările („tresare unda", „-nfiorează-se nisipul" etc.) sau metaforele („mireasa cerului albastru", „întinsul luncii patrafir" etc.), poetul realizând astfel o atmosferă specifică înserării, când totul se pregătește parcă de odihnă și somn.

După cum se observă, între titlu și text există o strânsă legătură, atât în privința conținutului, cât și în plan stilistic, în prezentarea caracteristicilor peisajului descris, nota lui dominantă fiind liniștea și calmul înserării.

3. Mesajul textului dat

Mesajul operei literare este constituit din totalitatea gândurilor, ideilor și sentimentelor scriitorului, pe care acesta le transmite cititorului pentru a-l face părtaș la propriile trăiri. În cazul unei opere lirice mesajul este transmis în mod direct, prin intermediul eului liric, autorul folosind limbajul artistic realizat cu ajutorul unor figuri de stil, aflate într-un discurs descriptiv.

În opinia mea, poetul și-a propus, ***în primul rând***, să-i transmită cititorului sentimentele sale de tristețe, asociate cu „jalea înstrăinatului Ardeal", prin surprinderea unui peisaj în timpul înserării, caracterizat prin tăcere, prin calm, odată cu apariția lunii și cu încetarea tuturor zgomotelor. Peisajul înfățișat este trist, apăsător, fiind alcătuit din lac, câmpul cu otavă, din luncă și pajiștea pe care se odihnesc mieii, din toaca unei gheonoi și glasul clopotniței din deal, prin aceste imagini creându-se o atmosferă tristă, mohorâtă, în strânsă legătură cu starea sufletească a eului liric.

În al doilea rând, mesajul este evidențiat prin câteva procedee artistice adecvate conținutului menționat, cum sunt epitetele („mulcom zvon", „trestia bolnavă" etc.), personificările („tresare unda", „-nfiorează-se nisipul" etc.) sau metaforele („mireasa cerului albastru", „-ntinsul luncii patrafir" etc.), poetul realizând astfel o atmosferă specifică înserării și generatoare de tristețe, nota caracteristică a discursului liric. Lirismul este sporit și de elementele de versificație (ritm, măsură, rimă) care dau o muzicalitate deosebită versurilor.

După cum se observă, **putem concluziona** că poetul reușește să transmită mesajul menționat în mod convingător și expresiv, apelând atât la elementele de conținut, cât și la cele de formă.

II. A.

1. Titlul articolului este: *Delta Dunării – rezervație naturală.*
Delta Dunării se întinde pe o suprafață de peste 5.000 km^2.

2. Cele trei zone ocrotite, având biotipuri diferite, sunt rezervațiile Roșca-Buhaiova-Hrecisca, Perișor-Zătoane și Periteașca-Leahova.

3. Părți de vorbire flexibile: *altele* – pronume nehotărât; *iarna* – substantiv comun.

Observații:

• Cuvinte ca ***vara, primăvara, dimineața, seara*** etc. pot fi atât adverbe, cât și substantive. Substantive sunt atunci când sunt însoțite de adjective propriu-zise sau pronominale ori au funcție sintactică de subiect și complement direct (ca în cazul de față).

Tot substantive sunt și atunci când sunt însoțite de articolul nehotărât ***o*** și nu mai sunt terminate în ***a***, ci în ***ă***.

Toamna este un anotimp bogat. (substantiv cu funcție sintactică de subiect)
În ***toamna*** aceasta vom vizita Parisul. (substantiv)
Totul s-a întâmplat într-***o toamnă***, foarte demult. (substantiv)
Toamna încep toate școlile. (adverb)

4. *de ape* – complement de agent exprimat prin substantiv comun; *de aici* – atribut adverbial exprimat prin adverb de loc; *de viețuitoare* – atribut substantival prepozițional exprimat prin substantiv comun; *care* – subiect exprimat prin pronume relativ.

5. Propozițiile subordonate: *care clocesc în nordul Europei* – propoziție subordonată atributivă; *să-și petreacă iarna* – propoziție subordonată circumstanțială de scop (finală).

6. Construirea frazei:

prop. principală ***prop. subord. completivă indirectă***
Îmi pare bine ^{1}/ (*că*) m-ai vizitat ^{2}/.

B.

Excursie în Delta Dunării

Mijloc de iulie. Căldură sufocantă. Toată lumea aleargă după răcoarea binefăcătoare. Dar unde o poți găsi mai bine și mai ușor decât în Delta Dunării?

De aceea, într-o astfel de zi, ne aflam la Tulcea, unde urma să ne suim pe vaporaș și să pătrundem pentru câteva ore în universul fascinant al Deltei. Odată pătrunși în Deltă, am simțit imediat răcoarea și am putut observa cu încântare sălciile pletoase și bătrâne, gâzele ce pluteau pe suprafața apei, rândunelele care săgetau văzduhul, pelicanii, lebedele, bâtlanii și rațele sălbatice ascunse în cotloanele ghiolurilor.

La fel de mult ne-au impresionat tufișurile de trestii, de papură și luncile de tamarix cu coloritul și mirosul lor plăcut, iar pe plavii se observau și alte ierburi și rădăcini unde se ascund alte animale și păsări.

Seara, lăsând în urma noastră bărcile pescarilor care își încercau norocul, ne-am înapoiat în Tulcea cu regretul că timpul a trecut atât de repede.

Testul 19

I. A.

1. Sinonimele: *niciodată* = nicicând; *cea dintâi* = prima; *larmă* = gălăgie, zgomot, zarvă, agitaţie.

2. Linia de dialog marchează începutul vorbirii unei persoane care participă la discuţie şi s-a folosit înaintea vorbirii directe.

Virgula desparte o interjecţie, urmată de un substantiv în cazul vocativ, de restul enunţului.

Semnul întrebării marchează sfârşitul unei propoziţii interogative.

Observaţii:

- Interjecţiile de adresare cu valoare de vocativ şi substantivele în cazul vocativ au aceeaşi punctuaţie, în funcţie de locul pe care îl ocupă în enunţ. Se pune virgulă:
  a) După ele, când se află la începutul enunţului:
  Măi, ce faci acolo?
  Băiete, ce faci acolo?
  b) Înainte şi după ele, când se află în interiorul enunţului:
  Ce faci, ***măi***, acolo?
  Ce faci, ***băiete***, acolo?
  c) Înaintea lor, când se află la sfârşitul enunţului:
  Ce faci acolo, ***măi***?
  Ce faci acolo, ***băiete***?
- Dacă interjecţia şi substantivul în vocativ sunt alăturate, ele formează un tot unitar şi virgula se foloseşte în funcţie de întregul grup:
  Măi băiete, ce faci acolo?
  Ce faci, ***măi băiete***, acolo?
  Ce faci acolo, ***măi băiete***?

3. Modurile de expunere folosite în textul dat sunt naraţiunea, descrierea şi dialogul.

4. Prima trăsătură a genului epic întâlnită în textul dat este prezenţa acţiunii relatate de narator, referitoare la prima zi de şcoală a lui Fănuţă. La aceasta se adaugă existenţa personajelor, între acestea aflându-se Fănuţă, mama sa Domnica şi feciorul primarului.

5. Ţinuta vestimentară a lui Fănuţă este formată din botfori, surtuc şi pălărie neagră de flăcău.

6. Secvenţa dată conţine una dintre replicile lui Fănuţă din discuţia sa cu fiul primarului. Din cuvintele personajului se desprind siguranţa de sine, conştiinţa propriei superiorităţi, exprimate însă fără aroganţă. Totodată, privită în contextul întregii discuţii, din replica personajului şi precizările autorului se remarcă şi o uşoară notă de ironie.

B.

1. Rezumatul textului dat

Domnica îl pregătise pe Fănuţă pentru cea dintâi zi de şcoală. Îmbrăcat îngrijit, el ajunge în curtea şcolii, unde pătrunde în larma de copii.

Odată cu sunetul clopoțelului, copiii intră pe ușa școlii și apoi fiecare pornește spre clasa lui. Singurii dezorientați sunt cei de clasa întâi deoarece nu știu ce să facă.

După ce și-a spălat mâinile la robinet, Fănuță își îndeamnă colegii să-și găsească sala de clasă. El descoperă sala liberă, spre uimirea feciorului primarului care crede că Fănuță este repetent. Acesta îl contrazice, referindu-se la priceperea sa de a se descurca în orice împrejurare.

2. Argumentarea faptului că textul dat aparține unei opere epice

Opera epică este creația literară în care gândurile, ideile și sentimentele autorului sunt exprimate indirect, prin intermediul acțiunii și al personajelor, folosind ca mod de expunere predominant narațiunea. Totodată, personajele și acțiunea sunt plasate într-un anumit cadru spațio-temporal, iar întâmplările sunt relatate de către un narator.

În opinia mea, aceste trăsături sunt prezente și în textul dat. Astfel, ***în primul rând***, autorul își exprimă indirect admirația față de Fănuță prin intermediul acțiunii, prezentând, cu ajutorul narațiunii, prima zi de școală a acestuia, ocazie cu care personajul își dezvăluie inteligența și perspicacitatea.

În al doilea rând, ca în orice operă epică, sunt prezente personajele, acestea fiind Fănuță, personajul principal, mama sa Domnica, băiatul primarului și ceilalți colegi ai lui Fănuță, între care se stabilesc anumite relații menite să le pună în evidență însușirile.

În al treilea rând, în textul dat modul de expunere predominant este narațiunea, realizată la persoana a treia de către un narator omniscient și omniprezent, iar aceasta se îmbină cu descrierea și dialogul. Totodată, atât acțiunea relatată, cât și personajele sunt plasate într-un anumit cadru spațio-temporal, fiind vorba despre prima zi de școală a celor de clasa întâi care pătrund pentru întâia oară în curtea școlii și în sala lor de clasă.

În concluzie, se poate constata că textul dat întrunește trăsăturile specifice unei opere epice, începând cu exprimarea indirectă a sentimentelor și terminând cu indicii spațio-temporali ai acțiunii.

3. Mesajul textului dat

Mesajul unei opere literare este constituit din totalitatea gândurilor, ideilor și sentimentelor scriitorului pe care acesta le transmite cititorului pentru a-l face părtaș la propriile idei și trăiri.

În cazul unei opere epice mesajul este transmis indirect, prin intermediul acțiunii și al personajelor, al relațiilor dintre acestea, autorul folosind, ca mod de expunere predominant, narațiunea.

Consider că în textul dat autorul și-a propus să transmită cititorului admirația sa față de însușirile alese ale unui copil provenind dintr-o familie nevoiașă, dovedite prin comportarea lui, prin felul său de a gândi și de a se exprima.

În primul rând, atitudinea autorului se observă din încântarea cu care el prezintă comportarea lui Fănuță. Acesta își ascultă mama și se comportă așa cum aceasta l-a

sfătuit. Față de colegi se dovedește cu mai mult spirit de inițiativă, mai inteligent, mai întreprinzător și mai descurcăreț.

În al doilea rând, autorul constată că și alte personaje, așa cum este băiatul primarului, apreciază comportarea lui Fănuță, deși o face cu oarecare invidie. De pildă, acesta este uimit de felul în care se descurcă Fănuță, dar crede că asta se întâmplă pentru că ar fi repetent.

După cum se observă, din mesajul textului se desprinde atitudinea de admirație a autorului față de un copil cu însușiri alese pe care acesta și le dezvăluie chiar din prima zi de școală.

4. Caracterizarea personajului

Personajele literare fac parte din structura unei opere epice sau dramatice, participă la acțiune și sunt purtătoarele mesajului scriitorului, realizând între ele o diversitate de relații. În funcție de rolul și de importanța lor în acțiune, ele pot fi principale, secundare sau episodice.

În ceea ce privește textul-suport, **personajul principal** al acestuia este **Fănuță**, prezentat în prima zi de școală. Autorul îi realizează, cu acest prilej, un portret fizic și moral, ale cărui trăsături sunt evidențiate atât direct, cât și indirect.

În primul rând, scriitorul prezintă în mod direct, prin descriere, unele aspecte de ordin fizic și vestimentar: „Tuns chilug [...] cu botfori potcoviți, surtuc croit dintr-unul al tatei și pălărie neagră de flăcău." De aici, indirect, se desprinde starea materială precară a familiei copilului, simplitatea și modestia lui, deoarece purta o haină croită dintr-una mai veche a tatălui său.

În al doilea rând, trăsăturile morale se desprind indirect din faptele, din felul de a vorbi al personajului și din relația lui cu celelalte personaje. Astfel, față de mama lui se dovedește a fi un copil ascultător și, în general, este descurcăreț, manifestând calmitate, stăpânire de sine și mult spirit de inițiativă. La acestea se adaugă istețimea desprinsă din ușurința cu care găsește sala de clasă și conștiința superiorității sale față de colegi, precizând doar că se poate descurca „și-n codru".

După cum se poate observa, scriitorul îi conturează personajului un portret fizic și moral, fiind evidențiate pregnant simplitatea și modestia, respectul, spiritul de inițiativă și inteligența.

II. A.

1. Numele autorului este Dorin Enciu, iar ziarul în care a fost publicat articolul este cotidianul *Gândul*.

Tema articolului din care a fost extras fragmentul este legătura dintre profesia și studiile părinților și cele ale copiilor lor.

2. Profesiile oamenilor de la țară care se păstrează și se transmit din generație în generație sunt cele de agricultor și de muncitor.

3. *cei* – pronume demonstrativ de depărtare în cazul acuzativ; *care* – pronume relativ în cazul nominativ; *aceeași* – adjectiv pronominal de identitate în cazul acuzativ; *lor* – pronume personal în cazul genitiv.

Observații:
- Cuvântul *cei* este pronume demonstrativ de depărtare, formă scurtă, deoarece ține locul unui substantiv. El poate avea și alte valori morfologice:
  Să nu te încrezi în ***cei*** oameni. (adjectiv pronominal demonstrativ)
  Băieții lui ***cei*** mici sunt încă elevi. (articol demonstrativ sau adjectival)
- Pentru valorile cuvântului *care* vezi **Testul 3.**

4. *parte* – subiect exprimat prin substantiv comun; *a celor* – atribut pronominal genitival exprimat prin pronume demonstrativ de depărtare; *nivelul* – complement direct exprimat prin substantiv comun; *de pregătire* – atribut substantival prepozițional exprimat prin substantiv comun.

5. Felul propozițiilor: *Profesiile... sunt cea de agricultor și de muncitor* – propoziție principală; *pe care le păstrează cei mai mulți oameni de la țară de la o generație la alta* – propoziție subordonată atributivă.

6. Construirea frazei:

prop. circum. temporală ***prop. principală***

Cum l-a văzut, [1]/ l-a și recunoscut [2]/.

Observație:
- În această situație, cuvântul subordonator *cum* trebuie să se înlocuiască cu ***îndată ce, imediat ce*** și are valoare de conjuncție subordonatoare temporală. Totodată, în regentă apare și adverbul corelativ *și*.

II. B.

Profesia pe care vreau s-o urmez

În momentul de față numărul profesiilor existente este destul de mare și de divers, ceea ce presupune o ofertă tentantă. De asemenea, pentru îmbrățișarea unei profesii trebuie cunoscute și respectate anumite cerințe. În primul rând, trebuie cunoscute condițiile pe care le impune exersarea unei profesii și în al doilea rând este necesară o evaluare obiectivă a posibilităților fiecărui individ de a face față profesiei respective.

În ceea ce mă privește, doresc să urmez o carieră didactică. Știu că aceasta presupune o foarte bună pregătire științifică și profesională, încât să le poți oferi elevilor cunoștințe corecte, valoroase, care să contribuie la realizarea personalității lor. Totodată, în acest scop sunt necesare dragostea față de copii, răbdarea, tenacitatea și vocația de educator.

Consider că posed o parte dintre aceste însușiri, iar celelalte se pot forma și dezvolta pe măsură ce voi parcurge acest drum al devenirii mele profesionale.

Testul 20

I. A.

1. Cuvinte derivate: *împărăție, împărătesc, împărătește, (a) împărăți, împărățire, împărăteasă* etc.

2. Cratima marchează rostirea într-o silabă a sfârșitului unui cuvânt și a unui cuvânt întreg, cu omiterea vocalei *î*. Totodată, dispare o silabă și se evită hiatul *e-î*. Din punct de vedere morfologic, se alătură două părți de vorbire diferite.

3. Repetiția dată („se duse, se duse") sugerează durata acțiunii, dificultatea ei și locul îndepărtat unde trebuie să ajungă eroul. Totodată, este și o formulă prin care este evidențiată continuarea acțiunii.

4. În primul rând, întâlnim ca trăsătură a basmului confruntarea forțelor binelui cu cele ale răului. În al doilea rând, sunt prezente personaje fabuloase și cu puteri supranaturale.

5. Împăratul Roșu a trimis „oameni prin toate țările și răvașe prin orașe" pentru a aduce la cunoștință tuturor că îi va da fata de soție și jumătate din împărăție aceluia care va elibera soarele și luna de la zmei.

6. Secvența dată conține o trăsătură specifică basmului prin care este pusă în evidență puterea de metamorfozare a personajelor cu puteri supraomenești. Totodată, metamorfozarea lor le oferă posibilitatea de a atinge scopul pe care și-l propun.

I. B.

1. Rezumatul textul dat

Împăratul Roșu era foarte mâhnit întrucât zmeii furaseră soarele și luna. El anunță că acela care va salva aștrii va primi jumătate din împărăție și pe fiica lui de soție, iar cine va eșua va fi pedepsit prin tăierea capului.

Deoarece mulți voinici au încercat fără să reușească, își asumă riscul și Greuceanu, care, primind îngăduința împăratului, pleacă spre casa zmeilor. Ajungând acolo, se transformă în porumbel și se așază într-un pom. Devenind apoi muscă și intrând în casa zmeilor, află totul despre ei. De aceea, pleacă pe drumul ce ducea la Codru Verde și se ascunde sub un pod, așteptându-i pe aceștia.

2. Semnificația titlului textului dat

Titlul unei opere literare constituie punctul de plecare în receptarea acesteia și este totodată o punte de legătură între scriitor și cititor. Titlul poate fi constituit dintr-un cuvânt, o sintagmă sau un enunț, indicând rezumativ sau sugestiv tema și subiectul operei literare respective sau făcând referire la personajele operei.

Titlul acestui basm face parte din ultima categorie, fiind alcătuit din numele personajului eponim, situație întâlnită foarte des în cazul basmelor populare sau culte: „Aleodor-Împărat", „Prâslea-cel-Voinic și merele de aur", „Povestea lui Harap-Alb" de Ion Creangă etc.

Legătura dintre titlul acestui basm şi conţinutul său este evidentă, ***în primul rând***, prin participarea personajului la toate acţiunile din momentul în care împăratul îi permite să încerce salvarea aştrilor din mâinile zmeilor: trece pe la Faurul-Pământului, merge la casele zmeilor şi apoi pleacă în căutarea lor.

În al doilea rând, autorul anonim evidenţiază unele însuşiri ale personajului. De la acesta aflăm că „se afla un viteaz pe nume Greuceanu" şi că, „încumetându-se pe ajutorul lui Dumnezeu şi pe voinicia sa", „plecă şi el la împăratul să se închine cu slujba". Totodată, Greuceanu este înfăţişat şi cu însuşirile sale supraomeneşti, deoarece are capacitatea de a se metamorfoza, pe rând, în porumbel şi în muscă.

Aşadar, titlul acestui basm se justifică prin omniprezenţa personajului principal în acţiunea basmului şi prin evidenţierea de către autorul anonim a însuşirilor acestuia, atât a celor obişnuite, cât şi a celor supranaturale.

3. Argumentarea faptului că textul dat aparţine unui basm

Basmul este o creaţie literară epică de întindere relativ mare, în care întâmplările reale se împletesc cu cele fantastice, fiind săvârşite şi de personaje cu puteri fabuloase, care reprezintă forţele binelui şi ale răului din a căror confruntare ies învingătoare cele dintâi. De asemenea, în basm locul şi timpul acţiunii nu sunt clar precizate, există şi personaje animaliere, obiecte şi cifre magice, precum şi o structură specifică.

Consider că textul dat conţine multe dintre trăsăturile basmului menţionate mai sus. Astfel, ***în primul rând***, se constată că întâmplările reale se împletesc cu cele fantastice. Reale sunt întâmplările care pun în evidenţă dorinţa tinerilor de a o avea ca soţie pe fata lui Roşu-Împărat, cărora li se alătură şi Greuceanu, pe când prezenţa zmeoaicelor şi a zmeilor care înţeleg glasul oamenilor aparţine imaginarului.

În al doilea rând, este prezentă lupta dintre forţele binelui şi ale răului reprezentate de personajele basmului, unii dintre eroi fiind înzestraţi cu însuşiri ieşite din comun. Greuceanu are capacitatea de a se metamorfoza în porumbel şi apoi în muscă, iar zmeii şi zmeoaicele sunt personaje fabuloase şi aparţin altui tărâm.

În al treilea rând, basmul începe cu formula introductivă tradiţională „A fost odată ca niciodată", prin care se fixează un cadru temporal nedefinit şi se atrage atenţia asupra caracterului imaginar al întâmplărilor.

În concluzie, textul dat conţine numeroase trăsături ale basmului atât în ceea ce priveşte conţinutul şi personajele, cât şi în privinţa structurii, ceea ce justifică încadrarea lui în specia literară respectivă.

4. Mesajul textului dat

Mesajul unei opere literare este constituit din totalitatea gândurilor, ideilor, convingerilor, atitudinilor şi sentimentelor scriitorului pe care acesta le transmite cititorului cu scopul de a-l face părtaş la propriile idei şi trăiri.

În cazul unei opere epice, deci şi în cazul basmului, mesajul este transmis indirect, prin intermediul acţiunii şi al personajelor, al relaţiilor dintre acestea, autorul folosind ca mod de expunere predominant naraţiunea.

În opinia mea, autorul anonim și-a propus să transmită cititorului, mai întâi, admirația sa pentru însușirile alese ale lui Greuceanu, așa cum sunt încrederea în sine, puterea de convingere, tenacitatea, vitejia, curajul și cutezanța sa, precum și ideea superiorității celui care se angajează la o acțiune dificilă în care atâția alți voinici eșuaseră.

Mesajul are în vedere și evidențierea eroului ca purtător al unor însușiri alese prin care îi impresionează până și pe adversari: „Pasămite aveau zmeii cunoștință de vitejia lui Greuceanu."

Apoi, prin mesajul său autorul anonim vrea să impună ideea că reușita aparține întotdeauna celor curajoși, întreprinzători și inteligenți care înving în orice împrejurare, în ciuda tuturor greutăților, înlăturând toate piedicile. În felul acesta, autorul anonim exprimă și o atitudine optimistă, de încredere în adevăr și dreptate, fiind convins că victoria este de partea celor buni și corecți.

Așadar, autorul anonim pledează pentru triumful binelui reprezentat de Greuceanu și transmite cititorului nota sa de optimism existentă în majoritatea basmelor noastre populare.

5. Caracterizarea personajului

Personajele literare fac parte din structura unei opere epice sau dramatice, participă la acțiune și sunt purtătoarele mesajului scriitorului, realizând între ele o diversitate de relații. În funcție de rolul și de importanța lor în cadrul acțiunii, ele pot fi principale, secundare sau episodice, iar, în basm, după semnificația lor morală sunt pozitive sau negative.

Unul dintre personajele textului este **Greuceanu, personajul principal și eponim**, un personaj pozitiv, reprezentant al forțelor binelui, căruia autorul anonim îi realizează un portret moral ale cărui însușiri sunt puse în evidență mai ales prin caracterizarea indirectă.

În primul rând, se remarcă însușirile obișnuite, dominantă fiind vitejia dovedită în final, în confruntarea cu zmeii. Deși la început este oscilant, în continuarea acțiunilor sale se dovedește curajos și încrezător în forțele proprii, tenace și cutezător în atingerea scopului propus.

Însușirile personajului sunt evidențiate prin faptele sale, dar și prin relația lui cu celelalte personaje. Față de împărat, dovedește putere de convingere, iar în relația cu Faurul-Pământului cultivă prietenia și ține cont de sfaturile acestuia. Pe zmei îi urăște, îi disprețuiește și luptă împotriva lor pentru a salva aștrii, obligându-i prin antecedentele sale să-i recunoască vitejia.

În al doilea rând, ca personaj de basm, Greuceanu are și însușiri supranaturale, având capacitatea de a se metamorfoza, pe rând, în porumbel și apoi în muscă, pentru a afla secretele zmeilor.

După cum se observă, autorul anonim îi realizează lui Greuceanu un sugestiv portret moral, evidențiindu-i atât însușirile obișnuite, cât și pe cele supranaturale, exprimându-și admirația și prețuirea față de erou, ca reprezentant al forțelor binelui.

II. A.

1. Biblioteca Brukenthal din Sibiu funcţionează ca bibliotecă publică din anul 1817. Muzeul Brukenthal se află instalat în palatul fostului guvernator al Transilvaniei.

2. Biblioteca s-a îmbogăţit prin donaţii particulare sau ale unor instituţii şi prin achiziţionarea întregului fond al Bibliotecii Capelei.

3. Substantive articulate hotărât: *întemeietorul* – cazul acuzativ; *homeopatiei* – cazul genitiv.

4. *din ... istoric* – complement indirect exprimat prin substantiv comun; *al cărei* – atribut pronominal genitival exprimat prin pronume relativ; *clar* – complement circumstanţial de mod exprimat prin adverb de mod; *valoarea* – subiect exprimat prin substantiv comun.

Observaţii:

- *Al cărei* este un pronume relativ în cazul genitiv, însoţit şi de articolul posesiv (genitival) *al*, care introduce o atributivă. În astfel de situaţii, pronumele relativ ţine locul substantivului determinat din regentă, în cazul nostru substantivul *bibliotecă*. Pentru a stabili mai uşor funcţia sintactică a pronumelui realizăm substituţia: *din* ***al bibliotecii istoric (din istoricul bibliotecii)***.
- Substantivul *valoarea* are funcţie sintactică de subiect deoarece întrebarea ***ce?*** se poate substitui cu ***cine?***

5. Propoziţia subordonată: *când a fost inaugurată cu un fond de 15.972 de volume, 76 de incunabule şi un important număr de manuscrise şi documente privind istoria Transilvaniei* – subordonată atributivă.

Observaţie:

- O dovadă a faptului că propoziţia extrasă este atributivă o constituie contragerea ei în atribut: ***anul inaugurării***.

6. Construirea frazei:

prop. principală ***prop. subord. atributivă***

Acesta este satul [1]/ *unde* şi-a petrecut copilăria [2]/.

B.

În lumea cărţilor

Lecţia despre carte ca obiect cultural a fost un bun prilej pentru o vizită la Biblioteca Municipală „Virgil Carianopol” din localitate, mult mai mare decât biblioteca şcolii noastre pe care o frecventam încă din clasa întâi.

Clădirea înaltă, impunătoare, cu săli spaţioase şi luminoase ne-a impresionat încă de la început. La intrare se afla catalogul sistematic al cărţilor şi al publicaţiilor existente în bibliotecă, ordonate tematic şi alfabetic după scriitori, iar alături era sala de internet, urmată de o spaţioasă sală de lectură.

Un interes deosebit ne-au stârnit secţia de împrumut pentru copii prin ambianţa ei şi depozitul de cărţi rare, ca şi atelierul de recondiţionare a cărţilor deteriorate.

Ne-am încheiat vizita promiţându-le doamnelor bibliotecare că vom reveni deseori în calitate de cititori ai bibliotecii municipale.

Testul 21

I. A.

1. Formarea cuvintelor: *rumegători* – s-a format prin derivare cu sufix; *odată* – s-a format prin compunere prin contopire (unire, sudare, sudură, alipire); *toată* – s-a format prin conversiune (schimbarea valorii morfologice sau gramaticale).

2. Linia de dialog marchează începutul vorbirii unei persoane care participă la convorbire şi s-a folosit înaintea vorbirii directe.

Virgula s-a folosit înaintea unui substantiv în cazul vocativ aflat la sfârşitul unei propoziţii pentru a-l despărţi de restul enunţului.

Semnul exclamării s-a folosit la sfârşitul unei propoziţii imperative exclamative.

3. Comparaţia: *se făcură mici, ca nişte căţeluşi*; *trecând el... ca un biet măgar nătâng.*

4. Ca structură, acest text este constituit dintr-o scurtă naraţiune (povestirea alegorică) şi o concluzie (morala fabulei).

5. Leul s-a deghizat în măgar pentru a verifica în ţară comportarea marilor dregători – lupii – faţă de supuşii săi.

6. Morala fabulei este constituită din răspunsul lupilor în momentul în care sunt surprinşi de leu în postura de posibili ucigaşi. Aceştia îşi cer iertare cu multă ipocrizie, „purtătorul lor de cuvânt" fiind „cel mai diplomat" dintre ei. În felul acesta, autorul satirizează ipocrizia oamenilor, exprimând şi îndemnul de a nu ne încrede întotdeauna în spusele celorlalţi.

I. B.

1. Rezumatul textului dat

Leul, conducătorul animalelor, s-a îmbrăcat într-o piele de măgar şi a plecat în ţară pentru a constata cum se poartă marii săi dregători, lupii, cu mulţimea supuşilor lui, toţi blajini şi ascultători.

Astfel deghizat, leul ajunge într-o seară la marginea unui crâng, unde este atacat de nişte lupi care se reped la el, îl înşfacă şi-l îngrămădesc la mijloc. El li se adresează în cuvinte dure, îi opreşte şi-i ameninţă, moment în care lupii îi recunosc glasul.

Cuprinşi de frică, lupii i se adresează politicos şi îşi cer iertare, iar unul dintre ei găseşte ca scuză a comportării lor asemănarea prea mare dintre leu şi un măgar adevărat.

2. Semnificaţia titlului textului dat

Titlul unei opere literare constituie punctul de plecare în receptarea acesteia şi este totodată o punte de legătură între scriitor şi cititor în transmiterea mesajului său, un prim element de contact între aceştia. Titlul poate fi constituit dintr-un cuvânt, o sintagmă sau un enunţ, indicând rezumativ sau sugestiv tema şi subiectul operei literare respective. În cazul fabulelor, titlul este constituit, cel mai adesea, din două substantive care reprezintă numele personajelor, aflate, de obicei în opoziţie (*Câinele şi căţelul, Toporul şi pădurea* de Grigore Alexandrescu, *Bivolul şi coţofana* de George

Topîrceanu etc.) sau dintr-un substantiv și un adjectiv care denumește trăsătura dominantă a personajului (*Vulpea liberală, Lupul moralist* de Grigore Alexandrescu etc.).

În situația de față, **titlul face parte** din ultima categorie și este alcătuit dintr-un substantivul, *leul*, și adjectivul participial *deghizat*, cuvinte care sunt folosite cu sensul lor propriu, dar la nivelul conținutului fabulei realizează o personificare, întrucât leul apare în postura de personaj literar. Astfel, chiar dacă la prima lectură a titlului cuvintele apar cu sensul propriu, în urma lecturii textului putem constata valoarea lor figurată, de personificare.

La nivelul întregului discurs epic, leul apare în ipostaza conducătorului dornic de a se convinge de corectitudinea dregătorilor săi, motiv pentru care se deghizează. Deghizarea dă roade deoarece, dintr-o confruntare directă cu dregătorii săi, chiar dacă întâmplătoare, leul se convinge de apucăturile acestora, dar ei invocă, în mod ipocrit, o scuză ușor ironică la adresa leului.

Din cele arătate până aici, se poate constata că legătura titlului cu textul se manifestă intens la nivelul conținutului, deoarece leul este protagonistul tuturor întâmplărilor în calitatea sa de conducător al animalelor.

3. Argumentarea faptului că textul dat aparține unei fabule

Fabula este o operă literară epică alcătuită de obicei în versuri, cu caracter satiric și moralizator, prin care se critică anumite defecte omenești, întâmplările fiind puse pe seama unor ființe necuvântătoare sau a unor obiecte, plante, fenomene etc., care reprezintă diferite tipuri umane. Aceasta este alcătuită dintr-o povestire alegorică și o morală.

În opinia mea, toate trăsăturile specifice fabulei se întâlnesc și în textul dat. Astfel, se observă, ***în primul rând***, existența povestirii alegorice în care se face referire la încercarea leului de a se convinge de comportarea marilor săi dregători față de toți supușii. Acesta își dă seama de incorectitudinea lor și de aceea îi ceartă și-i amenință. Acestei povestiri îi urmează morala prin care autorul condamnă ipocrizia oamenilor, exprimând și îndemnul de a nu ne încrede întotdeauna în spusele celorlalți.

În al doilea rând, întâmplările sunt puse pe seama animalelor care reprezintă tipuri umane, leul înfățișându-l pe conducătorul dornic de a impune ordine în țară, iar lupii apar în ipostaza marilor dregători lacomi, care îi prigonesc pe supuși.

În al treilea rând, se observă caracterul satiric deoarece autorul critică ipocrizia dregătorilor, iar caracterul moralizator constă în avansarea ideii că niciodată să nu ne încredem în cele spuse celor ipocriți.

După cum se observă, textul dat ilustrează în mod strălucit specia literară a fabulei, atât prin structura lui, cât și prin caracterul satiric și moralizator care se desprinde atât din relatarea întâmplărilor, cât și din morală.

4. Mesajului textului dat

Mesajul unei opere literare este constituit din totalitatea gândurilor, ideilor și sentimentelor scriitorului pe care acesta le transmite cititorului cu scopul de a-l face părtaș la propriile idei și trăiri.

În cazul unei fabule, mesajul este transmis indirect, prin intermediul povestirii şi al personajelor alegorice şi, în mod deosebit, prin intermediul moralei. Astfel, se observă, ***în primul rând***, că povestirea alegorică pune în evidenţă faptul că autorul şi-a propus să transmită cititorului ideea că, atâta timp cât nu sunt controlaţi, subordonaţii nu respectă legile, iar atunci când sunt descoperiţi încearcă să găsească scuze stupide, referitoare la comportarea lor. Totodată, se observă că povestirea alegorică pune în evidenţă unele însuşiri desprinse din comportamentul dregătorilor, acestea fiind minciuna, ipocrizia şi insinuarea.

În al doilea rând, mesajul autorului transmite cu claritate ideea ca niciodată să nu ne încredem în spusele celorlalţi, deoarece ei sunt nesinceri şi insinuanţi, în felul acesta încercând să-şi ascundă adevăratele preocupări şi intenţii. Acesta este de fapt îndemnul pe care ni-l adresează poetul prin morala fabulei, acela de a fi precauţi în relaţia cu cei lacomi şi ipocriţi.

După cum se poate constata, mesajul fabulei este cu claritate exprimat, la transmiterea lui contribuind deopotrivă povestirea alegorică, personajele prin comportarea lor şi morala.

5. Caracterizarea personajului

Personajele literare aparţin atât conţinutului, cât şi formei operei literare şi constituie un element esenţial al structurii acesteia, întrucât acestea participă în mod direct la acţiune şi sunt purtătoarele mesajului autorului. Ele se pot clasifica conform unei diversităţi de criterii, dar în fabulă au o situaţie specială deoarece acestea sunt personaje animaliere, din universul plantelor sau al mediului înconjurător şi reprezintă tipuri umane, acţionând, comportându-se şi vorbind asemenea oamenilor obişnuiţi.

Unul dintre personajele fabulei *Leul deghizat* de George Topîrceanu esta leul, al cărui nume apare şi în titlu şi care îl reprezintă pe omul important, pe conducătorul atotputernic, dornic să verifice corectitudinea dregătorilor săi (lupii) în raporturile lor cu supuşii (rumegătoarele). Leul se convinge pe propria piele de agresivitatea marilor dregători şi de aceea devine ameninţător: „Staţi, mişeilor! Ajunge, că vă rup în dinţi acuşi!".

Leul este înnobilat cu aceste însuşiri, defectul său este însă acela de a nu crea impresia unui conducător autentic şi autoritar, care să impună respect şi ordine. Ideea o exprimă cu ipocrizie unul dintre lupi atunci când leul îi ceartă: „— O, măria-ta! Iertare! / Zise cel mai diplomat, / — Semănai aşa de tare / C-un măgar adevărat!...". În momentul când sunt descoperiţi şi apostrofaţi de leu, lupii par a-i şti de frică, dar nici această atitudine nu are atributul sincerităţii.

După cum se observă, însuşirile leului sunt evidenţiate indirect prin faptele relatate de scriitor, prin atitudinea personajului şi prin relaţia lui cu celelalte personaje, Topîrceanu reuşind să-i realizeze un portret sugestiv şi autentic.

II. A.

1. Titlul articolului este *Morsele şi viaţa lor pe insulă.*

Specia de morse la care se referă articolul este *Odobenus Rosmarus Divergens.*

2. Fildeşii folosesc la identificarea vârstei aproximative, ca unelte, în spargerea gheţii pentru copci de respirat, şi, câteodată, la căţărare.

3. Adjective fără grade de comparaţie: *continuă, excesiv, superiori, aproximativă.*

Observație:

• Vezi observaţia de la **Testul 5**.

4. *măsurile* – subiect exprimat prin substantiv comun; *de protecție* – atribut substantival prepoziţional exprimat prin substantiv comun; *la creşterea* – complement indirect exprimat prin substantiv comun; *lor* – atribut pronominal genitival exprimat prin pronume personal.

5. Propoziţia subordonată: *care sunt de fapt caninii superiori* – propoziţie subordonată atributivă.

6. Construirea frazei:

prop. subord. circum. cauzală ***prop. principală***

Cum nu cunoaşteţi drumul,[1]/ vă puteţi rătăci [2]/.

Observație:

• În această situaţie, cuvântul *cum* se înlocuieşte cu ***deoarece, fiindcă, întrucât, pentru că, din cauză că*** etc., devenind conjuncţie subordonatoare cauzală.

II. B.

Importanţa protejării animalelor

Animalele, fie ele sălbatice sau domestice, trebuie protejate din diferite motive, aspect prevăzut şi în legi naţionale şi internaţionale. ***În primul rând***, animalele domestice aduc foloase în gospodărie: apără bunurile stăpânilor, uneori le asigură hrana şi le oferă numeroase materii prime.

Dar contribuţia acestora este direct proporţională cu grija şi ocrotirea oferite de stăpânii lor. În plus, atunci când sunt folosite ca animale de companie, animalele au un rol important în alungarea singurătăţii stăpânilor, în menţinerea unui anumit confort psihic al acestora şi în manifestarea unui plus de afectivitate.

În al doilea rând, animalele sălbatice trebuie protejate deoarece multe dintre ele contribuie la menţinerea echilibrului ecologic al unor zone geografice, iar unele specii animaliere sunt pe cale de dispariţie. De aceea, conform legilor, s-au amenajat rezervaţii în care animalele se bucură de îngrijire şi protecţie deosebite.

Testul 22

I. A.

1. Derivatele diminutivale: *pădurice, copilaș, cămășuță, puișori, mânușițe, mămucă, păsărele.*

2. Formele articulate hotărât: *puii, rândunelele, casei, zarea.*

3. Textul dat aparţine genului epic.

4. Personajele care participă la acţiune sunt băiatul şi mama sa.

5. Mama îi promite fiului ei mai întâi că dacă va fi cuminte îi va da lui puii atunci când aceştia vor creşte mari. Apoi, când puii pleacă spre ţările calde, îl consolează spunându-i că aceştia se vor înapoia la primăvară.

6. Textul dat aparţine deznodământului şi înfăţişează cele două personaje care urmăresc cu ochii înlăcrimaţi zborul puilor în zarea îndepărtată. Astfel, scriitorul pune în evidenţă puternica încărcătură afectivă a faptelor narate în întregul text şi suferinţa pricinuită celor doi de plecarea păsărelelor, lor rămânându-le doar consolarea întoarcerii acestora odată cu sosirea primăverii.

I. B.

1. Rezumatul textului dat

Păsările zboară întâi spre pădurice şi apoi de-a lungul miriştilor. Un uliu se ciocneşte cu stolul lor, iar păsările năvălesc asupra lui şi-l alungă dincolo de deal.

Obosite, dar victorioase, rândunelele se aşază pe vârful şurilor, iar copilul le admiră de pe prispa casei, recunoscându-i pe cei trei puişori crescuţi la streaşina casei şi dăruiţi de mama sa. După ce s-a odihnit, stolul şi-a luat zborul spre ţările calde, dar din el s-au desprins, pentru o clipă, cei trei puişori pentru a-şi lua rămas-bun de la cuibul lor.

Văzând depărtarea stolului, copilul începe să plângă, dar mama sa îl linişteşte spunându-i că puişorii se vor întoarce la primăvară.

2. Semnificaţia titlului textului dat

Titlul unei opere literare constituie punctul de plecare în receptarea acesteia şi este totodată o punte de legătură între scriitor şi cititor, un prim element de contact între aceştia. Titlul poate fi constituit dintr-un cuvânt, o sintagmă sau un enunţ, indicând rezumativ sau sugestiv tema şi subiectul operei literare respective.

Titlul textului dat este alcătuit dintr-un substantiv derivat cu sufix diminutival *-işor* de la cuvântul de bază *pui*, având o valoare expresivă deosebită, chiar dacă termenul este folosit cu sensul său propriu, deoarece evidenţiază delicateţea sufletească a copilului care se ataşase de cei trei puişori pe care mama sa îi promisese pentru a fi ascultător. Legătura dintre titlu şi conţinut este evidentă, ***în primul rând***, prin faptul că naratorul prezintă „istoria" puişorilor din momenul în care apăruseră în cuibul lor de humă de sub streaşina casei, până ce îşi iau zborul spre ţările calde, urmăriţi cu ochii în lacrimi de copilul care-i veghease ca să crească mari.

În al doilea rând, titlul şi valoarea lui expresivă se justifică şi prin atitudinea copilului, care trăieşte momentul despărţirii de pui cu acuitatea unei dureri cumplite, deoarece începe să plângă şi „nu poate vorbi de atâta năvală de lacrimi". Este atât de afectat, încât, arătându-i mamei sale stolul care zbura, „de abia îi poate şopti: «Puişorii»".

După cum se observă, semnificaţia titlul este în strânsă legătură cu conţinutul, sintetizând în aceeaşi măsură atât „istoria" puişorilor, cât şi intensitatea suferinţei copilului la despărţirea de aceştia.

3. Argumentarea faptului că textul dat aparţine unei opere epice

Opera epică are ca elemente esenţiale acţiunea, personajele, naraţiunea şi naratorul, prin intermediul acestora autorul exprimându-şi indirect gândurile, ideile şi sentimentele.

Într-adevăr, în fragmentul dat, se remarcă ***în primul rând*** faptul că autorul înfăţişează o întâmplare semnificativă din viaţa personajului copil, şi anume momentul în care acesta este nevoit să se despartă de puişorii care crescuseră sub privirile sale. Martor la suferinţa lui este mama sa care-l linişteşte spunându-i că puii se vor întoarce în primăvara următoare. ***În al doilea rând***, la acţiune participă cele două personaje: copilul şi mama sa, prezentate într-o strânsă relaţie afectivă, ca de la mamă la fiu.

În al treilea rând, se constată că modul de expunere predominant este naraţiunea care, în final, se îmbină cu dialogul purtat între cele două personaje. Prezenţa naraţiunii presupune şi existenţa unui narator, care de data aceasta este unul obiectiv, omniscient şi omniprezent şi de aceea evenimentele sunt relatate la persoana a treia.

În al patrulea rând, acţiunea şi personajele sunt plasate într-un anumit cadru spaţio-temporal, întâmplarea petrecându-se în mediul rural, la sfârşitul verii şi începutul toamnei, în momentul plecării păsărilor călătoare.

După cum se observă, textul dat are notele caracteristice unei opere epice, începând cu prezenţa acţiunii şi a personajelor şi terminând cu existenţa unui anumit cadru spaţio-temporal al acţiunii.

4. Mesajul textului dat

Mesajul unei opere literare este constituit din totalitatea gândurilor, ideilor şi sentimentelor scriitorului, pe care acesta le transmite cititorului pentru a-l face părtaş la propriile idei şi trăiri.

În cazul unei opere epice, mesajul este transmis indirect, prin intermediul acţiunii şi al personajelor, al relaţiilor dintre acestea, autorul folosind ca mod de expunere predominant naraţiunea.

În opinia mea, autorul şi-a propus, ***în primul rând***, să prezinte cititorului sensibilitatea deosebită a unui copil care suferă cumplit atunci când este nevoit să se despartă de puişorii atât de dragi lui, pe care mama sa i-i promisese când vor creşte, dacă va fi ascultător.

În al doilea rând, acest mesaj este pus în evidenţă prin povestirea momentului când băiatul priveşte stolul de păsări care îşi ia zborul spre ţările calde. Văzând apoi depărtarea stolului, copilul începe să plângă, dar este consolat de mama sa care-l linişteşte, spunându-i că puişorii se vor întoarce la primăvară. Aşadar, ataşamentul său faţă de puişori este total, ceea ce-l face să sufere cumplit.

După cum se observă, prin mesajul transmis autorul îl convinge pe cititor asupra admiraţiei sale îndreptăţite faţă de comportamentul băiatului şi faţă de sensibilitatea lui deosebită.

5. Caracterizarea personajului

Personajele literare fac parte din structura unei opere epice sau dramatice, participă la acțiune și sunt purtătoarele mesajului scriitorului, realizând între ele o diversitate de relații. În funcție de rolul și de importanța lor în acțiune, ele pot fi principale, secundare sau episodice.

În opinia mea, personajul principal al textului este copilașul ale cărui însușiri morale sunt evidențiate indirect, prin povestirea întâmplărilor și prin comportamentul lui. Astfel, ***mai întâi***, din relatarea autorului aflăm că, inițial, copilul ***era neastâmpărat***, dar atunci când mama sa i-a promis că îi va da puișorii din cuibul de sub streașina casei, când vor crește mari, acesta ***devine cuminte și ascultător***. ***Apoi***, urmărind evoluția puișorilor, copilul ***se atașează*** de aceștia, iar în momentul plecării lor ***suferă cumplit***. Acest fapt dovedește ***sensibilitatea deosebită a copilului***, care izbucnește în lacrimi.

Alte însușiri ale băiatului sunt puse în evidență și prin relația lui cu mama sa. Deși este neastâmpărat, el ***o iubește***, ***o respectă și ține cont de sfatul ei***. De asemenea, și copilul ***se bucură de dragostea ei***, găsind în mama sa un puternic sprijin afectiv și o confidentă sinceră în astfel de momente delicate. De aceea, aceasta găsește puterea să-și consoleze fiul.

După cum se observă, autorul insistă asupra unor trăsături morale ale copilului reliefate indirect, prin faptele și prin atitudinea acestuia, precum și prin relația sa cu celălat personaj al textului.

II. A.

1. Tema textului dat se referă la fondurile europene.
Bugetul total pentru România este de 28-30 de miliarde de euro.

2. Cele patru fonduri europene sunt: Fondul European pentru Dezvoltare Regională, Fondul Social European, Instrumentul Financiar de Orientare a Pescuitului și Fondul European de Orientare și Garantare Agricolă.

3. Substantivul *dezvoltării* este în cazul genitiv deoarece este precedată de locuțiunea prepozițională *în vederea*, specifică acestui caz, iar substantivul *agricultorilor* este în cazul dativ întrucât răspunde la întrebarea *cui?* proprie acestui caz, adresată verbului *oferă*.

Observație:

• Vezi observațiile de la **Testul 2**.

4. *tipuri* – subiect exprimat prin substantiv comun; *de fonduri* – atribut substantiv prepozițional exprimat prin substantiv comun; *fiecare* – subiect (al verbului *acoperind* aflat la mod nepersonal) exprimat prin pronume nehotărât; *dintre acestea* – atribut pronominal prepozițional exprimat prin pronume demonstrativ de apropiere.

5. Felul propozițiilor: *Fondul Social European este menit* – propoziție principală; *să promoveze reintegrarea pe piața forței de muncă a șomerilor și a grupurilor defavorizate, în special prin finanțarea sistemelor de instruire și a sistemelor de asistență la angajare* – propoziție subordonată completivă indirectă.

6. Construirea frazei:

prop. principală *prop. subord. atributivă*

A venit și ziua [1]/ (când) a câștigat marele premiu [2]/.

Observație:

- Atributiva creată se poate contrage în atribut: *(ziua) câștigării.*

II. B.

Parisul

O vizită în capitala Franței fascinează pe oricine, Parisul fiind un oraș de vis. În primul rând, te impresionează Bulevardul Champs-Élysées, prin dimensiunile și strălucirea lui, ca de altfel și Arcul de Triumf. Tot în Paris se află și Turnul Eiffel, Catedrala Notre-Dame, cea mai veche catedrală din Paris, precum și biserica Sacré-Cœur, amplasată în cel mai înalt punct din oraș.

În Paris există și alte puncte de atracție, unice în felul lor: Palatul Versailles, cu expozițiile și grădinile sale imense, Muzeul Luvru, cu peste 60.000 de metri pătrați destinați expozițiilor, Muzeul d'Orsay, Centrul Pompidou, unde se află reprodus și atelierul lui Brâncuși, și Grădina Luxemburg.

Totul este așa de minunat și de impresionant în Orașul Luminilor, încât este foarte greu să stabilești o anumită ierarhie a punctelor de atracție, iar o plimbare pe Sena cu vaporașul rămâne și ea unică în felul ei.

Testul 23

I. A.

1. Sinonimele: *cămin* = locuință, casă; *răsură* = măceș; *mototol* = grămadă, ghemotoc, cocoloș.

Observație:

- În această situație este necesară stabilirea sinonimelor contextuale, deoarece cuvintele date mai au și alte sensuri, fiind polisemantice sau omonime.

2. Linia de dialog marchează începutul vorbirii unei persoane care participă la convorbire și s-a întrebuințat înaintea vorbirii directe.

Punctele de suspensie s-au folosit pentru a marca întreruperea momentană a vorbirii din cauza unei stări emotive puternice a vorbitorului (a personajului): durerea cumplită a mamei, pricinuită de comportarea Sultănicăi.

Semnul exclamării s-a folosit la sfârșitul unei fraze care are în alcătuire propoziții exclamative.

3. Descrierea s-a folosit pentru a prezenta cadrul natural al desfășurării acțiunii și pentru a creiona portretul unora dintre personaje.

4. În primul rând, textul dat aparține genului epic întrucât este prezentă acțiunea (soarta unei familii după moartea capului acesteia) prin care autorul își exprimă indirect ideile, gândurile, atitudinea și sentimentele. Totodată, sunt prezente personajele (Sultănica, mama sa, Drăgan Căprarul etc.) care participă la acțiune.

5. Mama Sultănicăi era supărată din cauză că aceasta, orbită de dragoste, se compromisese prin relația ei cu Drăgan Căprarul, ceea ce a afectat și cinstea familiei.

6. Ultimul paragraf din text prezintă imaginea Sultănicăi, după ce rămăsese singură, puternic afectată de cele întâmplate. Deziluzionată, părăsește casa părintească și urcă la munte, la pășunea unde tatăl său își ducea turmele de oi și cirezile de vite. Aici încearcă să se izoleze și să se consoleze, găsindu-și liniștea sufletească.

I. B.

1. Rezumatul textului dat

Puțin mai departe de satul Domnești se află casa lui jupân Kivu, după moartea lui fiind locuită de Sultănica și de Stanca, fiica și soția acestuia. Familia sărăcise după decesul lui Kivu, iar Stanca suferea că nu îi poate oferi Sultănicăi mai mult.

Prin frumusețea ei, fata atrage atenția multor tineri, iar la rândul ei se îndrăgostește de Drăgan Căprarul. Dragostea acestuia nu este sinceră și o părăsește după ce o va seduce. Mama Sultănicăi, aflând de cele întâmplate, suferă cumplit, ceea ce îi determină sfârșitul.

Drăgan Căprarul o părăsește și se căsătorește cu fiica primarului, iar această nouă lovitură o determină pe Sultănica să părăsească satul și să se retragă în munți.

2. Argumentarea faptului că textul dat aparține unei opere epice

Opera epică are ca elemente esențiale acțiunea, personajele, narațiunea și naratorul, prin intermediul cărora autorul își exprimă în mod indirect gândurile, ideile și sentimentele.

În opinia mea, o primă trăsătură specifică operei epice întâlnită în textul dat este prezența acțiunii în care se înfățișează numeroase fapte, autorul făcând referire la familia și gospodăria lui Kivu înainte și după moartea lui, la viața întregii colectivități prezente la horă, la crâșmă sau la șezătoare, între membrii căreia se stabilesc anumite relații.

O a doua trăsătură specifică operei epice este prezența personajelor de tipuri diferite: Kivu, Sultănica, Stanca, Drăgan Căprarul, Ion al Ciaușului etc. De data aceasta accentul cade pe complexitatea personalității Sultănicăi, personajul principal, autorul insistând asupra înfățișării și comportării ei.

De asemenea, este folosită ca mod de expunere preponderent narațiunea care se realizează la persoana a treia de către un narator obiectiv, omniscient și omniprezent și care se îmbină cu descrierea și cu dialogul, întrucât autorul realizează și portretele unor personaje, prezintă locul desfășurării acțiunii sau discuțiile dintre personaje.

După cum se observă, textul dat are trăsăturile unei opere epice prin prezența acțiunii și a personajelor care stabilesc anumite relații între ele și care sunt plasate într-un cadru spațio-temporal.

3. Mesajul textului dat

Mesajul unei opere literare este constituit din totalitatea gândurilor, ideilor și sentimentelor scriitorului pe care acesta le transmite cititorului pentru a-l face părtaș la propriile idei și trăiri.

În cazul operei epice, mesajul este transmis indirect, prin intermediul acțiunii, al personajelor și al relațiilor dintre acestea.

În opinia mea, prin această operă epică, scriitorul și-a propus să aducă în atenția cititorului un caz dramatic: soarta nedreaptă a unei familii și existența zbuciumată a unor membri ai ei, avertizând astfel asupra răutății umane și a nesăbuinței cu care unii oameni se comportă uneori, căzând victime propriilor slăbiciuni.

Este vorba, ***în primul rând***, de familia Kivului, care ducea o viață îndestulată, lipsită de griji, în timpul vieții acestuia, dar, în urma unui conflict cu oficialitățile și a decesului lui, familia a sărăcit, acest fapt având consecințe și asupra Stancăi, mama Sultănicăi, care va sfârși din cauza nesăbuinței celei pe care o iubea așa de mult.

În al doilea rând, tot o victimă este și Sultănica, dar cauza destinului ei nefericit nu este numai moartea tatălui său, ci și dragostea față de Drăgan Căprarul. Înregistrând eșecul în dragoste, Sultănica n-are tăria de a rezista, ci alege să trăiască în singurătate, încercând astfel să-și găsească liniștea sufletească.

Așadar, mesajul transmis constituie și un îndemn la tărie de caracter, la fermitate, la cumpătare și la stăpânire de sine, toate necesare în momentele cruciale ale existenței.

4. Caracterizarea personajului

Personajele literare fac parte din structura unei opere epice sau dramatice, participă la acțiune și sunt purtătoarele mesajului scriitorului, realizând între ele o diversitate de relații. În funcție de rolul și de importanța lor în acțiune, ele pot fi principale, secundare sau episodice.

În fragmentul dat, Sultănica este **personajul principal** și **eponim**, căruia autorul îi realizează un portret fizic și moral, trăsăturile sale fiind prezentate atât direct, cât și indirect. Mai întâi, scriitorul prezintă ***în mod direct***, prin descriere, frumusețea fizică a fetei Kivului: „Chipul ei parc-ar fi zugrăvit: alb și cu două răsuri pe obraji. Ochi negri ca mura, frumoși de pică, dar când îi încruntă, te sperie ca-ntunericul. Părul lins, cu unde albăstrui. Să poartă cu tâmple."

De asemenea, ***indirect***, prin acțiune, sunt creionate însușirile morale. Ea „e leită-poleită răposatului", este impulsivă („Când se aprinde, nu te poți apropia cale d-o poștie."), o fire voluntară și hotărâtă („Când vrea ceva, vrea, nu se încurcă."), dar se mânie cu ușurință („De să mânie, nu mai vede înaintea ochilor.").

Din relaţia cu mama sa Sultănica apare ca o fată iubitoare, afectuoasă, iar în raport cu ceilalţi tineri este fermă, distantă, ceea ce stârneşte invidia şi nemulţumirea acestora. Totuşi, Sultănica face o pasiune devastatoare pentru Drăgan Căprarul, care se dovedeşte nesincer şi profitor, ceea ce va avea ca urmare refugiul ei în singurătate.

După cum se observă, scriitorul îi realizează personajului o caracterizare complexă, un portret fizic şi moral, însuşirile fiindu-i evidenţiate atât prin modalităţi directe, cât şi indirecte.

II. A.

1. Numele autorului articolului este Andrei Pleşu.

Articolul se intitulează *Cititul cărţilor* şi a fost publicat în revista *Dilema veche.*

2. Cantitatea mare de cărţi apărute are rolul de a-l descuraja pe cititor, deoarece nu le poate citi pe toate şi îi este din ce în ce mai greu să le aleagă şi să se orienteze asupra lecturii.

3. *ta* – adjectiv pronominal posesiv în cazul acuzativ; *lacom* – adjectiv propriu-zis în cazul nominativ.

Observații:

- Cuvântul *ta* este adjectiv pronominal posesiv deoarece nu are articol posesiv (genitival) şi, deşi este precedat de prepoziţia *asupra* cu regim de genitiv, el este în cazul acuzativ, aceasta fiind una dintre cele două excepţii referitoare la folosirea prepoziţiilor şi locuţiunilor prepoziţionale ce regim cazual de genitiv. Vezi şi **Testul 2.**
- Cuvântul *lacom* este adjectiv propriu-zis şi prin acord cu substantivul determinat *un consumator* este în cazul nominativ, deoarece substantivul are funcţie sintactică de nume predicativ.

4. *un consumator* – nume predicativ exprimat prin substantiv comun; *inactuală* – atribut adjectival exprimat prin adjectiv propriu-zis; *a ... idiosincrazii* – atribut substantival genitival exprimat prin substantiv comun; *propriilor* – atribut adjectival exprimat prin adjectiv propriu-zis.

5. Felul subordonatelor: *că n-ai să poţi acoperi niciodată materia* – propoziţie subordonată completivă directă; *care se revarsă, asfixiant, asupra ta* – propoziţie subordonată atributivă.

Observație:

- Structura *n-ai să poţi acoperi* conţine un singur predicat – *n-ai să poţi* – care este exprimat prin verbul *a putea* folosit la viitorul popular, iar verbul *(a) acoperi* este la modul infinitiv, având funcţia sintactică de complement direct.

6. Construirea frazei:

prop. principală ***prop. circum. cauzală***

S-a supărat [1]/ (*unde*) l-ai certat [2]/.

Observație:

- În această situaţie, elementul relaţional *unde* se înlocuieşte cu un element subordonator specific cauzalei: ***deoarece, fiindcă, întrucât, pentru că, din cauză că*** etc.

II. B.

Cititul cărţilor

Lectura, adică cititul cărţilor, este foarte importantă, deoarece, ***în primul rând***, nimeni nu poate cuprinde prin experienţa lui de viaţă toate aspectele pe care aceasta ţi le oferă. Însă stă în puterea fiecăruia să înveţe mereu, să încerce să folosească toate cunoştinţele dobândite de înaintaşii săi pentru a progresa, fiecare carte devenind astfel o treaptă pe scara cunoaşterii.

În al doilea rând, cartea ne dezvăluie o lume întreagă, necunoscută, ne lărgeşte orizontul de cunoaştere, ne învaţă să visăm, deschizându-ne perspectiva unor noi orizonturi, ne dezvoltă imaginaţia, ne face să ne regăsim în multe dintre personaje sau să respingem comportamentul altora.

Dacă numărul mare al cărţilor ne depăşeşte, trebuie să le alegem în funcţie de valoarea lor şi de preferinţele noastre.

Testul 24

I. A.

1. Folosirea cuvintelor date ca omonime:

- Îi este *dor* de părinţi.
  În urma efortului îl *dor* picioarele.
- S-a aşezat lângă *mine.*
  Geniştii descoperă un câmp de *mine.*

2. Cele două virgule din primul vers al textului izolează un substantiv în cazul vocativ aşezat în interiorul enunţului.

3. Textul dat aparţine genului liric.

4. Metafore: „viaţa mi s-a otrăvit"; „cea mândră viorea".
Repetiţii: „mult mi-e dor, mămucă, dor"; „mult mi-e dorul".

5. Dorul feciorului plecat la cătănie se îndreaptă către mama sa, către codru şi către stână, către cântecul cimpoiului şi către iubita sa.

6. Cele două versuri scot în evidenţă durerea sufletească profundă a celui care este nevoit să lase departe tot ce îi este drag – părinţii, ogorul, fata iubită – şi să plece în cătănie, în ţări străine. Profunzimea durerii şi a tristeţii este marcată prin metafora verbală „viaţa mi s-a otrăvit".

B.

1. Argumentarea faptului că textul dat aparţine unei doine populare

Doina este creaţia literară lirică orală specifică poporului nostru în care este exprimată o diversitate de sentimente (de dragoste, de dor, de jale, de ură, de revoltă, de tristeţe, de înstrăinare, de regret etc.), deosebit de puternice, textul ei fiind însoţit de o melodie jalnică, tărăgănată. În funcţie de conţinutul lor şi de sentimentul dominant

exprimat, doinele pot fi de dor, de jale, de haiducie, sociale, de înstrăinare, de cătănie sau de păstorie.

Pornind de la această definiție, consider că **textul dat** se încadrează **prin elementele sale de conținut și de formă** doinei populare.

Mai întâi se observă că poezia nu are un autor cunoscut, titlul ei nefiind urmat de numele autorului, și ea a fost culeasă din Ardeal, unde fenomenul cătăniei era specific, deoarece flăcăii plecau la oaste „la-mpăratul", pe teritoriul Imperiului Habsburgic. De aceea, această doină este una de cătănie, în care eul liric, aflat în ipostaza cătanei, își exprimă direct și sfâșietor durerea despărțirii de cei dragi.

Ca în orice doină populară care aparține ***genului liric se face simțită și aici prezența eului liric*** marcată prin forme pronominale și verbale de persoana întâi: *mă, am fost, m-am cătănit, mi, să mă las, mine, mea* etc. La acestea se adaugă adresarea directă prin intermediul vocativelor: *mamă, mămucă, mămuca mea* și a pronumelor *ți, tine* de persoana a II-a singular.

O altă trăsătură a doinei populare prezentă în text este și intensitatea sentimentelor exprimate, marcată prin repetiția substantivului *dor* precedat de adverbul cantitativ *mult* și repetarea substantivului *mamă* cu varianta sa diminutivală *mămucă*, în cazul vocativ. Acestora li se alătură metaforele „mândră viorea" și „viața mi s-a otrăvit", precum și personificarea „codrul frățior", care sporesc expresivitatea textului și profunzimea sentimentelor.

După cum se poate observa, textul dat este o creație lirică populară în versuri prin care autorul anonim dă glas sentimentelor profunde de durere, de dor și jale. Toate aceste trăsături sunt, de fapt, specifice doinei populare, pe care textul dat o ilustrează în mod convingător.

2. Semnificația titlului textului dat

Titlul operei literare constituie punctul de plecare în receptarea acesteia și este totodată o punte de legătură între scriitor și cititor în transmiterea mesajului său, un prim element de contact între aceștia. Titlul este constituit dintr-un cuvânt, o sintagmă sau un enunț, indicând rezumativ sau sugestiv tema și subiectul operei literare respective.

După cum se observă, textul dat are titlul format dintr-o structură nominală alcătuită din două substantive, *Doină din Ardeal*, folosite cu sens propriu, prin care se precizează specia literară căreia îi aparține textul și un indice spațial, denumind zona folclorică din care a fost culeasă creația.

În astfel de situații, când titlul se referă doar la specia literară și la originea ei, se consideră ca titlu, conform tradiției, primul vers al textului: „Plânge-mă, mamă, cu dor".

De data aceasta ***titlul, stabilit astfel, sintetizează universul afectiv*** al eului liric, și anume durerea puternică, sfâșietoare, dorința lui arzătoare de a reveni în codru sau la „stâna cea de oi", ducând totodată dorul mamei și al ființei iubite. Eul liric, în ipostaza de cătană aflată în „țări străine", trăiește acut sentimentul singurătății, al înstrăinării și de aceea este dispus să-și asume orice risc și să revină la ciobănie. Relația

titlului dat de primul vers cu conținutul doinei se manifestă și prin asocierea verbului *plâng* și a substantivului *dor* repetat de patru ori cu alți termeni din același câmp lexical: *grijă, tânjesc, ne-mpăcat* etc., la care se adaugă o serie de diminutive ca *mămucă, frățior*, care dau un plus de gingășie sentimentelor exprimate, și metaforele „viața mi s-a otrăvit" și „cea mândră viorea".

Din toate aceste aspecte se observă că semnificația titlului se raportează atât la conținutul doinei, la universul afectiv al eului liric, cât și la forma ei care pune în valoare bogăția sufletească a omului din popor.

3. Mesajul textului dat

Reprezentând o situație de comunicare, orice operă literară conține **un mesaj**, acesta fiind constituit din totalitatea gândurilor, ideilor, convingerilor, atitudinilor și sentimentelor scriitorului pe care acesta le transmite cititorului cu scopul de a-l face părtaș la propriile trăiri.

În cazul unei opere lirice, **mesajul** este transmis în mod direct, subiectiv, prin intermediul eului liric, autorul folosind în acest scop limbajul artistic realizat cu ajutorul unor figuri de stil, iar ca mod de expunere predominant, descrierea.

În cazul acestei doine populare, **consider** că autorul anonim și-a propus să transmită cititorului direct, prin intermediul eului liric, ***în primul rând***, starea de spirit a tânărului plecat la cătănie și despărțit astfel de tot ceea ce îi era drag, singurătatea, jalea și dorul cuprinzându-i sufletul. În felul acesta, autorul anonim reușește să aducă în prim-plan întregul univers afectiv al celui înstrăinat și dezrădăcinat din mediul său și să-l aducă la cunoștință și cititorului.

În al doilea rând, autorul anonim se simte solidar cu eul liric și dorește să-i transmită și cititorului același sentiment de solidaritate, încât să împărtășească și acesta trăirile celui aflat la o răscruce sufletească.

Pentru a transmite cititorului toate aceste idei și sentimente prin mesajul său, ***autorul apelează la descriere***, la confesiune, în cadrul cărora sunt folosite unele procedee artistice: metaforele „viața mi s-a otrăvit" și „cea mândră viorea", diminutivele „mămucă", „frățior" și o serie de repetiții și de substantive în cazul vocativ.

De remarcat este și faptul că autorul anonim **reușește să transmită direct și convingător mesajul său** prin intermediul eului liric cu care se identifică.

II. A.

1. Fragmentul a fost selectat din volumul *Povestiri cu și despre animale.*
Tema textului o constituie filmele de animație în care apare lupul.

2. Titlul serialului este «„E lupul!" (**It's the wolf!**)», iar unul dintre personaje este mielușelul Lambsy.

3. *cei trei* – numeral cardinal simplu cu valoare adjectivală; *de două ori* – numeral adverbial; *o dată* – numeral adverbial.

Observații:

- Structura *o dată* se mai poate scrie astfel și atunci când este substantiv articulat nehotărât:

  Aceasta este ***o dată*** importantă.
- Când se scrie împreunat, este adverb cu sensul de *cândva, odinioară, imediat, îndată*:

  Trăia ***odată*** un moș și o babă.
  Când a auzit așa, ***odată*** a luat-o la fugă.

4. *sale* – atribut adjectival exprimat prin adjectiv pronominal posesiv; *câinele* – subiect exprimat prin substantiv comun; *eternul* – atribut adjectival exprimat prin adjectiv propriu-zis; *prieten* – atribut substantival apozițional exprimat prin substantiv comun.

5. Propozițiile subordonate și felul lor: *încât, în cele din urmă, ți se face milă de el* – propoziție subordonată consecutivă; *și începi* – propoziție subordonată consecutivă.

6. Construirea frazei:

prop. subord. condițională ***prop. principală***

De-l chemi, [1]/ vine și el la spectacol [2]/.

B.

Câinele, prietenul omului

Câinele a fost dintotdeauna prietenul omului. Din cele mai vechi timpuri, el l-a însoțit pe om la vânătoare, apoi la păstorit sau l-a ajutat la paza gospodăriei. Câinele știe că omul are nevoie de sprijinul său și i-l acordă cu credință, devenindu-i aproape indispensabil în activitățile lui.

Deoarece câinii sunt ușor de dresat, au apărut câinii de serviciu sau utilitari, ajutoare consacrate ale grănicerilor, ale polițiștilor sau ale salvamontiștilor. La aceștia se remarcă devotamentul și conștiinciozitatea, atașamentul față de cei care îi conduc, dar toate acestea se bazează pe o profundă afectivitate reciprocă. În lipsa acesteia, colaborarea dintre om și câine nu este posibilă.

Din secolul al XX-lea câinele devine și animal de companie. În această situație, legătura afectivă este și mai puternică deoarece omul și câinele sunt mereu împreună. Pentru om este o modalitate de deconectare, iar pentru câine un prilej să-și alunge singurătatea și să-și dovedească fidelitatea față de cel în preajma căruia se află. Astfel, prietenia lor devine mereu mai trainică.

Testul 25

I. A.

1. Cuvinte derivate de la cuvântul de bază *munte*: *muntos, muntean, munteancă, muntenesc, muntenește.*

2. Cratima din structura dată marchează rostirea într-o silabă a două cuvinte întregi, cu omiterea vocalei *u*; în felul acesta dispare și o silabă și se evită hiatul *u-a*. Din punct de vedere morfologic, se alătură două părți de vorbire diferite, iar prozodic se mențin ritmul și măsura versului.

3. Textul dat aparține genului epic.

4. Sintagme care evidențiază însușirile lui Toma Alimoș: „înalt la stat", „mare la sfat", „viteaz cum n-a mai stat!".

5. În ciuda agresivității verbale și a pretențiilor lui Manea, Toma dovedește ospitalitate, stăpânire de sine și-l îndeamnă pe acesta să cinstească împreună.

6. Versurile date evidențiază unele dintre trăsăturile lui Manea, prezentat în antiteză cu Toma Alimoș. Din punct de vedere fizic, este urât, dizgrațios, aproape de sluțenie, iar din punct de vedere moral este grosolan și arțăgos, căutând în permanență motiv de ceartă.

B.

1. Rezumatul textului dat

Într-un ținut cuceritor prin frumusețea și prin dimensiunile lui se afla Toma Alimoș, un haiduc vestit prin vitejia, înțelepciunea și statura sa impunătoare. Deși ținutul este impresionant, haiducul trăiește un acut sentiment al singurătății și de aceea se bucură în momentul în care spre el se îndreaptă Manea, pe care-l primește cu ospitalitate, în ciuda faptului că acesta îl învinovățește de încălcarea proprietății și îl amenință că-i va lua murgul drept vamă.

Invitat să bea din plosca haiducească, Manea simulează gestul, dar îl înjunghie pe Toma și fuge mișelește. Haiducul, rănit grav, cu ultimele puteri, pleacă în urmărirea criminalului ajutat de cal.

2. Argumentarea faptului că textul dat aparține unei balade populare

Balada populară (sau cântecul bătrânesc) este o operă epică cu elemente descriptiv-lirice, care dezvoltă un subiect fantastic, legendar, istoric sau familial, ale cărei versuri se cântă sau/și sunt recitate cu acompaniament instrumental, în funcție de tema abordată fiind vitejești (eroice), haiducești, istorice, fantastice, familiale (nuvelistice) și păstorești. Ele cuprind, de obicei, fapte deosebite din trecut, săvârșite de personaje cu însușiri deosebite, ieșite din comun și prezentate în antiteză.

Întrunind caracteristicile prezente în această definiție, textul dat ***este o baladă populară***, iar în privința de temei este una haiducească, întrucât autorul anonim înfățișează fapte deosebite din trecut, evidențiind însușirile deosebite ale haiducului Toma Alimoș.

Astfel, ***mai întâi*** se observă că are un autor anonim, deoarece titlul nu este însoțit de numele autorului. Constatăm apoi că în conținutul ei este prezentată confruntarea

dintre haiduci şi boieri, două categorii antagonice prin poziţia lor socială, aspect caracteristic trecutului nostru istoric din perioada Evului Mediu. De aceea, această baladă este o una haiducească, haiducia fiind un fenomen social des întâlnit în Evul Mediu.

Deoarece sunt relatate anumite întâmplări, acest text aparţine unei opere epice, întrucât, indirect, prin povestirea faptelor, autorul anonim îşi exprimă admiraţia faţă de însuşirile deosebite ale haiducului şi dispreţul pentru comportamentul lui Manea.

O altă trăsătură specifică baladei populare este prezenţa personajelor înfăţişate în antiteză, unele dintre ele fiind posesoarele unor însuşiri ieşite din comun. De pildă, Toma impresionează prin curaj, vitejie, prin statura impunătoare, prin stăpânire de sine şi prin cultul prieteniei, însuşiri care-i lipsesc lui Manea, caracterizat prin răutate, invidie, lăcomie, laşitate, urâţenie fizică şi decădere morală.

Ca în orice baladă populară se întâlnesc şi unele episoade descriptiv-lirice, cum sunt cele în care sunt realizate cele două portrete ale personajelor sau cel în care Toma Alimoş simte nevoia să-şi alunge singurătatea.

După cum se observă din aceste aspecte, textul dat este o operă epică în care sunt prezentate fapte deosebite din trecut, cu unele episoade descriptiv-lirice, săvârşite de personaje cu însuşiri opuse. Toate aceste trăsături sunt, de fapt, notele caracteristice baladei populare.

3. Mesajul textului dat

Mesajul unei opere literare este constituit din totalitatea gândurilor, ideilor şi sentimentelor scriitorului transmise cititorului cu scopul de a-l face părtaş la propriile idei şi trăiri.

În cazul unei balade populare, mesajul este transmis indirect, prin intermediul acţiunii care prezintă fapte deosebite din trecut şi al personajelor, prezentate în antiteză şi care impresionează prin însuşirile lor alese.

În opinia mea, autorul anonim şi-a propus, ***în primul rând***, să pună în evidenţă şi să-i transmită cititorului sau ascultătorului admiraţia sa faţă de frumuseţea şi superioritatea morală a haiducului Toma Alimoş, în comparaţie cu Manea, cele două personaje fiind prezentate în antiteză. Din relatarea faptelor, din atitudinea lui Toma şi din portretul pe care autorul anonim i-l face haiducului se observă că acesta apreciază valori morale ca demnitatea, vitejia şi curajul, ospitalitatea, simţul dreptăţii, cultul prieteniei şi stăpânirea de sine întruchipate de haiduc.

În al doilea rând, autorul anonim face cunoscută prin intermediul mesajului şi atitudinea sa de dispreţ faţă de laşitatea lui Manea, faţă de firea conflictuală a acestuia şi faţă de caracterul său abject. Atât însuşirile lui Manea, cât şi cele ale haiducului Toma Alimoş sunt transmise prin relaţia dintre cele două personaje care aparţin unor categorii sociale diferite, preferinţa autorului îndreptându-se către haiduc.

Prin **aceste aspecte** menţionate anterior, autorul anonim a transmis cititorului şi implicit generaţiilor viitoare mesajul său conform căruia poporul român este posesorul unor însuşiri alese şi convingerea sa că acestea vor dăinui în timp, Toma Alimoş fiind prototipul acestuia.

4. Caracterizarea unuia dintre personaje

Personajele literare fac parte din structura unei opere epice sau dramatice, participă la acţiune şi sunt purtătoarele mesajului scriitorului, realizând între ele o diversitate de relaţii. Ele pot fi principale, secundare sau episodice, iar după semnificaţia lor morală sunt pozitive sau negative.

Clasificarea personajelor în pozitive şi negative **o întâlnim atât în basme, cât şi în balade**, deoarece ele sunt prezentate în antiteză. Dintre cele două personaje ale baladei populare supuse analizei, Toma Alimoş este personajul principal şi eponim, un personaj individual şi pozitiv, căruia autorul anonim îi realizează un ***portret cuprinzător, atât fizic, cât şi moral***.

O serie de însuşiri fizice (statura impunătoare) şi morale (înţelepciunea şi vitejia) sunt prezentate direct într-un succint portret: „Şade Toma Alimoş, / Haiduc din Ţara-de-Jos, / Nalt la stat, / Mare la sfat / Şi viteaz cum n-a mai stat."

În mod indirect, prin faptele personajului, prin atitudinea şi prin felul său de a vorbi, sunt puse în evidenţă calmitatea, ospitalitatea şi atitudinea tolerantă a haiducului care-l primeşte cu bunăvoinţă şi înţelegere pe Manea, chiar dacă acesta vine pus pe ceartă. În schimb, când Manea îşi dovedeşte mârşăvia şi laşitatea, Toma devine dispreţuitor, neiertător, i se adresează într-un limbaj dur („— D-alei, fecior de lele / Şi viteaz ca o muiere, / Nu fugi, că n-am dat vamă, / Nu fugi, c-o să-mi dai seamă!") şi hotărăşte să-şi facă dreptate pedepsindu-l.

Mai presus de aceste modalităţi de caracterizate menţionate, este folosită antiteza dintre cele două personaje, prezentă de-a lungul întregului text. Demnităţii, vitejiei şi curajului, ospitalităţii, simţului dreptăţii, cultului prieteniei şi stăpânirii de sine întruchipate de haiduc, autorul anonim le opune răutatea, invidia, lăcomia, laşitatea, urâţenia fizică şi decăderea morală a lui Manea.

După cum se observă, autorul anonim a reuşit să creeze un portret complex, aşa cum se desprinde din acţiune, din atitudinea personajului şi din relaţia lui cu celelalte personaje ale baladei, apelând atât la procedeele de caracterizare directă, cât şi la cele de caracterizare indirectă.

5. Semnificaţia titlului textului dat

Titlul operei literare constituie punctul de plecare în receptarea acesteia şi este totodată o punte de legătură între scriitor şi cititor în transmiterea mesajului său, un prim element de contact între aceştia. Titlul este constituit dintr-un cuvânt, o sintagmă sau un enunţ, indicând rezumativ sau sugestiv tema şi subiectul operei literare respective.

Titlul unei balade populare reproduce, de obicei, numele personajului principal (*Gruia lui Novac*), uneori precedat de substantivul care denumeşte specia literară respectivă (*Balada lui Pintea*). Alteori, titlul este alcătuit din doi termeni care denumesc două dintre personajele baladei (*Soarele şi luna, Novac şi corbul)*, care se află în anumite raporturi în cadrul acţiunii.

În prima situaţie se află şi **titlul baladei de faţă**, *Toma Alimoş*, care este constituit din numele personajului pricipal, devenind astfel personaj eponim. Al doilea substantiv din titlul pare a indica originea primului nume, dacă acceptăm că înlocuieşte construcţia *al lui Moş*. Este, aşadar, vorba de *Toma al lui Moş*, titlu similar cu *Gruia lui Novac*.

Ambele substantive ale titlului baladei *Toma Alimoş* sunt folosite cu sensul propriu, iar legătura titlului cu conţinutul este evidentă prin faptele personajului eponim care participă direct la toate acţiunile, prin portretul făcut de autorul anonim acestuia. Astfel, imaginea haiducului, faptele şi atitudinile sale domină întregul text, punându-l în inferioritate şi trecându-l pe Manea într-un con de umbră.

Din aceste aspecte se observă limpede legătura strânsă dintre titlul baladei și conţinutul ei, manifestată printr-o diversitate de aspecte: acţiunea, imaginea personajului, relaţia lui cu opozantul său. Astfel, titlul, prin numele personajului, sugerează ascendentul moral al acestuia faţă de adversarul său.

II. A.

1. Articolul se intitulează *Efigii sfărâmate*, iar autorul este Constant Mihăilescu. Tema fragmentului o constituie prezentarea lăcustei-călugăriţă.

2. Specialiştii consideră că ea dispune de memorie, voinţă şi fidelitate conjugală.

3. *ştim* – verb predicativ la diateza activă; *sunt ... consumate* – verb predicativ la diateza pasivă.

Observații:

În legătură cu diatezele trebuie reţinute următoarele două aspecte:

- Verbul la diateza pasivă are în alcătuire auxiliarul *a fi* şi este sau poate fi urmat de un complement de agent prezent sau subînţeles, substituibil cu *de cineva*.
- Verbul la diateza reflexivă este însoțit de o formă neaccentuată în acuzativ sau dativ a pronumelui reflexiv. Dacă pronumele reflexive forme neaccentuate au funcţie sintactică, atunci verbele nu mai sunt la diateza reflexivă, ci la diateza activă pronominală.

  Pronumele reflexive forme neaccentuate au funcţie sintactică atunci când se înlocuiesc printr-o formă accentuată, când verbele sunt tranzitive iar ele exprimă posesia ori reciprocitatea:

  El ***își*** croia drum prin mulţime. (*sieși, lui* – complement indirect)
  El ***se*** vedea în oglindă. (*pe sine, pe el* – complement direct)
  El ***şi***-a spălat maşina. (*sa* – atribut pronominal datival)
  Ei ***își*** spun pe nume. (*sieși, între ei* – complement indirect)
- Restul verbelor care nu se încadrează în aceste două situaţii sunt la diateza activă.

4. *sunt ... consumate* – predicat verbal exprimat prin verb predicativ la diateza pasivă; *de către băştinaşii* – complement de agent exprimat prin substantiv comun; *din ... insule* – atribut substantival prepoziţional exprimat prin substantiv comun; *unele* – atribut adjectival exprimat prin adjectiv pronominal nehotărât.

5. Subordonatele solicitate şi felul lor: *chiar dacă ştim* – propoziţie subordonată concesivă; *că aceste insecte sunt şi ele, la rândul lor, consumate de către băştinaşii din unele insule ale Oceanului Atlantic* – propoziţie subordonată completivă directă.

6. Construirea frazei:

prop. principală *prop. subord. circum. consecutivă*

Cânta aşa de tare [1]/ *de* te asurzea [2]/.

B.

Lumea micilor vietăţi

Lumea insectelor impresionează, în primul rând, prin diversitatea şi numărul foarte mare al speciilor. Ele sunt cele mai numeroase dintre toate vietăţile care trăiesc pe pământ.

Fascinaţia acestei lumi mărunte provine şi din particularităţile ei. Majoritatea insectelor sunt dăunătoare (ţânţarii, muştele, gândacii etc.), dar există şi insecte care aduc beneficii omului (albinele, viermii-de-mătase, unii dintre fluturi).

O curiozitate a lumii insectelor este şi faptul că unele dintre ele migrează (lăcustele, fluturii, unele specii de muşte), iar comportamentul unora dintre ele este social, aşa cum se întâmplă la albine, viespi şi furnici. În schimb, muştele şi lăcustele urmăresc un scop individual – acela de a supravieţui prin procurarea hranei.

Insectele pot să comunice între ele apelând la mijloace tactile, vizuale sau olfactive: îşi freacă aripile sau antenele, degajă anumite substanţe sau scot ultrasunete de frecvenţe foarte înalte.

Lumea insectelor devine şi mai interesantă, dacă ţinem cont de diversitatea ei în cadrul aceleiaşi specii, fiecare având curiozităţile ei.

Testul 26

I. A.

1. Antonimele cuvintelor: *urcă* ≠ coboară; *vesel* ≠ trist; *neted* ≠ zgrunţuros.

2. Linia de dialog marchează începutul vorbirii unei persoane care participă la convorbire şi s-a folosit înaintea vorbirii directe, după un verb de declaraţie.

Virgula desparte de restul comunicării o interjecţie urmată de un vocativ.

Punctele de suspensie marchează întreruperea momentană a vorbirii, în aşteptarea reacţiei interlocutorului.

3. Personificare: „drumul... înaintează vesel [...], mai ascunzându-se printre fagii tineri”.

4. Fragmentul dat aparţine genului epic.

5. Cele două personaje feminine între care oscilează Ion sunt Ana şi Florica.

6. Secvenţa dată conţine câteva elemente de portret. Este, de fapt, imaginea Floricăi purtată în suflet de Ion, cel care o iubise cu pasiune. Fata îl fascinase prin frumuseţea ei fizică şi îi rămăsese pentru totdeauna în inimă şi în suflet.

B.

1. Rezumatul textului dat

Drumul trece prin mai multe localități până ce ajunge la Pripas, un sat ce pare mort. Totuși, fiind duminică, sătenii se află la hora satului. Perechile de tineri joacă someșeana cu înflăcărare, stârnind praful, până ce Briceag, lăutarul, obosește și nu mai poate continua să cânte, în ciuda insistențelor lui Ion al Glanetașului.

Ion trece încet pârleazul și-i face semn Anei să-l urmeze, iar aceasta-i ascultă îndemnul, închipuindu-și însă că toată lumea o pândește.

Lui Ion nu-i este dragă Ana, ci Florica, pe care o iubise și pe care încă o mai iubește, deoarece își amintește cu emoție de ea. Ion se hotărăște totuși asupra Anei, întrucât aceasta aparține unei familii înstărite, pe când Florica este mai săracă decât el.

2. Argumentarea faptului că textul dat aparține unei opere epice

Fragmentele date sunt extrase dintr-o **operă epică**, deoarece întrunesc notele caracteristice ale acesteia. Mai întâi, sunt narate anumite fapte, ca în orice operă epică, fiind înfățișate aici imaginea drumului către Pripas, satul în timpul amiezii înăbușitoare, dar și în timpul horei, comunitatea sătească, relațiile din cadrul acesteia și structura sufletească a unora dintre personaje. Astfel, viața este prezentată în toată complexitatea și amploarea ei.

Ca în orice operă epică există un conflict narativ care se bazează pe opoziția dintre dragostea lui Ion pentru Florica și dorința lui de a avea pământ, ceea ce-l determină s-o prefere pe Ana, chiar dacă n-o iubește.

De asemenea, sunt prezente și personajele, unele dintre ele surprinse în acțiune – Ion, Ana, Briceag –, iar altele numai amintite în relatarea întâmplărilor – Todosia, flăcăii, Florica sau Vasile Baciu.

Totodată este prezent și naratorul, o altă instanță narativă, care relatează faptele în mod obiectiv, la persoana a III-a, ceea ce implică folosirea narațiunii ca mod de expunere dominant. Aceasta se îmbină cu descrierea și cu dialogul pentru a fixa dimensiunea spațio-temporală a întâmplărilor și pentru a evidenția unele dintre trăsăturile personajelor.

Așadar, înfățișând anumite întâmplări, apelând la personaje și la narațiune, pentru a oferi o imagine obiectivă a vieții, autorul a realizat o operă epică semnificativă, ilustrată prin aceste fragmente.

3. Mesajul textului dat

Mesajul unei opere literare este constituit din totalitatea gândurilor, ideilor și sentimentelor scriitorului transmise cititorului cu scopul de a-l face părtaș la propriile idei și trăiri. În cazul unei opere epice, mesajul este transmis indirect, prin intermediul acțiunii și al personajelor, al relațiilor dintre acestea, autorul folosind ca mod de expunere predominant narațiunea.

În ceea ce privește textul dat, **consider că** autorul și-a propus să prezinte cititorului imaginea comunității rurale, tradițiile ei și diferențierea socială din lumea satului. ***În primul rând***, autorul se face parcă mesagerul acestei comunități și de aceea oferă o serie de amănunte referitoare la imaginea satului, la hora la care participă întreaga comunitate și la frământările sufletești ale unora dintre personaje. Deși la intrarea în sat acesta pare pustiu, dintr-odată este înfățișat cuprins de o mare efervescență. Este hora satului unde perechile de tineri joacă someșeana cu înflăcărare, stârnind praful. Este prezent și lăutarul, sătenii asistă și ei, iar între tineri se continuă idilele, făcându-și loc și regretele.

În al doilea rând, Liviu Rebreanu atrage atenția cititorului asupra faptului că diferențierile sociale din lumea satului creează traumele sufletești și-i determină pe tineri să asculte glasul pământului, nu pe cel al iubirii, așa cum se întâmplă și cu Ion al Glanetașului.

Mesajul transmis de scriitor este unul complex, evident prin faptele relatate, prin prezentarea unor personaje semnificative și prin relațiile dintre acestea. Detaliile contribuie, de asemenea, decisiv la complexitatea mesajului.

4. Caracterizarea personajului

Personajele literare fac parte din structura unei opere epice sau dramatice, participă la acțiune și sunt purtătoarele mesajului scriitorului, realizând între ele o diversitate de relații. În funcție de rolul și de importanța lor în acțiune, ele pot fi principale, secundare sau episodice.

Personajul principal al acestui fragment este Ion, personajul eponim al creației. Scriitorul îi realizează **un portret moral, evidențiindu-i trăsăturile prin intermediul procedeelor de caracterizare indirectă.**

În primul rând, din relatarea întâmplărilor cititorul află că Ion al Glanetașului este un flăcău sărac din Pripas. El este o fire activă, implicându-se în activitățile comunității, în respectarea tradițiilor acesteia. De aceea, Ion participă cu însuflețire la hora satului, unde se dovedește un lider incontestabil, respectat și care la rândul lui știe să respecte, așa cum se desprinde **indirect** atât din ***relația lui cu lăutarul Briceag***, cât și din ***felul în care i se adresează acestuia***.

În al doilea rând, tot **indirect**, prin comportarea personajului, autorul îi evidențiază stările sufletești și atitudinea. În acest sens, el o domină pe Ana care i se supune orbește, deși se teme de gura satului, însă gândul său este la Florica, o fată frumoasă, dar săracă.

Fire sensibilă, în ciuda aparențelor, Ion se zbate între dragostea față de Florica și dorința de a scăpa de sărăcie prin căsătoria cu Ana. El va opta pentru a doua variantă, dar iubirea pentru Florica va rămâne în sufletul său.

După cum se observă, autorul reușește să-i realizeze personajului un portret moral complex și să-i evidențieze caracterul, bogăția și frământările sufletești, apelând la o diversitate de procedee de caracterizare indirectă – acțiunea, comportarea personajului, felul său de a vorbi și relațiile pe care le stabilește cu celelalte personaje.

5. Semnificaţia titlului textului dat

Titlul unei opere literare constituie punctul de plecare în receptarea acesteia şi este totodată o punte de legătură între scriitor şi cititor în transmiterea mesajului său, un prim element de contact între aceştia. Titlul poate fi constituit dintr-un cuvânt, o sintagmă sau un enunţ, indicând rezumativ sau sugestiv tema şi subiectul operei literare respective.

În situaţia textului dat, **titlul este alcătuit dintr-un substantiv propriu simplu** cu formă de nominativ – acuzativ, folosit cu sensul său propriu, şi el se află în strânsă legătură cu conţinutul fragmentului dat.

Prin raportarea titlului la conţinutul fragmentului, se observă, ***în primul rând***, că titlul este identic cu numele personajului eponim, care participă activ la toate evenimentele relatate.

În al doilea rând, personajul al cărui nume îl poartă şi romanul este prezentat în strânsă legătură cu celelalte personaje ale fragmentului. Pe lângă lăutarul Briceag intervine ca să continue hora, pe Ana o domină, aceasta supunându-se voinței lui, iar imaginea Floricăi şi iubirea pentru aceasta sunt prezente permanent în gândul şi în sufletul lui.

Având în vedere statutul personajului, cel de ţăran sărac, el devine, la nivelul întregului text, un simbol al acestei categorii căreia îi aparţine, reprezentând întreaga ţărănime nevoiaşă, ceea ce explică preferinţa scriitorului pentru acest titlu.

Chiar numai din aceste aspecte arătate anterior se observă cu claritate legătura strânsă dintre titlul textului şi conținutul său, legătură care se manifestă nu numai prin identitatea dintre titlu şi numele personajului, ci şi prin acțiunile sale şi relațiile stabilite cu celelalte personaje.

II. A.

1. Articolul se intitulează *Faunoteca*, iar autorul este Constant Mihăilescu.
Textul face parte din volumul *Necunoscuta lume a animalelor*.

2. Papagalii sunt foarte sensibili, sunt voluntari, cabotini, furioşi sau răzbunători, certăreţi, îmbufnaţi etc.

3. *au* – verb predicativ; *pot* – verb predicativ; *deveni* – verb nepredicativ; *de nesuportat* – verb predicativ.

Observaţie:

• Vezi clasificarea verbelor şi a modurilor la **Testul 6**.

4. *pot* – predicat verbal exprimat prin verb predicativ; *agresivi* – nume predicativ exprimat prin adjectiv propriu-zis; *le* – complement indirect exprimat prin pronume personal; *ceva* – subiect exprimat prin pronume nehotărât.

5. Subordonatele din fraza dată şi felul lor: *dacă sunt contrariaţi* – propoziţie subordonată condiţională; *şi nu le convine ceva* – propoziţie subordonată condiţională.

6. Construirea frazei:

prop. subord. concesivă *prop. principală*

De l-ați ucide în bătaie, [1]/ și tot nu recunoaște [2]/.

B.

Kiki, papagalul nostru

El este Kiki! Da, Kiki! El este papagalul nostru. De când ne-a devenit colocatar, ne-a înveselit casa. Trilul său, încercările disperate de a comunica, de a relaționa cu noi, îl fac foarte simpatic. Stâlcește unele „cuvinte"? Ei, și ce dacă? Parcă noi le pronunțăm întotdeauna corect.

Coloritul penajului său sporește cromatica încăperii unde se află. Îmbinările și nuanțele de galben, roșu, portocaliu și albastru, tentele de verde și argintiu se reflectă în lumina zilei sau a becului ce stă mereu aprins, căci Kiki se teme de întuneric.

Îi iubește necondiționat pe toți membrii familiei, iar el vrea, de asemenea, să fie iubit de toți. Altfel, se supără, la rândul său, și stă îmbufnat..., până ce îi trece.

Vreți să-l vedeți pe Kiki? Vă aștept cu plăcere.

Testul 27

I. A.

1. Sinonimele cuvintelor date: *istoria* = întâmplarea; *galiș (galeș)* = drăgăstos, afectuos, tandru, languros; *a se scula* = a se ridica.

2. Cratima marchează rostirea într-o silabă a două cuvinte întregi, cu omiterea vocalei *ă* și cu evitarea hiatului *ă-o*.

3. Tema discuției dintre cele două personaje o constituie întâmplarea de la Union, când Jupân Dumitrache și cele două doamne sunt urmăriți de un necunoscut.

4. Câte două structuri care să conțină indici spațiali și temporali: *la grădină la Iunion; la altă masă, alături* – indici spațiali; *la Lăsata Secului; trece așa preț ca la un sfert de ceas* – indici temporali.

5. Se poate formula oricare dintre următoarele idei:

Jupân Dumitrache i se plânge lui Nae Ipingescu că există indivizi care se țin după nevestele negustorilor.

Nae îi dă dreptate lui jupân Dumitrache și este interesat să afle întâmplarea.

La „ Iunion", Jupân Dumitrache și ce două doamne sunt deranjați de privirile insistente ale unui străin.

Jupânul vrea să plece, dar cucoanele insistă să mai stea.

El este din ce în ce mai nervos, dar se abține de la scandal ca să nu se facă de rușine.

6. Secvența dată pune în evidență dorința lui Ipingescu de a-i măguli orgoliul lui Jupân Dumitrache și de a-l determina astfel să-și manifeste opinia și să-și continue istorisirea. Totodată, îl și aprobă, știind că acest lucru îi face mare plăcere interlocutorului.

B.

1. Argumentarea apartenenței textului dat la genul dramatic

Genul dramatic este constituit din totalitatea creațiilor literare scrise cu scopul de a fi reprezentate pe scenă, structurate în acte, tablouri și scene, având la bază un puternic conflict dramatic pus în evidență prin intermediul dialogului și al monologului dramatic. Totodată, sunt prezente și indicațiile scenice, prin care se prezintă decorul, unele aspecte de natură tehnică – lumini, sonorizare etc. –, atitudini, acțiuni, gesturi și însușiri ale personajelor.

Consider că aceste caracteristici ale unei opere dramatice se întâlnesc și în textul dat. Astfel, se observă, ***în primul rând***, **structura specifică** unui text dramatic, deoarece acesta este extras din Actul I, Scena I a operei literare *O noapte furtunoasă*.. ***În al doilea rând***, se constată **prezența conflictului dramatic**: Jupân Dumitrache este revoltat de comportamentul „bagabontului" care „se ține după nevestele negustorilor, să le spargă casele". Revolta lui este împărtășită și de Nae Ipingescu, care îi ascultă istorisirea, îl aprobă și îi apreciază, mai mult sau mai puțin sincer, ambițiile de familist.

În al treilea rând, putem constata faptul că **modul de expunere predominant este dialogul dramatic**, prin care autorul evidențiază discuția dintre Nae Ipingescu și Jupân Dumitrache, iar fiecare dintre replicile celor două personaje este precedată de numele acestora. Totodată, se observă existența **indicațiilor scenice** prin care se prezintă decorul (*O odaie de mahala.* [...]), vestimentația personajelor (*în haine de căpitan de gardă fără sabie*) sau acțiunile lor (*urmând o vorbă începută*).

După cum se observă, textul dat conține suficiente trasături specifice operei dramatice pentru a putea fi încadrat în genul dramatic.

2. Rezumatul textului dat

Jupân Dumitrache este indignat că niște necunoscuți, oameni fără niciun rost, niște vagabonzi se iau după nevestele negustorilor, ca să le spargă casele, și îi povestește lui Ipingescu întâmplarea de la Union.

Mergând la grădină la Union împreună cu soția și cumnata sa Zița, Jupân Dumitrache observă cum de la o masă învecinată un vagabond de amploiat se uita galeș la cucoane și, enervat, vrea să plece, dar la insistențele cucoanelor mai rămâne până la finalul spectacolului.

Privirile insistente ale necunoscutului îl înfurie foarte tare pe Jupân Dumitrache, dar se abține de la scandal pentru a nu se face de râs în fața celor prezenți.

3. Mesajul textului dat

Mesajul unei opere literare este constituit din totalitatea gândurilor, ideilor, convingerilor, atitudinilor şi sentimentelor scriitorului, pe care acesta le transmite cititorului cu scopul de a-l face părtaş la propriile trăiri, idei şi convingeri. În cazul unei opere dramatice, mesajul autorului este transmis prin intermediul personajelor, pentru că ele sunt „purtătoarele de cuvânt" ale acestuia prin ceea ce spun şi prin acţiunile lor de pe scenă.

Consider că prin mesajul acestui text autorul şi-a propus să prezinte cititorului, într-un registru comic, aspecte ale societăţii româneşti din vremea sa. În acest context, pornind de la aspecte din mediul familial, I.L. Caragiale adoptă şi transmite către cititor atitudinea sa ironică, accentul căzând asupra poziţiei intransigente şi ridicole a lui Jupân Dumitrache, reprezentant al negustorimii şi căpitan în garda civică, faţă de alte categorii sociale, aşa cum este cea a funcţionarilor, consideraţi inferiori, „nişte papugii..., nişte scârţa-scârţa pe hârtie!", „nişte coate-goale".

În primul rând, personajul devine ridicol prin modul particular în care relatează întâmplarea, apelând la un limbaj de mahala, şi prin motivarea acţiunilor şi a atitudinii sale. Îl enervează poziţia ocupată de necunoscut, privirile lui insistente şi afectuoase, dar se abţine de la scandal pentru că „eu de! negustor, să mă pui în poblic cu un coate-goale nu vine bine".

În al doilea rând, atitudinea lui Jupân Dumitrache vrea să ne spună autorul, poate fi îndreptăţită, dar ridicole rămân amploarea şi însemnătatea exagerată pe care acesta le dă întâmplării. De asemenea, el se aprinde cu atât mai tare, cu cât interlocutorul său îl aprobă şi îi laudă „ambiţul" în ceea ce priveşte „onoarea mea de familist."

Din întregul text se desprinde cu claritate ideea că scriitorul ironizează astfel de manifestări care se vor dovedi până la urmă fără a avea un suport real, transmiţându-i şi cititorului o undă de bună dispoziţie şi de încântare.

4. Caracterizarea unuia dintre personaje

Personajele literare fac parte din structura unei opere epice sau dramatice, participă la acţiune şi sunt purtătoarele mesajului scriitorului, realizând între ele o diversitate de relaţii. În funcţie de rolul şi de importanţa lor în acţiune, ele pot fi principale, secundare sau episodice.

În ceea ce priveşte textul-suport, **personajul principal** al acestuia este Jupân Dumitrache, prezentat în discuţia cu Nae Ipingescu, căruia îi destăinuie o întâmplare al cărei protagonist a fost. Cu acest prilej, autorul îi realizează un portret preponderent moral, ale cărui trăsături sunt evidenţiate mai ales prin procedee de caracterizare indirectă.

Astfel, ***în primul rând***, aflăm din prezentarea personajelor că numele întreg al acestuia este Jupân Dumitrache Titircă Inimă Rea, aluzie la comportamentul său cu unii dintre angajaţi, iar că statutul social este „cherestegiu, căpitan în garda civică". În indicaţiile scenice ni se precizează că personajul este îmbrăcat „în haine de căpitan de gardă fără sabie", alături de interlocutorul său, Nae Ipingescu.

În al doilea rând, prin autocaracterizare, personajul își dezvăluie trăsătura dominantă – „ambițul”, care se manifestă mai ales când este vorba de onoarea lui de familist: „Eu am ambiț, domnule, când e vorba la o adică de onoarea mea de familist...”. El are obsesia de a nu se atenta la integritatea familiei sale și de a nu fi înșelat. De aceea, este revoltat și se dezlănțuie împotriva celor care „se gătesc frumos și umblă după nevestele oamenilor să le facă cu ochiul” sau se țin „după nevestele negustorilor, să le spargă casele”.

În al treilea rând, din această convingere derivă și celelalte însușiri ale personajului: violența în limbaj, disprețul pentru o anumită categorie socială – a funcționarilor – pe care o crede inferioară castei negustorilor căreia el îi aparține. Limbajul său are o anumită savoare a oralității, dar este și o dovadă a inculturii prin pronunțarea greșită a unor cuvinte sau prin prezența a numeroase dezacorduri.

În relația cu celălalt personaj al fragmentului, Jupân Dumitrache se dovedește sensibil la laudele acestuia și se simte măgulit și satisfăcut atunci când acesta îi dă dreptate.

După cum se observă, deși apelează mai ales la procedee de caracterizare indirectă – acțiune, fel de a vorbi, relația cu celelalte personaje –, autorul reușește să-i creioneze personajului un portret semnificativ și convingător.

II. A.

1. Una din atracțiile zonei este un versant vertical numit „Malul de Răsună” din cauza ecoului pe care îl producea, având loc fenomenul ecoului multiplu.

Satul Bezdead este situat în N-E județului Dâmbovița, la granița cu Prahova, la distanță egală (15 km) între Valea Ialomiței și Valea Prahovei.

2. Savantul care a urcat la „Malul de Răsună” a fost J.A. Vaillant, eveniment care a avut loc în anul 1839.

3. În primul paragraf al textului conjuncția *și* este folosită de trei ori și în toate situațiile stabilește raporturi de coordonare în propoziție unde leagă părți de propoziție de același fel.

Observații:

- Atenție la valorile morfologice ale lui *și* care mai poate fi adverb și pronume reflexiv:

  A venit ***și*** el la noi. (adverb)

  Și-a adus aminte de voi. (pronume reflexiv)

- Cu valoare de conjuncție, *și* stabilește raport de coordonare atât în propoziție, cât și în frază.

4. *loc* – atribut substantival apozițional exprimat prin substantiv comun; *unde* – complement circumstanțial de loc exprimat prin adverb relativ de loc; *un fenomen* – subiect exprimat prin substantiv comun; *multiplu* – atribut adjectival exprimat prin adjectiv propriu-zis.

5. Transcrierea primelor două propoziţii şi precizarea felului lor: *Astăzi... nu afli amănunte despre „Malul de Răsună" decât de la localnici* – propoziţie principală; *când astfel de obiective turistice ar putea aduce faimă* – propoziţie subordonată circumstanţială temporală.

Observaţii:

- Prima propoziţie este discontinuă şi între termenii ei s-au intercalat cele două subordonate.
- Subordonata temporală are ca termen regent adverbul *astăzi*.

6. Construirea frazei:

prop. principală ***prop. subord. completivă indirectă***

El este *demn* ¹/ (să) le fie conducător ²/.

Observaţie:

- Subordonata completivă indirectă poate determina adjective propriu-zise de tipul *demn*, *mândru*, *capabil*, *dornic* etc. sau adjective participiale precum *convins*, *hotărât*, *decis* etc. care acceptă contexte intranzitive ca *de ceva* sau *la ceva*.

B.

În tăcerea nopţii

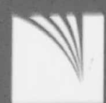
Era o zi călduroasă de vară, prima zi din vacanţa mare. Canicula m-a făcut să îmi doresc să ajung cât mai repede la Povârniş, satul de la munte unde locuiesc bunicii mei, numit aşa deoarece casele lui rare par agăţate pe coasta muntelui, mai spre poalele acestuia.

După câteva zile şi nopţi liniştite petrecute în răcoarea binefăcătoare, într-o seară, un zgomot suspect mi-a tulburat somnul. M-am dus repede şi l-am trezit pe bunicul, dar acesta m-a liniştit şi mi-a spus că a fost un zgomot îndepărtat, din adâncul pădurii, un zgomot al jivinelor care îşi caută hrana în timpul nopţii. El m-a asigurat că nu este niciun pericol şi m-a îndemnat să mă culc.

Am adormit greu, iar dimineaţa m-am trezit primul şi am alergat în ograda păsărilor, de unde venise zgomotul auzit. Pe jos numai pene, ca într-o încăierare disperată, pe viaţă şi pe moarte. Cu lacrimi în ochi am alergat la bunicul şi i-am arătat priveliştea îngrozitoare, iar el, neputincios, mi-a spus că vulpea a dat iama în coteţul păsărilor.

Zile în şir, imaginea aceea m-a obsedat şi nici acum nu-mi dă pace. Unele dintre păsări erau prietenele mele, pe care le mânam la râul care trecea prin apropierea casei bunicilor.

CUPRINS

NICULESCU

Citim. Știm.

Lucrarea de față se adresează tuturor elevilor care se pregătesc pentru Evaluarea Națională de la sfârşitul clasei a VIII-a şi este concepută pe baza actualei programe elaborate de Ministerul Educației Naționale. Acest ghid cuprinde:

- Prevederile programei și structura testelor
- Modalități de abordare a textelor literare
- Noțiuni de teorie literară
- Modele de compuneri în care figurează: compuneri pe baza textelor literare studiate la clasă (opera lirică, pastelul, doina, balada populară, basmul, fabula, opera dramatică), referitoare la argumentarea apartenenței la specia literară, rezumat, caracterizarea personajelor, precum şi compuneri libere (descriptive, narative, dialogate, complexe)
- 27 de teste cu rezolvarea integrală, care vizează toate speciile literare studiate, precum și textul nonliterar, abordarea textelor urmărind: rezumatul, semnificația titlului, mesajul textului, caracterizarea unui personaj, argumentarea apartenenței textului la specia literară respectivă

Această lucrare constituie un instrument util și un sprijin eficient în însușirea și consolidarea unor noțiuni și cunoștințe, precum și în formarea unor deprinderi temeinice necesare obținerii unor rezultate deosebite la Evaluarea Națională de la sfârşitul clasei a VIII-a.

ÎN CONFORMITATE CU PROGRAMA APROBATĂ DE MINISTERUL EDUCAȚIEI NAȚIONALE

www.niculescu.ro

ISBN 978-606-38-0156-3

19,90 Lei